

B

BIBLIOTECA POLIROM

John Steinbeck

Iarna
vrajbei noastre

POLIROM

John Steinbeck

Iarna vrajbei noastre

(„The Winter of our Discontent”, 1961)

Traducere de Miha Dragomir și Tatiana Malița

Cuprins:

John Steinbeck

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I

Capitolul II

Capitolul III

Capitolul IV

Capitolul V

Capitolul VI

Capitolul VII

Capitolul VIII

Capitolul IX

Capitolul X

PARTEA A DOUA

Capitolul XI

Capitolul XII

Capitolul XIII

Capitolul XIV

Capitolul XV

Capitolul XVI

Capitolul XVII

Capitolul XVIII

Capitolul XIX

Capitolul XX

Capitolul XXI

Capitolul XXII

*Surorii mele, Beth, a cărei
flacără strălucește clar.*

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I

Când dimineața aurie de aprilie o trezi din somn pe Mary Hawley, ea se răsuci spre bărbatu-său și-l văzu cum, cu două degete vârâte în gură, se strâmba la ea, făcându-și un bot de broască.

— Ești un caraghios, Ethan, tu ai geniul comicului, zise ea.

— Spune-mi, domnișoară Șoricel, n-ai vrea să te măriți cu mine?

— Te-ai trezit, prostuțule?

— Anul bun se cunoaște după prima lui zi, iar ziua bună, de dimineață.

— Mi se pare că, într-adevăr, te-ai trezit. Știi că azi e Vinerea Mare?

El spuse cu o voce cavernoasă:

— Scârbele de romani încep să-și concentreze soldații la poalele Golgotei.

— Nu-ți bate joc de cele sfinte! Crezi că Marullo o să te lase să închizi prăvălia la unsprezece?

— Puișorul scump, Marullo e și catolic și macaronar. Probabil că nici n-o să se arate pe la prăvălie. Am să țin închis de la amiază până ce se termină execuția.

— Vorbești ca peleriniiⁱ. Nu-i frumos.

— Aiurea, gândăcelule! Vorba asta vine din familia maică-mii; este o expresie a piraților. Și, de altfel, a fost chiar o execuție, știi asta.

— Nu erau pirați. Chiar tu mi-ai spus că erau vânători de balene și că posedau documente în regulă de la... cum îi zice, Congresul Continental.

— Corăbierii atacați de ei îi socoteau pirați. Iar soldații romani socoteau că este vorba de o execuție.

— Te-am enervat. Îmi placi mai mult când faci pe prostu'.

— Sunt chiar prost, asta o știe toată lumea.

— Întotdeauna mă iei peste picior. Dar ai tot dreptul să fii mândru; gândește-te și tu: să ai, într-o singură familie, și strămoși pelerini și căpitani de baleniere!

— Crezi că ei ar fi?...

— Ce vrei să spui?

— Oare ei, măreții mei strămoși, ar fi mândri văzându-l pe urmașul lor ajuns un prăpădit de băiat de prăvălie, într-o băcănie nenorocită, ținută de un italian, în orașul pe care ei îl stăpâneau odinioară?

— Dar tu nu ești băiat de prăvălie. Ești un fel de administrator. Tu ții contabilitatea, tu depui banii la bancă, și tot tu faci comenzile de mărfuri.

— Desigur. Și tot eu sunt cel care mătură, cară gunoiul, bate temenele în fața lui Marullo, iar dacă aș fi o pisică, ar trebui să prind și șoarecii din prăvălia lui.

Ea îl îmbrățișă.

— Hai să nu ne mai gândim la asta. Dar, te rog, nu mai vorbi urât în Vinerea Mare. Te iubesc.

— Bine, zise el după un timp. Toate spun același lucru. Dar să nu-ți închipui că asta îți dă dreptul să te tolănești goală-puşcă lângă un bărbat însurat.

— Voiam să-ți vorbesc despre copii.

— Ce-i cu ei, au ajuns la pușcărie?

— Uite, iar spui prostii. Poate c-ar fi mai bine să-ți vorbească ei.

— Și de ce nu tu?...

— Margie Young-Hunt o să-mi ghicească azi din nou.

— În cărți? Cine mai e și Margie Young-Hunt asta și ce învârtește? Văd că toți curtezanii de la noi...

— Să știi, dacă aș fi geloasă... Se zice că atunci când un bărbat pretinde că nu a observat o fată frumoasă...

— Fată, aia? A avut până acum doi bărbați.

— Al doilea a murit.

— Vreau să mănânc. Tu crezi în aiurelile alea cu ghicitul?

— Margie mi-a ghicit în cărți despre fratele meu. Cineva apropiat și drag – așa mi-a spus.

— Cineva care îmi este apropiat și drag o să primească câteva la spate, dacă nu se mișcă mai repede...

— Mă duc... Vrei ouă?

— Da. De ce s-o fi zicând Vinerea Mare? De ce e „mare”?

— Of! suspină ea. Te ții numai de năzbâtii!

Când Ethan Allen Hawley se așeză la masa de lângă fereastră, în sufragerie, cafeaua era pregătită, iar ouăle așezate într-un castronaș, alături de plinea prăjită.

— Mă simt grozav de bine, zise el. De ce s-o fi zicând Vinerea Mare?

— Pentru că este primăvară, răspunse ea, stând lângă sobă.

— Vinerea primăverii?

— Febrele primăverii. S-or fi trezit copiii?

— N-aș crede. Ai naibii leneși! Ce-ar fi să-i trezim și să le tragem vreo câteva curele?

— Vorbești îngrozitor când vrei s-o faci pe nebunul. Vii acasă între douăsprezece și trei?

— Nu.

— De ce nu?

— Din cauză de femei. Am să le strecor pe furiș în prăvălie. Poate pe Margie aia...

— Ethan, nu vorbi așa. Margie mi-e prietenă bună. E un om în stare să-și dea și cămașa de pe ea.

— Zău? Da de unde și-a luat cămașă?

— Iar vorbești ca pelerinii.

— Pot să pun prinsoare cu tine, pe ce vrei, că eu și ea suntem rude. În venele ei curge sânge de pirat.

— Oh! Iar vorbești prostii. Uite lista. I-o vâri în buzunarul de la piept. E cam lungă, dar nu uita că vine Paștele; și adu-ți aminte că îmi trebuie două duzini de ouă. Vezi că întârzii.

— Știu. Și poate că-i fac lui Marullo vânzare cu câțiva cenți mai puțin. Dar de ce vrei două duzini?

— Ca să le vopsim. Allen și Mary Ellen vor neapărat. Ar fi bine să pleci.

— Bine, gândăcelule, dar mai întâi dă-mi voie să mă duc până sus, la Allen și Mary Ellen, să le trag o mamă de bătaie.

— Eth, îi răsfeți într-un mod nepermis. Știi și tu asta.

— Rămâi cu bine, o, navă-amiral, zise el, și, trântind ușa cu geam, păși afară, în dimineața verde-aurie.

Se întoarse o clipă în loc să privească frumoasa casă bătrânească, casa tatălui și străbunicului său, cu lemnăria văpsită în alb, cu lumnator deasupra ușii de la intrare, cu ornamente în stil Frații Adam și cu o „lucarnă” pe acoperiș. Casa era înconjurată de o grădină mare, plină de verdeață, cu liliaci centenari, groși în trunchi cât un om, încărcăți de boboci. Pe Strada Ulmilor, ulmii își uneau coroanele deasupra capului, iar mugurii lor tineri, gata să crape, îi îmbrăcau într-un galben proaspăt. Soarele tocmai se arăta deasupra clădirii băncii, reflectându-se în turnul argintiu al fabricii de apă gazoasă și stârnind, dinspre bătrânul port, miros de alge și sare.

La această oră matinală, pe Strada Ulmilor se afla o singură ființă; câinele domnului Baker, bancherul, setterul roșcat Red Baker, care se mișca încet și cu demnitate, oprindu-se din când în când, la câte un ulm, ca să adulmece lista trecătorilor.

— Bună dimineața, domnule! Numele meu e Ethan Allen Hawley. V-am mai întâlnit pe când stăteți cu piciorul ridicat.

Red Baker se opri, mulțumind pentru salut cu o mișcare domoală a cozii pufoase. Ethan continuă:

— Tocmai îmi admiram casa. Știau să construiască pe vremuri, nu glumă.

Red își înalță capul și, cu unul dintre picioarele dinapoi, se scarpină tacticos pe la coaste.

— Și de ce nu? Aveau doar bani berechet. Aveau și grăsime de balenă din șapte mări și spermanțet. Știți ce e acela spermanțet?

Red scoase un suspin adânc.

— Văd că nu știți. Este o grăsimă ușoară cu miros delicat de trandafir, și se extrage din capul cașalotului. Vă dau un sfat, citiți *Moby Dick*.

Setterul ridică piciorul deasupra stâlpului de fontă de care se leagă caii, de la marginea rigolei.

Întorcându-se să plece, Ethan mai spuse peste umăr:

— Și faceți o recenzie despre carte. I-ați putea da lecții și fiului meu, care nu știe nici măcar cum se scrie spermanțet, darmitte altceva.

Două cvartale mai departe de casa bătrânească a lui Ethan Allen Hawley, Strada Ulmilor dă în Strada Mare. Cam pe la jumătatea primului cvartal de case, un cârd gălăgios de vrăbii se ciorovăia pe iarba proaspătă din fața casei Elgarilor. Nu se jucau, ci se tăvăleau una pe alta, se jumuleau, își scoteau ochii cu atâta ferocitate și atât de zgomotos, încât nici nu-l văzură pe Ethan apropiindu-se. El se opri să privească bătălia.

— Păsărelele trăiesc în armonie, în cuibușoarele lor, le zise el. De ce n-am putea trăi și noi la fel? Uite-o balegă de cal pentru voi. Hai, surioarelor, nu vă puteți înțelege nici măcar într-o dimineață frumoasă ca asta. Și sfântul Francisc, care a fost drăguț cu niște bastarde ca voi... Ștergeți-o! Alergă spre ele să le împrăștie, și vrăbiile se ridicară cu un fâlfâit ușor de aripi, jelindu-se amar, cu glasuri pițigăiate. Am să vă spun doar atâta, zise Ethan în urma lor: „La amiază, soarele se va întuneca și bezna va coborî pe pământ, și teama o să vă cuprindă.”

Se întoarse pe trotuar și-și continuă drumul.

Casa veche a familiei Philips, care se afla în cvartalul următor, devenise pensiune. Joey Morphy, casier la *First National*, tocmai ieșea pe ușă, scobindu-se în dinți. Își potrivi vesta și îi zise lui Ethan:

— Bună! Tocmai mă gândeam să trec pe la dumneata, domnule Hawley.

— De ce s-o fi zicând Vinerea Mare?

— Vine din latinește, zise Joey. De la *marus*, *marilius*, *marum*, care înseamnă *infect*.

Joey avea o figură de cal și zâmbea ca un cal: buza superioară, mai lungă, i se ridica în sus, dezvelind niște dinți mari și lătăreți. Joseph Patrick Morphy, Joey Morphy, zis Joey-Băiatul, sau pur și simplu „Morph” era un tip cu adevărat popular, deși nu locuia decât de câțiva ani în New Baytown. Era glumeț și proceda ca un jucător de poker, își „fila” glumele, în schimb necheza la glumele altora, fie că le mai auzise înainte sau nu. Deștept tip, Morph ăsta, cunoaște toate dedesubturile, despre orice și oricine – de la Mafia la Mounthatten – dar vorbea despre ele cu o anumită inflexiune a vocii, aproape ca și când ar pune întrebări. Acest fel de a vorbi îi dădea o bonomie, care îl transforma pe interlocutor într-un complice cu dreptul de a povesti și altora cele auzite, ca din partea sa proprie. Joey era un specimen extraordinar: practica jocurile de noroc, dar nimeni nu-l văzuse vreodată făcând un pariu; era un contabil bun și un casier minunat. Domnul Baker, președintele băncii *First National*, avea în Joey o încredere desăvârșită, lăsându-i în seamă aproape toată greutatea treburilor. Morph cunoștea foarte bine pe toată lumea, dar nu se adresa niciodată oamenilor pe numele mic. Ethan era „domnul Hawley”. Margie Young-Hunt era, pentru Joey, „doamna Young-Hunt”, deși umbla zvonul că se culcă cu ea. Nu avea familie, nu avea legături și locuia singur în două odăi, cu baie separată, în vechea casă Philips, iar masa și-o lua aproape întotdeauna la *Foremaster Grill-Bar*. Trecutul lui, în munca de bancă, era bine cunoscut domnului Baker și membrilor consiliului. Era un trecut imaculat, dar Joey-Băiatul avea un fel de depăna niște povești care se întâmplaseră altcuiva în așa fel încât te făcea să bănuiești că, de fapt, i se întâmplaseră chiar lui; și, dacă acesta era adevărul, atunci chiar că văzuse multe în viață! Dar, necrezându-l, oamenii îl îndrăgeau și mai mult. Unghiile îi erau foarte îngrijite, se îmbrăca bine și cu gust, purta întotdeauna cămașă curată, iar pantofii îi străluceau.

Cei doi bărbați porniră împreună pe Strada Ulmilor, spre Strada Mare.

— Voiam să te întreb ceva. Ești cumva rudă cu amiralul Hawley?

— Poate vrei să spui amiralul Halsey? îl întrebă Ethan. Am avut în familia noastră o mulțime de căpitani, dar n-am auzit niciodată de vreun amiral.

— Mi s-a spus că bunicul dumitale a fost căpitan de balenieră. Cred că de-aia l-am asociat în mintea mea cu amiralul.

— Un oraș ca ăsta își are legendele lui, spuse Ethan. Tot așa se spune că bunicii lui taică-meu au cam fost pirați pe vremuri, iar familia maică-mii a venit pe Mayflower.

— Ethan Allen! Dumnezeuule, zise Joey, ești rudă și cu ei?

— Poate. Probabil, răspuse Ethan. Ce mai zi... ai mai văzut o asemenea frumusețe? De ce voiai să vii la mine?

— Ah, da. Îmi închipui că veți ține prăvălia închisă între douăsprezece și trei. Vrei să-mi pregătești, pe la unsprezece jumătate, vreo două sendvișuri? M-aș rezezi să le iau. Și o sticlă de lapte.

— Banca nu închide?

— Banca, da. Dar eu, nu. Micul Joey va rămâne înăuntru, înlănțuit de registre. La sfârșitul unei astfel de săptămâni vin toți, cu cățel și purcel, să-și încaseze cecurile.

— Nu m-am gândit la treaba asta, zise Ethan.

— Așa e întotdeauna de Paște, de Aniversarea Războiului Civil, de 4 Iulie, de Ziua Muncii – și ori de câte ori sunt sărbători la sfârșit de săptămână. Dacă aș vrea să devalizez o bancă, aș face-o într-una din aceste sărbători. Baniile așteaptă gata pregătiți.

— Joey, te-au prădat vreodată hoții?

— Nu. Dar am un prieten care a fost prădat de două ori.

— Și ce spunea?

— Spunea că i-a fost frică. A făcut tot ce i-au ordonat. S-a lungit pe jos și i-a lăsat să-și facă mendrele. Spunea că banii erau asigurați mai bine decât el.

— Vin eu să-ți aduc sendvișurile, după ce închid prăvălia. Am să bat la ușa din spate. Ce fel de sendvișuri vrei?

— Nu te deranja, domnule Hawley. Am să mă reped eu, trecând prin alee. Aș vrea unul cu șuncă și unul cu brânză, pe pâine de

secară, cu o frunză de salată și cu maioneză, și poate și o sticlă de lapte și una de coca-cola, pentru mai târziu.

— Avem niște salam de calitate întâi – ideea lui Marullo.

— Nu, mulțumesc. Cum mai rezită Mafia asta întruchipată într-un singur om?

— Cred că bine.

— Chiar dacă nu te impresionează banii, nu poți să nu admiri cum de a reușit tipul ăsta să facă dintr-o tarabă toată averea pe care o are acum. E foc de deștept. Lumea habar n-are cât a pus deoparte. Poate că n-ar trebui să-ți spun asta tocmai eu, un om al băncii.

— Nici nu mi-ai spus nimic.

Ajunseră în colțul unde Strada Ulmilor o cotește spre Strada Mare. Se opriră automat, și se întoarseră să privească mormanul de cărămizi trandafirii și de mortar ce mai rămăsese din vechiul Hotel al Golfului, care acum se dărâma pentru a face loc unui nou magazin Woolworth. Buldozerul vopsit în galben și macaraua înaltă care pune în mișcare berbecul ședeau, în faptul dimineții, nemișcate ca niște animale de pradă în așteptare.

— Întotdeauna mi-am dorit să conduc o asemenea mașină, spuse Joey. Cred că este grozav să manevrezi berbecul și să vezi cum se prăbușește un perete întreg.

— Eu am văzut destule prăbușindu-se în Franța, zise Ethan.

— Da. Numele dumitale e înscris pe monumentul de pe faleză.

— Hoții care l-au prădat pe prietenul dumitale au fost prinși?

Ethan era convins că prietenul acesta era, de fapt, Joey însuși. Oricine ar fi fost sigur de asta.

— O, desigur. I-au prins ca pe șoareci. Asta fiindcă hoții norocoși nu sunt deștepți. Dacă Joey-Băiatul ar scrie o carte despre felul cum trebuie prădată o bancă, sticleții n-ar mai reuși să prindă pe nimeni.

Ethan râse.

— Ce-ai scrie?

— Am o sursă, domnule Hawley. Citesc ziarele. Și am cunoscut foarte bine pe unul care a fost în poliție. Vrei să-ți țin o conferință de doi dolari?

— Doar de vreo șaptezeci și cinci de cenți. Trebuie să deschid prăvălia.

— Doamnelor și domnilor, încep Joey. Mă aflu astăzi aici... Nu, uite! Cum sunt prinși jefuitorii de bănci? Întâi: au cazier, fiindcă au mai fost prinși înainte. Al doilea: încep să se certe pentru bani, și unul dintre ei îi trădează. Al treilea: damele. Ei nu se pot lipsi de femei. Și asta ne duce la punctul patru: trebuie să cheltuiască banii. Dacă urmărești banii zvârliți pe piață, ajungi să dai de hoți.

— Deci care e metoda dumneavoastră, domnule profesor?

— E simplă ca bună ziua. Procedeu exact invers: să nu prazi o bancă, dacă ai mai fost prins vreodată, sau dacă ai cazier. Nu-ți lua complici... fă totul singur și taci chitic. Uită că există femei. Și nu cheltui banii. Pune-i bine, poate chiar pentru ani de zile. La un moment dat, când ai vreun motiv să afirmi că ai bani, scoate-i la iveală câte-un pic, câte-un pic, și investește-i. Nu-i cheltui.

— Și ce se întâmplă dacă hoțul a fost recunoscut?

— Dacă își va acoperi fața și nu va vorbi, cine poate să-l recunoască? Ai citit vreodată descrierile martorilor oculari? Sunt absolut haotice. Prietenul meu, polițistul, mi-a povestit că uneori, când era și el introdus în rând, printre suspecti, oamenii îl arătau mereu pe el, jurând pe ochii lor că el este făptașul. Îmi datorezi șaptezeci și cinci de cenți!

Ethan se scormoni prin buzunare.

— Îți rămân dator.

— Am să-i scad din costul sendvișurilor, zise Joey.

Cei doi traversară Strada Mare și intrară pe aleea care făcea unghi drept în partea opusă. Joey intră pe poarta din dos a băncii *First National*, de cealaltă parte a aleii, iar Ethan deschise ușa dinspre aleea băcăniei-fructărie a lui Marullo.

— Cu șuncă și cu brânză? îi strigă el lui Joey.

— Pe pâine de secară. Cu salată verde și maioneză.

Un strop de lumină, cenușie, din pricina ferestrei zăbrelite, murdare, pătrundea, din aleea îngustă, în magazie. Ethan se opri în încăperea prost luminată, căptușită până la tavan cu rafturi înțesate cu cutii de lemn și de carton, cu conserve de fructe, legume, pește, carne și brânză. Începu să adulmece aerul, vrând să-și dea seama dacă nu cumva se simt urme de șoareci printre mirosurile ce răzbeau din făină, din fasolea și mazărea uscată; adulmecă mirosul de hârtie și de cerneală al cutiilor cu paste făinoase, izul iute, puternic al brânzeturilor și cârnaților, aroma de fum a șuncilor și slăninii, mirosul de fermentație ce venea de la cotoarele de varză, frunzele de salată verde și resturile de sfeclă din cutiile argintii de gunoi așezate lângă ușa din dos. Nesimțind mirosul ranced-amar de șoarece, deschise din nou ușa și împinse cutiile de gunoi în alee. O pisică cenușie se repezi să între înăuntru, dar el o goni.

— Nu, nu-ți dau voie, îi zise pisicii. Șoarecii și șobolanii sunt gratis pentru pisici, dar tu te întinzi la cârnați. Șterge-o! Mă auzi?! Șterge-o! Pisica își lungea o lăbuță trandafirie, pe care o ținea îndoită, dar, la al doilea „șterge-o”, porni cu coada drept în sus, și dispăru pe după gardul de scânduri din spatele băncii. Probabil că asta-i un cuvânt vrăjit, zise Ethan cu voce tare.

Se întoarse în magazie și închise ușa în urma lui.

Străbătu apoi încăperea plină de praf și ajunse la ușa batantă a băcăniei, dar se opri, auzind, dinspre toaletă, cum se scurgea o șuviță de apă. Deschise ușa de placaj, aprinse lumina și trase de lanț. Apoi deschise ușa mare a prăvăliei, cu un ochi de geam acoperit cu o plasă de sârmă, și o propti bine cu un butuc de lemn pe care-l potrivea cu călcâiul.

Prăvălia era scaldată într-o lumină verzuie din cauza obloanelor trase peste ferestrele largi din față. Și aici erau rafturi până la tavan, pline cu conserve, în cutii de tablă strălucitoare, sau în borcane de sticlă frumos așezate — o adevărată bibliotecă gastronomică. Într-o parte erau teigheaua, mașina de înregistrat și totalizat încasările, pungii, sfoară, și acea minune de oțel inoxidabil și email alb: vitrina-frigider, în care bătâia compresorul. Ethan apăsă pe un comutator și mezelurile, brânzeturile, cârnații,

cotletele, fripturile și peștele fură inundate de o lumină albăstruie, rece, de neon. O lumină reflectată, ca de biserică, umplu prăvălia; o lumină difuză de catedrală, ca la Chartres. Ethan se opri locului s-o admire: tuburile de orgă ale cutiilor de conserve de tomate, paraclisele de măslina și borcane de muștar, sutele de sarcofage ovale din cutii de sardele.

„Unimum et unimorum”, intona pe un ton nazal, ca de litanie. „Uni unișoarece quod unigândac in omnem unim, domine – ahhmen”, cânta el. Și parcă o auzea pe nevastă-sa comentând: „Asta-i o prostie, și-afară de asta ai putea să jignești pe cineva. Nu trebuie să-i jignești pe oameni în sentimentele lor.”

Băiat de prăvălie într-o băcănie – în băcănia lui Marullo – el, bărbat cu nevastă, și doi copii dragi! Când mai rămâne singur, când mai poate fi singur? Ziua clienții, seara nevasta și copilașii; noaptea nevasta, ziua clienții, seara nevasta și... copiii... „La baie, acolo sunt singur”, zise Ethan cu voce tare, „și acum până nu deschid taraba”. Oh, clipe întunecoase, amărui, frumos-mirositoare, pline de fleacuri și dezordine – clipe delicioase. „Ale cui sentimente le jignesc acum, draga mea?” se adresă nevastă-sii. „Aici nu e nimeni, nu există sentimentele nimănui. Sunt numai eu și cu *unimum unimorum*-ul meu, până când – până când am să deschid blestemata aia de ușă de la intrare.”

Dintr-un sertar din spatele tejghelei de lângă casă scoase un șorț curat și-l despătură, îi desfăcu băierile pe care și le trecu de două ori în jurul mijlocului său subțire, legându-le la spate.

Șorțul era lung, îi venea până la jumătatea fluierului piciorului. Ridică mâna dreaptă în sus, cu palma ușor arcuită și începu să declame:

— Luați aminte la mine o, voi compoturi de pere, murături și castraveciori... „De cum s-a luminat de ziuă, întrunitu-s-au bătrânii poporului, marii preoți și scribii, și dusu-l-au pe El în fața sfatului lor” ...*de cum s-a luminat de ziuă*. Începeau să lucreze dis-de-dimineată, pederăștii, ai? Nu-și pierdeau vremea. Ia să vedem, cum e mai departe? „Și era cam într-al șaselea ceas al zilei” – adică era probabil douăsprezece – „când s-a lăsat o beznă

adâncă peste tot pământul, până la ceasul al nouălea. Iară soarele s-a întunecat.” De ce îmi aduc oare aminte de asta? Doamne Dumnezeule, cât de mult timp i-a trebuit ca să moară – groaznic de mult timp. Lăsă să-i cadă mâna de-a lungul trupului și privi întrebător la rafturile încărcate ca și cum ele i-ar fi putut da un răspuns. „Acum nu-mi vorbești, Mary, gălușca mea! Ești tu una dintre fiicele Ierusalimului?” „Nu mă plângeți pe mine, zis-a El. Plângeți-vă pe voi și pe copiii voștri... Căci dacă ei fac astfel cu un copac verde, ce vor face cu unul uscat?” Și acuma mă mai emoționează. Mătușa Deborah nici n-a bănuțit cât de adânc îmi va intra în suflet. Dar încă n-a sunat ceasul al șaselea – încă nu.

Trase obloanele verzi de la ferestrele cele mari zicând: „Intră, lumină a zilei!” Apoi descuie ușile din față: „Intră, lume!” împinse ușile prevăzute cu bare de fier, și le fixă în cârlige. Soarele dimineții se oglindea în pavaj, ca întotdeauna, căci în aprilie soarele răsărea tocmai din punctul unde Strada Mare dădea în geamlâcul ușii. Ethan se întoarse la toaletă, de unde scoase o mătură, ca să măture trotuarul.

O zi, o zi lungă cât o viață, are un una, ci mai multe înfățișări. Ea se schimbă nu numai prin creșterea luminii până la zenit, și prin descreșterea ei, ci și în țesătura intimă și dispoziție, în tonuri și semnificații, urzite de o mie de factori de anotimp, de căldură sau frig, de calm sau de năvala vânturilor, convulsionate de mirosuri, de gusturi, de structura gheții sau ierbii, a mugurelui sau frunzei, sau a crengilor desfrunzite și înnegrite. Și, după cum se schimbă ziua, tot așa se schimbă și supușii ei, gândaci și păsări, pisici, câini, fluturi și oameni.

Ziua liniștită, clar-obscură și interioară a lui Ethan Allen Hawley se terminase. Măturând, cu mișcări de metronom, în dimineața aceea pavajul, nu mai era bărbatul care știa să țină predici în fața cutiilor de conserve, nu mai era *unimum unimorum*, nu mai era nici măcar un om copilăros. Cu fiecare mișcare a măturii el strângea mucuri de țigări și hârtii de ambalat gumă de mestecat, praf și scufii de muguri căzute din copacii polenizați, și împingea

spre rigolă resturile aduse de vânt, de unde le vor ridica gunoierii, cu mașina lor argintie.

Domnul Baker ieși, cu pasul demn și măsurat, din casa sa de pe Strada Castanilor și se îndreptă spre bazilica de cărămidă roșie a băncii *First National*. Iar dacă pașii săi nu aveau aceeași lungime, faptul se datora, poate, unui reflex al vârstei prenatale, când el se ferea să-i rupă maică-sii șira spinării.

— Bună dimineața, domnule Baker, spuse Ethan, și se opri din măturat, ca să nu umple de praf pantalonii impecabili de serj ai bancherului.

— 'neța, Ethan. Frumoasă dimineață!

— Frumoasă, răspunse Ethan. Vine primăvara, domnule Baker. Cârțița a avut dreptate și de data asta.

— A avut, a avut. Domnul Baker făcu o pauză. Voiam să discut cu dumneata, Ethan. Banii pe care i-a primit soția dumitale prin testamentul fratelui ei... sunt peste cinci mii, așa e?

— Au rămas șase mii cinci sute, după ce am plătit impozitele, spuse Ethan.

— Banii zac în bancă. Ar trebui investiți. As vrea să-ți vorbesc în această chestiune. Banii voștri ar trebui să producă.

— Șase mii cinci sute de dolari nu pot să producă cine știe ce, domnule. Trebuie să-i păstrăm pentru vreun caz mai grav.

— Nu cred în banii care zac neproductivi, Ethan.

— Dar și așa servesc la ceva... Stau și așteaptă.

Vocea bancherul deveni glacială.

— Nu înțeleg.

Dar inflexiunea glasului arăta că înțelege și consideră acest răspuns drept stupid, iar tonul lui strecură în sufletul lui Ethan o amărăciune, și din amărăciune se născu o minciună.

Mătura desena o curbă delicată pe pavaj.

— Iată cum stau treburile, domnule. Banii ăștia reprezintă o rezervă pentru Mary, dacă mi s-ar întâmpla mie ceva.

— În cazul acesta ar trebui să-ți faci, cu o parte din bani, o asigurare pe viață.

— Dar banii ne sunt dați doar în grijă, domnule. Au fost averea fratelui lui Mary. Mama ei mai trăiește și poate că o să mai trăiască încă mulți ani.

— Înțeleg. Bătrânii pot deveni o povară.

— Pot să trăiască și pe banii lor. În timp ce rostea această minciună, Ethan aruncă o privire pe fața domnului Baker și văzu cum, deasupra gulerului, se ridica o umbră de roșeală. Vedeți, domnule, dacă aș investi banii lui Mary, i-aș putea pierde, tot așa cum i-am pierdut și pe ai mei, și cum a pierdut și tata averea.

— Asta a fost cândva, Ethan... a fost cândva. Știu că v-ați ars. Dar vremurile s-au schimbat, se ivesc ocazii noi.

— Am avut și eu ocazii, domnule Baker, am avut mai multe ocazii decât bun-simț. Nu uitați, chiar imediat după război prăvălia asta îmi aparținea. A trebuit să vând jumătate de cvartal de case pentru ca s-o pot amenaja – ultima noastră proprietate comercială.

— Știu, Ethan. Doar sunt bancherul dumitale. Îți cunosc treburile așa cum doctorul îți cunoaște pulsul.

— Desigur că știți. În mai puțin de doi ani am ajuns aproape falit. Am fost nevoit să-mi vând totul ca să-mi plătesc datoriile; mi-a mai rămas doar casa.

— Nu poți să-ți iei toată vina asupra dumitale. De-abia fuseseși eliberat din armată, n-aveai pic de experiență în afaceri. Și nu uita că ai nimerit de-a dreptul în perioada de criză, chit că noi am numit-o recesiune. Chiar și businessmenii unși cu toate alifiile s-au dus la fund.

— M-am dus și eu la fund. Este pentru prima dată în istorie când un Hawley devine vânzător într-o băcănie.

— Asta nu mai înțeleg, Ethan. Oricine poate da faliment. Dar ceea ce nu înțeleg este cum de te resemnezi să rămâi un falit, dumneata, reprezentant al unei mari familii, cu originea, cu învățătura pe care ai primit-o. Această situație nu trebuie să se permanentizeze, dacă sângele din venele dumitale nu s-a făcut apă. Ce te-a doborât oare, Ethan? Ce te face să accepți situația asta?

Ethan vru să-i dea un răspuns iritat. „Ce să înțelegi dumneata? Niciodată n-ai înțeles nimic...” dar în loc de asta, adună cu mătura o grămăjoară de hârtii de la gumă de mestecat și mucuri de țigări, le aranjă în chip de piramidă, apoi împinse piramida spre rigolă.

— Bărbații nu se lasă ușor doborâți, adică vreau să spun că ei pot să lupte cu problemele grele. Ceea ce-i distruge este eroziunea, atunci sunt împinși la pieire. Încet-încet îi cuprinde teama. Mie mi-e teamă. Societatea de electricitate Long Island poate să-mi închidă lumina. Nevastă-mea are nevoie de rochii. Copiii mei au nevoie de încălțăminte și distracții. Închipuiți-vă, ce-ar fi dacă nu și-ar putea termina studiile? Și ratele lunare, și doctorul, și dinții, și o operație de amigdale, și imaginați-vă că pe lângă toate astea m-aș mai îmbolnăvi și n-aș mai putea mătura trotuarul ăsta blestemat! Ce să înțelegeți? E ceva care vine încet-încet. Îți descompune sufletul. Nici nu mă pot gândi mai departe de luna viitoare, când trebuie să achit rata pentru frigider. Mi-e scârbă de slujba mea, și mi-e frică totuși să n-o pierd. Cum ați putea dumneavoastră să înțelegeți toate astea?

— Ce se aude cu mama lui Mary?

— V-am spus. Stă pe bani. O să moară șezând pe ei.

— Nu știam. Credeam că Mary e dintr-o familie săracă. Dar știu că omul când e bolnav, are nevoie de un medicament, sau poate de o operație, sau de niște șocuri electrice. Poporul nostru a avut bărbați îndrăzneți. Știi și dumneata asta. Oameni care nu s-au lăsat învinși. Iar acum, vremurile se schimbă. Avem posibilități la care nici n-au putut visa vreodată strămoșii noștri. Dar aceste ocazii ne sunt smulse de străini. Străinii ne-o iau înainte. Trezește-te, Ethan.

— Și ce să fac cu frigiderul?

— Dacă trebuie, renunță la el.

— Și ce să fac cu Mary și cu copiii?

— Uită un timp de ei. Te vor iubi mai mult dacă vei ieși din groapa asta. Nu îi ajuți cu nimic dacă îți faci mereu griji din pricina lor.

— Și banii lui Mary?

— Pierde-i dacă e cazul, dar riscă-i. Dacă ești atent, și bine sfătuit, nu e nevoie să-i pierzi. A risca nu înseamnă a pierde. Oamenii noștri au mizat pe un risc chibzuit și nu au pierdut. Poate că am să te jignesc, Ethan. Începi să uiți chipul bătrânului căpitan Hawley. Și doar îi datorezi ceva! El și taică-meu au avut, în tovărășie, *Belle-Adair*, una dintre ultimele baleniere, și una dintre cele mai frumoase. Dezdoaie-ți spinarea, Ethan. Ai față de *Belle-Adair* o datorie pe care încă n-ai plătit-o, și anume să îndrăznești! Dă-l dracului de frigider!

Cu vârful măturii, Ethan convinse o bucată îndărătnică de celofan să ia drumul rigolei. Rosti foarte încet:

— *Belle-Adair* a ars până la linia de plutire, domnule.

— Știu, dar oare asta ne-a oprit din drum? Nu ne-a oprit.

— Era asigurată.

— Cred și eu că era.

— Vedeți, eu nu eram asigurat. Nu mi-am salvat decât casa, și atâta tot.

— Va trebui să uiți lucrurile astea. Bocești lucruri care aparțin trecutului. Trebuie să găsești un dram de curaj, de îndrăzneală. De aceea ți-am spus că ar trebui să investești banii lui Mary. Eu încerc să te ajut, Ethan.

— Vă mulțumesc, domnule.

— O să scoatem șorțul ăsta de pe dumneata, îi datorezi măcar atât bătrânului căpitan Hawley. Nici nu i-ar veni să creadă, dacă te-ar vedea.

— Bănuiesc și eu că nu i-ar veni să creadă.

— Vezi, așa trebuie să vorbești. O să-ți scoatem șorțul ăsta.

— Dacă n-ar fi vorba de Mary și de copii...

— Uită de ei, crede-mă, pentru binele lor. Se pregătesc aici, în New Baytown, evenimente interesante. Dumneata poți să iei parte la ele.

— Mulțumesc, domnule.

— Dă-mi numai răgaz să mă gândesc.

— Domnul Morphy mi-a spus că el va lucra și în timpul prânzului. Îi pregătesc niște sendvișuri. Vreți să pregătesc și pentru dumneavoastră?

— Nu, mulțumesc. Am să-l las pe Joey să lucreze. E un om de ispravă. Eu mă duc să văd niște terenuri. De fapt, la notariatul districtual, între douăsprezece și trei acolo e plăcut și liniștit. Poate am să găsesc ceva și pentru dumneata. Vorbim noi în curând. La revedere.

Făcu un pas mare, evitând o crăpătură a pavajului, traversă aleea, apoi intră pe ușa din față a băncii *First National*. Ethan zâmbi spatelui care se îndepărta.

Termină în grabă cu măturatul, căci oamenii începeau să curgă valuri-valuri spre locurile lor de muncă. Instală la intrarea prăvăliei tarabele pentru fructele proaspete. Apoi, asigurându-se că nu trece nimeni, dădu la o parte dintr-un raft trei cutii cu conserve pentru câini și, vârând mâna, scoase de acolo săculețul cenușiu în care se țineau banii, puse conservele la loc, și după ce apăsă pe butonul cu inscripția „vânzarea suspendată” a casei de marcat, repartiză hârtiile de douăzeci, de zece, de cinci și de un dolar la locurile lor, sub roțile care le țineau strâns. Aranjă în despărțiturile de stejar ale sertarului casei de marcat monedele de cincizeci, de douăzeci și cinci, și de un cent, apoi împinse sertarul la loc. Nu-și făcură apariția decât vreo câțiva clienți: niște fetițe cu părul răvășit de somn, venite după o pâine, o sticlă de lapte sau o litră de cafea.

Margie Young-Hunt intră, purtând un pulover roz bine mulat pe bust. Fusta de tweed i se lipea drăgăstos de coapse și îi sublinia dosul țăntoș, iar Ethan văzu în ochii ei, în ochii ei căprui și miopi, ceea ce soția lui nu putea să vadă niciodată, deoarece acel ceva nu strălucea în ochii lui Margie când soțiile erau de față. O pasăre de pradă, un vânător, o Artemis vânând pantaloni. Asemenea ochi erau numiți de bătrânul căpitan Hawley „ochi de pirat”. Vocea ei, un fel de mormăit catifelat, devenea subțire și dulce, căpăta un ton confidențial pentru soții.

— 'neața, Eth, zise Margie. Ce mai zi pentru un picnic!

— 'neța. Pariez că ți s-a terminat cafeaua.

— Dacă ai să ghicești că mi s-a terminat apa minerală, n-am să mai calc pe aici.

— Ai făcut noapte mare?

— Oarecum. O poveste cu un comis-voiajor. Ăștia se simt în siguranță cu o femeie divorțată. Are o servietă cu mostre gratuite. Probabil că și tu ai zice că e un comis-voiajor. Poate că îl și cunoști, în cheamă Bigger sau Bogger și lucrează pentru B. B. D. & D. Îți relatez toate astea fiindcă îmi spunea că va trece să te vadă.

— Dar noi ne aprovizionăm mai mult de la Waylands.

— Poate că domnul Bogger încearcă să-și salte afacerile, dacă s-o fi simțind azi-dimineață mai bine decât mine. Spune, poți să-mi dai un pahar cu apă? Vreau să iau chiar acum câteva tablete de sifon. Ethan se duse în magazie, de unde se întoarse cu o cană mare cu apă de la robinet. Ea azvârli în cană trei tablete subțiri și așteptă să le vadă dizolvate. Apoi zise „noroc” și dădu băutura pe gât.

— Faceți-vă datoria, diavolilor, se adresă ea tabletelor.

— Aud că astăzi ai să-i ghicești în cărți lui Mary.

— O, Doamne! Aproape că uitasem. Ar trebui să-mi fac o meserie din ghicit. Aș putea să mă îmbogățesc.

— Lui Mary îi place jocul ăsta. Te pricepi la ghicit?

— Nu este nevoie să te pricepi. Trebuie să lași lumea – adică femeile – să pălăvrăgească despre ele, și pe urmă le servești chiar ce ți-au spus, și ele cred că este vorba de clarviziune.

— Dar străinii înalți și negricioși?

— Și ăștia, desigur. Dacă aș putea să ghicesc bărbaților, n-aș fi avut ghinioanele pe care le-am avut, frățioare! Cum m-am mai putut înșela cu vreo doi indivizi!

— Primul tău bărbat n-a murit?

— Nu, al doilea a murit, fie-i țărâna ușoară, pui de... Nu, mai bine să-l las în pace. Fie-i țărâna ușoară.

Ethan o salută cu solicitudine pe bătrâna doamnă Ezyzinski care intră, și îi cântări fără grabă o litră de unt, ba spuse chiar un cuvânt

sau două despre vreme, în timp ce Margie Young-Hunt, relaxată și zâmbitoare, inspecta borcanele de *pâté de foie gras* cu capac auriu și minusculele cutioare cu icre negre, rânduite la spatele tejghelei, lângă mașina de marcat.

— Acum, zise Margie când bătrânica ieși, mormăind în poloneză.

— Acum, ce?

— Tocmai mă gândeam că, dacă aș cunoaște bărbații, așa cum cunosc femeile, mi-aș pune firmă la poartă. De ce nu-mi dai lecții despre bărbați, Ethan?

— Știi destule. Poate chiar prea multe.

— Ei, lasă! Tu nu ai simțul umorului?

— Vrei să încep lecțiile acum?

— Poate într-o seară.

— Bine, zise el. Facem un grup. Tu, Mary și cei doi puști. Subiectul: bărbații – despre slăbiciunea și stupiditatea lor și cum poți să profiți de ele.

Margie se făcu a nu lua în seamă tonul lui.

— După închidere tu nu lucrezi niciodată situații pentru întâi ale lunii, și alte chestii dintr-astea?

— Ba da. Dar îmi iau lucrul acasă.

Margie își ridică brațele deasupra capului, și își umflă părul cu degetele.

— De ce?

— De-aia!

— Știi ce m-ai putea învăța, dacă ai vrea?

Ethan spuse:

— „Iar după ce l-au hulit, l-au dezbrăcat de hlamidă, l-au îmbrăcat cu hainele Lui și l-au dus ca să-l răstignească pe cruce. Și ieșind cu El afară, au găsit pe un om din Chirene, pe nume Simon. Pe acesta l-au silit să ducă crucea Lui. Și dacă au venit la locul numit Golgota, ceea ce însemnează: locul căpățanii...”

— Oh, pentru numele lui Dumnezeu!

— Da, da, așa e...

— Îți dai seama ce pui de lele ești?

— Da, o, fiică a Ierusalimului! Brusc ea începu să zâmbească.

— Știi ce am să fac? În dimineața asta am să-i ghicesc cui va viitorul. Ai să ajungi un grangur mare, știai asta? Tot ce vei atinge tu se va preface în aur – vei deveni un conducător. Merse repede până la ușă, apoi se întoarse zâmbind. Încearcă sa fii la înălțime, ca de nu... Pe curând, Mântuitorule!

Cât de ciudat și mânios răsunau tocurile ei pe pavaj!

La ora zece totul se schimbă. Ușile mari, de sticlă, ale băncii se deschiseră și înăuntru se revărsă un fluviu de oameni care ridicară bani, aducându-i apoi în prăvălia lui Marullo, de unde cumpărară toate delicatesele necesare zilelor de Paște. Ethan alerga de colo-colo, ca pe niște schiuri de apă, până ce sună ceasul al șaselea.

Clopotul de incendiu din cupola primăriei bătu cu putere ora șase. Clienții se împrăștiară care încotro, ducând pungile cu afumături. Ethan băgă înăuntru tarabele de fructe, închise ușile din față, apoi, fără niciun alt motiv, în afară de acela că în lume și în el însuși se lăsa noaptea, coborî obloanele verzi, și întunericul cuprinse prăvălia. Numai neonul din vitrina-frigider arunca o lumină albastră, fantomatică.

Se duse înapoia tejghelei, tăie patru felii groase de pâine de secară și le unse din belșug cu unt. Deschise ușile frigiderului și luă două felii de șvaițer și trei felii de șuncă.

— Salată și brânză, salată și brânză, repeta el. După ce se însoară, bărbatul trăiește în copaci. Unse feliile de deasupra cu maioneza dintr-un borcan, apoi le presă peste sendvișuri și tăie prisosurile de salată și grăsime de șuncă ce trecea peste margini. Luă apoi o sticlă de lapte și o bucată de hârtie cerată ca să facă pachetul. Tocmai îndoia marginile hârtiei când în broasca ușii de la intrare se auzi răsucindu-se cheia; apoi intră Marullo, lat cât un urs și cu pieptul ca un sac plin, astfel că brațele păreau prea scurte și ședeau depărtate de corp. Purta pălăria dată pe spate, iar părul cărunt și aspru îi venea ca o șapcă. Ochii lui Marullo erau umezi, vicleni și somnoroși, iar aurul în care îi erau îmbrăcați dinții din față străluceau în lumina răspândită de vitrina-frigider. Primii doi nasturi de la pantaloni rămăseseră neîncheiați, lăsând să se vadă

izmenele groase de culoare cenușie. Ținea înfipite pe sub cureaua pantalonilor două degete, mici și grase, și clipea în semiobscuritate.

— 'neța, domnule Marullo. De fapt, acum e după-amiază.

— Bună, puștiule. Tu închis cam repede.

— În tot orașul e închis. Credeam că sunteți la liturghie.

— Azi nu liturghie. Singura zi a anului când nu liturghie.

— Așa? N-am știut asta. Pot să vă ajut cu ceva?

Brățele scurte și groase se întinseră și se bălăbăniră din umeri înainte și înapoi.

— Mă dor brățele, puștiule. Artrita... Din ce în ce mai rău.

— Nu se poate face nimic?

— Tot ce se poate face: aplicații, căldura, grăsime de rechin, pilule... dar tot doare. Vasăzică închis. Ce-ar fi să stăm de vorbă puțin, ai, puștiule?

— S-a întâmplat ceva rău?

— Rău? Ce să fii rău?

— Dacă mă așteptați o clipă, mă reped cu sendvișurile astea până la bancă. Le-a cerut domnul Morphy.

— Ești un puști deștept. Faci oamenilor servicii. Asta bine.

Ethan traversă magazia, trecu aleea și ciocăni la poarta din dos a băncii. Îi predă lui Joey laptele și sendvișurile.

— Mulțumesc, nu trebuia să te obosești până aici.

— Obligație de serviciu. Marullo mi-a spus să vin.

— Păstrează-mi, te rog, și câteva sticle de coca-cola la frigider. Îmi simt gura uscată.

Când se întoarse, Ethan îl găsi pe Marullo inspectând o ladă de gunoi.

— Unde vreți să stăm de vorbă, domnule Marullo?

— Să începem chiar de aici, puștiule. Scoase din lada de gunoi câteva frunze de conopidă. Prea mult la ele tai.

— Doar atât cât să le aranjez.

— Conopida se vinde cu cântar. Iar tu banii la gunoi arunci. Cunosc pe unul, un grec deștept, care vreo douăzeci de restaurante

are. Secretul ăl mare, el zice, este la lada de gunoi să fii atent. Ce la gunoi arunci, nu se vinde. Deștept tip este.

— Da, domnule Marullo.

Ethan porni nerăbdător spre partea din față a prăvăliei, iar Marullo, venind în urma lui, își tot scotea umerii înainte și înapoi.

— Zarzavaturile bine stropești, așa cum ți-am spus?

— Bineînțeles.

Patronul luă în mână o căpățână de salată.

— Cam uscată pare.

— Fir-ar să fie, Marullo, doar n-am să le înec în apă, și așa sunt ude learcă.

— Asta le face tinere, frumoase și proaspete să pară. Crezi că eu nu știi? Eu cu o tarabă – o singură tarabă am început. Eu știi. Trebuie să înveți, puștiule, dacă nu vrei faliment. Acum, în ce privește carnea – să știi că prea mult tu la furnizori o plătești.

— Bine, dar noi facem reclamă că vindem carne de vacă de calitate întâia!

— Întâia, a doua, a treia, cine știe? Așa pe carton scrie, nu-i așa? Și acum să stăm de vorbă frumos. Stăm prost cu socotelile. Cine până la cincisprezece ale lunii nu plătește, nu-i mai dai pe credit și-l ștergi de la listă.

— Nu putem face una ca asta. Unii dintre oamenii ăștia cumpără de la noi de douăzeci de ani.

— Ascultă, puștiule. Magazinele universale nu vindem pe credit nici de doi bani, nici măcar lui John Rockefeller.

— Da, dar majoritatea oamenilor ăștora sunt solvabili.

— Ce înseamnă „solvabil”? Cu sistemul ăsta banii pe loc ții. Magazinele universale cumpără cu vagonul. Noi nu putem așa ceva. Trebuie să înveți, puștiule. Ei oameni drăguți. Dar și banii sunt drăguți. Prea multe resturi ai de carne, în frigider.

— E numai grăsime și piele.

— E în regulă, dacă tu înainte de a-i tăia grăsimea cântărești. Trebuie ai în vedere problema numărului unu. Dacă tu nu în vedere problema numărului unu, cine o să aibă? Trebuie să înveți, puștiule.

Acum, dinții de aur nu mai străluceau, căci ținea buzele strânse, ca două mici trape bine închise.

Ethan se surprinse mirându-se de mânia care-l invada pe neașteptate.

— Eu nu sunt un escroc, Marullo.

— Cine escroc? Țsta-i cinstit comerț, și un cinstit comerț este singurul fel de comerț care în afaceri rezistă. Crezi că domnul Baker dă mostre pe gratis, puștiule?

Lui Ethan îi sări țandăra rău de tot.

— Ascultă aici, la mine, țipă el. Hawley-ii au trăit aici de la o mie șapte sute cincizeci. Dumneata ești un venetic. Dumneata n-ai cum să cunoști lucrurile astea. Noi am fost tot timpul oameni cumsecade și ne-am înțeles bine cu vecinii noștri. Dacă dumneata crezi că debarcând aici din Sicilia, poți să schimbi totul, te înșeli. Dacă ai nevoie de slujba mea, n-ai decât să ți-o iei înapoi – chiar aici, chiar acum. Și nu mai îmi spune „puștiule”, că te pocnesc peste bot.

Toți dinții lui Marullo străluceau.

— Bine, bine. Nu supăra. Eu vreau numai binele ție.

— Să nu mai îmi spui „puști”! Familia mea trăiește aici de două sute de ani.

Aceste vorbe sunară copilărește în propriile lui urechi și asta făcu să-i treacă mânia.

— Eu nu bine vorbesc englezește. Tu crezi că Marullo e un nume venetic, un nume de flașnetar, un nume de macaronar. Dar *genitori* mei, numele meu, poate vechi de doi, trei mii de ani. Marullus era de la Roma, vorbește despre el Valerius Maximus. Ce înseamnă doi sute de ani?

— Dumneata nu ești de aici.

— Acum doi sute de ani nici dumneata de aici nu erai.

Acum, când toată mânia lui Ethan se topise, începea să vadă acel ceva care îl face pe om să se îndoiască de certitudinea realităților din afara lui. Imigrantul, veneticul, zarzavagiul se transforma chiar sub ochii lui: Ethan îi vedea acum fruntea bombată, nasul puternic, acvilin, ochii înfundați în orbite, înflăcărați și netemători, capul

sprijinit pe mușchii ca niște coloane; vedea o mândrie atât de puternică și de sigură de ea, încât se putea juca și de-a umilința. Era clipa descoperirilor uimitoare care-l face pe om să se întrebe: dacă n-am reușit să văd asta, oare câte lucruri n-am reușit să văd?

— Nu trebuie să mai vorbești ca un macaronar, îi spuse cu blândețe.

— Comerț bun. Eu te învăț comerț bun. Am șaiszeci și opt ani. Nevasta a murit. Artrita! Mă doare. Încerc să-ți arăt cum în comerț se lucrează. Poate n-ai să înveți. Cei mai mulți oameni nu învață. Se curăță.

— Nu-i nevoie s-o spui, fiindcă și eu sunt curățat.

— Nu. Tu nu înțeles. Vreau să te învăț cum se fac afacerile, ca să nu mai te cureți niciodată tu.

— Slabă speranță. N-am nicio afacere.

— Tu încă un puști.

— Ia ascultă, Marullo, zise Ethan. Eu sunt cel care îți administrez, de fapt, prăvălia. Eu îți țin registrele, eu depun banii la bancă, eu fac comenzile pentru marfă. Eu îi conving pe clienți să vină aici. Asta nu înseamnă o afacere bună?

— Bineînțeles. Învățat și tu ceva. Nu mai ești un puști. Te superi când spun ție „puști”. Dar cum să-ți spun? Eu spun la toți „puști”.

— Încearcă să-mi spui pe nume.

— Nu e prietenos. „Puști” e prietenos.

— Dar nu e respectuos.

— Și respectuos nu e prietenos. Ethan râse.

— Când ești vânzător într-o prăvălie de mâna a doua, trebuie să ai demnitate – pentru nevastă, pentru copii. Înțelegi?

— Asta fals.

— Bineînțeles. Dacă aș avea cu adevărat demnitate, nici nu m-aș gândi la ea. Aproape că am uitat ce mi-a spus bătrânul taică-meu, puțin înainte de a muri. Spunea că gradul insultei este invers proporțional cu inteligența și simțul de securitate. Spunea că vorbele astea, „pui de cățea”, sunt o insultă numai pentru un om care nu e absolut sigur de maică-sa, dar cum poți să-l insulti pe

Albert Einstein? Pe atunci mai trăia. Așa că, dacă vrei, spune-mi mai departe „puști”.

— Vezi, puștiule? E mai prietenos.

— Mă rog, e în regulă. Ce voiai să-mi spui despre treburile pe care nu știu să le fac?

— Treburi înseamnă bani. Banii nu prietenoși. Puștiule, ești poate prea prietenos tu... prea amabil. Banii nu-și fac prieteni, fac alți bani.

— Asta-i o prostie, Marullo. Eu cunosc o mulțime de oameni de afaceri care sunt amabili, prietenoși și onorabili.

— Da, puștiule, dar nu când tratează afaceri. Asta ai să afli și tu. Când afli, prea târziu este. Tu, puștiule, ții prăvălia frumos, dar dacă prăvălia ta ar fi, te-ai trezi într-o bună zi că te-ai curățat, cu toate că tu amabil ești. Eu lucruri adevărate, ca la școală, te învăț. La revedere, puștiule.

Marullo își mai întinse o dată brațele și ieși repede pe ușa din față, trântind-o în urma lui, iar Ethan simți întunericul coborând din nou asupra lumii.

Se auzi o ciocănitură metalică, puternică la ușa din față. Ethan dădu la o parte draperia și strigă:

— E închis până la trei.

— Dă-mi drumul. Vreau să vorbesc cu dumneata.

Necunoscutul care intră în prăvălie era un om uscățiv (tip de om veșnic tânăr, care n-a fost, de fapt, niciodată tânăr), bine îmbrăcat, cu părul rar și pomădat, cu ochi veseli și iscoditori.

— Iartă-mă că te deranjez. Trebuie să dau lovitura. Am vrut să te găsesc singur. Mi-era teamă că bătrânul n-o să mai plece de aici.

— Marullo?

— Da. Eram peste drum.

Ethan îi privi mâinile imaculate. În inelarul mâinii stângi observă un inel de aur, cu un smarald mare.

Necunoscutul prinse privirea lui Ethan.

— Nu e fals. Aseară am cunoscut o prietenă a dumitale.

— Da?

— Pe doamna Young-Hunt. Margie Young-Hunt.

— Oh!

Ethan aproape că simțea cum mintea necunoscutului adulmeca pe ce cale să deschidă discuția, căutând o asociație de idei.

— Drăguță fată. Te-a lăudat. De aceea am crezut că... Numele meu e Biggers. Sunt reprezentantul firmei B.B.D. & D. Pentru regiunea asta.

— Noi cumpărăm de la Waylands.

— Știu. De aceea am și venit aici. M-am gândit că poate vreți să vă mai extindeți relațiile. Suntem încă noi în regiunea asta, dar începem să prindem rădăcini. Trebuie să facem unele concesii, ca să putem pătrunde. Dacă ai profita de această împrejurare, ai avea de câștigat.

— Va trebui să discuți cu domnul Marullo despre treburile astea. El a lucrat întotdeauna numai cu Waylands.

Fără să scadă, vocea necunoscutului căpătă un ton confidențial.

— Dumneata faci comenzile?

— Da, Marullo suferă de artrită, și, în afară de asta, mai are și alte treburi.

— Am putea să mai radem din prețuri.

— Cred că Marullo le-a dat pe răzătoarele cât a putut. Mai bine stai de vorbă cu el.

— Este exact ceea ce nu vreau să fac. Vreau să stau de vorbă cu omul care face comenzile, și acela ești dumneata.

— Nu sunt decât un simplu salariat.

— Dumneata faci comenzile, domnule Hawley. Pot să-ți reduc cinci la sută.

— Marullo ar accepta o astfel de reducere, dacă marfa ar rămâne de aceeași calitate.

— Nu m-ai înțeles. Nu vreau să tratez cu Marullo. Acești cinci la sută ar fi bani gheață, fără cecuri și registre, fără necazuri cu cei de la fisc, ar fi pur și simplu niște hârtii verzi și curate, din mâna mea în mâna dumatăle, și din mâna dumatăle în buzunarul dumatăle.

— De ce n-ar primi Marullo reducerea?

— Chestie de acord al prețurilor.

— În regulă. Ce-ar fi dacă eu aș lua cei cinci la sută și apoi i-aș da lui Marullo?

— Am impresia că nu-i cunoști atât de bine pe oamenii ăștia, cum îi cunosc eu. Dacă îi dai banii lui Marullo, o să se întrebe cât mai primești dumneata pe deasupra, bani pe care el nu-i mai vede. Este o întrebare cât se poate de firească.

Ethan întrebă cu glasul scăzut:

— Vrei să-l înșel pe omul pentru care lucrez?

— Cine e înșelat? El nu pierde nimic, iar dumneata scoți un ciubuc. Oricine are dreptul să scoată un ciubuc. Margie îmi spunea că ești un băiat deștept.

— Este o zi întunecată, zise Ethan.

— Nu, nu e întunecată. Ai tras obloanele.

Mintea lui adulmeca mirosul unui pericol – ca un șoarece prins între mirosul sârmei de la capcană și aroma brânzei.

— Știi ce, spuse Biggers, mai gândește-te. Vezi dacă nu poți să aranjezi ceva și cu noi. Am să mai trec pe aici, să te văd, când voi mai avea treabă prin regiunea asta. Vin din două în două săptămâni. Poftim cartea mea de vizită.

Mâna lui Ethan rămase nemișcată. Biggers puse cartea de vizită pe vitrina-frigider.

— Și aceasta este o mică amintire, pe care o oferim noilor noștri prieteni. Scoase din buzunarul de la spate un portofel elegant, și îl depuse pe emailul alb al vitrinei, lângă cartea de vizită. E un obiect tare drăguț. Are despărțituri pentru carnetul de conducere și pentru permisul de tribună.

Ethan nu răspunse nimic.

— Am să mai trec pe aici peste vreo două săptămâni, spuse Biggers. Mai gândește-te la ce ți-am spus. Am să vin cu siguranță. Am un *rendez-vous* cu Margie. E o fată grozavă. Neprimind răspuns continuă: Mă duc. Pe curând. Se apropie brusc de Ethan: Nu fi prost! Toți fac la fel. Toți!

Apoi se repezi la ușă, închizând-o cu grijă în urma lui.

În liniștea și întunericul din încăperea, Ethan auzea zumzetul transformatorului pentru lumina de neon din vitrina-frigider. Se întoarse încet către mulțimea de spectatori îngrămădiți pe rafturi:

— Credeam că-mi sunteți prieteni! Dar voi n-ați ridicat în apărarea mea nici măcar un deget. Stridii de zile bune, murături de zile bune, praf de budincă de zile bune! Nu mai sunt *unimus* pentru voi! Mă întreb ce-ar zice sfântul Francisc dacă l-ar mușca un câine sau l-ar ciuguli o pasăre! „Mulțumesc, domnule câine, *grazie tanto, signora* pasăre?” întoarse capul auzind cum cineva ciocănea și bătea cu pumnii în ușa dinspre alee. Străbătu în grabă magazia murmurând: Mai mulți clienți decât atunci când e deschis.

Joey Morphy intră, clătinându-se și ținându-se cu mâna de gât.

— Pentru Dumnezeu, gemu. Ajutor, sau măcar Pepsi-cola, căci mă prăpădesc de sete. De ce e atât de întuneric aici? Oare m-a părăsit lumina ochilor?

— Am tras obloanele, vrând să-i descurajez pe bancherii însetați.

O porni spre vitrina-frigider, de unde scoase o sticlă aburită, o destupă și întinse mâna să mai scoată una. „Am să beau și eu.”

Joey-Băiatul se rezemă de geamul luminat al vitrinei și dădu pe gât, pe nerăsuflăte, o jumătate de sticlă.

— Hei! Cineva și-a pierdut tezaurul! Și, cu două degete, apucă portofelul.

— Este un mic cadou din partea comis-voiajorului de la B.B.D. & D. Încearcă să ne convingă să cumpărăm de la ei.

— Și nu pe degeaba. Țasta-i un obiect de calitate întâi, fiule. Are și inițialele dumitale pe el, de aur.

— Zău?

— Vrei să spui că nici n-ai văzut?

— A plecat abia acum o clipă.

Joey deschise portofelul și pipăi copertile din material plastic transparent pentru învelit legitimațiile.

— Ar trebui să te înscrii la vreun club. Se uită și în despărțituri. Ei, ăsta zic și eu că e într-adevăr amabil. Și, zicând acestea, scoase

cu două degete o hârtie nouă-nouță de douăzeci de dolari. Știam eu că ei „mișcă”, dar nu credeam că mișcă chiar așa, cu tancurile... Asta-i o amintire demnă de acest nume.

— Era înăuntru?

— Crezi că am băgat-o eu?

— Joey, trebuie să-ți vorbesc. Individul mi-a oferit cinci la sută din toate comenzile pe care le-aș face la firma lor.

— Oho! În sfârșit, prosperitatea! Și n-a rămas doar la vorbe goale. Ar trebui să faci cinste cu coca-cola. Azi e ziua dumitale cea mare.

— Vrei să spui că ar trebui să accept?

— De ce nu, dacă nu-i socotește în prețul mărfii. Cine pierde?

— A adăugat că n-ar trebui să-i spun lui Marullo, fiindcă o să creadă că eu primesc mai mult.

— Așa e. Ce-i cu dumneata, Hawley? Ai înnebunit? Cred că-i din cauza luminii. Arăți verde la față. Sunt și eu verde? Nu cumva ți-a trecut prin cap să nu accepti?

— Abia m-am stăpânit să nu-i trag un picior în fund.

— O, vasăzică așa stau lucrurile... Dumneata și dinozaurii!

— El pretinde că toată lumea procedează în felul ăsta.

— Dar nu oricui i se oferă. Dumneata ești unul dintre cei norocoși.

— Dar nu e cinstit.

— Cum nu e cinstit? Păgubește cineva? Se comite ceva ilegal?

— Vrei să spui că dumneata ai primi?

— Dacă aș primi? Aș face sluj, i-aș cerși favoarea asta. În meseria mea toate porțile îmi sunt închise. Aproape tot ce s-ar putea manevra într-o bancă este ilegal – în afară de cazul când ești președintele băncii. Nu te înțeleg. De ce te tot codești? Dacă ai lua banii ăștia din punga lui Alfio, aș spune că nu e tocmai corect... Dar nu e cazul. Dumneata le faci lor o favoare, iar ei îți fac dumitale o favoare... o favoare de culoare verde, simpatică și foșnitoare. Nu fi nebun. Ai nevastă, copii, și trebuie să te gândești la ei. Să știi că taxele școlare pentru copii nu vor scădea.

— Te-aș ruga să pleci imediat!

Joey Morphy trânti cu putere sticla, încă negolită, pe tejghea.

— Domnule Hawley... nu, domnule Ethan Allen Hawley, rosti cu răceală, dacă dumneata crezi că eu aş fi în stare să comit un act necinstit, sau să te îndemn pe dumneata să faci așa ceva... ei, în cazul ăsta poți să te duci la dracu!

Și Joey, bățos, porni spre magazie.

— N-am vrut să spun așa ceva! N-am vrut să spun asta! Pe cinstea mea, Joey. Astăzi am primit câteva lovituri și, pe deasupra... sărbătoarea asta îngrozitoare... îngrozitoare...

Morphy se opri în loc.

— Ce vrei să spui? Ah, da, înțeleg. Da, știu. Mă crezi că înțeleg?

— În fiecare an a fost așa, de pe când eram copil, numai că acum e din ce în ce mai rău... poate fiindcă acum știu bine ce însemnează, poate fiindcă aud mereu cuvintele singurătății: *Lama sabahtani*ⁱⁱ.

— Înțeleg, Ethan, înțeleg. Acum e aproape pe terminate... aproape că s-a terminat, Ethan. Uită, te rog, ieșirea mea!

Clopotul de fier, vestitor de incendii, bătu o dată.

— Acum s-a sfârșit, zise Joey-Băiatul. S-a sfârșit, pentru un an întreg. Se îndepărtă liniștit, străbătând magazia, și închise în urma lui ușa dinspre alee.

Ethan ridică obloanele și deschise din nou prăvălia, dar nu mai avu mulți cumpărători – doar vreo câțiva copii veniți după câte o sticlă de lapte sau o franzelă, și domnișoara Borchner, care cumpără un cotlet mic de miel și o conservă de mazăre, pentru cina ei încălzită pe sobă. Pe stradă nu mai trecea nimeni. Între cinci și jumătate și șase, în timp ce Ethan făcea pregătirile de închidere, nu apăru niciun client. Încuie prăvălia și porni spre casă, și de-abia atunci își aduse aminte de lista pe care i-o dăduse Mary. Se întoarse, aranjă totul în două pungi mari, apoi încuie din nou ușile. Se gândise să coboare până la faleză, să privească valurile cenușii spărgându-se de cheiurile docurilor, să simtă aroma sărată a mării și să mai stea de vorbă, așezat pe o babă, cu vreun pescăruș cu ciocul în vânt. Își aminti de o poezie scrisă de o femeie, cândva, foarte de mult, o poetă pe care imaginea spiralei lunecoase a

zborului de pescăruș o biciuise până la lacrimi. Poezia începea astfel: „O, pasăre fericită – ce te neliniștește atât de mult?” Dar poeta nu aflase niciodată răspunsul, probabil că nici nu voise să-l afle.

Pungile grele, cu cumpărături pentru sărbători, nu îndemnau la plimbare. Ethan traversă obosit Strada Mare și coti fără grabă pe Strada Ulmilor, îndreptându-se spre casa bătrânească a familiei Hawley.

Capitolul II

Mary veni de lângă mașina de gătit, îi luă din brațe una dintre pungi.

— Am atâtea să-ți spun! Ard de nerăbdare. O sărută, și ea-i simți buzele uscate.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă.

— Sunt puțin cam obosit.

— Dar băcănia a fost închisă trei ore.

— Am avut foarte multă treabă.

— Sper că nu ești posomorât.

— Ziua de azi e posomorâtă...

— A fost o zi minunată. Așteaptă numai, și ai să te lămurești.

— Unde sunt copiii?

— Sus, la radio. Au să-ți spună ceva.

— Necazuri?

— De ce te gândești la asta?

— Nu știu.

— Nu te simți bine?

— Ba mă simt bine, fir-ar să fie!

— După atâtea evenimente îmbucurătoare... Pentru partea care ne privește pe noi, am să aștept până după cină. Ce surpriză o să ai!

Allen și Mary Ellen dădură fuga jos pe scară și intrară valvârtej în bucătărie.

— A venit, ziseră ei.

— Tăticule, la prăvălie aveți Peeks?

— Adică fulgi de ovăz? Da, Allen, avem.

— Aș vrea să ne aduci câteva cutii. Au pe ele un Mickey Mouse, o mască pe care poți s-o decupezi.

— Dar mi se pare că tu ești cam mare pentru o mască de Mickey Mouse.

Ellen zise:

— Dacă trimiți capacul cutiei și zece cenți, primești un fel de aparat cu care poți deveni ventriloc. Chiar acum am auzit asta la radio.

— Spuneți-i tatei ce aveți de gând să faceți, zise Mary.

— Ne înscriem la concursul național *Iubesc America*. Premiul întâi este o călătorie la Washington, o întâlnire cu Președintele – împreună cu părinții – și mai sunt și o mulțime de alte premii.

— Minunat, zise Ethan. Și în ce constă concursul? Ce trebuie să faceți?

— Scrie în ziarele lui Hearst, strigă Ellen. Au anunțat în toată țara. O compunere în care arăți de ce iubești America. Toți câștigătorii vor fi televizați.

— E grozav, exclamă Allen. Ce părere ai: să mergi la Washington, la hotel, la spectacole, să faci cunoștință cu Președintele, și atâtea altele? Poți să spui că nu-i grozav?

— Și ce faceți cu școala?

— Concursul are loc în timpul verii. Numele câștigătorilor vor fi anunțate la 4 iulie.

— Ei, poate că o să iasă bine. Dar voi iubiți într-adevăr America, sau iubiți numai premiile?

— Tată, zise Mary, nu le strica bucuria.

— Am vrut doar să separ fulgii de ovăz de Mickey Mouse. Se amestecaseră.

— Tăticule, unde crezi tu că am mai putea căuta?

— Ce să căutați?

— Ei, să vedem ce-au mai spus și alții...

— Străbunicu-tău avea câteva cărți foarte bune. Sunt în pod.

— De pildă?

— De pildă, cuvântările lui Lincoln, și Daniel Webster, și Henry Clay. Ați mai putea să vă uitați prin Thoreau, sau prin Walt Whitman, sau Emerson... Și prin Mark Twain. Cărțile sunt sus, în pod.

— Tu i-ai citit, tăticule?

— Străbunicul tău îmi era bunic. El obișnuia să-mi citească uneori din ei.

— Poate ne dai o mână de ajutor la compuneri.

— Atunci n-ar mai fi ale voastre.

— Bine, spuse Allen. Ai să-ți aduci aminte să ne aduci niște Peeks? Sunt hrănitoare, conțin mult fier și alte chestii de-astea...

— Am să încerc.

— Putem să ne ducem la cinema? Mary zise:

— Credeam că o să-mi vopsiți ouăle de Paște. Le fierb îndată. După cină puteți să le luați cu voi pe verandă.

— Putem să ne ducem în pod, să ne uităm la cărți?

— Da, dacă după aceea stingeți lumina. O dată a rămas aprinsă o săptămână întreagă. Tu ai lăsat-o aprinsă, Ethan.

După ce plecară copiii, Mary spuse:

— Nu-ți pare bine că se înscriu la concurs?

— Desigur că-mi pare bine, mai cu seamă dacă vor face și lucrări bune.

— Nu mai pot să aștept, trebuie să-ți spun... Margie mi-a ghicit azi în cărți, de trei ori, fiindcă zicea că în viața ei n-a mai pomenit așa ceva. De trei ori! Am văzut chiar eu cum se potriveau cărțile.

— O, Doamne!

— N-ai să mai fi atât de neîncrezător când ai să auzi despre ce e vorba. Întotdeauna faci haz când auzi de craii de ghindă. Știi ce mi-a ghicit? Vrei să afli?

— Mary, vreau să te previn, spuse el.

— Să mă previi? Dar tu nu știi încă nimic. Toată bogăția mea ești tu.

El șopti un cuvânt aspru, amar.

— Ce-ai zis?

— Am zis „slabă speranță”.

— Tu crezi așa, dar cărțile nu. Le-a dat de trei ori.

— Cărțile gândesc?

— Cărțile știu, zise Mary. Mi-a ghicit aici, în cărțile mele, și totul se referea la tine. Ai să fii unul dintre cei mai importanți

oameni din acest oraș – chiar așa a zis, *cei mai importanți*. Și nu peste mult timp. Fiecare carte pe care a întors-o arăta bani, din ce în ce mai mulți bani. Ai să fii un om bogat.

— Iubito, zise el, te rog, lasă-mă să te previn, te rog!

— Ai să faci o investiție.

— Cu ce?

— Ei, mă gândeam la banii fratelui meu.

— Nu, strigă el. Nu mă voi atinge de ei. Sunt ai tăi. Și vor rămâne ai tăi. Tu te-ai gândit la asta, ori ea s-a gândit?...

— Ea nici n-a pomenit de ei. Nici cărțile. Ai să-i investești în iulie, și de aici vor porni toate, succes după succes. Nu sună frumos? Așa mi-a spus ea... „Norocul tău e Ethan. O să fie un om foarte bogat, poate cel mai mare om din acest oraș.”

— Fir-ar ea a naibii! Nu are dreptul!

— Ethan!

— Știi ce face ea? Știi ce faci tu?

— Știu că sunt o soție bună, și că ea este o prietenă bună. Și nu vreau ca noi doi să ne certăm și să ne audă copiii. Margie Young este cea mai bună prietenă a mea. Știu că ție nu-ți place. Cred că ești gelos pe prietenele mele, asta cred. Am avut o după-amiază frumoasă și tu vrei să mi-o strici. E urât ce faci. Fața lui Mary se acoperise de pete și exprima o nemulțumire mâniaoasă, plină de indignare față de acest obstacol ivit în calea visurilor ei. Tu stai aici, domnule Deștept, și toci oamenii bucățele. Crezi că Margie a inventat totul. Ei bine, n-a inventat, fiindcă eu însămi am tăiat cărțile, de trei ori... Și chiar dacă ar fi inventat, ce alt motiv ar fi avut decât dorința de a fi drăguță și prietenoasă, și de a mă ajuta? Răspunde-mi, domnule Deștept! Găsește dumneata vreun motiv josnic.

— Aș vrea să cunosc și eu motivul. Poate din simplă răutate. Ea n-are nici bărbat, nici slujbă. Poate din răutate.

Mary vorbi cu glasul scăzut, plin de dispreț:

— Tu vorbești despre răutate. Dar tu n-ai fi în stare să recunoști răutatea chiar dată te-ar plesni peste obraz. Tu nu știi prin ce trece Margie. Tot soiul de bărbați din orașul ăsta o urmăresc zi și

noapte. Oameni de vază, bărbați însurați, care îi tot șușotesc, o înghesuie... Oribil! Uneori nu știe unde să se mai refugieze. De-aia are nevoie de mine, de o prietenă. Oh, mi-a povestit niște lucruri... despre niște bărbați la care nici nu te duce gândul. Unii dintre ei susțin sus și tare, în public, că o detestă, și apoi dau târcoale pe la ușa ei sau o cheamă la telefon, încercând să obțină o întâlnire... bărbați care se închină lui Dumnezeu, se pretind moraliști, ca pe urmă să facă lucruri dintr-astea. Iar tu vorbești despre răutate!

— Ți-a spus cine sunt acești bărbați?

— Nu, nu mi-a spus, și asta constituie încă o dovadă. Margie nu vrea să lovească în nimeni, deși toți lovesc în ea. Dar mi-a spus că e și unul despre care nici nu mi-ar veni să cred. Spunea că, dacă aș afla, aș încărungi pe loc.

Ethan inspiră adânc, își ținu răsuflarea și apoi scoase un suspin lung.

— Mă întreb cine-ar putea să fie, zise Mary. După felul cum mi-a vorbit, s-ar părea că este un om pe care-l cunoaștem bine și pe care nu l-am putea bănuși.

— Dar, în anumite condiții, ar putea să-l numească, zise încet Ethan.

— Numai dacă ar fi silită. Chiar ea mi-a spus așa. Numai dacă ar fi nevoită... dacă cinstea sau reputația ei, înțelegi... Cine crezi că ar putea fi?

— Cred că știu cine.

— Știi? Cine?

— Eu.

Mary rămase cu gura căscată.

— Oh, nebunule! Dacă nu sunt atentă, mă prinzi în cursă de fiecare dată. Dar mai bine așa, decât să te văd morocănos.

— Ce situație penibilă! Soțul mărturisește că a păcătuit fizic cu cea mai bună prietenă a soției. Și este luat în bășcălie.

— Nu e frumos să vorbești așa.

— Poate că soțul ar fi trebuit să tăgăduiască. Atunci soția l-ar fi onorat măcar cu o bănuială. Iubita mea, îți jur pe tot ce-i sfânt, că

n-am încercat niciodată, nici cu vorba, nici cu fapta, să mă dau la Margie Young-Hunt. Acum mă crezi că am păcătuțit?

— Tu?

— Socotești că nu sunt destul de bun, nu sunt în stare să provoc dorințe, socotești, cu alte cuvinte, că nu mi-ar merge?

— Îmi plac glumele. O știi și tu, dar ăsta nu-i un subiect de glumă. Sper că acolo, sus, copiii nu și-au băgat nasul prin cufere. Nu așază niciodată lucrurile la loc.

— Am să mai încerc o dată, cinstita mea soție. O anumită femeie, ale cărei inițiale sunt M. Y-H, mi-a întins din toate părțile capcane, din motive pe care numai ea le cunoaște. Sunt serios amenințat să cad într-una sau în mai multe dintre capcanele acestea.

— De ce nu te gândești mai bine la norocul tău? Cărțile au spus iulie, și au spus-o de trei ori – am văzut eu. Vei avea bani, o mulțime de bani. Gândește-te la asta.

— Iubești atâta de mult banii, iepurașule?

— Dacă iubesc banii? Ce vrei să spui?

— Îți plac atât de mult banii, încât ajungi să justifici până și necromanția, taumaturgia, magia sau orice alte practici obscure?

— Tu ai spus-o! Tu ai început! Dar n-am să te las să te ascunzi îndărătul vorbelor tale. Dacă îmi plac banii? Nu, nu-mi plac banii. Dar nu-mi plac nici grijile. Mi-ar plăcea să pot umbla cu fruntea sus, în orașul ăsta. Nu-mi place să se simtă copiii mei mai prost decât alții, pentru că nu pot fi îmbrăcați la fel de bine... la fel de bine ca alții. Mi-ar plăcea să pot umbla cu fruntea sus.

— Și banii ți-ar sprijini fruntea?

— Banii ar șterge rânjetele de pe fețele înfumuraților tăi amici.

— Nimeni nu râde de un Hawley.

— Asta s-o crezi tu! Numai că tu nu observi nimic.

— Poate pentru că nu caut.

— Iar îmi scoți ochii cu sacrosanctul nume de Hawley?

— Nu, draga mea. Acum, el nu mai este cine știe ce armă.

— Ei, îmi pare bine că ai descoperit în sfârșit acest adevăr. În orașul ăsta, ca și în oricare alt oraș, dacă un Hawley este băiat de prăvălie, tot băiat de prăvălie rămâne.

— Mă condamni pentru că am ajuns un ratat?

— Nu. Desigur că nu. Dar te condamn pentru că te complaci în situația asta. Ai putea să ieși din ea dacă n-ai ține la ideile tale învechite și demodate. Toată lumea te ia peste picior. Un domn fără bani nu e decât un coate-goale.

Ultimul cuvânt bubui în capul ei ca o explozie; tăcu, năpădită de rușine.

— Îmi pare rău, spuse Ethan. Am învățat de la tine ceva... poate trei lucruri, iepurașul meu. Trei lucruri, care nu vor fi niciodată crezute: adevărul, probabilul și logicul. Acum știu de unde să iau banii cu care să-mi încep ascensiunea.

— De unde?

— Am să jefuiesc o bancă.

Clopoțelul ceasului de la cuptor sună ușor de câteva ori.

Mary spuse:

— Du-te și cheamă copiii. Mâncarea e gata. Spune-le să stingă lumina.

Îi ascultă pașii care se îndepărtau.

Capitolul III

Soția mea, Mary a mea, adoarme la fel de lesne cum ai închide ușa unui dulap. De atâtea ori am privit-o cu invidie cum adoarme. Trupul ei încântător se sucește de câteva ori, ca un vierme de mătase cuibărindu-se în gogoșa lui. Suspină o dată și, sfârșind suspinul, ochii ei se închid, iar pe buzele răsfrânte în voie înflorește acel surâs, înțelept și vag, al zeilor din antichitatea greacă. Zâmbește în somn toată noaptea, iar în gâtul ei răsufierea parcă toarce: nu e sforăit, ci torsul unui pisoi. O clipă, temperatura îi crește vertiginos, încât simt fierbințeala alături de mine, în pat, apoi scade, și Mary se călătorește. Nu știu încotro. Îmi spune că nu are vise. Și totuși sunt sigur că visează. Înseamnă că visele pur și simplu nu o tulbură sau că o tulbură atât de puțin, încât le uită înainte de a se trezi. Îi place să doarmă, și somnul o prinde bine. Aș vrea să se întâmple la fel și cu mine. Eu lupt împotriva somnului, și îl doresc în același timp din toate puterile.

Cred că deosebirea este că Mary a mea știe că va trăi veșnic, că va trece din viața asta într-o altă viață cu aceeași ușurință cu care pășește din somn la trezie. Știe asta cu tot trupul ei, o știe atât de profund, încât nici nu-și mai pune vreo problemă, așa cum nu se gândește că respiră. Are, astfel, timp de dormit, timp de odihnă și răgazul de a înceta să mai existe pentru scurtă vreme.

Pe de altă parte, știu, prin mijlocirea oaselor și țesuturilor mele, că într-o bună zi, mai curând sau mai târziu, voi înceta să trăiesc, și de aceea lupt împotriva somnului, și totodată îl chem: încerc să-l ademenesc să vină. Clipa în care adorm înseamnă pentru mine o cumplită ruptură, o suferință. O știu, pentru că mă trezesc chiar în clipa când adorm, stăpânit de o durere apăsătoare. Iar după ce adorm, încep să fiu foarte ocupat. Visele mele nu sunt decât

problemele zilei precedente, transfigurate până la absurd, ca niște oameni care țopăie, împodobiți cu coarne și măști de animale.

Ca timp, eu dorm mult mai puțin decât Mary. Ea spune că are nevoie să doarmă mult și recunosc că, în ceea ce mă privește, am nevoie de mai puțin somn, deși sunt departe de a o crede. Există o anumită cantitate de energie depozitată în trup; și, bineînțeles, că hrana o face să crească. Unii oameni își consumă energia repede, așa cum unii copii își înfulecă bomboanele pe nerăsuflăte, iar alții, dimpotrivă, o consumă pe-ndelete. Întotdeauna se găsește o fetiță care își pune deoparte o bomboană, pentru mai târziu, și o mănâncă după ce lacomii și le-au dat gata de mult pe ale lor. Cred că Mary a mea va trăi mai mult decât mine. Ea își păstrează o bucătică de viață pentru mai târziu. Dacă stau să mă gândesc mai bine, majoritatea femeilor trăiesc mai mult decât bărbații.

Vinerea Mare m-a tulburat de când mă știu. Fiind copil, mă copleșea jalea, nu atât gândind la chinul răstignirii, cât pentru că simțeam singurătatea îngrozitoare a Răstignitului. Și niciodată nu m-am eliberat de tristețea ce mi-o lăsau în suflet cuvintele evanghelistului Matei, citite cu voce sacadată și guturală de mătușa Deborah din Noua Anglie.

Anul acesta tulburarea era, poate, și mai gravă. Fără să vrei, raportezi totul la tine, și ți se pare că e vorba de tine însuși. Astăzi Marullo mi-a dat lecții asupra naturii afacerilor, și pentru prima oară am înțeles-o și eu. Imediat după aceea, mi s-a oferit, pentru prima oară, mită. E ciudat să afirm, la vârsta mea, dar nu-mi amintesc să mi se mai fi oferit vreodată. Trebuie să mă gândesc și la Margie Young-Hunt. Este oare o întruchipare a răului? Ce urmărește? Știu că mi-a promis ceva, și că m-a amenințat dacă nu accept. Poate, oare, un om să trăiască gândind el însuși, sau trebuie să se ia după alții?

Am stat treaz atâtea nopți, ascultând cum lângă mine toarce Mary a mea. Când privești în întuneric, încep să-ți joace pete roșii în fața ochilor, și timpul devine mai lung. Mary își iubește atât de mult somnul, încât mă strădui să i-l apăr, chiar atunci când simt cum îmi arde pielea, acoperită, parcă, de curenți electrici. Dacă mă

dau jos din pat, se trezește. Se trezește și se îngrijorează. Deoarece singurele ei experiențe de insomnie le-a făcut cu ocazia bolilor, își închipuie că nu mă simt bine.

Astă noapte a trebuit să mă scol și să ies. Răsuflarea ei torcea lin, și i-am văzut pe buze surâsul îndepărtat. Poate visa despre noroc, despre banii pe care urma să-i câștig. Mary vrea să fie mândră de mine.

Cât de ciudat este faptul că omul crede că poate să mediteze mai bine într-un loc anumit. Și eu am un astfel de loc, l-am avut întotdeauna, dar știu că nu mă duc acolo să meditez, ci să simt, să re trăiesc, să-mi adun amintirile. Este un loc retras; probabil că toți oamenii au un astfel de loc, deși n-am auzit pe nimeni vorbind despre el. O mișcare prudentă, înceată trezește mai repede pe cel care doarme, alături de tine, în timp ce un gest normal, voluntar, nu-l trezește. Sunt convins, de asemenea, că gândurile celor care dorm răătăcesc prin gândurile altor oameni. Am procedat ca și când ar fi trebuit să mă duc la baie, m-am sculat și m-am dat jos din pat. După aceea, luându-mi hainele, am coborât scările tiptil, și m-am îmbrăcat în bucătărie.

Mary spune că mă preocup de grijile inexistente ale altora. Poate că așa e, dar eu și vedeam scena care s-ar petrece în bucătăria slab luminată: Mary se trezește, caută prin casă, cu privirea îngrijorată. Am scris pe carnetul pentru târguieli un bilețel, în care îi spuneam: „Iubito, nu pot dormi. M-am dus să mă plimb. Mă întorc repede.” Cred că l-am lăsat la vedere, în mijlocul mesei din bucătărie, în așa fel, încât să dea cu ochii de el imediat ce va răsuci comutatorul din perete.

Apoi am deschis ușor ușa din dos și am respirat adânc. Aerul era răcoros și mirosea a pojghiță de brumă. M-am învelit bine într-un palton gros și mi-am tras peste urechi o șapcă marinărească, tricotată. Ceasul electric din bucătărie mârâi. Era trei fără un sfert. Zăcusem în întuneric, privind acele pete roșii, de la ora unsprezece.

Orașul nostru, New Baytown, e un oraș frumos, vechi, unul dintre primele orașe în adevăratul sens al cuvântului, din America.

Primii lui întemeietori, printre care și strămoșii mei, au fost, cred, fiii acelor oameni ai mărilor, neliniștiți, puși pe înșelăciune, certăreți și avari, care în timpul Elizabetei au pricinuit Europei dureri de cap; în timpul lui Cromwell au cucerit pentru ei înșiși Indiile de Vest, iar în cele din urmă, după Restaurare, au venit să se aciuiască pe coasta nordică, cu împuternicire de la Carol Stuart. Reușeau să îmbine cu succes pirateria cu puritanismul, care, dacă stai și te gândești bine, nu sunt chiar atât de deosebite una de cealaltă. Și pirateria și puritanismul nu admiteau niciun fel de opoziții; amândouă priveau cu ochi hrăpăreți bunul altuia. Când se aliau, dădeau naștere unei cete de maimuțe colțoase, neîndurătoare. Cunosc toate acestea despre ei, deoarece mi le-a spus taică-meu. El era mare amator de istorie familială, și am observat că acestor amatori le lipsesc de obicei calitățile celor pe care îi preaslăvesc. Tatăl meu era un aiurit, blând, bine informat, prost sfătuit, uneori sclipitor. Fără să-i dea nimeni vreun ajutor, a reușit să-și prăpădească pământurile, banii, prestigiul și viitorul; de fapt, a pierdut aproape tot ceea ce familiile Allen și Hawley acumulasera în câteva sute de ani; a pierdut totul, în afară de nume – ceea ce, de altfel, era singurul lucru care îl interesa. Avea obiceiul să-mi dea „lecții despre moștenire”, cum le numea el. Astfel am ajuns să știu atât de multe despre strămoșii mei. Poate că din această cauză sunt vânzător în băcănia unui sicilian, situată într-una din casele aparținând cândva familiei Hawley. Aș vrea să nu mă amărăsc prea rău din pricina asta. Nu criza sau vremurile grele sunt de vină că am ajuns aici.

Am început să înșir toate acestea plecând de la ideea că New Baytown este un oraș frumos. În loc s-o iau la stânga, am luat-o la dreapta, pe Strada Ulmilor, mergând cu pași repezi spre Strada Porlock, care e oarecum paralelă cu Strada Mare. Micul Willie, polițistul nostru cel gras, moțâie probabil în mașina poliției, pe Strada Mare, și nu doream să-mi petrec noaptea în tovărășia lui. „Ce faci așa târziu, Eth? Nu cumva ți-ai găsit vreo bucățică bună?” Micul Willie se plictisește și îi place să vorbească, iar, după aceea, începe să pâlăvrăgească și altora despre ce a spus chiar el. Câteva

scandaluri, nu prea mari, dar urâte, își au obârșia în plictiseala lui Willie. Polițistul de zi e Stonewallⁱⁱⁱ Jackson Smith. Nu-i o poreclă. A fost botezat Stonewall Jackson, ceea ce îl deosebește categoric de toți ceilalți Smithi. Nu știu de ce polițiștii de la oraș trebuie să fie atât de ostili, dar de obicei așa sunt. Stoney Smith este omul care nu ți-ar spune nici măcar în ce zi a săptămânii ne aflăm, decât dacă s-ar afla în fața justiției, sub prestare de jurământ. Comisarul Smith conduce cu devotament munca poliției orașenești, studiază cele mai noi metode, și a urmat cursurile F.B.I.-ului, la Washington. Cred că e un polițist foarte bun; e înalt și calm, iar ochii lui au luciri de metal. Dacă ai avea de gând să comiți o crimă, ar trebui să te ferești de el.

Toate aceste gânduri vin de la faptul că am pornit-o pe Strada Porlock, pentru a evita conversația cu micul Willie. Pe Porlock, se găsesc casele frumoase din New Baytown. Știți, la începutul secolului al optsprezecelea, noi stăpâneam peste o sută de baleniere. Când se întorceau corăbiile, după un an sau doi de călătorie, din Antarctica sau din Marea Chinei, erau încărcate cu grăsime de balenă și cu tot felul de bogății. În cursul călătoriei, acostau prin porturi străine de unde luau și diferite bunuri, dar și idei. De aceea o să întâlniți atâtea lucruri chinezești prin casele de pe strada Porlock. Unii dintre acești căpitani-proprietari dădeau chiar dovadă de gust. Având bani, aduseră arhitecți englezi să le construiască case. De aceea vezi pe Strada Porlock atâtea case în stil Adam și vechi grecesc. Erau la modă în Anglia, la epoca aceea. Dar, în ciuda ferestrelor semicirculare de deasupra ușilor, a coloanelor canelate și grecești, nu uitau lucarna de pe acoperiș. Rostul ei era ca soțiile casnice și credincioase să se urce acolo și să pândească sosirea corăbiilor, și poate că unele soții chiar se urcau. Familia mea, Hawley-ii, familiile Phillips, Elgar și Baker erau mai vechi. Ele au rămas pe Strada Ulmilor, iar casele lor erau construite în stilul numit „american timpuriu”, cu acoperișuri ascuțite, și cu scândurile păsuite ca la corăbii. Așa arată și casa mea, casa Hawley. Iar ulmii uriași sunt tot atât de bătrâni ca și casele.

Strada Porlock și-a păstrat felinarele de la lămpile cu gaz, numai că acum au becuri electrice. Vara, turiștii vin să admire arhitectura și ceea ce numesc ei „farmecul lumii vechi” din orașul nostru. De ce oare farmecul trebuie să aparțină lumii vechi?

Nu mai știu cum au ajuns Allenii din Vermont să se înrudească cu Hawley-ii. Aceasta s-a întâmplat curând după revoluție. Aș putea afla, desigur. Sus în pod există pe undeva vreun document. Când a murit tata, Mary a mea era plictisită bine de istoria familiei Hawley așa că, atunci când a propus să urcăm în pod toate vechiturile, i-am înțeles sentimentele. Te poți lesne plictisi de istoria familiei altora. Mary nici măcar nu s-a născut la New Baytown. Aparținea unei familii irlandeze, care nu fusese însă niciodată catolică. Ea nu pierde niciodată prilejul de a sublinia acest lucru. Despre familia ei spune că era originară din Ulster. La noi, Mary a venit din Boston.

Ba nu, de fapt, nu este așa. Eu am întâlnit-o la Boston. Mi-aduc aminte de noi doi, poate mă văd chiar mai bine acum, decât atunci; mi-amintesc de sublocotenentul Hawley, nervos și speriat, într-o permisie de sfârșit de săptămână, și de fata dulce, cu obraji ca petalele unei flori aromitoare; și totul era de trei ori mai profund, din cauza războiului și a regulamentelor. Cât eram de serioși, teribil de serioși! Eu trebuia să plec, ca să fiu ucis, și ea era gata să-și consacre toată viața amintirii mele eroice. Era unul dintr-un milion de visuri identice ale unui milion de uniforme măslinii și de rochii de stambă înflorată. Și visul s-ar fi putut sfârși foarte bine cu tradiționala scrisoare care începe cu „Dragă John”, numai că ea-și dedicase viața mie, orașului. Scrisorile ei, pătrunse de o dragoste statornică, m-au urmat pretutindeni, cu scrisul lor rotund și citeț, cu cerneală albastră-închis, pe hârtie albastră-deschis, astfel că toată compania îi recunoștea scrisorile, și fiecare soldat resimțea pentru mine o curioasă bucurie. Chiar dacă nu aș fi vrut să mă căsătoresc cu Mary, statornicia ei m-ar fi forțat s-o fac, pentru a perpetua legenda universală despre femeile frumoase și credincioase.

Ea nu a șovăit defel când a trebuit să se transplanteze din casa irlandeză, închiriată la Boston, în bătrâna casă Hawley de pe Strada Ulmilor. Și n-a șovăit niciodată, nici în lenta descurajare provocată de comerțul meu falimentar, nici cu ocazia nașterii copiilor noștri, nici din pricina acestei paralizii, care este lunga mea carieră de băiat de prăvălie. Știe să aștepte – acum îmi dau seama. Dar, mi se pare că, în cele din urmă, a început să obosească de atâta așteptare. Niciodată, până acum, nu și-a dat pe față dorințele-i secrete, căci Mary a mea nu ia lucrurile în bătaie de joc, și disprețul nu este unealta ei. A fost prea ocupată, încercând să se descurce din atâtea situații. Părea deci cu atât mai ciudat că amărăciunea îi ieșise la iveală, cu cât până acum nu se mai întâmplase vreodată. Cât de repede se formează imaginile, în acompaniamentul scârțâitului de pași pe caldarâmul acoperit cu brumă!

Nu există niciun motiv să te simți un răufăcător, numai pentru că umbli pe stradă, în toiul nopții, în New Baytown. Micul Willie face glume pe tema asta, dar majoritatea celor care m-ar vedea îndreptându-mă spre golf, la ora trei dimineața, ar crede că mă duc la pescuit și nu s-ar gândi la nimic rău. Oamenii de la noi au tot felul de teorii despre pescuit; unii le țin secrete, ca rețetele de familie, și astfel de atitudini sunt respectate și considerate respectabile.

Luminile străzii făceau ca pojghița albă și tare de gheață, de pe peluze și de pe trotuare, să scânteieze ca milioane de diamante minuscule. Pe o astfel de gheață, urmele de pași se imprimă cu ușurință, dar înaintea mea nu se vedea nimic. Totdeauna, încă de pe când eram copil, am simțit o ciudată bucurie de a călca pe zăpada sau pe gheața proaspăt așternută, neumblată. E ca și cum ai fi primul om care pășește într-o lume nouă, trăiești sentimentul profund, de satisfacție, al descoperirii unui domeniu pur și nou, nefolosit încă, nemurdărit. Noctambulilor de rând, pisicilor, nu le place să calce pe gheață. Mi-aduc aminte că o dată, făcând o prinsoare, am pornit cu picioarele desculțe pe o potecă înghețată, și am simțit ca o arsură. Dar acum, având ciorapi groși și șoșoni,

lăsam nepăsător primele amprente pe gheața virgină și strălucitoare.

Acolo unde Strada Porlock se încrucișează cu Strada Torquay – adică acolo unde este fabrica de biciclete – tocmai la capătul Străzii Hicks, gheața curată era sfărâmată de urmele unor târșâituri de picioare. Erau urmele lui Danny Taylor, o stafie rătăcitoare, cu mersul nesigur, un om dorind să fie mereu în altă parte, târându-se aici și vrând să fie aiurea. Danny, bețivul orașului. Cred că fiecare oraș își are bețivul său. Danny Taylor – o mulțime de oameni clatină din cap în urma lui, dezaprobându-l – familie bună, familie veche, ultimul vlăstar, educație bună. A avut parcă niște neplăceri la Academia Navală. De ce nu se îndreaptă? O să-l omoare băutura și e păcat, fiindcă Danny e un gentleman. E o rușine să cerșești pentru băutură. Bine că părinții lui nu mai sunt aici să-l vadă în ce hal a ajuns. Asta i-ar ucide, dar ei au și murit. Bârfeli de New Baytown.

Pentru mine, Danny reprezintă o rană deschisă și un sentiment de vinovăție. Ar trebui să fiu în stare să-l ajut. Am încercat, dar nu-mi acceptă ajutorul. Danny mi-e mai apropiat decât un frate, suntem de-o vârstă, am crescut împreună, aveam aceeași greutate și aceeași forță musculară. Sentimentul de vină pornește, poate, din faptul că îl aveam în pază pe fratele meu, și nu l-am salvat. Cu un sentiment atât de apăsător, scuzele – chiar cele valabile – nu aduc nicio ușurare. Familia Taylor este o familie tot atât de veche ca și familia Hawley sau Baker, sau ca oricare alta. Nu-mi amintesc să fi existat în copilăria mea vreun picnic sau vreun spectacol de circ, vreun concurs sau vreun Crăciun fără Danny, care-mi era tot atât de aproape ca și brațul meu drept. Poate că dacă ne-am fi înscris la aceeași facultate, nu s-ar fi întâmplat nimic din toate astea. Eu m-am dus la Harvard; m-am desfătat cu limbile străine, m-am scăldat în științe umaniste, am făcut popasuri în antichitate, în estetică, în necunoscut, m-am îndopat cu cunoștințe absolut nefolositoare pentru administrarea unei băcănii, după cum avea să se dovedească mai târziu. Și întotdeauna am dorit ca Danny să fie alături de mine în acele minunate și tulburătoare

pribeगी. Dar Danny era sortit carierei de marinar. Intrarea lui la Academia Navală a fost plănuită, calculată și asigurată încă de pe când eram copii. De câte ori erau alegeri pentru Congres, tatăl lui Danny îl pisa zdravăn pe candidat, cerându-i sprijin pentru Academia Navală.

A urmat cursurile trei ani, ca premiant, apoi a fost exmatriculat. Lumea spune că asta i-a dat gata pe părinții lui, și că a ucis ceva și în sufletul lui Danny. Tot ce a mai rămas din el este această tristețe fără odihnă – această tristețe rătăcind prin noapte și cerșind câte un ban pentru o jumătate de „explozibil pentru creieri”. Mi se pare că englezii au zicala „Și-a părăsit locul”, care îl jignește întotdeauna pe cel ce părăsește, nu locul părăsit. Acum Danny este un vagabond nocturn, un om care vagabondează până în zori, un singuratic, un târâtor. Când îți cerșește o monedă de douăzeci și cinci de cenți ca să aibă ce bea, ochii lui te imploră să-l ierți tu, pentru că el nu-și poate acorda iertare. Doarme într-o șandrama, în spatele șantierului naval al armatorilor Wilburs. Am cercetat urmele pașilor lui, să văd dacă duceau spre șandrama sau spre oraș. După formă, părea că se îndrepta spre oraș, și deci puteam să-l întâlnesc la orice pas. Micul Willie nu-l va băga la arest. La ce ar folosi?

Știam perfect de bine unde mă duceam. Mă gândisem, văzusem și simțisem mirosul aceluia loc încă înainte de a mă fi dat jos din pat. Portul Vechi a dispărut de mult. După ce s-a construit digul cel nou și cheiul orașului, nisipul și mълul au năpădit și au îngropat rada cea veche, cândva încăpătoare, adăpostită de colții ascuțiți ai Stâncii Rusaliilor. Nu mai există nici calele, nici scheletele și antrepozitele unde generații întregi de dogari meșteriseră butoaie pentru untura de balenă, și nici cheiurile deasupra cărora se vedeau cândva bompresurile balenierelor, ornamentate cu figuri cioplite în lemn. Cele mai multe dintre ele erau corăbii cu trei catarge și velatura pătrată; pe arborele artimon era fixat și contra-artimonul; erau corăbii cu pescaj^{iv} adânc, făcute să reziste ani îndelungați pe mare, pe orice vreme. Flocul săgeții era zburător, iar martingala servea și ca vergă a springului.

Am o gravură în oțel, reprezentând Portul Vechi plin de corăbii, am și câteva dagherotipuri decolorate, dar pot să-mi amintesc totul și fără ajutorul lor. Cunosc portul și cunosc corăbiile. Bunicul l-a reînviat în fața mea, folosind bastonul lui cioplit dintr-un colț de narval, și m-a deprins cu vocabularul marinăresc, însoțind fiecare termen cu o lovitură ușoară a bastonului pe un ciot de babă, dezgolită de mare și rămasă din ceea ce fusese cândva cheiul Hawley; era un om pătimăș, cu barbă albă, tunsă marinărește. Îl iubeam mult, dureros de mult.

— Bine, îmi zicea, cu un glas ce n-ar fi avut nevoie de portavoce, pe puntea de comandă. Spune pe de rost toată velatura corăbiei, de la început până la sfârșit. Și dă-i drumul tare. Nu pot să sufăr șușotitul.

Iar eu îi dădeam drumul, și, la fiecare denumire, bunicul bocănea cu bastonul de narval în ciotul babalei. Eu strigam: „Focul săgeții” (toc-toc!), „flocul mic” (toc-toc!), „flocul mijlociu” (toc-toc!).

— Strigă, nu șușoti!

— Contra-rândunica de la prova, rândunica de trinchet, zburătorul mic, vela superioară, vela inferioară – și de fiecare dată, toc-toc!

— Arborele mare! Strigă!

— Contra-rândunica – toc-toc!

Dar, pe măsură ce îmbătrânea, i se mai întâmpla să obosească:

— Oprește arborele mare! îmi striga atunci. Treci la artimon. Acum dă-i drumul!

— Da, domnule. Rândunica artimonului, zburătorul artimonului, velăstriul, verga arborelui artimon.

— Și?...

— Contra-artimon.

— Cu ce velatură?

— Ghiu și ghiondez, domnule.

Toc-toc – toc-toc – toc-toc, făcea bastonul de narval, lovind în blocurile de piatră năpădite pe apă.

Cu cât asurzea mai mult, cu atât învinuia oamenii că șușotesc. „Dacă un lucru e adevărat, și chiar dacă nu-i adevărat, dar vrei să-l spui, spune-l!” obișnuia atunci să strige.

Urechile bătrânului căpitan or fi obosit ele, către sfârșitul vieții, dar memoria i-a rămas întreagă. Putea să-ți spună pe de rost tonajul și viteza fiecărei corăbii care ieșise vreodată din acest port, cu ce se întorsese din călătorie și cum fusese livrată încărcătura, și, lucrul cel mai ciudat este că zilele de glorie ale vânătoarei de balene aproape că apuseseră înainte de a deveni el comandant. În loc de petrol, spunea „ulei împuțit” iar lămpile cu petrol erau pentru el „oale puturoase”. Apariția luminii electrice l-a lăsat nepăsător, sau poate că se mulțumea numai cu amintirile. Moartea lui nu a fost o lovitură pentru mine. Bătrânul mă deprinsese cu moartea lui, tot așa cum mă învățase să cunosc corăbiile. Știam cum trebuie să mă comport, și în mine, și în afara mea.

La marginea Portului Vechi, cotropit de mâl și de nisip, exact pe locul unde a fost cheiul Hawley, încă mai există piatra de fundație. Vine chiar la nivelul refluxului, iar apele fluviului ciocănesc în zidăria masivă. La trei metri mai departe de capătul ei există o mică trecere, lată de vreun metru și un sfert, tot atât de înaltă, și adâncă de un metru și jumătate. Partea de sus e boltită. Cândva poate că a fost aici un canal, dar intrarea dinspre uscat este acum astupată de nisip și sfărâmături de piatră. Acesta este „Refugiul” meu, refugiul de care are nevoie fiecare om. Când stai înăuntru nu te poate vedea nimeni, decât dinspre mare. Acum, la Portul Vechi nu mai există nimic, afară de câteva colibe ale culegătorilor de scoici comestibile, colibe care pârâie din toate încheieturile, în majoritate părăsite în timpul iernii, dar oricum, culegătorii de scoici sunt oameni liniștiți. Abia dacă scot o vorbă de dimineață până seara, umblă privind în pământ, cu umerii aplecați.

Spre locul acela mă îndreptam. Aici mi-am petrecut o parte din noaptea dinainte de a pleca în armată, și o parte din noaptea dinaintea căsătoriei cu Mary a mea, și o parte din noaptea în care s-a născut Ellen, când Mary a îndurat atâtea chinuri. Trebuia să vin și să stau aici, înăuntru, și să ascult cum se lovesc de piatră

valurile mărunte, și să privesc dinții de ferăstrău ai Stâncii Rusaliilor, în timp ce ședeam culcat în pat, privind petele roșii, mi-am văzut locul acesta și am știut că trebuie să vin să mă așez aici. Marile schimbări mă aduc aici – marile schimbări.

Ceva mai departe, de-a lungul țărmului, curge South Devon; oamenii de treabă au așezat lumini îndreptate spre plajă, pentru a-i feri pe îndrăgostiți de pericole. Astfel încât ei sunt nevoiți să se ducă în altă parte. O ordonanță municipală glăsuiește că micul Willie trebuie să patruleze aici din oră în oră. Pe plajă nu se vedea nici țipenie de om – absolut nimeni, ceea ce era ciudat, fiindcă aproape tot timpul sau pleacă cineva la pescuit, sau stă cineva să pescuiască, sau vine câte cineva. M-am aplecat peste margine, am găsit piatra pe care să-mi pun piciorul și am intrat în mica mea peșteră. De-abia m-am instalat, că am auzit trecând mașina micului Willie. Pentru a doua oară evitasem să-mi petrec noaptea în tovărășia lui.

S-ar părea că e incomod și stupid să stai cu picioarele încrucișate într-o nișă, ca un Buda clipind din ochi, dar totuși, într-un anumit fel, forma pietrei mi se potrivește sau mă potrivesc eu cu ea. Iar în ceea ce privește stupiditatea, nici nu mă sinchisesc. Uneori e foarte amuzant să fii stupid, ca puștii care se joacă de-a statuile și se prăpădesc de râs. Alteori, faptul că ești stupid întrerupe ritmul uniform al vieții și-ți dă posibilitatea de a porni pe un drum nou. Când sunt tulburat, o fac pe prostul, ca Mary să nu se molipsească de tulburarea mea. Încă nu m-a descoperit, sau, dacă m-a descoperit, n-am s-o știu niciodată. Sunt atâtea lucruri pe care ne le știu despre Mary a mea! Și, printre acestea, nu știu cât de mult știe ea despre mine. Nu cred că știe despre Refugiul meu. De unde să știe? Nu am vorbit nimănui despre el. În mintea mea nu are alt nume decât acela de „Refugiul” – nu este însoțit de vreun ritual, vreo formulă, nimic. Este un loc unde pot să meditez. Niciun om nu știe ce se petrece cu adevărat în celelalte ființe omenești. Cel mai bun lucru ce-l poate face omul este să creadă că și ceilalți gândesc ca el. Acum, stând în Refugiul meu, la adăpost de vânt, văzând în lumina felinarelor de veghe cum crește fluxul negru sub

cerul întunecat, mă întrebam dacă toți oamenii au câte un Refugiul, sau dacă au nevoie de un Refugiul, sau vor să aibă unul și nu-l au. Când și când am surprins o privire, în ochii unora, o înspăimântată privire de animal, exprimând nevoia de a avea un locșor tihnit și tainic, care să le liniștească bătăile inimii, un loc unde omul e el însuși și-și poate reface puterile. Desigur, cunosc teoriile despre dorința de întoarcere în pântecul matern, și despre dorința de a muri, și poate că la unii oameni aceste dorințe sunt reale, dar în ceea ce mă privește, nu le cred valabile, decât, doar, dacă aș încerca să rezolv într-un mod ușuratic probleme care nu sunt deloc ușoare. Tot ceea ce se petrece cu mine în Refugiul meu, eu numesc „refacerea forțelor”. Alții ar putea să-i spună rugăciune, și poate că ar fi același lucru. Nu cred că e vorba de reflecție. Reprezentată vizual, această stare s-ar înfățișa astfel: un cearșaf ud, care, fluturând în vântul ușor, se usucă și devine mai alb. Ceea ce se întâmplă îmi face bine, fie că e ce trebuie sau nu.

Aveam de examinat o mulțime de probleme, care țopăiau și îmi făceau cu mâna, ca să-mi atragă atenția, cum fac copiii la școală. Apoi am auzit bătaia lentă a unui motor cu un singur cilindru, un vas de pescuit. Lumina din vârful catargului se îndrepta spre sud, pe după Stâncile Rusaliilor. A trebuit să-mi las gândurile deoparte, până ce, în afară de orice primejdie, și-a îndreptat lumina roșie și verde în șenalul portului. Era, desigur, un vas din portul nostru, de vreme ce găsisese atât de lesne intrarea. Lăsă ancora în apa scăzută, și doi oameni acostară într-un pui. Valurile mărunte măturau plaja, iar pescărușilor deranjați din somn le trebui un timp destul de lung ca să se așeze din nou pe geamanduri.

Punctul unu: trebuia să mă gândesc la Mary, draga mea, care acum dormea cu surâsul ei misterios pe buze. Speram că nu se va trezi, să mă caute. Dar, dacă se va trezi, îmi va spune oare vreodată? Cred că Mary, cu toate că pare să-mi spună totul, de fapt îmi spune foarte puțin. Trebuia să mă gândesc și la problema banilor. Oare Mary voia să fie ea bogată sau voia aceasta pentru mine? Faptul că averea era doar imaginară, plăsmuită de Margie Young-Hunt, pentru motive necunoscute mie, nu schimba nimic.

O avere imaginară e la fel de bună ca oricare alta, și, de altfel, e foarte posibil ca toate averile să fie o mică iluzie. Orice om, cât de cât inteligent, poate câștiga bani, dacă vrea. În majoritatea cazurilor, ceea ce vrea să aibă cu adevărat sunt femeile, hainele sau gloria, iar banii constituie o oglindire a omului. Marii artiști ai finanței, ca Morgan și Rockefeller, nu s-au lăsat cu nimic abătuți de la ținta lor. Ei au vrut bani, și au câștigat bani, bani pur și simplu. Ce au făcut cu banii după ce i-au avut, e o altă poveste. Impresia mea este că s-au speriat de stafia pe care au creat-o și au încercat s-o mituiască.

Punctul doi: prin bani, Mary înțelegea perdele noi, studii asigurate pentru copii, posibilitatea de a-și ridica fruntea ceva mai sus, și mai voia – să fiu sincer! – să fie mândră de mine, în loc de a-i fi oarecum rușine din pricina situației mele. O spusese într-o clipă de mânie, și acesta era adevărul.

Punctul trei: doresc eu să am bani? Ei bine, nu... în mine există ceva care detestă ideea de a fi vânzător de băcănie. Am ajuns în armată la gradul de căpitan, dar știu cărui fapt îl datoram. Familia și relațiile. Nu am fost ales pentru ochii mei frumoși, dar am fost un bun ofițer, un foarte bun ofițer. Dacă mi-ar fi plăcut într-adevăr să comand, să impun altora voința mea, să-i văd cum sar să-mi execute ordinele, aș fi putut rămâne în armată și acum aș fi fost colonel. Dar n-am vrut. Abia așteptam să se termine. Se spune că un soldat bun se gândește la o bătălie, nu la tot războiul. La ansamblul războiului, se gândesc civilii.

Punctul patru: Marullo mi-a spus adevărul despre afaceri, afacerile fiind procesul prin intermediul cărora se câștigă banii. Joey Morphy mi-a vorbit tot pe șleau, ca și domnul Baker și comis-voiajorul. Toți mi-au vorbit pe șleau. De ce oare m-au revoltat spusele lor, lăsându-mi un gust de ouă clocite? Sunt eu atât de curat, sau atât de pașnic, sau atât de drept? Nu cred. Sunt oare atât de mândru? Ei, aici ar fi ceva. Sunt leneș, prea leneș ca să mă lansez într-o afacere? Există o bună parte de blândețe inactivă, care nu înseamnă altceva decât lenevie, dorința de a nu avea griji, complicații, sau de a depune eforturi.

Cu mult înainte de a se lumina de ziuă, există un fel de miros și o presimțire a zorilor. Acum, parcă plutea în aer, vântul se îmblânzise; o stea sau o planetă nouă luci la orizont. Ar fi trebuit să știu ce stea sau planetă, dar nu știu. În geana de lumină prevestind zorile, vântul se răcește sau suflă mai puternic. Așa se întâmplă și acum. În curând va trebui să plec. Steaua asta care a răsărit a întârziat prea mult pentru a mă fi prevenit din timp de venirea zilei. Ce înseamnă zicala „Stelele influențează, nu ordonă”? Ei bine, am auzit că o mulțime de financiari serioși consultă cititorii în stele, pentru a le cere sfatul asupra acțiunilor pe care vor să le cumpere. Influențează stelele urcarea acțiunilor? Acțiunile A.T. și T.^v sunt influențate de stele? Nimic nu e mai frumos și mai îndepărtat de soarta mea decât o stea. O pereche de cărți de ghicit, amestecate și bătute de degetele unei femei trândave și răutăcioase – și zodiile sunt plăsmuite! Cărțile de joc influențează, dar nu ordonă? Eh, cărțile m-au influențat să vin în Refugiul meu, la miezul nopții și m-au influențat să mă gândesc, mai mult decât voiam, la un subiect pe care îl detest..

Ce mai influență! Puteau ele să-mi insuflă abilitatea în afaceri, abilitate pe care nu am avut-o niciodată, puteau să-mi insuflă dorința de a fi hrăpăreț, ce-mi este cu totul străină? Puteam să doresc ceea ce nu doresc? Există două tabere: cei ce înghit și cei ce sunt înghițiți. Pentru început, aceasta este o regulă foarte bună. Sunt oare cei care înghit mai imorali decât cei ce sunt înghițiți? Până la sfârșit toți sunt mâncați, toți sunt înghițiți de pământ, chiar și cei mai feroce și mai șmecheri.

Cocoșii cântaseră de mult pe Dealul Scoicilor, dar eu parcă îi auzeam și parcă nu. Doream să mai rămân, pentru a vedea chiar din Refugiul meu răsăritul soarelui.

Am spus că Refugiul nu implică existența vreunui ritual, dar nu e total adevărat. La fiecare vizită, îmi reconstruiesc, la un moment dat, în imaginație, pentru plăcerea mea, Portul Vechi – cu toate cheiurile, antrepozitele, pădurea de catarge și desișul pânzelor și parâmelor. Atunci învie și cei de un sânge cu mine, strămoșii mei – văd tinerii pe punte, adulții pe catarge, vârstnicii pe puntea de

comandă. În acele clipe dispar fleacurile, ca Madison Avenue sau tăiatul prea multor frunze de conopidă. Omul avea pe atunci o demnitate, o ținută. Omul putea respira.

Așa vorbea taică-meu, naivul. Bătrânul căpitan își amintea de luptele pentru împărțirea câștigului, de diversele mașinații cu încărcăturile, de controlul sâcâitor al fiecărei scânduri, al fiecărei carlingi, de procesele, de omorurile – da, și omorurile! – din cauza femeilor, a gloriei sau a setei de aventuri? Nu, nicidecum. Cauza erau banii. Rare erau întovărășirile care să țină mai mult de o singură călătorie, iar dușmăniile aprige continuau la nesfârșit, chiar după ce nu-și mai aducea nimeni aminte de pricina care le stârnise.

Exista însă o amărăciune pe care bătrânul căpitan nu o putea uita, o crimă ce nu putea s-o ierte. Mi-a povestit-o, probabil, de multe ori, stând în picioare sau șezând pe-o muche de cheu în Portul Vechi. Frumoase clipe am petrecut acolo, el și cu mine. Îmi amintesc cum arăta cu bastonul lui de narval.

— Uită-te la stânca a treia din Reciful Rusaliilor, spunea el. O vezi? Acum trage o linie până la capul Porty, la nivelul fluxului. Vezi? Acum, la vreo 200 de metri mai departe, este scufundată ea, adică în orice caz chila ei.

— Belle-Adair?

— Belle-Adair.

— Corabia noastră.

— Pe jumătate a noastră, în tovărășie. A ars în radă, a ars până la linia de plutire. N-am crezut niciodată că a fost doar un accident.

— Crezi că focul a fost pus, domnule?

— Da.

— Dar, dar... bine, nu poți să crezi asta!

— Nu-mi venea nici mie să cred.

— Cine i-a dat foc?

— Nu știu.

— De ce?

— Era asigurată.

— Deci și-atunci ca și-acum.

— Da.

— Dar trebuie să existe totuși o deosebire.

— Numai în ceea ce privește omul – numai în privința omului. Există o singură forță – numai forța omului! Nu poți să te încrezi în nimic altceva.

Tata mi-a spus că de atunci, bunicul nu a mai adresat niciun cuvânt căpitanului Baker, însă nu și-a trecut supărarea și asupra fiului, bancherul Baker. El nu ar fi fost în stare să facă una ca asta, așa cum n-ar fi fost în stare să dea foc unei corăbii.

Doamne Dumnezeule, trebuie să mă întorc acasă! Am pornit îndată. Aproape că alergam, nici nu știu cum am străbătut Strada Mare. Era încă destul de întuneric, dar deasupra mării, la orizont, poposise o dâră de lumină, colorând valurile într-un cenușiu ca de fier. Am ocolit obeliscul eroilor și am trecut de poștă. În fața unei uși, Danny Taylor ședea, așa cum mi-l închipuisem, cu mâinile în buzunare, cu gulerul hainei zdrențuite ridicat și cu clapele vechii sale șepci țuguiate de vânător lăsate în jos. Fața îi era vânătă de frig și de boală.

— Eth, iartă-mă că te supăr. Îmi pare rău. Am nevoie de niște explozibil pentru creieri. Dacă nu aș fi nevoit, știi bine că nu ți-aș cere.

— Știu. Adică nu știu, dar te cred. I-am dat o hârtie de un dolar. Îți ajunge?

Buzele lui tremurau, ca ale unui copil gata să plângă.

— Îți mulțumesc, Eth, zise el. Da, asta o să mă asigure pentru toată ziua, poate chiar și pentru toată noaptea.

Numai gândindu-se la acest lucru, începu să se învioneze.

— Danny, trebuie să termini cu băutura. Crezi că am uitat? Ai fost fratele meu, Danny. Încă mai ești fratele meu. Aș face orice pe lume, ca să te pot ajuta.

Obrajii lui slabi se colorară ușor. Privi banii din mâna lui, ca și cum ar fi băut prima înghițitură de explozibil pentru creieri. Apoi se uită la mine, cu o privire rece și aspră.

— Mai întâi, asta mă interesează numai pe mine. Apoi, tu ești lefter, Eth. Ești la fel de orb ca și mine, numai că orbirea ta e de alt soi.

— Ascultă-mă, Danny...

— La ce bun? Eu o duc mai bine decât tine. Mai am un atu la mână. Îți amintești casa noastră de la țară?

— Casa care a ars? Unde ne jucam în pivnița cu vinuri?

— Văd că-ți amintești foarte bine. E a mea.

— Danny, ai putea s-o vinzi și să începi o altă viață.

— N-am s-o vând. An după an, fiscul îmi rupe câte o bucățiță din ea, în contul impozitelor. Pășunea cea mare e încă a mea.

— De ce n-o vinzi?

— Fiindcă această proprietate mă reprezintă pe mine. Această proprietate este chiar Daniel Taylor. Atâta vreme cât o am, niciun pui de cățea nu poate să-mi impună ce anume să fac, și niciun ticălos nu mă poate trimite la zdup, în numele propriului meu bine. Înțelegeți?

— Ascultă, Danny...

— N-am să te ascult. Dacă tu crezi că dolarul ăsta îți dă dreptul să-mi ții predici, poftim! Ia-l înapoi.

— Păstrează-l.

— Îl păstrez. Tu nu-ți dai seama ce vorbești. N-ai fost niciodată un... bețiv... Eu nu te învăț pe tine cum să împachetezi șunca, nu-i așa? Și acum, fii bun, și vezi-ți de drum, iar eu am să bat la un geam, să-mi cumpăr niște explozibil pentru creieri. Și nu uita... Eu o duc mai bine decât tine. Eu nu sunt simbriașul nimănui.

Îmi întoarse spatele și-și ascunse capul după pervazul ușii, ca un copil care rupe contactul cu lumea exterioară, neuitându-se la ea. Și rămase așa, până ce, renunțând să aștept, am plecat mai departe.

Micul Willie, care își parcase mașina în fața hotelului, se trezi din piroteală și coborî geamul de la portiera Chevroletului.

— 'neța, Ethan. Te-ai sculat devreme, sau nici nu te-ai culcat?

— Și una și alta.

— Probabil că ți-ai găsit vreo trufanda...

— Desigur, Willie, o zână.

— Ascultă, Eth, să nu-mi spui mie că te-ai încurcat cu o femeie de stradă.

— Ți-o jur.

— Nu mai cred nimic. Pariez că ai fost la pescuit. Ce face doamna?

— Doarme.

— Cum îmi vine schimbul, mă duc și eu să mă culc.

Mi-am continuat drumul fără să-i mai spun că nici până atunci nu făcuse altceva.

Am urcat în vârful picioarelor pe scara din dos, și am aprins lumina în bucătărie. Biletul meu era pe masă, ceva mai la stânga. Puteam să jur că-l lăsasem exact în mijlocul mesei.

Am pus de cafea, am așteptat să fiarbă, și tocmai când începea să se umfle intră Mary. Când se trezește din somn, iubita mea arată ca o fetiță. Nici n-ai bănuși că e mama a doi copii mari. Iar pielea ei are o aromă încântătoare, ca iarba proaspăt cosită, mirosul cel mai îmbietor și mai reconfortant din câte cunosc.

— Ce faci aici, cu noaptea-n cap?

— Chiar ai de ce să mă întrebi. Află, te rog, că am umblat pe afară aproape toată noaptea. Uită-te la șoșonii mei, colo lângă ușă. Uite ce uzi sunt.

— Unde ai fost?

— Rățușca mea moțată, află că am descoperit, la țărmul mării, o mică peșteră. M-am târât înăuntru și am studiat problema nopții!

— Stai o clipă...

— Și am văzut o stea, ieșind din mare, și, întrucât nu avea stăpân, am luat-o eu, să fie steaua noastră. Am îmblânzit-o și i-am dat drumul să pască în voie.

— Vorbești prostii. Pur și simplu cred că abia te-ai sculat, și asta m-a făcut și pe mine să mă trezesc.

— Dacă nu mă crezi, întreabă-l pe micul Willie. Am stat de vorbă cu el. Întreabă-l pe Danny Taylor. I-am dat un dolar.

— Nu trebuia. Iar o să se îmbete.

— Știu. Asta era dorința lui. Spune-mi, feriga mea dragă, unde poate să doarmă steaua noastră?

— Ce plăcut miroase cafeaua! Mă bucur că iar vorbești prostii. Mi-e groază să te văd posomorât. Regret toată povestea aia cu ghicitul. Nu vreau să crezi că mă socotesc nefericită.

— Nu te necăji, cărțile și-au spus cuvântul.

— Ce?

— Fără glumă. Vom deveni bogați.

— Niciodată nu știu ce gândești cu adevărat.

— E greu de aflat, tocmai pentru că spun adevărul. Pot să trag copiilor o ușoară bătaie, pentru a sărbători ajunul învierii? Îți promit că n-am să le rup oasele.

— Nici nu m-am spălat pe față, zise ea. Nu puteam să-mi închipui cine umblă prin bucătărie.

După ce s-a dus la baie, am băgat bilețelul în buzunar.

Și tot nu cunoșteam adevărul. Cum ești tu, în ființa ta lăuntrică? Mary... mă auzi? Cine ești tu, în ființa ta lăuntrică?

Capitolul IV

Dimineața aceea de sâmbătă nu părea să fie ca toate celelalte. Mă întreb, de altfel, dacă zilele seamănă una cu alta. Era o zi posomorâtă. Îmi suna în urechi șopotitul monoton și sacadat al mătușii Deborah: „Da, desigur, acum Isus e mort. Azi e singura zi când e mort. Și toți bărbații și toate femeile au murit. Acum, Cristos îndură toate chinurile iadului. Dar mâine... Ai răbdare până mâine. Să vezi ce o să se întâmple mâine.”

Nu mi-o amintesc foarte clar pe mătușa Deborah, așa cum nu poți distinge niciodată destul de clar lucrurile care sunt prea aproape de tine. Obişnuia să-mi citească zilnic din Scriptură, cum ai citi un ziar, și cred că ea chiar așa și-o reprezenta: un șir de fapte desfășurându-se până în vecii vecilor, dar care rămân mereu interesante și noi. Pentru ea, Cristos învia din morți cu adevărat, la fiecare Paște; și întâmpina acest eveniment ca pe o explozie pregătită dinainte, și totuși nouă. Faptele păreau că se petrec chiar atunci, nu cu două mii de ani în urmă. Și a sădit în mine ceva din acest fel de a gândi.

Nu-mi amintesc să fi avut vreodată dorința de a deschide prăvălia mai devreme. Cred că mi-era silă de fiecare dimineață plictisitoare și neprietenoasă. Dar azi mă grăbeam. O iubesc din toată inima pe Mary a mea, în unele privințe chiar mai mult decât mă iubesc pe mine însumi, dar nu e mai puțin adevărat că nu o ascult întotdeauna cu aceeași atenție. Când începe să turuie despre rochii, sau despre îngrijirea sănătății, sau despre conversațiile plăcute și instructive, n-o mai ascult deloc, încât uneori ajunge să exclame: „Dar asta trebuie s-o știi! Ți-am mai spus-o o dată! Îmi aduc foarte bine aminte că ți-am spus-o joi de dimineață.” Și fără îndoială că așa s-a întâmplat. Mi-a spus. Cât privește unele subiecte, îmi spune totul.

Azi-dimineată, nu numai că n-am ascultat ce-mi vorbea, dar voiam chiar să scap cât mai repede. Poate că voiam și eu să vorbesc și n-aveam ce să-i spun, pentru că – sincer vorbind – nici ea nu ascultă când vorbesc eu, ceea ce câteodată e cu mult mai bine. Înregistrează doar tonul și inflexiunile vocii, și îi este de ajuns pentru a putea trage concluzii în privința sănătății sau dispoziției mele să afle dacă sunt obosit sau vesel. Este, desigur, un mod de a asculta, la fel de bun ca oricare altul. Acum, gândindu-mă la toate astea, cred că nu este atentă la ceea ce vorbesc, pentru că nici eu nu mă adresez ei, ci unui ascultător obscur, ascuns în mine însumi. Bineînțeles că, atunci când e vorba despre copii, sau despre alte probleme grave, situația se schimbă.

Adeseori m-am gândit cât de mult depinde felul cum te exprimi de omul care te ascultă. Multe dintre conversațiile mele au loc cu oameni morți, de pildă cu mătușica Deborah din Plymouth Rock, sau cu bătrânul căpitan. Mă pomenesc discutând cu ei. Îmi aduc aminte că odată, în timpul unei lupte, istovit și năclăit de praf, i-am strigat bătrânului căpitan: „Trebuie să mă bat?” Și el mi-a răspuns foarte limpede: „Sigur, trebuie. Și nu mai vorbi cu jumătate de gură!” Nu e nimic misterios sau mistic în asta. Este ca și cum ai cere un sfat sau ai căuta o scuză în forul tău interior, inaccesibil îndoielilor și nesiguranței.

Pentru simpla dorință de a vorbi, care e un alt mod de a-ți pune întrebări, conservele și sticlele din băcănie, mute dar frumos aranjate, îmi servesc de minune. Ca orice animal sau pasăre, de altfel. Ele nu discută și nu se duc să pălăvrăgească și cu alții.

Mary mi-a spus:

— Ești gata de plecare? Dar mai ai o jumătate de oră! Iată ce se întâmplă dacă te scoli prea de dimineată!

— Trebuie să despachetez o mulțime de lăzi, i-am răspuns. Înainte de a deschide prăvălia, am de aranjat în rafturi o sumedenie de articole. Trebuie să iau hotărâri importante. De pildă dacă murăturile și roșiile pot sta alături pe același raft, sau dacă nu se ceartă cumva compoturile de caise cu cele de piersici. Doar știi și tu câtă importanță are pentru o rochie armonizarea culorilor.

— Tu ești în stare să transformi totul într-o glumă, zise Mary. Dar asta mă bucură. E mult mai bine decât să tot bodogănești. Sunt atât de mulți bărbați care nu știu decât să bodogănească.

Am plecat într-adevăr prea devreme. Red Baker încă nu ieșise la plimbare. Câinele acesta este atât de punctual, încât poți să-ți potrivești ceasul după el, ca de altfel după oricare alt câine. Își va începe plimbarea lui simandicoasă exact peste o jumătate de oră. Însă Joey Morphy nu-și va mai face apariția. Banca va fi închisă pentru public, deși asta nu înseamnă că Joey nu va fi la datorie la registrele lui. Orașul părea foarte liniștit, o mulțime de oameni plecaseră în *weekend*, de Paște. Paștele, ca și 4 Iulie și Ziua Muncii, sunt cele mai însemnate sărbători. În astfel de zile, oamenii pleacă afară din oraș, chiar dacă n-au niciun fel de chef să plece. Cred că, de data aceasta, până și vrăbiile de pe Strada Ulmilor se călătoriseră.

Stonewall Jackson Smith era la datorie. Tocmai ieșea de la cafeneaua *La Marinar*, unde băuse o ceașcă de cafea. Este un om atât de subțire și de fragil, încât revolverele și cartușele pe care le poartă la brâu par neobișnuit de mari. Își poartă șapca de polițist pe-o sprânceană, ca un ștengar, și se scobește mereu în dinți, cu o pană de găscă anume confecționată.

— Îți doresc noroc, Stoney. E o zi lungă și grea pentru serviciul tău.

— Ce? întrebă el. N-a mai rămas nimeni în oraș. De fapt, voia să spună că tare ar fi vrut să fi fost și el plecat din oraș.

— Ceva crime, Stoney, sau alte întâmplări senzaționale?

— E destulă liniște, spuse el. Niște puști au nimerit cu o mașină în pod. Dar, dă-i dracului, era mașina lor. Judecătorul o să-i pună să plătească reparația podului. Ai aflat chestia cu banca din Floodhampton?

— Nu.

— N-ai auzit la televizor?

— Încă nu avem televizor. Au furat o sumă mare?

— Cică treisprezece mii. Ieri, cu o clipă înainte de închidere. Trei indivizi. S-a dat alarma în patru state. Willie păzește acum pe șosea, și-și blestemă zilele.

— Nu-i nimic, și așa doarme el destul.

— Știu, dar eu nu dorm destul. Azi-noapte am fost tot timpul pe drumuri.

— Crezi că or să-i prindă?

— Da. Când e vorba de bani, îi prinde aproape întotdeauna. Societățile de asigurare se țin scai de poliție. Ele nu renunță în ruptul capului.

— Ar avea haz să nu-i prindă.

— Te cred, zise el.

— Stoney, te-aș ruga să treci pe la Danny Taylor. Pare grav bolnav.

— Dacă voi avea timp, spuse Stoney. Dar am să trec totuși pe acolo. A ajuns o adevărată rușine. Un om atât de cumsecade. Și dintr-o familie onorabilă...

— Asta mă chinuiește. Eu țin la el.

— Degeaba, nu se mai poate face nimic cu el. O să plouă, Eth. Lui Willie nu-i place să-l ude ploaia.

Pentru prima oară în viața mea am pășit cu plăcere în alee și am deschis, plin de elan, ușa din dos. Pisica era lângă ușă și aștepta. Nu țin minte să fi existat vreo dimineață în care pisica asta slabă și abilă să nu mă aștepte și să nu încerce să se strecoare pe ușa din dos. Și nu-mi amintesc nici să mă fi abținut vreodată de a arunca cu un băț în el, sau să nu-l fi gonit. După câte știu, n-a reușit niciodată să intre. Și spun pisicii „el”, pentru că urechile îi sunt zdrențuite de pe urma încăierărilor. Sunt oare într-adevăr pisicile niște animale ciudate? Ni se par ciudate tocmai pentru că ni se aseamănă atât de mult, ca și maimuțele? Cotoiul ăsta poate că a încercat de șase sau de opt sute de ori să intre în prăvălie, dar n-a reușit niciodată.

— Vei avea o surpriză grozavă, îi spusei pisicii.

Ședea în mijlocul cercului pe care îl desena coada, și cu vârful ei își plesnea picioarele, din față. Am intrat în magazinul întunecat,

am luat de pe raft o cutie cu lapte, am găurit-o, și am vărsat laptele într-o ceașcă. Apoi am dus ceașca în magazie, am pus-o pe podea și am deschis ușa. Cotoiul m-a fixat cu gravitate, s-a uitat la lapte, apoi s-a îndepărtat și a sărit peste gardul din spatele băncii.

Tocmai îl priveam cum dispare, când Joey Morphy intră în alee, ținând în mână, gata pregătită, cheia de la ușa din dos a băncii. Avea o înfățișare posomorâtă, aspră, ca și cum n-ar fi dormit deloc.

— Bună, domnule Hawley.

— Credeam că astăzi banca este închisă.

— S-ar părea că eu n-o să fiu deloc liber. Am găsit în registre o greșeală de treizeci și șase de dolari. Am lucrat acasă până la miezul nopții.

— Lipsă?

— Nu, plus.

— Asta ar trebui să fie cu noroc.

— Dar nu e. Trebuie să aflui de unde provine.

— Sunt oare băncile chiar atât de cinstite?

— Băncile sunt. Numai unii oameni nu sunt. Dacă vreau să simt și eu că e sărbătoare, trebuie să descopăr greșeala.

— Aș vrea să cunosc și eu câte ceva despre afaceri.

— Pot să-ți spun tot ce știu într-o singură frază. Banii produc alți bani.

— Asta nu mi-e de cine știe ce ajutor.

— Nici mie. Dar sfaturi mă pricep să dau.

— De pildă?

— De pildă să nu te agăți niciodată de prima ofertă care îți iese în cale; de pildă, dacă e cineva prea dornic să vândă, înseamnă că are și un motiv, și, ca atare, valoarea unui lucru e în funcție de persoana care-l dorește.

— Țsta e așa-zisul curs rapid?

— Este, dar nu înseamnă nimic, atâta vreme cât nu dispui de primul factor.

— Adică, banii produc bani?

— Factorul acesta îi elimină pe foarte mulți dintre noi din afaceri.

— Dar unii oameni nu fac împrumuturi?

— Ba da, dar pentru asta trebuie să te bucuri de credit, și creditul e și el o formă a banilor.

— Cred că eu aș face mai bine să-mi văd de băcănie.

— Așa s-ar părea. Ai auzit despre jefuirea băncii din Floodhampton?

— Mi-a spus Stoney. Nostimă întâmplare, chiar ieri am vorbit amândoi despre asta, ți-aduci aminte?

— Am acolo un prieten. Lovitura au dat-o trei indivizi, unul vorbea cu accent, altul șchiopăta. Trei indivizi. O să-i prindă, cu siguranță. Poate într-o săptămână. Poate în două.

— Strașnic!

— O, nu știu, zău. Nu sunt șmecheri. Există o lege împotriva celor ce nu știu să fie șmecheri.

— Îmi pare rău de cele întâmplate ieri între noi...

— Uită totul. Eu sunt de vină, vorbesc prea mult. Asta e a doua regulă: nu vorbi. Eu n-am s-o învăț niciodată. Ei, dar arăți foarte bine!

— N-ar fi cazul să arăt tocmai bine. N-am prea dormit azi-noapte.

— Ai pe cineva bolnav?

— Nu. Am avut una din nopțile mele grele.

— Cunosoc și eu...

Am măturat prin prăvălie, am ridicat obloanele, fără să-mi dau seama de ceea ce făceam, fără să-mi dau seama dacă uram aceste treburi. Regulile indicate de Joey mi se tot zbăteau în cap. Am discutat problemele acestea cu prietenii mei din rafturi, poate cu voce tare, poate doar în gând. Nu mai știu.

— Iubiți colegi, le-am spus, dacă totul e atât de simplu, de ce nu reușesc mai mulți oameni? De ce comit mereu, aproape toți aceleași greșeli? De ce, oare, scapă ei întotdeauna din vedere câte ceva? Poate că deficiența reală, fundamentală, constă într-o formă oarecare de bunătate. Marullo spunea că banii n-au suflet. În cazul

acesta, înseamnă că în sufletul unui om de afaceri, orice formă de bunătațe constituie o slăbiciune. Cum se face că poți obliga niște băieți obișnuiți și cumsecade să-și măcelărească semenii în război? Ei bine, e mai ușor să-i obligi, dacă dușmanul e de altă nație, sau dacă vorbește o altă limbă. Dar cum s-a întâmplat în războiul civil? Yankeii au mâncat copiii mici, iar rebelii i-au lăsat pe prizonieri să crape de foame. Și asta e cu puțință. O clipă, felii de sfeclă și conserve de ciuperci, vin și la voi! Știu că vreți să vorbesc despre voi. Fiecare vrea să se vorbească despre el. Dar eu, în paranteză fie zis, am ajuns la niște constatări. Dacă vrem să aplicăm și lumii neînsuflețite legile gândirii, atunci și morala devine o chestiune relativă, ca și modul de comportare, ca și păcatul; devin și ele relative, într-un univers relativ. Așa cred că se întâmplă. Și nu se poate ieși din această situație, în paranteză fie zis.

Voi, paste făinoase, cu masca lui Mickey Mouse desenată pe cutie, voi, care, în schimbul etichetei și a zece cenți, procurați o mașinărie cu care poți vorbi din burtă! Voi fi nevoit să vă car acasă, dar, deocamdată, ridicați-vă în picioare și ascultați! Ceea ce i-am spus scumpei mele Mary, în chip de glumă, reprezintă adevărul. Strămoșii mei, acei respectabili proprietari și căpitani de corăbii, au avut într-adevăr misiunea să prade corăbiile ce făceau comerț, în timpul revoluției, și apoi în 1812. Totul din patriotism și virtute. Dar, față de englezi, ei nu erau altceva decât niște pirați, și pe ce puneau mâna, al lor era. Astfel s-a născut în familia mea averea irosită de taică-meu. Iată de unde proveneau banii care produceau alți bani. Ne puteam mândri cu asta...

Am adus o cutie mare de carton, cu pastă de tomate, am deschis-o cu cuțitul și am aranjat, într-un raft gol, cutioarele subțirele și delicate.

Poate că voi nu știți, sunteți cam străine pe meleagurile astea. Banii nu numai că n-au suflet, dar nici onoare, nici memorie. Banii devin în mod automat demni de respect, dacă reușești să-i păstrezi un timp mai îndelungat. Să nu credeți că eu condamn banii. Îi admir foarte mult. Domnilor, permiteți-mi să vă prezint câțiva noi-

veniți în sânul comunității noastre. Ia să vedem, am să-i așez aici, lângă sosurile picante. Faceți ca murăturile acestea pentru sendvișuri să se simtă bine în noul lor cămin. Sunt newyorkeze, născute, tăiate felii și închise în cutii la New York. Discut cu prietenii mei de față despre bani. Despre una dintre cele mai bune familii de la noi... oh, îi cunoașteți numele! Cred că toți oamenii din lume îl cunosc. Ei bine, această familie s-a lansat în afaceri vânzând englezilor carne de vacă, pe vremea când țara noastră era în război cu englezii, iar banii acestei familii sunt admirați ca oricare alți bani, după cum e admirată și familia. Iată și cazul unei alte dinastii, poate cea mai mare dinastie de bancheri. Fondatorul dinastiei a cumpărat, de la armată, trei sute de puști. Armata le refuzase, motivând că aveau defecte de construcție, care puneau în primejdie viața celor ce le-ar fi mânuit, și astfel omul nostru le cumpără pe un preț de nimic, cu vreo cincizeci de cenți bucata. Curând după aceea, generalul Fremont, pregătindu-se să pornească în eroicul marș spre apus, cumpără puștile, fără să le mai vadă, cu douăzeci de dolari bucata. Nimeni n-a aflat dacă puștile au făcut explozie în mâinile soldaților, sau nu. Aceia erau bani care produc alți bani. Și nu interesează în ce fel îi câștigi și îi folosești ca să poți câștiga și mai mulți. Nu sunt cinic. Domnul și stăpânul nostru, Marullo, cel ce poartă un vechi nume roman, are perfectă dreptate. Când e vorba de bani, regulile obișnuite de conduită sunt trimise în concediu. De ce stau de vorbă cu mărfurile din băcănie? Poate pentru că voi sunteți discrete. Voi nu-mi colportați cuvintele mai departe, nici nu vă țineți de bârfeli. Bani constituie un subiect grosolan și lipsit de eleganță numai atunci când îi ai. Cei săraci consideră că acest subiect este fascinant. Dar nu sunteți și voi de acord că atunci când cineva capătă un interes viu față de bani, trebuie să mai afle câte ceva despre natura, caracterele și tendințele banilor? Mă tem că foarte puțini sunt oamenii, fie ei marii artiști ai finanței, sau bieții coate-goale, care au interes pentru banul în sine. Și puteți să-i și dați deoparte pe bieții coate-goale, care acționează doar sub impulsul fricii.

Între timp, pe podea se adunase o grămadă impunătoare de cutii goale de carton. Le-am dus în magazie, pentru a le aranja, în vederea păstrării. O mulțime de oameni își duc acasă proviziile în ele, și, după cum ar spune Marullo, „asta ne ajută să nu risipim pungile, puștiule”.

Iarăși povestea asta cu „puștiule”. Acum nu mă mai supără. Chiar vreau să-mi zică „puștiule”, să-mi zică chiar și în gând „puștiule”. În timp ce așezam cutiile de carton unele peste altele, dinspre ușa din față se auzi o bătaie puternică. M-am uitat la ceasornicul meu de argint, mare și vechi, de mecanic de tren, și, ce să vezi? Pentru prima oară în viață uitasem să deschid prăvălia la nouă fix. Era nouă și un sfert! Discuția cu mărfurile din băcănie mă făcuse să uit de toate. Prin fereastra de sticlă și fier de la ușă, o puteam vedea pe Margie Young-Hunt. Nu o privisem niciodată în adevăratul sens al cuvântului, nu o studiasem niciodată. Poate că de aceea inventase povestea cu ghicitul, ca să se asigure că am luat cunoștință de existența ei. Nu trebuie să-i arăt că i-a reușit atât de repede. Am deschis larg ușile.

— Nu aveam intenția să te zoresc.

— Am întârziat.

— Da.

— Sigur. E trecut de nouă.

Margie Young-Hunt păși cu nonșalanță în prăvălie. Dosul ei, frumos și rotund, era bine reliefat și, cu fiecare pas, se legăna încet, o dată în sus, o dată în jos. Privită din față, era destul de bine înzestrată, așa că, în privința asta, nu avea ce să-și mai pună în evidență. Toate erau la locul lor; Margie e ceea ce Joey-Băiatul, și poate chiar și fiul meu Allen, ar numi „o bucătică bună”. Poate că o vedeam pentru întâia oară. Trăsăturile regulate, nasul puțin cam lung, buzele conturate cu ruj, mai groase decât în realitate, mai ales cea inferioară. Părul, vopsit în castaniu intens, nu prea natural, dar frumos. Avea bărbia fragilă și bine modelată, dar obrajii erau cărnoși, cu pomeți foarte lați. Ochii lui Margie erau rimelați. Aveau acea culoare căprui-albăstrie de oțel care se schimbă în funcție de lumină. Era un tip rezistent, care îndurase multe, și știa

să îndure, chiar și violența, chiar și pumnii. Ochii i se plimbară prin încăpere, se opriră asupra mea, asupra mărfurilor și apoi din nou asupra mea. Mi-am spus că știa să scruteze foarte îndeaproape oamenii și că avea o memorie bună.

— Sper că nu mai ești în situația de ieri dimineață.

Ea râse.

— Nu, nu. Nu-mi pică în fiecare zi un comis-voiajor. De data asta, chiar mi s-a terminat cafeaua.

— Așa se întâmplă cu majoritatea oamenilor.

— Ce vrei să spui?

— În fiecare dimineață, primii zece clienți sunt cei care au rămas fără cafea.

— Adevărat?

— Da. Vreau să-ți mulțumesc pentru că mi l-ai trimis pe comis-voiajor.

— Ideea a fost a lui.

— Dar dumneata ai aranjat totul. Ce fel de cafea?

— Oricare. Mie nu-mi reușește niciodată cafeaua, indiferent ce calitate cumpăr.

— Pui cu măsură?

— Desigur, dar tot proastă iese. Cafeaua nu este... era cât pe-aci să spun că nu este „specialitatea mea”.

— Ai și spus-o. Încearcă marca asta.

Am luat o cutie de pe raft, Margie s-a întins s-o apuce din mâna mea, și în acest mic gest fiecare părțică a trupului ei s-a mișcat, a vibrat, s-a anunțat, pe tăcute. Eu, piciorul, sunt aici. Și eu, coapsa, sunt aici. Dar nu sunteți mai frumoși decât mine, pântecul rotund. Totul mi se părea nou, o priveam pentru prima oară. Mi-am reținut respirația. Mary spune că o femeie poate să emită sau nu semnale, după voia ei. Și dacă este așa, atunci Margie avea un sistem de semnalizare care funcționa din vârful ascuțit al pantofului ei de lac, și până în părul castaniu, moale și ondulat.

— Am impresia că ți-a trecut mahmureala de ieri.

— Ieri m-am cam turtit. Nici nu știi de unde îți vine.

— Cine știe! De câte ori mi se întâmplă, așa, fără niciun motiv...

— Ai făcut minuni cu ghicitul tău!

— Te-ai supărat?

— Nu. Aș vrea numai să știu cum ai procedat.

— Dumneata nu crezi în chestiile astea.

— Nu e vorba dacă eu cred sau nu. Dar în unele privințe ai nimerit drept la țintă. Te-ai referit la niște lucruri la care m-am gândit și la altele pe care le-am și făcut.

— De pildă?

— De pildă, că ar fi timpul să se producă o schimbare.

— Crezi că am măsluit cărțile, nu-i așa?

— N-are importanță. Dar dacă e așa, ce te-a făcut să le măsluiești? Ți-ai pus ceva în gând?

Mă privi drept în ochi, bănuitoare, scrutătoare, întrebătoare.

— Da! zise încet. Adică nu, nu m-am gândit la nimic. Ce m-a făcut să le măsluiesc? Asta e ca și cum aș da singură la iveală măsluiala.

Domnul Baker privea din pragul ușii.

— Bună dimineața, Margie, zise el. Ethan, te-ai mai gândit la propunerea mea?

— M-am gândit, desigur. Și aș vrea să stau de vorbă cu dumneavoastră.

— Oricând dorești, Ethan.

— În timpul săptămânii nu pot lipsi. Știți, Marullo aproape că nici nu dă pe aici. Mâine o să fiți acasă?

— Desigur, după slujba religioasă. Asta e o idee bună. Vino cu Mary, pe la patru. În timp ce doamnele vor flecări despre ultima modă a pălăriilor, lansată de Paște, noi o să ne retragem și...

— Am să vă pun o sută de întrebări. Cred că e mai bine să le aștern pe hârtie.

— Tot ceea ce știu, am să-ți spun cu plăcere. Deci la revedere. Bună dimineața, Margie.

După plecarea lui, Margie spuse:

— Văd că ai pornit-o repede.

— Încep doar să mă adaptez. Ascultă, știi ce m-ar interesa? Ce-ar fi să dai cărțile legată la ochi, sau ceva în felul ăsta, să vedem dacă mai seamănă cu ce a ieșit ieri?

— Nu! exclamă ea. Nu merge! Ți bați joc de mine, sau crezi cu adevărat în cărți?

— Dacă mă gândesc bine, nu are nicio importanță dacă cred sau nu. Nu cred în percepția extra-sensibilă, nu cred în fulgere și nici în bomba cu hidrogen, nu cred nici măcar în violete sau în bancurile de pești – dar știu că ele există. Nu cred în fantome, și totuși am văzut fantome.

— Acum îți bați joc de mine.

— Nu.

— Nu mai pari să fii același om.

— Nu mai sunt același om. Poate că nimeni nu rămâne multă vreme același.

— Ce s-a întâmplat, Eth?

— Nu știu. Poate că m-am săturat să fiu vânzător de băcănie.

— Ar fi și timpul!

— Ții într-adevăr la Mary?

— Sigur că țin. De ce mă întrebi?

— Nu pari să fii din același... ești cu totul altfel decât ea.

— Înțeleg ce vrei să spui. Dar să știi că țin la ea. O iubesc.

— Și eu.

— Ce noroc!

— Știu că sunt norocos.

— Mă refeream la ea. Ei, mă duc să-mi prepar cafeaua mea infectă. Am să mă mai gândesc la problema cărților.

— Cu cât mai repede, cu atât mai bine, până nu se răcește.

Plecă, ciocănind cu tocurile în pavaj: bucle bine conturate îi săltau de parcă ar fi fost din cauciuc viu. Nu o mai văzusem niciodată până atunci. Mă întreb câți oameni voi fi privit în viața mea, fără să-i văd. Mă apucă spaima dacă stau să mă gândesc. Și iarăși o paranteză. Când doi oameni se întâlnesc, fiecare îl schimbă întrucâtva pe celălalt, în așa fel că, în fiecare dintre ei, apar doi oameni noi. Poate că asta înseamnă că... oh, e tare

complicat! Am căzut de acord cu mine însumi ca să mă gândesc la asemenea probleme numai noaptea, când am insomnii. Faptul că uitasem să deschid prăvălia la timp mă speria. Era ca și cum ai lăsa să-ți cadă batista pe locul crimei, sau ți-ai uita ochelarii, ca bandiții ăia, sau cum le-o fi zicând, de la Chicago. Ce înseamnă asta? Ce crimă? Ce omor?

La amiază, am pregătit patru sendvișuri, cu brânză și cu șuncă, cu salată și cu maioneză. „Șuncă și brânză, șuncă și brânză – după ce se însoară, bărbatul trăiește în copaci...” Am dus cele două sendvișuri și o sticlă de coca-cola la poarta din dos a băncii, și le-am înmânat lui Joey-Băiatul.

— Ai găsit greșeala?

— Încă nu. Sunt atât de aproape de ea, încât nu reușesc s-o văd.

— De ce nu lași totul baltă, până luni?

— Nu pot. Băncile sunt niște instituții cu reguli tare sucite.

— Uneori, tocmai când ți-ai luat gândul de la ceva, reușești să găsești rezolvarea.

— Știu. Mulțumesc pentru sendvișuri. Se uită între feliile de pâine să se încredințeze că au salată și maioneză.

Sâmbătă după-amiază în ajun de Paște, treaba într-o băcănie este, cum ar zice augustul și analfabetul meu fiu, „pe dric”. S-au întâmplat totuși două evenimente care mi-au dovedit că undeva, în mine, un curent subteran deschidea drumul unor schimbări. Vreau să spun că ieri, sau în orice altă zi, nu aș fi procedat așa cum am procedat. E ca și cum ai privi niște mostre de tapet și ai descoperi, deodată, un model nou.

Primul eveniment a fost apariția lui Marullo. Artrita îl supăra rău. Își tot îndoia brațele, ca un halterofil.

— Cum merge?

— Așa și așa, Alfio.

Nu-i mai spusese niciodată pe nume până atunci.

— S-a golit tot oraș.

— Îmi place mai mult când îmi spui „puștiule”.

— Credeam că ție nu place.

— Mi-am dat seama că-mi place, Alfio.

— Toată lumea din oraș plecat.

Cred că umerii îi ardeau de parcă ar fi avut nisip fierbinte la încheieturi.

— De când ești plecat din Sicilia?

— Patruzeci și șapte de ani. Mult.

— Ai mai fost pe-acolo, de atunci?

— Nu.

— De ce nu te duci să faci o vizită acolo?

— De ce? Totul schimbat.

— Nu ești curios să afli în ce fel?

— Nu prea.

— Ai ceva rude în viață?

— Sigur, pe frate-meu și copiii lui, și au și ei copii.

— Nu ți-ar face plăcere să-i revezi?

Cred că el m-a privit cum o privisem eu pe Margie, văzându-mă pentru întâia oară.

— Ce tu ți-ai pus în gând, puștiule?

— Mă doare să văd cum suferi din pricina artritei. Mă gândeam că în Sicilia e cald. Poate că o să-ți vindece durerile.

S-a uitat la mine bănuitor.

— Ce e cu tine?

— Adică, ce vrei să zici?

— Pari schimbat.

— Oh! Am primit o veste bună.

— Nu cumva vrei tu dai demisia?

— Nu chiar acum. Dacă ai vrea să faci o călătorie în Italia, îți promit să te aștept.

— Ce veste bună tu primit?

— Nu pot să-ți spun încă. E așa... Și făcui cu mâna: ...așa și-așa.

— Bani?...

— S-ar putea să fie bani. Uite, dumneata ești destul de bogat. De ce nu te întorci în Sicilia, să vadă și ei cum arată un american bogat? Și să faci provizie de ceva soare. De prăvălie am eu grijă. Poți să fii încredințat.

— Nu ai de gând să-ți dai demisie?

— Nu, ce naiba! Mă cunoști destul de bine ca să știi că nu te-aș lăsa încurcat.

— Te-ai schimbat, puștiule. De ce schimbat?

— Ți-am mai spus. Du-te și joacă-ți bambinii pe genunchi.

— Eu nu mai am acolo ce căuta, zise el, dar îmi dădeam seama că reușisem să-i vâr ideea în cap. Și mai știam că avea să revină, la noapte, și că va controla registrele de contabilitate. E un tip suspicios.

De-abia ieșise pe ușă că – întocmai ca și ieri – intră comis-voiajorul de la B.B.D. & D.

— Nu sunt în interes de serviciu, zise el. Petrec weekendul la Montauk. M-am gândit să mai trec pe aici.

— Îmi pare bine c-ai venit, i-am răspuns. Vreau să-ți înapoiez asta.

I-am întins portofelul, cu hârtia de douăzeci de dolari scoasă la vedere.

— Doamne, câtă amabilitate! Ți-am spus că nu sunt în interes de serviciu.

— Ia-l!

— Ce ți-a venit?

— Aici, pe la noi, asta întărește o înțelegere.

— Ce s-a întâmplat, ești supărat?

— Nu.

— Atunci ce este?

— Ia-l! Tocmeala nu s-a terminat încă!

— Isuse... Ți-au făcut o ofertă mai bună cei de la Waylands?

— Nu.

— Atunci care altă firmă, lua-o-ar dracu? I-am împins hârtia de douăzeci de dolari în buzunarul de la piept, înapoia colțului batistei.

— Am să păstrez portofelul, am spus. E frumos.

— Uite, eu nu pot să-ți fac o nouă ofertă până ce nu vorbesc cu șeful serviciului. Probabil că n-am să reușesc înainte de marți. Am

să-ți telefonez. Dacă spun că la aparat e Hugh, ai să știi cu cine vorbești.

— Plata convorbirii o suporti dumneata.

— Dar chestiunea rămâne deschisă, nu?

— E deschisă, i-am răspuns. Ți place să pescuiești?

— Numai în compania femeilor. Am încercat s-o invit la pescuit pe bucățica aia de Margie. Dar nu vrea să vină. S-a năpustit asupra mea în așa hal că nu mai știam unde să mă ascund. Nu înțeleg femeile.

— Sunt din ce în ce mai greu de înțeles.

— Poți să mai spui o dată! zise el. Nu mai auzisem această expresie de cincisprezece ani. Părea îngrijorat. Nu te angaja la nimic până ce nu primești o veste de la mine, îmi spuse. Doamne, și eu care credeam că am de-a face cu un provincial naiv!

— N-am de gând să-mi trădez patronul.

— Aiurea! Vrei să mai ridici cota.

— Pur și simplu am refuzat să mă las mituit, dacă ții cu tot dinadinsul să vorbim despre această treabă.

Am impresia că vorbele mele dovedeau că mă schimbasem. Individul începu să se uite la mine cu respect, ceea ce m-a încântat. Chiar foarte mult. Ticălosul mă credea plămădit din același aluat cu el, dar mă considera ceva mai șmecher.

Tocmai când mă pregăteam să închid, a telefonat Mary.

— Ethan, te rog nu te supăra...

— De ce să mă supăr, pufuleț de păpădie?

— Știi, e așa de singură, și m-am gândit... am invitat-o pe Margie la cină.

— Foarte bine.

— Nu te superi?

— Nu, ce dracu!

— Nu înjura. Mâine e Paștele.

— Bine că mi-am adus aminte. Calcă-ți rochia cea mai frumoasă. La patru mergem la Baker.

— La ei acasă?

— Da, la ceai.

— Va trebui să-mi pun ținuta de biserică, de Paște.

— Perfect, frunzulița mea de ferigă.

— Nu te superi că am invitat-o pe Margie?

— Te iubesc, i-am răspuns.

Da, o iubesc. Cu adevărat. Și îmi amintesc că m-am gândit ce pramatie poate fi uneori omul.

Capitolul V

După ce, străbătând Strada Ulmilor, am intrat pe mica alee pietruită cu prundiș, m-am oprit să-mi privesc casa bătrânească. Acum îmi părea altfel. Simțeam că este a mea. Nu a lui Mary, nici a tatălui meu, nici a bătrânului căpitan, ci a mea. Puteam s-o vând, să-i dau foc, sau să mi-o păstrez.

Urcasem abia două trepte, când ușa cu geam din spatele casei se deschise brusc, și Allen țâșni afară strigând:

— Unde sunt Peeks-urile? Mi-ai adus Peeks-urile?

— Nu, i-am răspuns. Și, o, minune a minunilor! El nu se porni să urle de necaz. Nici n-a strigat-o pe maică-sa, să-mi confirme că într-adevăr îi promisesem să i le aduc.

Spuse numai:

— Oh! Și își văzu liniștit de drum.

— Bună seara, i-am spus din urmă, în timp ce se depărta, iar el se opri și răspunse cu un „bună seara” de parcă ar fi rostit niște cuvinte străine, pe care de-abia le învățase.

Mary intră în bucătărie și-mi zise:

— Te-ai tuns.

Când simte la mine vreo ciudățenie, ea o atribuie fie temperaturii, fie faptului că m-am tuns.

— Nu, micul meu zuluf, nu m-am tuns.

— Mi-a ieșit sufletul până am făcut curat în casă.

— Ai făcut curat?

— Ți-am spus doar că vine Margie la cină.

— Știu, dar ce e nevoie de tot acest tãmbãlãu festiv?

— N-am mai avut invitați la masă de nu știu când.

— Așa e. Chiar așa e.

— Îți pui costumul închis?

— Nu, voi pune vechiul și decentul meu Dobbin gri.

— De ce nu îmbraci costumul închis?

— Nu vreau să-i stric dunga, trebuie să-l am pregătit pentru mâine la biserică.

— Pot să-l calc din nou, mâine-dimineață.

— Am să-mi pun vechiul meu Dobbin, căruia nu-i găsești pereche în toată regiunea.

— Copii, strigă ea, să nu vă prind că vă atingeți de ceva! Am scos farfuriile de zile mari. Nu vrei să îmbraci costumul închis?

— Nu.

— Margie o să fie îmbrăcată în mare ținută.

— Lui Margie îi place vechiul meu Dobbin.

— De unde știi?

— Mi-a spus-o ea.

— Nu ți-a spus nimic.

— A trimis o scrisoare la ziar.

— Fii serios. Sper că te vei purta frumos cu ea...

— Am să-i fac curte.

— Credeam că în cinstea ei vei îmbrăca costumul închis.

— Ascultă, floricio, când veneam încoace, nici nu-mi păsa ce haine am să îmbrac. Dar tu, în mai puțin de două secunde, m-ai făcut să nu doresc altceva decât să îmbrac vechiul meu Dobbin.

— Numai ca să-ți arăți meschinăria?

— Bineînțeles.

— Oh! exclamă ea, cu tonul lui Allen.

— Ce servești la masă? Vreau să-mi asortez cravata la nuanța fripturii.

— Pui fript. Nu simți mirosul?

— Mi se pare că da. Mary, eu... Dar n-am mai spus nimic. De ce să mai fi spus? Nu poți să-ți înăbuși un instinct național. Se dusesse, desigur, la *Comerțul economic*, fiind ziua când puii se vindeau cu preț redus. Mai ieftin decât la Marullo. Eu îi procur de la *en-gros* și nu o dată i-am explicat lui Mary în ce constă secretul acestor așa-zise reduceri de preț. Este o momeală, pentru a mai cumpăra încă vreo zece lucruri care nu reprezintă niciun chilipir, dar te trezești că le-ai cumpărat numai pentru că ți-au fost la

îndemână. Toată lumea cunoaște acest secret, și totuși toată lumea se înghesuie la aceste chilipiruri.

Dar morala pe care i-o făcusem până acum, în această privință, lui Mary, floricea mea, se uscaseră și în mine, de la rădăcină. Noul Ethan Allen Hawley merge în pas cu apucăturile naționale, și se folosește de ele ori de câte ori are prilejul.

— Sper că nu socotești că am fost neloială, zise Mary.

— Iubita mea, ce poate fi socotit virtute sau păcat în legătură cu un pui de găină?

— Erau grozav de ieftini.

— Cred că ai procedat înțelept... ca o bună gospodină.

— Îți bați joc de mine.

Allen mă aștepta în dormitor.

— Pot să mă uit puțin la sabia ta de templier?

— Desigur. E în dulap, în colț.

El știa foarte bine unde se afla sabia. În timp ce mă dezbrăcăm, scoase sabia din cutia de piele, o trase afară din teacă și ridică la lumină lama nichelată, admirându-se în oglindă în această nobilă poziție.

— Cum merge lucrarea pentru concurs?

— Ce?

— Vrei să zici: „Poftim, domnule”?

— Da, domnule.

— Te-am întrebat, cum merge lucrarea?

— O, minunat!

— Ai să reușești?

— Sigur.

— Sigur?

— Sigur, domnule.

— Poți să scoți și pălăria. E în cutia aia mare de piele, pe raft. Pana s-a cam gălbejit.

Am intrat în cada cea mare și veche, cu fundul alb, sprijinită pe picioare de leu. Pe vremuri, băile se făceau destul de mari, ca să te poți lăfăi în ele. Mi-am frecat tot corpul cu peria, până ce am uitat de Marullo și de toată ziua aceea, apoi m-am bărbierit, stând în

cadă, fără să mă privesc în oglindă, căutându-mi perciunii cu vârful degetelor. Cred că toată lumea va fi de acord că așa se bărbiereau romanii în epoca decadenței. În timp ce mă pieptănam, m-am privit în oglindă. Nu-mi mai văzusem fața de multă vreme. Poți foarte lesne să te bărbierești zilnic fără să-ți vezi într-adevăr fața, mai ales dacă nici nu-ți pasă prea mult cum arată. Frumusețea este o calitate de suprafață, a pielii, dar eu cred că trebuie să emane și din interior. Mi-aș dori acest al doilea fel de frumusețe. Nu pentru că aș avea o față urâtă. Dar pentru mine, este pur și simplu neinteresantă. Am schițat, în oglindă, câteva expresii, apoi am renunțat. Nu reușeam să exprim nici noblețe, nici amenințare, nici mândrie, nici caraghioslăcuri. Era mereu aceeași față afurisită, care se strâmba.

Când m-am întors în dormitor, Allen își pusese pe cap pălăria de templier, cu pană, și dacă arăt și eu atât de caraghios, purtând-o, înseamnă că va trebui să-mi dau demisia din lojă. Cutia de pălării sta deschisă pe jos. Este o cutie așezată pe un suport de carton, acoperit cu catifea, și seamănă cu o strachină întoarsă cu dosul în sus.

— Mă întreb dacă pana asta de struț poate fi albită, sau trebuie să-mi cumpăr una nouă.

— Dacă îți cumperi una nouă, mi-o dai mie pe asta?

— De ce nu? Unde este Ellen? Încă n-am auzit vocea ei tânără și stridentă.

— Lucrează la compunerea *Iubesc America*.

— Și tu?

— Eu mă mai gândesc. Ai să ne aduci acasă niște cutii de Peeks?

— Probabil că am să uit. De ce nu vii tu într-o zi la prăvălie, să ți le iei singur?

— Bine. Te superi dacă te întreb ceva... domnule?

— Voi fi măgulit.

— E adevărat că noi stăpâneam două cvartale de pe Strada Mare?

— E adevărat.

— Și că am avut baleniere?

— Da.

— Și de ce nu le mai avem?

— Le-am pierdut.

— Cum adică?

— Așa, pur și simplu, le-am pierdut.

— Asta e o glumă.

— E o glumă al dracului de serioasă, dacă stai să o diseci.

— Noi, la școală, disecăm broaște.

— Bine faceți. Dar pentru broaște nu-i chiar atât de bine. Pe care s-o aleg, dintre aceste frumoase cravate?

— Pe aia albastră, răspuse el, fără niciun interes. Spune-mi, după ce te îmbraci poți... ai timp să vii până sus, în pod?

— O să-mi fac timp, dacă e vorba de ceva important.

— Ai să vii?

— Da.

— În regulă. Eu mă duc acum sus, să aprind lumina.

— Vin și eu în două secunde, numai să-mi leg cravata.

Pașii lui, pe scara fără covor ce duce la pod, sunau a gol.

Dacă, în timp ce-mi înnod cravata, mă gândesc la ceea ce fac, cravata capătă tendința de a se răsuci, dacă îmi las degetele să lucreze cum vor ele, nodul iese perfect. Am încredințat această misiune degetelor mele, îndreptându-mi gândurile către podul bătrânei case Hawley, casa mea, podul meu. Nu este o temniță întunecoasă și plină de pânze de păianjeni, adăpostind lucruri deteriorate și părăsite. Are ferestre cu ochiuri mici și atât de vechi, încât lumina care intră prin ele capătă culoarea levănțicii, iar lumea exterioară pare tremurătoare... ca și cum ar fi văzută prin apă. Cărțile depozitate acolo nu așteaptă să fie aruncate la gunoi sau donate. Ele stau instalate confortabil pe rafturi așteptând să fie redescoperite. Iar scaunele, unele demodate deocamdată, altele cu arcurile rupte, sunt mari și comode. Podul meu nu este nici măcar un loc plin de praf. Când se face curățenie în casă, se deretică și podul; și dat fiind că, în cea mai mare parte a timpului, stă închis, praful n-are cum să pătrundă aici. Îmi amintesc cum, copil fiind,

încercam să descifrez buchile cărților, sau cum, frământat de neliniști, sau în acea stare de somnolență a spiritului, care reclamă singurătatea, mă refugiam în pod și mă încolăceam într-un fotoliu mulat după forma corpului, în lumina viorie de levănțică ce intra pe fereastră. De acolo, puteam studia grinzile mari, cioplite, care sprijină acoperișul. Puteam urmări felul în care sunt îmbinate una într-alta și fixate cu piroane de stejar. Când ploaia bătea pe acoperiș, de la picătura foșnitoare până la mugetul averselor, locul acesta îți dădea o plăcută senzație de securitate. Atunci prindeau viață cărțile, cărțile cu poze ale copiilor care se făcuseră mari, născuseră alți copii și dispăruseră; cărțile cu flecarul *Chatterbox* și seriile cu Rollo; cele o mie de pedepse ale Domnului: *Focul*, *Potopul*, *Valurile uriașe*, *Cutremurele* – toate cu poze; *Infernul* lui Gustave Doré, cu terținele lui Dante ca niște cărămizi pătrate în mijlocul ilustrațiilor, și basmele înduioșătoare ale lui Hans Cristian Andersen; violența și cruzimea din poveștile fraților Grimm, care făceau să-ți înghețe sângele în vene, grandoarea din *Morte d'Arthur*^{vi}, cu desenele lui Aubrey Beardsley, această ființă bolnăvicioasă și diformă, atât de straniu aleasă pentru a ilustra pe marele și virilul Malory.

Mi-aduc aminte că îmi spuneam cât de înțelept a fost Hans Cristian Andersen. Regele își mărturisea tainele adâncului unei fântâni, și tainele lui rămâneau nedivulgate. Cel care spune altora taine sau povești, trebuie să se gândească la persoana care îl ascultă sau îl citește, căci o povestire are tot atâtea versiuni câți cititori. Fiecare ia dintr-o povestire ceea ce-i convine, sau ceea ce e în stare să ia, și transformă, astfel, povestirea după măsura lui. Unii culeg câteva firimituri, aruncând restul, alții cern povestea prin sita prejudecăților lor, alții o colorează cu propria lor încântare. Pentru ca un cititor să se simtă în largul lui, povestirea trebuie să-i ofere unele puncte de contact. Numai atunci va putea să accepte miracolul. O poveste pentru Allen trebuie să fie altfel construită decât aceeași poveste pentru Mary a mea, și remodelată, la rândul ei, pe măsura lui Marullo, pentru ca acesta să o savureze. Dar poate că tot *Fântâna lui Hosay*, din basmele lui Andersen,

este ascultătorul cel mai bun. Ea se mulțumește să asculte, iar ecoul pe care-l trimite înapoi este potolit și se risipește repede.

Bănuiesc că noi toți, sau cei mai mulți dintre noi, suntem adepții acelei științe din secolul al XIX-lea, ce nega existența oricărui fenomen pe care nu putea să-l măsoare sau să-l explice. Fenomenele pe care oamenii nu le puteau explica existau în continuare, dar, bineînțeles, fără binecuvântarea noastră. Ceea ce nu ne puteam explica, nu voiam să observăm, și între timp o bună parte a lumii a fost lăsată pe mâna copiilor, a nebunilor, a celor săraci cu duhul și a misticilor, pe care îi interesa mai mult ceea ce există decât de ce există. Atâtea lucruri vechi și frumoase rămân depozitate în podul lumii, din pricină că nu le dorim în jurul nostru, dar nici nu avem curajul să le azvârlim!

De o grindă a tavanului atâră un bec simplu, fără abajur. Podul e pardosit cu scânduri de pin, cioplite cu barda, late de jumătate de metru și groase de cinci centimetri, formând un suport solid pentru grămezile ordonate de cutii și cutii, de lămpi și vase de flori învelite în hârtie, și tot felul de bibelouri exilate. Lumina strălucea blând deasupra generațiilor de cărți din rafturile deschise – toate curate și fără urmă de praf. Mary a mea urmărește praful în modul cel mai riguros, nu admite niciun compromis și, pe deasupra, iubește ordinea ca un sergent-major. Cărțile sunt aranjate după mărime și culoare.

Allen își sprijinise fruntea de ultimul raft al unui dulap și privea superior cărțile. Mâna lui dreaptă se odihnea pe mânerul sabiei de templier, pe care o ținea cu vârful în jos, ca pe un baston.

— Întruchipezi o imagine simbolică, fiul meu. S-ar putea numi „Tinerețea, Războiul și Cunoașterea”.

— Vreau să te întreb: spuneai că există pe aici niște cărți în care putem găsi câte ceva.

— Ce anume?

— Niște fraze patriotice pentru lucrarea noastră.

— A, da. Fraze patriotice. Ce părere ai de asta? „E viața oare atât de scumpă sau pacea atât de dulce, încât să fie nevoie să le cumpărăm cu prețul lanțurilor sau al sclaviei? Nu îngădui aceasta,

Doamne Atotputernic! Nu știu ce vor face alții, dar mie dă-mi sau libertatea, sau moartea!”

— Grozav! Asta ne trebuie.

— Bineînțeles. Pe atunci, pe pământul nostru trăiau uriași.

— Aș fi vrut să trăiesc și eu pe vremurile alea. Corăbii de pirăți! Oh, băiete! Bang-bang! Sus steagul! Corăbii cu aur, doamne înveșmântate în rochii de mătase și gătite cu bijuterii. Grozav mi-ar fi plăcut să trăiesc pe vremea aia. Unii dintre strămoșii noștri au făcut piraterie – da, au făcut. Chiar tu ai spus.

— Au făcut un fel de piraterie nobilă. Își ziceau „corsari”. Viața lor nu a fost chiar atât de idilică, cum ne pare nouă de la distanță. Mâncau carne sărată și pesmeți. Și pe vremea aceea mai exista și scorbut pe lume.

— Nu mi-ar păsa mie de asta! Aș pune mâna pe aur, și l-aș căra acasă. Cred că acum nu mai e voie să procedezi așa.

— Nu, acum pirateria este mai cuprinzătoare și mai bine organizată. I se spune diplomație.

— Un băiat de la școala noastră a câștigat două premii la televiziune – o dată cincizeci de dolari, și pe urmă două sute. Ce părere ai de asta?

— Probabil că e deștept.

— Ăla? Da de unde. Zice că e vorba de un truc. Trebuie să prinzi mișcarea și apoi să combini o șmecherie.

— Șmecherie?

— Da. De pildă, să declari că ești infirm, sau că te ocupi cu creșterea broaștelor, fiind singurul sprijin al bătrânei mame. Asta asigură interesul publicului, și organizatorii te aleg pe tine. Băiatul despre care îți vorbesc are niște reviste unde sunt publicate toate concursurile de până acum. Pot să cumpăr și eu una din revistele astea, tătucule?

— Ei, pirateria și-a trăit traiul, dar mi se pare că instinctul mai dăinuiește încă.

— Cum adică?

— Adică, instinctul de a dobândi ceva pe gratis. De a te îmbogăți fără să depui niciun efort.

— Pot să cumpăr revista?

— Credeam că treburile astea sunt compromise, de când cu scandalul Payola^{vii}.

— Pe dracu, nu! Adică, nu, domnule! Au mai modificat condițiile, pe ici pe colo. Grozav mi-ar plăcea să-mi pice și mie ceva din prada aia!

— Chiar pradă e, nu-i așa?

— Tot biștari se cheamă, oricum ai face rost de ei.

— Nu cred asta. Banilor le este indiferent, dar nu și celui care și-i procură în felul ăsta.

— Nu înțeleg de ce. Doar nu e nimic ilegal. Ce, chiar unii dintre oamenii cei mai importanți din țara noastră...

— Charles, fiul meu, fiul meu!

— Adică, de ce Charles?

— Vrei cu tot dinadinsul să fii bogat, Allen? E nevoie să fii bogat?

— Crezi că mie îmi convine să n-am și eu motocicletă? Vreo douăzeci dintre colegii mei au motociclete. Și crezi că te simți bine când familia ta nu are nici măcar o mașină, fără să mai vorbim de televizor?

— Cred că te simți adânc rănit...

— Tu nu știi cum e asta, tătucule. Într-o zi, în ora de curs, am făcut o lucrare despre străbunicul meu, care a fost căpitan de balenieră.

— Chiar a fost.

— Toată clasa a izbucnit în râs. Știi cum m-au poreclit? „Balena”. Ție ți-ar plăcea așa ceva?

— Nu prea mi-ar plăcea.

— N-ar fi chiar atât de rău dacă ai fi măcar avocat sau ai lucra într-o bancă, sau ceva în genul ăsta. Știi ce am să fac cu primii bani din prada pe care am să pun mâna?

— Nu, ce?

— Am să-ți cumpăr un automobil, ca să nu te mai simți atât de prost când vezi că toți ceilalți au câte o mașină.

— Mulțumesc, Allen, i-am spus. Gâtlejul mi se uscăse.

— Oh, n-ai pentru ce! Tot nu pot căpăta permis de conducere deocamdată.

— Ai să găsești în lada de acolo toate discursurile importante din istoria noastră, Allen. Sper că ai să citești vreo câteva.

— Am să citesc. Trebuie.

— Desigur. Noroc la vânătoare!

Am coborât fără zgomot pe scări, umezindu-mi buzele. Allen avea dreptate. Mă simțeam prost.

M-am așezat în fotoliul meu cel mare, sub lampa de citit, și Mary mi-a adus ziarul.

— Ești o mângâiere, Mary...

— Costumul ăsta e chiar frumos.

— Știi să pierzi, și știi să gătești.

— Cravata se potrivește cu ochii tăi.

— Tu complotezi ceva. Pot s-o jur. Dacă îmi mărturisești taina, îți vând și eu o taină.

— Dar n-am nicio taină.

— Inventează una!

— Nu pot. Hai, Ethan, spune-mi!

— Nu ascultă vreo ureche de copil pe la uși?

— Nu.

— Margie Young-Hunt a venit azi la prăvălie. Pretindea că i s-a terminat cafeaua. Cred că e pur și simplu amorezată de mine.

— Hai spune, spune!

— Vorbeam despre ghicit, și i-am spus că ar fi interesant să repetăm experiența, și să vedem dacă ies cărțile la fel.

— N-ai spus asta!

— Ba am spus. Și ea mi-a răspuns că ar fi interesant.

— Dar ție nu-ți plac asemenea lucruri.

— Ba mie îmi plac, dacă ies bine.

— Crezi că o să ghicească din nou astă-seară?

— Dacă ți-ai da osteneala să-mi ghicești gândurile, ai afla că tocmai pentru asta vine.

— Oh, nu! Am invitat-o eu.

— După ce te-a stârnit ea.

— Ea nu-ți prea place.

— Dimpotrivă. Începe să-mi placă foarte mult, și chiar încep s-o respect.

— Tare aș vrea să pot ghici când ești pus pe glume.

În clipa aceea Ellen intră, atât de încet, încât nu puteai bănuși dacă ascultase discuția noastră, dar mi s-a părut că trăsese într-adevăr cu urechea. Ellen are treisprezece ani, femeiușcă din creștet până-n tălpi, dulce și tristă, veselă și gingașă, bolnăvicioasă când are interes. Este într-un stadiu asemănător aluatului care începe să crească. Poate că va fi frumoasă, poate că nu. Este lipicioasă, se lipește de mine, suflă chiar în obrazul meu, cu răsuflarea dulce a unei vițelușe. Și îi place să te mângâie.

Ellen se aplecă peste brațul fotoliului, și umărul ei mic și fin se atinse de umărul meu. Își plimbă un deget trandafiriu de-a lungul mânecii vestonului, până la perișorii de pe încheietura mâinii, gâdilându-mă. Perișorii blonzi de pe brațul ei străluceau în lumina lămpii, ca un puf auriu. E o ființă rafinată, dar cred că toate femeiuștile sunt rafinate.

— Ți-ai dat cu lac pe unghii, i-am spus.

— Mama îmi dă voie, dacă este roz. Unghiile tale sunt aspre.

— Serios?

— Dar sunt curate.

— Le-am frecat cu periuța.

— Nu pot să sufăr unghiile negre, ca ale lui Allen.

— Poate că pur și simplu nu poți să-l suferi pe Allen.

— Nu pot să-l sufăr.

— Bine faci. De ce nu-l omori?

— Ești un prost.

Își trecu degetele pe după urechea mea. Probabil că încă de pe acum unii băieți devin, în fața ei, foarte nervoși.

— Am aflat că lucrezi la compunere.

— Puturosul ăla ți-a spus?

— E bună?

— O, da! Foarte bună. Când o să fie gata am să ți-o dau s-o citești.

— Mă simt onorat. Văd că te-ai îmbrăcat ca de sărbătoare.

— Vechitura asta? Îmi păstrez rochia nouă pentru mâine.

— Bună idee. Acolo vor fi și băieți.

— Nu pot suferi băieții. Îi urăsc.

— Știu că îi urăști. Deviza ta este ostilitatea. Nici mie nu-mi prea plac. Acum ridică-te un minut. Vreau să citesc ziarul.

S-a smucit, ca o vedetă de cinema de prin 1920, și s-a răzbunat pe loc.

— Când ai să fii și tu bogat?

Da, o să dea mult de furcă bărbaților! Instinctul mă îndemna să pun mâna pe ea și să-i trag câteva la fund, dar ar fi fost exact ceea ce își dorea. Cred că avea ochii fardați. În ei licărea tot atât de puțină milă ca în ochii unei pantere.

— Vinerea viitoare, i-am răspuns.

— Aș vrea să te grăbești. M-am săturat să fiu săracă.

Și se furișă repede afară.

Și când te gândești că mai ascultă și pe la uși! O iubesc, ceea ce este ciudat, pentru că ea întruchipează tot ceea ce detest la ceilalți oameni – dar totuși o iubesc.

N-am reușit să citesc ziarul. Nici nu apucasem să-l deschid, când sosi Margie Young-Hunt. Era coafată – coafată la coafor. Cred că Mary s-ar pricepe să explice ce coafură avea. Eu nu.

De dimineață, Margie, femeia care venise să cumpere cafea, era pregătită pentru mine ca o capcană de prins urși. Acum, seara, ținta ei era Mary. Dacă fundul i se legăna, legănarea nu mai era vizibilă. Dacă sub taiorul corect era un corp, corpul se ascundea. Era un musafir perfect – față de o altă femeie – săritoare, fermecătoare, măgulitoare, atentă, modestă. Cu mine se purta de parcă aș fi îmbătrânit de azi-dimineață cu patruzeci de ani. Ce fenomen uluitor e o femeie! Pot să le admir, în diferitele lor comportări, chiar dacă nu le înțeleg motivele.

În timp ce Margie și Mary își depanau agreabila introducere: „Cum ți-ai făcut părul?”... „Îmi place foarte mult”... „Asta-i culoarea care te prinde, ar trebui să porți totdeauna culoarea asta” – inofensive semnale de recunoaștere ale femeilor – mi-am amintit

de cea mai femeiască istorie pe care am auzit-o vreodată. Două femei se întâlnesc. Una dintre ele strigă: „Ce-ai făcut cu părul? Parc-ar fi o perucă!” „Este chiar o perucă.” „Să știi că nici nu se cunoaște.”

Poate că aici există niște reacții mai adânci decât acelea pe care le cunoaștem sau avem dreptul să le cunoaștem.

Cina a constatat dintr-o înșiruire de exclamații referitoare la calitățile puiului fript, și de asigurări că porțiile au fost mai mult decât suficiente. Ellen a studiat-o pe musafira noastră cu un ochi care înregistra fiecare detaliu al coafurii și machiajului. Și atunci am înțeles cât de timpuriu încep femeile să-și exerseze examinarea minuțioasă pe care își bazează ceea ce se numește „intuiție feminină”. Ellen se ferea de privirile mele. Știa că țintise în mine ca să măucidă, și se aștepta la răzbunare. Foarte bine, sălbatica mea fecioară! Mă voi răzbuna în modul cel mai crud ce ți-l poți imagina. Am să dau uitării toată povestea.

A fost o cină bună, prea sățioasă și cu prea mult din toate, așa cum sunt desigur dineurile date de diverse asociații, și pe deasupra s-a strâns și un munte de farfurii pe care nu le întrebuițăm de obicei. Iar, la sfârșit, cafea, ceea ce de asemenea nu obișnuim.

— Nu te împiedică să dormi?

— Nimic nu mă împiedică să dorm.

— Nici chiar eu?

— Ethan!

După aceea a urmat războiul ucigător, dar tăcut, pe tema vaselor de spălat.

— Lasă-mă să-ți ajut.

— Deloc. Ești musafir.

— Atunci lasă-mă cel puțin să le duc. Privirea lui Mary căuta spre copii, iar gândul i se îndrepta spre ei ca o baionetă. Știau ce trebuia să urmeze, dar nu puteau face nimic.

— Copiii fac totdeauna treaba asta, zise Mary. Le place foarte mult. Și o fac atât de bine! Sunt mândră de ei.

— Ce frumos! Azi nu mai întâlnești asemenea copii.

— Știu. Avem marele noroc că vor să ne ajute.

Puteam să citesc în gândurile lor, care se zbăteau căutând o salvare, imaginând cum să încurce lucrurile, cum să se prefacă bolnavi, cum să scape jos frumoasele și vechile noastre farfurii. Probabil că și Mary le-a citit intențiile criminale.

— Uimitor, zise Mary, că nu sparg niciodată nimic, n-au ciobit nici măcar un pahar!

— Sunteți norocoși, zise Margie. Cum i-ați deprins?

— Nu i-am deprins. La ei e o pornire naturală. Știi, unii oameni sunt stângaci de la natură, dar Allen și Ellen sunt îndemânatici de la natură.

M-am uitat la puști, să văd cum înghit hapul, își dădeau seama că au fost prinși la strâmtoare. Cred că, în sinea lor, se întrebau dacă și Margie Young-Hunt își dă seama de situație. Încă mai căutau o ieșire. Le-am aruncat colacul de salvare.

— Desigur că le place să audă complimente, spusei, însă acum îi reținem. Au să piardă filmul, dacă nu-i lăsăm să plece imediat.

Margie a avut eleganța de a nu izbucni în râs, iar Mary mi-a aruncat o privire rapidă și uimită, de admirație. Copiii nici nu ceruseră să se ducă la cinema.

Chiar dacă, fiind de față, adolescenții nu fac gălăgie, totuși parcă e mai multă liniște în absența lor. Când sunt acasă, aerul din jurul lor e în fierbere. După ce au ieșit, întreaga casă parcă respiră ușurată și își revine în fire. Nu e de mirare că spiridușii invadează numai casele unde există adolescenți.

Noi trei am început să dăm târcoale, precauți, subiectului pe care-l știam inevitabil. M-am dus la vitrina cu geam și am scos trei pahare în formă de crin, cu picior lung, aduse din Anglia, Dumnezeu știe de când. Apoi am turnat în ele, dintr-o cană de patru litri și jumătate, învelită cu împletitură de pai afumat și decolorat de vreme.

— Rom de Jamaica, am spus. Hawley-ii au fost marinari.

— Trebuie să fie foarte bătrân, zise Margie Young-Hunt.

— Mai bătrân decât dumneata, decât mine sau chiar decât tatăl meu.

— O să ți se urce la cap, zise Mary. Dar bine, asta înseamnă o adevărată petrecere! Ethan îl scoate numai la nunți și la înmormântări. Crezi că este bine, iubitul? Adică, vreau să zic, tocmai înainte de Paște?

— Nici împărțășania nu se face cu coca-cola, draga mea.

— Mary, nu ți-am văzut niciodată soțul atât de vesel.

— Cauza este norocul pe care i l-ai ghicit tu, zise Mary. L-a schimbat peste noapte.

Ce mașinărie înspăimântător de complicată este organismul omenesc! O îngrămădire de instrumente de calcul, cadrane, contoare, dintre care putem citi numai câteva, și poate că nici pe acelea tocmai cum ar trebui. Am simțit, iscându-se brusc, în pânțele, o durere ascuțită, ca și când m-ar fi atins un fier înroșit, apoi pornind în sus, străpungându-mă până sub coaste. În urechi îmi vâjâia un vânt puternic, strivindu-mă ca pe o biată corabie căreia i s-ar rupe catargul mai înainte de a reuși să-și coboare pânzele. Aveam un gust sălcii în gură, iar camera se ridica și cobora ca în joaca talazurilor. Fiecare semnal de alarmă îmi țipa „pericol”, „catastrofă”, „ciocnire”. Durerea m-a cuprins în timp ce treceam prin spatele scaunelor pe care ședea doamnele, și m-a silit să mă încovoi, tremurând; apoi, la fel de brusc, mi-a trecut. M-am îndreptat din șale, continuând să merg; femeile nici n-au băgat de seamă ce se întâmplase. Înțeleg cum de au crezut oamenii cândva că pot fi posedați de diavol. Nu sunt prea sigur dacă nu cumva cred și eu în ceva asemănător. Să fii posedat! E ca și cum o forță străină, clocotitoare, caută să iasă cu orice preț din tine, o forță căreia i te împotrivești din toate fibrele ființei tale, dar totuși pierzi lupta, și, declarându-te învins, încerci să trăiești mai departe făcând pace cu năvălitorul. Violare – acesta este cuvântul potrivit pentru o asemenea stare, dacă vrem să ne gândim la sonoritatea unui cuvânt înconjurat de flăcări albastre, ca o lampă de sudură.

Glasul scumpei mele Mary se făcu auzit prin clipa de durere. Spunea:

— Aflarea unor lucruri plăcute nu poate face rău nimănui.

Mi-am încercat vocea; avea un timbru puternic și sănătos. Am rostit:

— Un strop de speranță, chiar când nu mai există nicio speranță, nu-i strică nimănui.

Și, punând cana la locul ei în vitrină, m-am întors la scaunul meu și am băut o jumătate de pahar de rom vechi și aromat; m-am așezat, picior peste picior, încleștându-mi mâinile, una de alta, în poală.

— Nu-l înțeleg, zicea Mary. N-a dat niciodată vreo importanță ghicitului în cărți, își bătea joc de treburile astea. Pur și simplu, nu înțeleg.

Vârful nervilor mei foșneau ca o iarbă uscată, bătută de vântul iernii, iar degetele mi se albiseră de încleștare.

— Voi încerca să-i dau o explicație doamnei Young – lui Margie, am zis. Mary descinde dintr-o familie irlandeză nobilă, dar săracă.

— Nu eram chiar atât de săraci!

— Nu-ți dai seama după felul cum vorbește?

— Din moment ce mi-ai atras acum atenția...

— Bunica lui Mary a fost sanctificată, sau s-ar cuveni să fie; era o adevărată credincioasă, nu-i așa, Mary?

Aveam impresia că în sufletul dragei mele se preciza o undă de ostilitate. Dar am continuat.

— Totuși ea nu se sfia să creadă în stafii, deși existența lor nu este prea conformă cu dogma strictă și consecventă a creștinismului.

— Dar asta e altceva...

— Bineînțeles că e altceva, draga mea. Aproape fiecare lucru e altceva decât ni se pare. Poți să nu crezi în ceea ce nu știi cum arată?

— Fii atentă! zise Mary. Vorbele lui îți întind o cursă!

— Nu-i întind nicio cursă. Eu nu mă pricep nici să ghicesc, nici să prezic viitorul. Dar cum pot să nu cred în ghicit? Cred că există de vreme ce se practică!

— Dar nu ești convins că reprezintă vreun adevăr.

— Adevărul este că milioane de oameni se duc la ghicitori, și plătesc pentru ca să li se ghicească. Este de ajuns ca să devină interesant, nu?

— Dar tu nu...

— O clipă! Nu afirm că nu cred, ci doar că nu știu. Nu e totuna! Nu știu ce vine mai întâi – adevărul sau ghicitul?

— Cred că înțeleg ce vrea să spună.

— Înțelegi?

Mary nu era prea încântată.

— Să zicem că omul care ghicește este sensibil față de unele evenimente, care trebuie să se întâmple în orice caz. Asta voiai să spui?

— Asta-i altceva. Dar cum pot să știe cărțile ce se va întâmpla? Adăugai: Cărțile n-ar putea nici măcar să se clinească din loc, dacă nu le-ar întoarce cineva.

Margie nu se uita la mine, dar eram sigur că, simțind-o pe Mary din ce în ce mai nemulțumită de mine, voia să afle ce atitudine trebuie să adopte.

— N-am putea face o încercare? am întrebat.

— E ridicol. Cărțile nu prea vor să fie supuse la experiențe; totuși nu strică să încercăm. Cum vrei să procedăm?

— Dar nici nu v-ați atins de rom!

Își ridicară paharele în același timp, sorbiră o înghițitură și le așezară pe masă. Mi-am băut și eu romul, și am scos din nou cana.

— Ethan, crezi că e bine?

— Da, scumpeteo. Mi-am umplut paharul. De ce nu poți să dai cărțile legată la ochi?

— Trebuie să spun și ce reprezintă.

— Ce-ar fi dacă le-ar da Mary, sau eu, și le-ai citi dumneata?

— Trebuie să se creeze o intimitate între ghicitor și cărți, dar nu știu... am putea să încercăm.

— Cred că, dacă ne-am hotărât să încercăm, trebuie să respectăm regulile obișnuite, spuse Mary.

Este felul ei de totdeauna. Nu-i plac schimbările – adică nu-i plac schimbări mărunte. Pe cele mari le suportă ca nimeni altul;

leșină, văzând o tăietură la un deget, dar, văzând o beregată spintecată, e în stare să rămână calmă și chiar să sară în ajutor. Mă simțeam oarecum jenat, pentru că, deși îi spuseseam lui Mary că mai discutase cu Margie despre treburile astea, acum ne prefăceam că ne gândim pentru prima oară la ele.

— Am mai vorbit despre asta azi-dimineață.

— Da, când am venit să cumpăr cafea. Discuția m-a urmărit toată ziua. Am adus și cărțile.

Mary are tendința de a confunda concentrarea cu supărarea, și supărarea cu violența, iar violența o înspăimântă. Este o spaimă pe care i-au sădit-o în suflet niște unchi bețivi, și e o rușine. Simțeam cum începe să o cuprindă teama.

— Să lăsăm prostiile, am spus. Mai bine hai să jucăm cazino^{viii}.

Margie înțelese tactica mea, o cunoștea, și probabil că o mai folosise.

— Sunt de acord.

— Viitorul meu e asigurat. Voi fi un om cu avere. Asta mi-ajunge.

— Vezi, și-am spus că el nu crede nicio iotă. Te duce cu vorba, și în cele din urmă refuză să ia parte la joc. Uneori mă aduce într-un hal de nervi...

— Da? Niciodată nu mi-ai spus asta în față. Ai fost întotdeauna soția mea iubitoare.

E ciudat cum uneori poți simți undele care trec prin aer și se întretaie – nu întotdeauna, numai uneori. Mary nu-și folosește mintea pentru o gândire organizată și poate că, din această cauză, este mai receptivă la impresii. În cameră se accentua încordarea. Îmi trecu prin minte gândul că poate, de acum înainte, Margie nu va mai fi prietena ei cea mai bună, poate că, de azi, Mary nu se va mai simți atât de bine în prezența ei.

— Zău că aș vrea să văd și eu cum se ghicește în cărți. Nu mă pricep deloc. Totdeauna mi s-a spus că asta este o îndeletnicire a țigăncilor. Dumneata ești țigancă? Cred că n-am avut niciodată ocazia să cunosc o țigancă.

— Ca fată, avea un nume rusesc, dar e din Alaska, zise Mary.

Aceasta era deci explicația pomeților ei lați.

— Mary, există o taină pe care încă nu ți-am spus-o până acum, și anume cum am ajuns noi în Alaska, zise Margie.

— A fost în stăpânirea rușilor, intervenii eu. Noi am cumpărat-o de la ei.

— Da, dar ați știut că fusese un loc de surghiun, ca Siberia, dar pentru crime mai grave?

— Ce fel de crime?

— Cele mai înspăimântătoare. Străbunica mea a fost surghiunită în Alaska pentru vrăjitorie.

— Ce anume făcea?

— Făcea să se dezlănțuie furtuna. Am râs.

— Vasăzică ai ajuns la această ocupație în mod firesc.

— Să dezlănțui furtuni?

— Să ghicești în cărți – ceea ce e, poate, același lucru.

— Nu-i adevărat, glumești, spuse Mary.

— Poate că glumesc, Mary, dar spun adevărul. Vrăjitoria era considerată drept crima cea mai îngrozitoare, mai îngrozitoare decât omorul. Mai păstrez actele străbunicii – numai că, bineînțeles, sunt în rusește.

— Știi să vorbești rusește?

— Foarte puțin.

Am spus:

— Poate că și astăzi vrăjitoria continuă să fie crima cea mai gravă.

— Acum înțelegi ce am vrut să spun? întrebă Mary. El sare de la o idee la alta. Niciodată nu știi ce gândește. Noaptea trecută s-a... adică azi-dimineață s-a trezit înainte de a se lumina. A plecat la plimbare.

— Sunt un mizerabil, am spus. Un nelegiuit, sălbatic și incorigibil.

— Aș vrea ca Margie să dea cărțile, dar așa cum știe ea, fără amestecul tău. Dacă ne tot întindem la vorbă, se întorc copiii și n-o să mai putem face nimic.

— Iertați-mă o clipă, le-am spus eu.

Am urcat în dormitor. Sabia se odihnea pe pat, iar cutia de pălării, deschisă, pe jos. Am intrat în baie și am tras apa la closet. Când se trage apa, se aude în toată casa. Am muiat în apă rece o cârpă și mi-am apăsător pe frunte, și mai ales pe ochi. Îi simțeam ieșind din orbite. Apa rece mi-a făcut bine. M-am așezat pe capacul closetului și mi-am vârât toată fața în cârpa udă; când s-a încălzit, am udat-o iar. Întorcându-mă prin dormitor, am luat din cutie pălăria de templier cu pană, și, așezându-mi-o pe cap, am coborât scara în ritm de marș.

— Oh, nebunule, zise Mary.

Părea înveselită și ușurată. Încordarea apăsătoare dispăruse din atmosferă.

— Oare se poate înălbi o pană de struț?

S-a îngălbenit.

— Cred că se poate. Trebuie să-l întrebi pe domnul Schultz.

— Am să i-o duc luni.

— Aș vrea ca Margie să-ți dea în cărți, zise Mary. Țin foarte mult.

Am pus pălăria pe stâlpul cu care se termină balustrada scării. Stâlpul aducea cu un amiral beat, dacă un astfel de amiral există.

— Adu masa de jucat cărți, Eth. E nevoie de loc mult.

Am luat-o din dulapul din vestibul, și i-am aranjat picioarele.

— Lui Margie îi place să stea pe un scaun cu spătarul drept.

I-am adus un scaun din sufragerie.

— Ce trebuie să facem noi?

— Să vă concentrați, zise Margie.

— La ce să ne gândim?

— Pe cât se poate, la nimic precis. Cărțile sunt în poșeta mea, colo pe canapea.

Totdeauna mi-am închipuit că niște cărți de ghicit trebuie să fie pătate cu grăsime, groase, cu colțuri îndoite, dar cărțile lui Margie erau curate și luceau, de parcă ar fi avut o pojghiță de material plastic. Erau mai lungi și mai înguste decât cărțile de joc, și păreau mai multe de cincizeci și două. Margie, stând dreaptă pe scaun, începu să le amestece. Vedeam niște poze în culori vii,

succedându-se în formații complicate. Denumirile erau scrise în franțuzește: *l'empereur*, *l'ermite*, *le chariot*, *la justice*, *le mat*, *le diable*^{ix}, pământ, soare, lună, stele, și culori de verde, de roșu, de ghindă, și bani – cred – dacă *denier* înseamnă bani, deși desenul reprezintă o roză heraldică; fiecare suită avea și *roi*, *reine* și *chevalier*^x. Apoi au apărut niște cărți stranii – desene tulburătoare: un turn despicat în două de un fulger, o roată a norocului, un om atârând cu capul în jos, dintr-o spânzurătoare, numit *le pendu*^{xi}, și Moartea – *la mort*, un schelet purtând o coasă.

— Sunt cam lugubre, am spus. Desenele înseamnă chiar ceea ce par să însemne?

— E în funcție de poziție. Dacă vin cu capul în jos, înseamnă exact contrariul.

— Semnificația lor se poate schimba?

— Da. Asta e interpretarea.

Din clipa în care luă cărțile în mână, Margie deveni gravă. Mâinile ei, în bătaia luminii, spuneau ceea ce observasem și mai înainte, anume că era mai în vârstă decât părea.

— Unde ai învățat să dai în cărți? am întrebat-o.

— Priveam cum le dădea bunica, iar mai târziu am început să le iau cu mine pe la petreceri – cred că era un mod de a atrage atenția.

— Crezi în cărți?

— Nu știu. Uneori se petrec lucruri ieșite din comun. Nu știu.

— Este posibil ca ghicitul în cărți să fie o metodă de a te concentra – un exercițiu psihic?

— Uneori mi se pare că așa și e. De obicei, de câte ori constat că am dat unei cărți o semnificație pe care nu o avea mai înainte, tocmai atunci se și potrivește.

Mâinile ei păreau niște ființe vii, în timp ce amesteca și tăia, amesteca și tăia din nou, trecându-mi apoi mie cărțile să le tai.

— Cui să-i ghicesc?

— Ghicește-i lui Ethan, strigă Mary. Să vedem dacă va ieși la fel ca ieri.

Margie se uită la mine.

— Păr de culoare deschisă, ochi albaștri. Ai sub patruzeci de ani? mă întrebă.

— Exact.

— Regele de verde. Îl caută în pachetul de cărți. Ți-ai adunat dumneata.

Era un desen reprezentând un rege purtând coroană și hlamidă, și ținând în mână un imens sceptru, colorat în roșu și albastru. Dedesubt era scris *Roi de Baton*. Așeză cartea cu fața în sus și amestecă din nou restul de cărți. Apoi începu să le dea repede, vorbind în același timp, cu un glas monoton. Așeză o carte deasupra cărții mele. „Asta te acoperă.” Alta de-a latul. „Asta îți trece de-a curmezișul.” Una în partea de sus. „Asta ți-e cununa.” Una jos. „Asta ți-e temelie. Asta în față, asta în spatele dumatăle.” Cărțile formau pe masă o cruce. Apoi puse repede, la stânga crucii, patru cărți la rând, zicând:

— Dumneata, casa dumatăle, speranțele, viitorul dumatăle.

Ultima carte era omul spânzurat cu capul în jos, *le pendu*, dar, din locul unde ședeam eu, de partea cealaltă a mesei, îl vedeam cu capul în sus.

— Vasăzică, asta îmi rezervă viitorul.

— Poate să însemne o salvare, zise ea.

Își plimbă arătătorul pe lângă conturul buzei inferioare. _

— Se văd bani? întrebă Mary.

— Da, se văd, răspunse ea distrată. Și, pe neașteptate, strânse cărțile, le amestecă de mai multe ori și le reașternu, murmurând din nou cuvintele rituale. Părea că nu cercetează fiecare carte în parte, ci vede dintr-odată întreaga formație, iar ochii ei aveau o privire încețoșată și vagă.

„Joacă tare, mi-am spus în sinea mea, cu procedeul ăsta dă gata asistența, pe la cluburile feminine, și oriunde.” Probabil că și Pythia arăta la fel de rece, gravă și impresionantă. Dacă reușești să ții oamenii în tensiune, cu sufletul la gură, într-o expectativă cât mai îndelungată, au să creadă orice le spui – și nu e vorba de șarlatanie, ci de tehnică, de dozarea timpului. Femeia asta își irosea talentul pentru niște voiajori comerciali. Dar ce voia de la

noi, de la mine? Brusc, strânse cărțile, le făcu pachet și le băgă în cutia roșie pe care scria: *I. Muller & Ciel Fabrique de Cartes*.

— Nu mai pot să ghicesc, zise ea. Mi se întâmplă, câteodată.

Mary zise, cu sufletul la gură:

— Ai văzut în cărți ceva și nu vrei să spui?

— Oh, ba da, vă spun! O dată, pe când eram mică, am văzut un șarpe schimbându-și pielea, un șarpe cu clopoței din Munții Stâncoși. Am stat și am privit această transformare, de la început și până la sfârșit. Ei bine, în timp ce mă uitam acum în cărți, ele au dispărut deodată, iar în locul lor a apărut șarpele acela care își schimbă pielea; pe jumătate, pielea îi era prăfuită și zdrențăroasă, iar cealaltă jumătate era nouă și strălucitoare. Ghiciți voi sensul.

— Părei intrată în transă, am spus. Ți s-a mai întâmplat vreodată?

— De trei ori.

— Și a avut vreun sens deosebit?

— Nu, după câte știu.

— Ți-a apărut de fiecare dată șarpele?

— O, nu! Erau alte imagini, dar la fel de ciudate.

— Poate că asta înseamnă schimbarea sorții lui Ethan, zise Mary cu însuflețire.

— Dar ce, el e un șarpe cu clopoței?

— Oh, înțeleg ce vrei să spui...

— Simt că mi se încrețește pielea, zise Margie. Cândva, în copilărie, șerpii îmi erau oarecum simpatici dar, când am mai crescut, nu i-am mai putut suporta. Când îi văd, mi se încrețește toată pielea. Acum, e mai bine să plec.

— Ethan poate să te conducă până acasă.

— Nici nu-mi trece prin cap să accept.

— Mi-ar face plăcere să te conduc.

Margie zâmbi către Mary:

— Ține-l aici, alături de tine. Tu nu știi ce înseamnă să n-ai bărbat.

— Prostii, spuse Mary. Dacă tu ai mișca un singur deget, ți-ai găsi imediat un bărbat.

— Așa am procedat înainte vreme. Dar nu e bine. Dacă bărbații se prind atât de lesne, înseamnă că nu e cine știe ce de capul lor. Ține-ți-l acasă. Să nu pună alta mâna pe el. Vorbind, își îmbrăca haina; se grăbea să dispară cât mai iute. Cina a fost delicioasă. Sper să mă invitați și altă dată. Iartă-mă că n-am mai putut ghici, Ethan.

— Te vedem mâine, la biserică?

— Nu, plec la noapte la Montauk.

— Dar acolo vremea e încă friguroasă și umedă.

— Îmi plac diminețile, acolo, la mare. Noapte bună.

Mai înainte ca eu să apuc să-i deschid ușa, ea și ieșise afară, de parcă ar fi urmărit-o cineva.

— Nu știam că pleacă astă-seară din oraș, zise Mary.

Nu puteam să-i răspund că nici ea nu știuse.

— Ethan, cum explici tu ce ți-a ghicit astă-seară?

— Astă-seară n-a ghicit nimic.

— Ba da, ai uitat, a spus că vei câștiga bani. Dar ce ai înțeles tu? Bănuiesc că a văzut ceva care a speriat-o. Și n-a vrut să ne spună.

— Poate că, de când a văzut șarpele acela, a rămas stăpânită de frică.

— Nu crezi că însemna ceva deosebit?

— Cornulețul meu cu miere, tu ești expertă în probleme de ghicit. Dar eu de unde să știu?

— În orice caz, sunt bucuroasă că n-o urăști. Credeam c-o urăști.

— Sunt un om viclean, i-am răspuns. Îmi ascund adevăratele sentimente.

— Nu față de mine. Ei vor rămâne până ce se sfârșește și a doua reprezentație.

— Despre cine vorbești?

— Despre copii. Așa se întâmplă întotdeauna. Ai fost adorabil în disputa asupra farfuriilor.

— Am o fire complicată. Și, la timpul oportun, am planurile mele în legătură cu onoarea ta.

Capitolul VI

Am avut întotdeauna obiceiul de a amâna câtăva vreme luarea unei hotărâri, pentru a câștiga, astfel, răgazul necesar de gândire. Apoi, când într-o bună zi mă decideam să examinez problema respectivă, constatam că se rezolvase și că, de fapt, hotărârea mea era luată. Probabil că fiecărui om i se întâmplă la fel, dar eu n-am posibilitatea să aflu dacă este într-adevăr așa. De parcă, în peșterile întunecoase și nelocuite ale minții, s-ar fi întrunit niște jurați lipsiți de înfățișare, și ar fi pronunțat verdictul, îmi imaginez această tainică și neodihnită zonă a creierului meu ca pe o apă neagră, adâncă, stătătoare, un loc de depuneri de unde nu ies la suprafață decât contururi neclare. Sau, poate, este un fel de bibliotecă uriașă, în care s-au înregistrat toate transformările materiei vii, începând din clipa când a luat ființă.

Cred că unii oameni au acces mai intim decât ceilalți în acest loc de taină – poezii de pildă. Odată, pe când eram vânzător de ziare și nu aveam ceas deșteptător, am născocit un emițător de semnale, prin provocarea anumitor reacții. Noaptea, stând culcat în pat, mă închipuiam în picioare, la marginea unei ape negre, ținând în mână o piatră albă, rotundă. Scriam pe ea, cu litere foarte negre, „ora 4”, apoi azvârleam piatra și priveam cum, învârtindu-se mereu, se tot cufunda, până ce dispărea. Metoda avea succes. La patru fix, mă trezeam din somn. Mai târziu, am reușit, cu aceeași metodă, să mă trezesc la patru fără zece, sau la patru și un sfert. N-am dat greș niciodată.

Se întâmplă însă ca la suprafața acestei ape să apară o arătare, uneori stranie, alteori pur și simplu hidoasă, ca și cum un șarpe de apă, sau vreun alt monstru, al adâncurilor, s-ar ridica din abisul marin.

Nu este decât un an de când Dennis, fratele lui Mary, a murit, la noi acasă, în chinuri groaznice, din cauza unei infecții la tiroidă. Boala i-a răspândit microbul spaimei în tot organismul și omul devenise violent, înspăimântat și feroce. Figura lui prelungă și blândă de irlandez căpătase o expresie bestială. Am dat și eu o mână de ajutor pentru a-l ține cu forța în pat, pentru a-l liniști și îmbărbăta în coșmarul lui prevestitor de moarte, și asta a durat o săptămână întreagă, până ce i-au apărut edeme la plămâni. N-am vrut ca Mary să-l vadă săvârșindu-se din viață. Ea nu văzuse niciodată un om murind, și eram convins că ultima imagine a fratelui ei putea să-i șteargă din suflet amintirea dragă a omului care fusese odinioară atât de blând. Și, pe când îl vegheam pe patul de moarte, din apa mea neagră a ieșit la suprafață un monstru. Îl uram pe Dennis. Aș fi vrut să-l ucid, să-mi înfig dinții în beregata lui. Mușchii fălcilor mi se încleștaseră, și cred că gura mea rânjea ca botul unui lup în fața prăzii.

Când totul s-a sfârșit, am fost cuprins de remușcări, și i-am mărturisit tot ceea ce simțisem bătrânului doctor Peele, care tocmai iscălea certificatul de deces.

— Nu este nimic neobișnuit în ceea ce-mi spui, mi-a răspuns. Am citit de multe ori pe fețele oamenilor asemenea porniri, numai că prea puțini le mărturisesc.

— Dar de unde vin pornirile astea? Eu l-am iubit.

— Cine știe ce amintiri străvechi. Poate sunt niște rămășițe ale timpurilor gregare, când îmbolnăvirea sau rănirea unui individ reprezenta un adevărat pericol pentru grupul din care făcea parte. Unele animale, ca și cea mai mare parte a peștilor, îi sfâșie și îi devorează pe cei mai slabi dintre ei.

— Se poate, dar eu nu sunt animal, și nici pește.

— Nu ești, de bună seamă. Și poate tocmai din această cauză asemenea porniri ți se par străine de dumneata. Dar ele zac în noi. Totul zace în noi.

Doctorul Peele este un om de treabă, un biet bătrânel obosit. Ne ajută de cincizeci de ani să venim pe lume sau să ne călătorim din ea.

Dar să mă întorc la acel congres al piraților din întuneric – acolo unde se lucrează fără odihnă.

Uneori, omul poate să devină, brusc, cu totul altul, și în asemenea cazuri se spune: „El nu este în stare să comită una ca asta! Nu-i seamănă lui!” Și totuși poate că-i seamănă!

Poate că noi îl priviserăm, până atunci, dintr-un anumit unghi, sau poate că l-au deformat presiunile exercitate, de sus ori de jos, asupra lui. Sunt cazuri frecvente în timp de război: cel fricos devine erou, iar cel viteaz se prăbușește în flăcări. Și se mai întâmplă și altfel de cazuri: deschizi dimineața ziarul și afli că un om cumsecade, care își iubea familia, și-a ciopârțit cu toporul femeia și copiii. După părerea mea, omul se transformă neconștient. Numai că transformarea începe să se observe în anumite momente. Dacă aș vrea să mă analizez mai profund, cred că aș reuși să descopăr, chiar de la naștere, sau poate și mai înainte, rădăcinile transformării mele de azi. În ultima vreme, o seamă de fapte mărunte începuseră să alcătuiască schema unor schimbări mai importante. Aveam senzația că treburile și evenimentele zilnice îmi dădeau ghes, mă îmbrânceau într-o direcție contrară celei normale sau, în orice caz, contrară aceleia pe care eram obișnuit să-o consider drept normală: direcția în care mergea vânzătorul de băcănie, falitul, omul fără nicio țintă sau speranță reală, cu aspirațiile zădărnicate de necesitatea de a umple burțile și a îmbrăca trupurile alor săi, captiv al unor obiceiuri și atitudini pe care le socotea morale, ba chiar virtuozitate. Și poate că mai simțeam chiar și o trufie nejustificată că sunt, după cum îmi plăcea să mă numesc, un „om de treabă”.

Bineînțeles, înțelegeam ce se petrecea în jurul meu. Nu aveam nevoie de explicațiile lui Marullo. Nu poți trăi într-un orașel ca New Baytown, fără să-ți dai seama cum merg treburile. Dar eu nu prea mă gândeam la aceste probleme. Judecătorul Doréas stabilea amenzile pentru încălcarea regulilor de circulație în funcție de anumite aranjamente. Faptul nu mai era un secret pentru nimeni. Și se știe că un aranjament atrage după sine alte aranjamente. Directorul serviciilor municipale, care era în același timp și

proprietarul firmei *Budd – Materiale de Construcție*, vindea municipiului, la prețuri ridicate, tot felul de materiale, dintre care unele complet nefolositoare. Când se începea asfaltarea vreunei noi străzi aflam că domnul Baker și Marullo și încă vreo duzină de oameni de afaceri importanți cumpăraseră, cu câțva timp înainte de a se fi publicat vreun anunț, mai toate loturile pentru construcții. Toate acestea nu erau decât fapte care se potriveau cu natura umană, dar până acum crezusem că mie nu mi se puteau potrivi. Marullo și domnul Baker, și voiajorul comercial, și Margie Young-Hunt, și Joey Morphy parcă se coalizaseră să mă urnească din loc, și până la urmă reușiseră să-mi dea un brânci zdravăn, încât a trebuit să-mi acord un răgaz pentru gândire.

Draga mea Mary, cu zâmbetul arhaic pe buze, torcea încetișor, îmbujorată în somn, de tihnă și mulțumire, cum se întâmplă întotdeauna după ce ne iubim; respira o împlinire calmă.

După cât umblasem cu o noapte înainte, acum ar fi trebuit să-mi fie somn, dar nu-mi era. Am observat că rareori mi se întâmplă să-mi fie somn atunci când știu că a doua zi pot să mă scol mai târziu. Punctele roșii îmi jucau înaintea ochilor, iar lumina felinarelor de pe stradă făcea să se răsfrângă pe tavan umbrele crengilor de ulm, desfrunzite, ce se împleteau și se despleteau alene și cadențat, în adierea vântului primăvărat. Fereastra era deschisă pe jumătate, iar perdelele albe se umflau ca pânzele unei corăbii ancorate. Lui Mary îi plac perdelele albe, spălate des. În felul acesta, ea capătă un sentiment de bunăcuviință și securitate. Când îi spun că nu este decât o exprimare a sufletului ei de irlandeză, tânjind după perdele de dantelă, se îmbufnează.

Și eu mă simțeam împlinit și mulțumit, dar, pe când Mary, în asemenea împrejurări, cade într-un somn adânc, eu nu voiam să adorm. Voiam să gust din plin senzația de mulțumire. Voiam să mă gândesc la concursul cu tema *Iubesc America*, la care se pregăteau să participe copiii mei. Dar, pe lângă toate acestea, voiam să analizez ceea ce se întâmpla cu mine și să iau o hotărâre; m-am oprit, bineînțeles, la ultimul subiect, constatând imediat că obscurii jurați din adâncuri aveau hotărârea gata luată, în numele

meu. O vedeam în fața ochilor, transcrisă în termeni categorici. Era ca și cum, după ce te-ai antrenat și te-ai pregătit pentru o alergare, te trezești în sfârșit că te afli chiar pe linia de plecare, cu țințele pantofilor proptite în bloc-starturile culoarului pe care vei alerga. În clipa aceea nu mai ai nicio altă alternativă. Când se va auzi pocnetul pistolului, trebuie să pornești. Mi-am dat seama că și eu aveam țințele pantofilor proptite în bloc-starturi, și așteptam doar semnalul. Și se părea că eram ultimul om care realiza faptul. În tot cursul zilei, diverși oameni remarcaseră că arăt bine, subînțelegând că arăt altfel decât de obicei, mai sigur pe mine, schimbat. Voiajorul comercial fusese chiar uluit. Marullo mă studiase, puțin cam jenat. Iar Joey-Băiatul se simțise obligat să-și ceară scuze pentru ceea ce nu el spusese, ci eu. Apoi Margie Young-Hunt, cu povestea șarpelui cu clopoței. Poate că ea fusese cea mai isteată dintre ei. Reușise într-un fel oarecare să mă pătrundă și să descopere în mine existența unei certitudini, mai înainte ca eu însumi să o fi constatat. Simbolul acestei certitudini era un șarpe cu clopoței. M-am surprins zâmbind în întuneric. După aceea, neștiind cum să mai procedeze, recursese la cel mai vechi truc din lume – perspectiva adulterului, undiță aruncată în largul apei, pentru a se afla cam ce fel de pești trăiesc pe acolo. Nu de șoapta tainică a trupului ei ascuns cu grijă mi-am adus aminte – nu, în față mi-a apărut imaginea mâinilor ei, ca niște gheare, trădându-i și vârsta, dar și nervozitatea, și cruzimea ce-l cuprind pe om când își pierde controlul asupra unei situații.

Îmi propun uneori să aflu natura intimă a gândurilor nocturne. Ele sunt înrudite îndeaproape cu visele. Câteodată le pot stăpâni în voie, dar alteori se năpustesc asupra mea, ca o herghelie de cai sălbatici, nestruniți.

În felul acesta și-a făcut apariția Danny Taylor. Nu doream să mă gândesc la el și să mă întristez, dar totuși a venit. A trebuit să recurg la o șmecherie învățată cândva de la un sergent, deșcă bătrână care trecuse prin multe. A fost o împrejurare, în timpul războiului, când am trăit o zi, o noapte și încă o zi, ca și cum ar fi fost o singură unitate de timp, un întreg ale cărui părți erau tot ce

poate fi mai cutremurător și mai groaznic în oribila realitate a luptelor. Nu știu dacă mi-am dat seama de întreaga grozăvie chiar în timpul cât o trăiam, deoarece eram și foarte ocupat și peste măsură de istovit, dar mai târziu, această unitate formată dintr-o zi, o noapte și încă o zi, mi-a revenit tot mai des, cu perseverență, în gândurile nocturne, până ce am simțit că sunt pe punctul de a înnebuni; există o nebunie denumită „oboseală de front”, după ce, mai înainte vreme i se spunea contuzie. Am încercat toate metodele pe care le cunoșteam, vrând să-mi îndepărtez din gânduri acele zile, dar în ciuda tuturor eforturilor, ele se reîntorceau în mintea mea. Așteptau să treacă ziua, și noaptea puneau din nou stăpânire pe mine. O dată, după câteva pahare de whisky, devenind ceva mai sentimental, am destăinuit sergentului nostru major, un bătrân ostaș de profesie, ce luptase în războaie de a căror existență noi și uitaserăm. Dacă și-ar fi prins de piept toate panglicile decorațiilor primite, n-ar mai fi reușit să-și încheie nasturii. Era de origine polonez, din Chicago, și se numea Mike Polaski. Când i-am spus povestea, era băut zdravăn, din fericire, căci altfel ar fi devenit morocănos și tăcut, din cauza unor prejudecăți adânc înrădăcinate, în privința fraternizării gradelor inferioare cu ofițerii.

Mike mi-a ascultat toată povestea, de la început până la sfârșit, fixându-mi tot timpul alunița dintre sprâncene.

— Da! zise el. Cunoscut chestia. Mai rău e că omul vrea neapărat să și-o scoată din cap. Dar metoda asta nu-i bună. Ce trebuie să faci, e s-o accepți așa cum e.

— Adică cum, Mike?

— Bagă de seamă, va dura cam mult! Începe chiar cu începutul, și silește-te să-ți amintești cât mai multe amănunte, până ajungi la sfârșit. Ori de câte ori îți revine în minte, faci așa cum îți spun, depeni toate faptele, de la început până la sfârșit. Ai să vezi că amintirile vor începe mai întâi să pălească, apoi vor dispărea episoade întregi, și până la urmă ai să uiți toată povestea.

Am încercat metoda sergentului și-a mers. Nu știu dacă psihiatrii au cunoștință de această metodă, dar știu că ar merita să fie utilizată.

Când gândurile despre Danny Taylor porniră, în noapte, asaltul asupra mea, am pus imediat în aplicare tratamentul sergentului Mike.

Pe vremea când eu și Danny eram copii – aveam aceeași vârstă, aceeași înălțime, aceeași greutate – ne duceam la magazia de cereale și furaje de pe Strada Mare, ca să ne cântărim. Dacă, într-una din săptămâni, eu cântăream cu o juma' de kilogram mai mult, în săptămâna următoare Danny mă ajungea din urmă. Mergeam împreună să pescuim, să vânăm și să înotăm, și ne plimbam cu aceleași fete. Familia lui Danny era bogată, ca toate vechile familii din Old Baytown. Taylorii locuiau într-o casă albă, cu coloane înalte și subțiri, pe strada Porlock. Cândva, Taylorii au avut și o casă la țară – cam la vreo cinci kilometri de oraș.

În jurul orașului nostru, ochiul întâlnește numai dealuri unduioase, acoperite cu arbori, în unele locuri pini pitici, iar în altele stejari, arbori de hickory și vreo câțiva cedri. Odată, cu mult înainte de a mă fi născut eu, stejarii atingeau dimensiuni uriașe, atât de uriașe, încât corăbiile de prin partea locului aveau chila, bordajul și punțile construite din lemnul acestor giganți, care creșteau la o aruncătură de piatră depărtare de șantierul naval; dar, tăindu-i mereu, n-a mai rămas nimic din falnicii stejari. În peisajul acesta încântător, Taylorii stăpâniseră cândva o casă, situată în mijlocul unei fânețe întinse, singurul teren plat din toată regiunea. Probabil că aici fusese, pe vremuri, fundul unui lac, căci terenul, neted ca o masă, era înconjurat de dealuri joase. Cu vreo șaizeci de ani în urmă, casa Taylorilor arsesse până la temelie, și nu mai fusese reconstruită. Când eram puști, Danny și cu mine ne duceam acolo cu bicicletele. Ne zbenguiam în pivnița zidită din piatră, ne-am construit chiar o cabană de vânătoare din cărămidile rămase de la vechile fundații ale casei. Cred că parcul fusese cândva o adevărată minune. Se mai distingeau, sub invazia pădurii, aleile mărginite de pomi, rămășițele gardurilor vii și ale straturilor de

flori. Ici și colo mai întâlneai câte o bucată dintr-o balustradă de piatră, și o dată am găsit un bust al lui Pan, pe un soclu ros de vreme. Căzuse cu fața în jos, iar coarnele și barba erau înfundate în pământul gras, amestecat cu nisip. L-am ridicat, l-am șters de pământ, și l-am respectat câtăva vreme ca pe un zeu ce era. Dar dorința de bani și fetele au pus stăpânire pe noi și, în cele din urmă, l-am urcat într-o căruță și l-am cărat până la Floodhampton, unde l-am vândut pe cinci dolari, într-un magazin de vechituri. Trebuia să fi fost o piesă de valoare, poate chiar antică.

Eram prieteni, eu și Danny, așa cum în mod normal toți băieții sunt prieteni. A intervenit apoi înscrierea lui la Academia Navală. L-am văzut, o dată, în uniformă, și după aceea nu l-am mai întâlnit mulți ani. New Baytown este un oraș în care oamenii, trăind înghesuiți, nu pot avea taine. Toată lumea știa că Danny fusese exmatriculat și nimeni nu mai comenta faptul. Familia Taylor s-a stins, așa cum s-a stins și familia Hawley. N-am mai rămas decât eu și, bineînțeles, fiul meu Allen. Danny nu s-a mai arătat pe meleagurile noastre, decât după ce toți ai lui au murit, iar când s-a înapoiat era un bețiv. La început am încercat să-i vin în ajutor, dar el nu m-a lăsat. Nu voia să vadă pe nimeni. Și, cu toate acestea, eram încă apropiați – foarte apropiați.

Am început să-mi depăn din nou amintirile în legătură cu Danny, până am ajuns la dimineața când îi dădusem un dolar, cu ajutorul căruia să-și înece necazul.

Transformarea prin care treceam fusese pregătită și de propriile mele sentimente, dar și de presiuni din afară – voința lui Mary, dorințele lui Allen, supărarea lui Ellen, sfatul domnului Baker. Abia atunci când schimbarea este întru totul stabilită, gândul așază un acoperiș deasupra întregii construcții și găsește cuvintele care s-o explice și s-o justifice. Nu cumva, umila, permanenta mea situație de simbriaș, nu înseamnă virtute, ci numai o trândăvie morală? În orice meserie este nevoie de îndrăzneală. Poate că eu eram pur și simplu un om timid, poate că mă temeam de consecințe – și eram deci, într-un cuvânt, leneș. În orașul nostru, succesul în afaceri nu este o problemă complicată, și nici nu

constituie pentru cineva vreun secret, dar nici succesul nu este prea răsunător, deoarece oamenii de afaceri și-au construit ei singuri niște bariere artificiale în calea activității lor. Delictele pe care le săvârșesc sunt lipsite de amploare, și succesele sunt de asemenea de mică anvergură. Dacă s-ar face vreodată un control, în mod serios, la administrația orașului sau la oamenii de afaceri din New Baytown, s-ar descoperi că vreo sută de legi și o mie de reguli morale au fost încălcate – dar că toate nu reprezintă decât încălcări mărunte, furțișaguri. Acești oameni desființează doar câteva dintre preceptele decalogului, și păstrează restul. Când unul dintre cei care reușesc obține ceea ce îi trebuia sau dorea să aibă, redevine virtuos cu aceeași ușurință cu care își schimbă cămașa, și, după cât se vede, nu suferă de pe urma acestor încălcări, presupunând, desigur, că nu este prins asupra faptului. Oare și-a pus, măcar o dată, vreunul dintre ei, această problemă? Nu știu. Iar dacă îți treci cu vederea micile păcate, de ce nu ți-ai trece și o lovitură fulgerătoare, crudă, curajoasă? Dacă a fost comisă lent, cu perseverență, o crimă este mai puțin gravă, decât o înjunghiere rapidă și nemiloasă? Eu nu mă simt deloc vinovat față de viețile nemților pe care i-am ucis. Să presupunem că aș desființa pentru o clipă toate preceptele morale, nu numai câteva dintre ele. După ce mi-am atins țelul, nu le pot oare respecta din nou? Afacerile sunt, fără îndoială, un fel de război. De ce să nu declar un război total, în vederea instaurării păcii? Domnul Baker și amicii lui nu l-au împușcat pe tata, în schimb i-au dat sfaturi, și când edificiul pe care îl ridicase s-a prăbușit, ei l-au moștenit. În cazul acesta nu s-a comis tot un fel de crimă? Există oare, printre marile averi pe care le admirăm, măcar una singură, dobândită fără manifestări de cruzime? Oricât m-aș gândi, nu pot să găsesc un astfel de exemplu.

Dacă aș înlătura, chiar pentru scurt timp, toate regulile morale, știu bine că după aceea aș purta toată viața stigmatul unor cicatrice. Dar cu ce pot fi astfel de cicatrice mai urâte decât cele ale ratării, pe care le port? Fără nicio cicatrice, nu se poate!

Toate aceste reflecții erau ca niște giruete ce se tot învârteau în vârful clădirii ridicate din neliniște și nemulțumire. Desigur, se putea trăi în felul acesta, deoarece și alții trăiesc la fel. Dar, deschizând această poartă, voi mai putea oare vreodată s-o închid la loc? Nu știam. Nu aveam de unde să știu, înainte de a o deschide... Oare domnul Baker știa? L-au preocupat vreodată asemenea probleme?... Bătrânul căpitan credea că Bakerii dăduseră foc corăbiei *Belle-Adair*, ca să poată încasa prima de asigurare. Oare faptul acesta, ca și ghinionul tatălui meu, îl îndemnau pe domnul Baker să mă ajute? Nu cumva acestea erau cicatricile lui?

În mijlocul acestor evenimente, mă puteam asemui cu o navă de mare tonaj, trasă, împinsă și învârtită din toate părțile de o mulțime de remorhere mici. De îndată ce fluxul și remorherele îi schimbă direcția, nava trebuie să-și fixeze o nouă direcție și să-și pună mașinile în mișcare. Sus, pe puntea de comandă, unde este centrul conducător, trebuie să-ți pui întrebarea: Bun, acum știu încotro vreau să mă îndrept. Dar cum să ajung până acolo, și unde mă pândesc stâncile submarine, și cum va fi vremea?

Știam că una dintre aceste stânci fatale era pălăvrăgeala, în dorința lor nemăsurată de glorie, de glorie cu orice preț, obținută chiar printr-o condamnare, atâția oameni sunt gata să se trădeze pe ei înșiși, mai înainte de a fi trădați de alții. Fântâna lui Andersen rămâne singurul confident demn de încredere – fântâna din povestea lui Andersen.

I-am strigat bătrânului căpitan: „Pot să stabilesc ruta, domnule? E bună, ruta asta? Mă va duce la țintă?”

Dar, pentru întâia oară, el a refuzat să dea comanda. „Trebuie s-o nimeriști singur. Ceea ce este bun pentru unul poate fi rău pentru altul, și numai la sfârșit poți să știi ce a fost bun și ce a fost rău.”

Bătrânul șnapan ar fi putut, desigur, să-mi dea câteva sfaturi, dar poate că ele tot n-ar mai fi schimbat nimic. Nimeni nu vrea sfaturi – toți vor numai să fii de acord cu ei.

Capitolul VII

Când m-am trezit, somnoroasa mea Mary nu mai era în cameră, iar cafeaua și șunca se anunțau a fi pe mașina de gătit. Aromele lor ajungeau până la mine. Cu greu ai fi găsit o zi mai potrivită pentru înviere: era o zi colorată în verde, albastru și galben. De la fereastra dormitorului puteam să văd cum totul învia, iarba și arborii; era anotimpul cel mai indicat pentru acest lucru. Am îmbrăcat halatul primit ca dar de Crăciun și mi-am încălțat papucii, dăruți de ziua mea. Am găsit în baie niște pomadă pentru păr, a lui Allen, și m-am năclăit cu ea atât de bine încât, după ce m-am pieptănat și mi-am periat părul, parcă purtam pe cap un basc prea strâmt.

Micul dejun din duminica Paștelui este o adevărată orgie, cu ouă, clătite și slăninuță prăjită. M-am apropiat tiptil de Mary, pe la spate, și dându-i o palmă pe fundul ascuns sub rochia de mătase, i-am strigat *Kyrie eleison*^{xii}!

— Oh! exclamă ea. Nu te-am auzit venind. Cercetă halatul meu imprimat cu desene turcești. E frumos, zise. Nu-l porți destul de des.

— N-am timp. N-am avut timp.

— E drăguț.

— Așa și trebuie să fie. Doar mi l-ai ales tu. Ce fac copiii? Dorm, cu aromele astea minunate pe la nas?

— O, nu! Sunt afară, se joacă ascunzând ouă prin iarbă. Mă întreb ce-o fi vrând domnul Baker.

Mă sperie întotdeauna aceste salturi neprevăzute, de la o idee la alta.

— Domnul Baker, domnul Baker... O! Probabil că vrea să-mi îndrume primii pași pe drumul bogăției.

— I-ai spus? I-ai spus că ți-au ieșit cărțile?

— Bineînțeles că nu, draga mea. Dar s-ar putea ca el să fi bănuțit. Apoi i-am spus cu gravitate: Ascultă, brânzoaică mică, tu ești convinsă că eu am un cap de mare om de afaceri, nu-i adevărat?

— Ce vrei să spui?

Voia tocmai să întoarcă o clătită, și rămase cu tigaia în aer.

— Domnul Baker îmi spune că ar trebui să fructific banii moșteniți de la fratele tău.

— Dacă domnul Baker...

— O clipă! Eu nu vreau să fac asta. Sunt banii tăi, pentru zile negre.

— Crezi că domnul Baker nu este mai priceput decât tine în treburile astea, dragule?

— Nu sunt sigur. Știu însă că și tata îl credea priceput. De asta am ajuns să lucrez la Marullo.

— Totuși cred că domnul Baker...

— Vrei să te lași călăuzită de mine, iubita mea?

— Desigur...

— În toate privințele?

— Iar vrei să spui vreo prostie?

— Sunt absolut serios... Absolut!

— Te cred. Dar totuși nu poți continua să păstrezi îndoieli în privința domnului Baker. El e... el e...

— El e domnul Baker. O să vedem ce are de spus și pe urmă... dorința mea va rămâne ca banii să stea la bancă, acolo unde se află acum.

Allen țâșni înăuntru ca din praștie, pe ușa din dos.

— Marullo, domnul Marullo e afară. Vrea să te vadă.

— Asta ce mai e? întrebă Mary.

— Ei bine, invită-l să intre.

— I-am spus. Nu vrea.

— Ethan, ce mai e și asta? Nu poți să ieși în halat. E duminica Paștilor!

— Allen, spune-i domnului Marullo că nu sunt îmbrăcat. Spune-i că-l rog să revină ceva mai târziu. Dar dacă se grăbește și vrea să-mi vorbească între patru ochi, poate să vină la ușa din față.

Allen o zbughi afară.

— Nu știu ce vrea. Poate a fost prădată băcănia.

Allen se întoarce în fugă.

— Se duce la ușa din față.

— Dragul meu, nu-l lăsa să-ți strice micul dejun, auzi?

Am traversat casa și m-am dus să deschid ușa din față. Marullo mă aștepta pe verandă, îmbrăcat ca pentru slujba de Paște, cu cel mai bun costum al lui, din postav negru, cu un lanț gros de aur la ceas. Își ținea într-o mână pălăria neagră, și îmi zâmbea, nervos, ca un câine cu coada între picioare.

— Intră!

— Nu, răspunse el. Vreau ție spun un cuvânt. Am auzit despre individ care ție oferit remiză.

— Da?

— Am auzit cum tu dat pe el afară.

— Cine ți-a spus?

— Nu pot spui. Zâmbi din nou.

— Ei, și ce-i cu asta? Vrei să zici că ar fi trebuit să accept?

El făcu un pas înainte și, foarte ceremonios, îmi scutură mâna, în sus și în jos, ca pe o pompă de apă.

— Tu un băiat de treabă ești.

— Poate că oferta nu mi s-a părut destul de avantajoasă.

— Glumești? Tu un băiat de treabă ești. Asta tot! Băiat de treabă ești. Își vârî mâna în buzunarul umflat al hainei și scoase la iveală o pungă. Ia asta. Mă bătui pe umăr, apoi, copleșit de un sentiment de jenă, se întoarce și plecă; picioarele prea scurte îl purtau repede, iar ceafa grasă, revărsată peste gulerul tare și alb, era roșie ca focul.

— Ce voia?

M-am uitat în pungă. Erau ouă de Paște, din zahăr colorat. La prăvălie, aveam un borcan mare și pătrat, de sticlă, plin cu astfel de acadele.

- A adus un cadou pentru copii.
- Marullo a adus un cadou? Nu-mi vine să cred.
- Și totuși așa e.
- Dar cum? N-a mai făcut niciodată un asemenea gest.
- Cred să pur și simplu s-a îndrăgostit de mine.
- Este vorba despre vreun secret?

— Dragul meu trifoiaș, există opt milioane de probleme pe care nu le cunoaște niciunul dintre noi. Copiii se uitau la noi, prin ușa din dos, care rămăsese deschisă. Le-am întins punga. Un dar din partea unui admirator. Să nu v-atingeți de ele până nu terminați micul dejun.

În timp ce ne îmbrăcam pentru a merge la biserică, Mary îmi spuse:

- Aș vrea să știu ce înseamnă toate astea!
- Te referi la Marullo? Trebuie să recunosc, draga mea, că și eu aș vrea să știu ce înseamnă!
- O pungă cu acadele ieftine...
- Crezi că poate fi ceva mai grav în simplitatea acestui gest?
- Nu te înțeleg.
- Nevastă-sa a murit. N-are pe nimeni. Îmbătrânește. Poate că... poate că se simte prea singur.
- Dar n-a mai venit niciodată la noi. Dacă se simte singur, ar trebui să profiți de ocazie și să-i ceri să-ți mărească leafa. La domnul Baker nu s-ar duce el așa, pe neaunțate. Asta mă enervează.

M-am gătit de parcă devenisem o poiană înflorită: costum negru, sobru de înmormântare; cămașă albă cu guler la fel, atât de scrobite încât reflectau razele soarelui ca o oglindă, și o cravată albastru-închis cu niște puncte discrete.

Oare doamna Margie Young-Hunt stârnise aceste furtuni ancestrale? Cine îl informase pe Marullo? Desigur, domnul Bugger îi spusese doamnei Young-Hunt, iar ea lui Marullo. Eu am să tac, o, Margie, căci nu mă-ncred în tine! Nu am încredere în tine, doamnă Young, și poate că-i mai bine! Cu gândul ăsta zumzându-mi în cap, am coborât în grădină, să-mi caut o floare

albă, ca de Paște, pentru a mi-o pune la butonieră. Într-un colț al curții, lângă panta care duce spre pivniță, se află o palmă de loc adăpostit unde pământul este mereu cald, din cauza vecinătății cazanului de la calorifer, și primește, în timpul iernii, fiecare rază de soare. Acolo cresc violete albe; răsadurile au fost aduse de la cimitir, unde aceste flori cresc sălbatice, pe mormintele strămoșilor mei. Am cules trei boboci, pentru mine, și un mic buchet pentru draga mea Mary. Am aranjat jur împrejurul buchetului frunzele lor palide și le-am legat strâns cu o foiță de poleială găsită în bucătărie.

— Oh, sunt minunate, zise Mary. Numai o clipă, să caut un ac, și să mi le prind la rochie.

— Sunt cele dintâi, cele dintâi violete, vrăbiuța mea pufoasă. Eu sunt sclavul tău. Cristos a înviat! Totul merge bine în lume...

— Dragule, te rog nu glumi cu cele sfinte!

— Cum se numește pieptănătura asta?

— Îți place?

— Foarte mult. Aș vrea s-o porți întotdeauna.

— Nu eram convinsă că o să-ți placă. Margie spunea că tu nu observi niciodată nimic. Să vezi ce ochi o să facă, auzind că mi-ai observat coafura. Și așeză pe cap un fel de castron cu flori, obolul plătit în fiecare an primăvăratecii zeițe Eostre.

— Îți place?

— E adorabilă.

Apoi au trecut la inspecție cei doi tineri. Urechile, nările, pantofii – amănunt cu amănunt – au rezistat cu succes. Allen își pomădase părul într-un asemenea hal, încât pielea capului i se strânsese de nici nu mai putea clipi. Tocurile pantofilor nu erau date cu cremă, în schimb, reușise, cu o răbdare nemărginită, să-și aranjeze un smoc de păr, care i se revărsa pe frunte ca un val.

Ellen, deși doar o fetiță, este cât se poate de feminină. În înfățișarea ei, totul era în ordine. Mi-am mai încercat încă o dată norocul.

— Ellen, i-am spus, ți-ai aranjat părul nu știu cum, altfel decât de obicei. Îți stă foarte bine. Mary dragă, nu-ți place și ție?

— O, va începe să-și dea aere, zise Mary.

Am pornit, ca o procesiune, pe aleea noastră, am ieșit în Strada Ulmilor, apoi am luat-o la stânga, pe Porlock, unde se află biserica, vechea noastră biserică, cu clopotnița albă, copiată aidoma după Christofer Wren^{xiii} Eram numai un strop din fluviul de oameni ce creștea mereu, și fiecare femeie se delecta admirând, în trecere, pălăriile celorlalte.

— Am imaginat un model nou de pălărie pentru Paște, am spus. O simplă coroană de spini de aur, ridicată în față, cu câteva picături din rubine veritabile pe frunte.

— Ethan! zise Mary serioasă. Dacă te aude cineva?

— Cred că modelul meu n-ar avea succes la public.

— Ești groaznic, zise Mary. Și eu eram de acord cu ea, ba mă consideram mai mult decât groaznic. Mă întrebam cum ar reacționa domnul Baker la comentariile făcute pe seama părului său.

Micul pârâu al familiei noastre se întâlnește cu alte pâraie, făcând schimb de urări ceremonioase, apoi râul se transformă într-un fluviu ce se vărsă în biserica episcopală Sfântul Toma, o biserică de înălțime mijlocie.

Când va suna ceasul să-i împărtășesc fiului meu tainele vieții, pe care, de altfel, nu mă îndoiesc că le cunoaște de pe acum, va trebui să-mi aduc aminte să-i țin o mică prelegere despre coafura femeilor. Înarmat cu o vorbă drăguță despre coafură, va putea să meargă oricât de departe îl vor împinge poftele nesățioase ale sufletului său. Totuși va trebui să-l previn. Poate să lovească femeile, să le bată, să le tăvălească, să le mototolească sau să le bușească, dar nu care cumva... nu care cumva să le ciufulească părul! Înarmat cu aceste cunoștințe, va fi răsfățat de femei ca un pașă.

Bakerii erau înaintea noastră, tocmai urcau treptele; am schimbat între noi urările de rigoare.

— Cred că ne vedem la ceai.

— Da, desigur. Vă doresc un Paște fericit.

— Oare ăsta să fie Allen? Vai, cum a crescut! Și Mary Ellen! Le-am și pierdut socoteala anilor – s-au făcut atât de repede mari!

O biserică în care te-ai închinat de mic copil are ceva intim și de neuitat. Cunosc, în biserica Sfântul Toma, fiecare ungher tainic, fiecare iz abia simțit. În cristelnița de colo am fost botezat, dincolo am îngenuncheat la prima mea împărtășanie, în strana aceea au stat Hawley-ii, Dumnezeu mai știe din ce an; și nu fac niciun fel de figuri de stil. Probabil că am fost foarte pătruns de credință, deoarece îmi amintesc fiecare sacrilegiu pe care l-am comis, și am comis o sumedenie. Cred că pot să indic fiecare loc unde sunt zgâriate cu unghia inițialele mele. Odată, Danny Taylor și cu mine, am scris cu împunsături de ac, în Cartea de Rugăciuni, literele unui cuvânt cât se poate de necuviincios. Domnul Wheeler ne-a prins și ne-a pedepsit, dar a fost nevoit să controleze toate cărțile de rugăciuni și de psalmi, pentru a se convinge că nu mai există și altundeva cuvinte la fel de necuviincioase.

Îmi amintesc de o întâmplare groaznică, petrecută în strana de sub amvon, pe când eram copil. Eram ministrant, și cântam soprano, din toate puterile. Oficia episcopul, un bătrânel simpatic cu o chelie ca o ceapă fiartă, dar pe care eu o vedeam strălucind sub nimbul razelor de sfințenie. Plin de aceste sentimente înălțătoare am uitat să prind crucea cu cârligul de alamă, când am pus-o în suportul ei. Pe când se citea al doilea capitol al utreniei, am văzut cu groază cum, crucea grea de alamă începe să se clatine și apoi cade drept în capul acela chel și preasfânt. Episcopul s-a prăvălit ca un bou izbit cu toporul în țeastă, iar misiunea de a purta crucea a trecut asupra unui alt băiat, care nu cânta atât de bine ca mine, un băiat cu numele de Hill, poreclit de noi Puturosul. Acum e antropolog, undeva prin vest. Întâmplarea de atunci parcă a vrut să-mi arate că intențiile, fie bune, fie rele, nu sunt totul în viață. Accidentele sunt guvernate de noroc, de soartă, sau de alte forțe.

Am ascultat toată slujba, apoi ni s-a anunțat că Cristos a înviat într-adevăr. Ca întotdeauna, aceste cuvinte m-au înfiorat, furnicându-mă de-a lungul șirei spinării. M-am împărtășit, cu inima senină. Allen și Mary Ellen nu primiseră încă prima

împărtășanie și erau atât de neliniștiți, încât a trebuit să li se arunce o privire de oțel, pentru a-i sili să nu se mai foiască. Când privirea lui Mary devine ostilă, ochii ei sunt capabili să străpungă chiar și platoșa adolescenței.

Am ieșit apoi afară, sub soarele copleșitor, și am început să ne felicităm, să ne strângem mâinile, și să schimbăm urări cu toți vecinii din comunitatea noastră. I-am felicitat din nou pe toți cei pe care îi felicitasem și la venire – continuarea unui ritual, sau poate un ritual continuu, sub forma bunelor și cuviincioaselor maniere, un fel de implorare mută de a fi luat în seamă și respectat de ceilalți.

— Bună dimineața. Cum va simțiți într-o zi atât de frumoasă?

— Foarte bine, mulțumesc. Ce face mama dumneavoastră?

— A început să îmbătrânească – îmbătrânește – o încercă tot mai des necazurile și înțepăturile vârstei. Am să-i spun că ați întrebat de ea.

Dacă nu izvorăsc dintr-o simțire, cuvintele sunt goale de semnificație. Oare noi acționăm ca urmare a gândirii, sau simțirea este aceea care stimulează acțiunea, și numai uneori gândirea devine motorul acțiunii? În fruntea micii noastre parade însorite mergea domnul Baker, evitând să calce pe crăpăturile trotuarului; maică-sa, moartă de douăzeci de ani, era în afara pericolului de a-și rupe șira spinării. Doamna Baker, Amelia, o femeie mărunță, semănând cu o pasăre cu ochii ageri, dar o pasăre care se hrănește cu semințe, mergea alături de el, cu pași ușori, încercând să și-i potrivească după călcătura lui inegală.

Fiul meu Allen mergea lângă soră-sa, dar fiecare dintre ei căuta să lase impresia că n-are nimic de-a face cu celălalt. Cred că ea îl disprețuiește, iar el o detestă. Poate că asta o să dureze toată viața, dar se vor deprinde să-și ascundă adevăratele sentimente într-un nor trandafiriu de cuvinte dragăstoase. Dă-le de mâncare, nevastă – dă-le ouă tari cu murături, sendvișuri cu gem și cu unt de alune, mere roșii cu miros de butoi, și dă-le apoi drumul în lume, să se înmulțească!

Chiar așa a și făcut. Iar copiii au plecat, fiecare în lumea lui intimă, separată de a celorlalți, ținând în mână punga de hârtie.

— Ți-a plăcut slujba, draga mea?

— Oh, da! Întotdeauna îmi place. Dar tu... uneori mă întreb dacă tu crezi... nu, zău, vorbesc serios. Uneori... glumele tale...

— Trage-ți scaunul mai aproape, alunița mea dragă.

— Trebuie să încălzesc mâncarea.

— Dă-o naibii de mâncare...

— Vezi, chiar despre asta vorbeam. Glumele tale...

— Mâncarea nu e un lucru sfânt. Dacă ar fi mai cald, te-aș duce la o plimbare cu barca, am vâsli până după dig, și am pescui guvizi.

— Dar nu mergem la Bakeri? Ethan, tu încă nu știi dacă ești sau nu credincios? De ce îmi dai tot felul de nume caraghioase? Nu-mi spui aproape niciodată pe nume.

— Nu vreau să mă repet și să devin plicticos, dar în inima mea numele tău răsună ca un glas de clopot. Dacă sunt credincios? Ce întrebare! Să iau, pe rând, strălucitoarele fraze ale crezului de la Niceea^{xiv} încărcate ca niște cartușe, și să le inspectez pe toate fețele? Nu. Nu e nevoie. Mi se pare atât de ciudat, Mary! Dacă gândul, sufletul și trupul meu ar fi uscate și lipsite de credință, ca un bob de fasole, ar fi de-ajuns să aud cuvintele: „Domnul e Păstorul meu, și sub scutul lui eu nu voi duce lipsă de nimic. El mă conduce spre pășunile înverzite”, și aș simți rece în stomac, inima mi-ar bubui în piept, iar în creier mi s-ar aprinde o vâlvătaie.

— Nu înțeleg.

— Ești o fată de treabă. Nici eu nu înțeleg. Hai să zicem că, pe când eram un prunc mititel, cu oasele moi și maleabile, am fost așezat într-o cutie mică în formă de cruce episcopală, și am căpătat astfel, forma ei. Apoi, când am spart cutia ca să ies afară, ca puii când ies din găoace, e de mirare că aveam forma unei cruci? Ai observat că puii au oarecum forma unui ou?

— Spui lucruri atât de îngrozitoare, chiar și copiilor!

— Și ei îmi spun mie. Nu mai târziu decât aseară. Ellen m-a întrebat: „Tăticule, când o să fim bogați?” Dar nu i-am răspuns

cea ce știam. „O să fim bogați în curând, iar tu, care nu știi cum să trăiești în sărăcie, n-ai să știi să trăiești nici în îndestulare.” Și acesta este adevărul. Cât suntem săraci, e plină de invidie. Când vom fi bogați, va deveni victima snobismului. Banii nu modifică boala, ci doar simptomele ei.

— Dacă tu vorbești astfel despre propriii tăi copii, ce trebuie să spui despre mine?

— Spun că ești o binecuvântare, ești iubita mea, ești lumina vieții mele cețoase.

— Parcă ai fi beat... sau în orice caz amețit.

— Sunt.

— Nu ești. Aș simți mirosul.

— Îl simți, iubito.

— Ce s-a întâmplat cu tine?

— Ah, dar tu știi, nu-i așa? Am suferit o schimbare ca după o furtună puternică. La tine n-au ajuns decât valurile cele mai îndepărtate.

— Mă îngrijorezi, Ethan. Zău că da. Ești nebun de-a binelea.

— Cunoști decorațiile mele?

— Decorațiile... de pe front?

— Mi-au fost decernate pentru acte de nebunie, pentru sălbăticie. Nu exista om pe pământ mai puțin înclinat spre crimă, în sufletul lui, decât mine. Iar vremurile, momentul respectiv, cereau să ucid ființe omenești, și am ucis.

— Dar atunci era război, și patria îți cerea să lupți.

— Întotdeauna este momentul pentru a face o anumită acțiune. Până acum am evitat să fiu propriul meu moment. Am fost un soldat al naibii de bun, descurcăreț, iute și necruțător, cu alte cuvinte un om extrem de eficace în timp de război. Poate că îmi voi dovedi eficacitatea și în timp de pace.

— Tu ai vrea să-mi faci o mărturisire.

— E destul de trist, dar ai dreptate. Asta sună ca un fel de scuză. Sper însă că nu e.

— Mă duc să pregătesc masa.

— Am mâncat prea mult dimineața și nu mi-e deloc foame.

— Ei bine, dar tot ai să mai guști câte ceva. Ai văzut ce pălărie avea doamna Baker? Probabil că și-a luat-o de la New York.

— Ai văzut în ce hal îi era părul?

— Ai observat și tu? Are aproape culoarea fragilor.

— Este lumina ce luminează calea mulțimilor, și este gloria poporului tău, o Izrael!

— De ce s-o fi hotărât Margie să se ducă la Montauk tocmai acum?

— Îi place să se scoale dis de dimineață.

— Dimpotrivă. O și tachinez pe chestia asta. Dar nu ți s-a părut ciudat ca Marullo să aducă ouă de zahăr?

— Faci vreo legătură între ambele întâmplări? Margie se scoală devreme, iar Marullo aduce acadele.

— Iar vrei s-o faci pe prostul?

— Nu. De data asta, nu. Dacă îți spun un secret, îmi promiți să nu spui nimănui nimic?

— Vreo glumă de-a ta!

— Nu.

— Bine, îți promit.

— Cred că Marullo o să facă o călătorie în Italia.

— De unde știi? Ți-a spus el?

— Nu tocmai. Dar am observat eu ceva. Am dedus.

— Asta înseamnă că ai să rămâi singur în prăvălie. Va trebui să-ți iei un ajutor.

— Pot să mă descurc și singur.

— Dar tu faci și acum aproape toată treaba. Trebuie să iei pe cineva să te ajute.

— Ține minte... nu este încă nimic stabilit, și e secret.

— O, eu nu uit niciodată ceea ce am promis.

— Dar ai să faci vreo aluzie.

— Nu, Ethan.

— Știi ce ești tu? Un iepuraș iubit, cu flori la urechi.

— Du-te și mănâncă la bucătărie. Eu mă duc să mă aranjez puțin.

După ce a ieșit din cameră, m-am tolănit în fotoliu și în auzul meu lăuntric au răsunat cuvintele: „Sloboade acum, Doamne, pe robul tău, să se odihnească în pace”. Și să fiu al naibii dacă n-am adormit imediat. Am plonjat din vârful unei stânci, în miezul întunericului, chiar acolo, în camera noastră. Nu mi se întâmplă prea des. Și întrucât mă gândisem la Danny Taylor, l-am visat pe Danny Taylor. Se făcea că, deși crescuserăm, nu eram nici mici, nici mari, și ne aflam pe fostul fund de lac, secăt și neted, lângă fundațiile vechii case și groapa pivniței. Cred că era pe la început de vară, deoarece am băgat de seamă că frunzele erau grase, iar iarba se apleca sub propria-i greutate; era una din acele zile care te fac să-ți simți sângele fierbând nebunatic. Danny era ascuns după un ienupăr tânăr, drept și subțire ca o coloană, îi auzeam vocea, deformată și îngroșată, așa cum se aud sunetele în apă. Apoi eram lângă el, dar Danny se lichefia și se revărsa sub propriile lui contururi. Am încercat să-l adun la loc, cu palmele, așa cum încerci să netezești cimentul umed, când se revarsă din formă, dar nu am reușit. Esența lui mi se scurgea printre degete. Se zice că un vis nu durează decât o clipă. Visul meu se prelungea însă neconținut, și cu cât mă străduiam mai mult, cu atât Danny se topea mai repede.

Când m-a trezit Mary, găfâiam de atâta efort.

— Febrele primăverii, zise ea. Țasta e primul semn. În adolescență, dormeam atât de mult, încât odată mama a trimis după doctorul Grady. Credea că am boala somnului, dar de fapt treceam doar prin febrele primăverii.

— Am avut un coșmar. N-aș mai vrea un vis ca ăsta despre nimeni.

— Azi ai fost prea agitat. Acum du-te sus, spală-te pe față și piaptână-te. Ai o figură obosită, dragule. Nu te simți bine? Ar fi timpul să mergem. Ai dormit două ore. Probabil că aveai nevoie de somn. Tare aș vrea să știu ce intenții are domnul Baker.

— Ai să afli, draga mea. Și făgăduiește-mi că ai să ascuți cuvânt cu cuvânt.

— Dar poate vrea să stea de vorbă numai cu tine, între patru ochi. Oamenilor de afaceri nu le place ca doamnele să le asculte discuțiile.

— Ei bine, nu va reuși. Vreau să asişti și tu.

— Dar știi că eu n-am niciun fel de experiență în afaceri.

— Știu... Dar el va vorbi despre banii tăi.

Pe oamenii de soiul lui Baker nu poți ajunge să-i cunoști dacă nu-i cunoști de când te-ai născut. Simpla cunoștință, și chiar prietenia, sunt cu totul altceva. Eu îi cunosc, pentru că Hawley-ii și Bakerii aveau sânge de aceeași obârșie, acumulasera o experiență asemănătoare și fuseseră la fel de avuți. Toate datele acestea formau o crustă care îi proteja, ferindu-i de restul lumii. După ce tata și-a pierdut averea, eu nu am devenit pe de-a-ntregul un proscris. Bakerii continuă să mă accepte, în calitatea mea de Hawley, poate chiar până la sfârșitul vieții mele, pentru că se simt înrudiți cu mine. Numai că sunt o rudă săracă. Nobilii scăpătați încetează cu timpul de a mai fi nobili. Dacă va rămâne sărac, fiul meu Allen nu va mai avea relații cu Bakerii, iar fiul său le va fi complet străin, în ciuda numelui și strămoșilor lui. Noi am ajuns niște moșieri fără pământ, comandanți fără oaste, călăreți fără cal. Nu vom putea deci să supraviețuim. Poate că de aici pornește una din cauzele transformării ce se petrece în mine. Nu vreau, și n-am vrut niciodată, să am bani numai de dragul de a-i avea. Dar banii îmi sunt necesari pentru a mă menține într-o categorie cu care sunt deprins și în care mă simt bine. Toate acestea s-au elaborat desigur, în acel domeniu obscur, dincolo de granița conștientului. Au ieșit la lumină ca o convingere, nu ca un gând.

— Bună ziua, ne întâmpină doamna Baker, îmi pare foarte bine că ați putut veni. Ne-ai cam neglijat până acum, Mary. Ce zi frumoasă, nu? V-a plăcut slujba? Găsesc că preotul e un om destul de interesant.

— Ne întâlnim prea rar, zise domnul Baker, îmi amintesc bine cum ședea bunicul tău chiar în fotoliul de colo, povestind cum au scufundat porcii de spanioli vasul *Maine*. Știu chiar că a răsturnat

cana cu ceai, deși numai ceai nu era. Bătrânul căpitan Hawley avea obiceiul să-și dreagă romul cu o picătură de ceai. Era un om aprig, unii îl considerau chiar zurbagiu.

Am observat că Mary a fost mai întâi mișcată, iar apoi plăcut impresionată de căldura cu care ne-au primit. Nu știa, bineînțeles, că hotărâsem să fac din ea o moștenitoare bogată. Reputația de a fi avută este aproape la fel de negociabilă ca averea însăși.

Doamna Baker, căreia îi tremură mereu capul din pricina vreunei boli nervoase, turnă ceai în niște cești subțiri și gingașe, ca petalele de magnolia; mâna era singura parte din trupul ei care nu tremura.

Domnul Baker învârtea, cu un aer gânditor, lingurița prin ceașcă.

— Nu îmi dau seama dacă îmi place ceaiul, sau numai ceremonialul cu care se servește, zise. Îmi plac toate ceremoniile, chiar și cele ridicole.

— Cred că vă înțeleg, am spus eu. Azi-dimineață, în timpul slujbei, m-am simțit admirabil, pentru că nu mă așteptam la niciun fel de surprize. Știam toate cuvintele pe de rost, mai înainte de a fi rostite.

— Ethan, în timpul războiului – ascultați, doamnelor, și spuneți-mi dacă ați mai auzit una ca asta! — În timpul războiului am fost mobilizat, în calitate de consilier la ministerul de război. Am stat câțva timp la Washington.

— Am urât timpul acela, zise doamna Baker.

— La un moment dat s-a organizat un ceai, pentru militari, o adevărată recepție, de fapt, deoarece erau vreo cinci sute de invitați. Doamna cea mai importantă era soția unui general cu cinci stele, iar imediat după ea venea nevasta unui general-locotenent. Doamna ministru, gazda, a rugat-o pe doamna cu cinci stele să toarne ceaiul în cești, iar pe doamna cu trei stele să toarne cafeaua. Ei bine, doamna cu cinci stele a refuzat, pentru că, îi citez cuvintele: „Toată lumea știe că, din punct de vedere al ierarhiei, cafeaua este cu un grad mai mare decât ceaiul.” Ați mai auzit

vreodată o asemenea năzbâtie? Pufni în răs. De fapt, după cum s-a constatat ceva mai târziu, whisky-ul s-a dovedit superior tuturor.

— Ce oraș agitat, zise doamna Baker. Oamenii plecau înainte de a-și fi format obiceiuri sau moravuri.

Mary a relatat și ea o mică povestire despre ceaiul pe care îl beau irlandezii din Boston, care fierb apa în niște oale rotunde, deasupra unui foc descoperit, și servesc apoi ceaiul cu polonicul de tablă.

— Ei nu opăresc ceaiul. Îl fierb, zise ea. Un asemenea ceai curăță până și vopseaua de pe masă.

Înainte a unei discuții, sau a unei acțiuni mai grave, este nevoie întotdeauna de anumite preliminarii rituale, și cu cât problema este mai acută, cu atât va fi mai lungă și mai superficială introducerea. Fiecare dintre participanți trebuie să contribuie cu o trăsătură de condei sau cu o pată de culoare. Dacă Mary și doamna Baker n-ar fi fost obligate să asiste la aceste preliminarii de mult și-ar fi stabilit propriul lor limbaj comun. Domnul Baker trăsesese o brazdă pe ogorul conversației, iar Mary a mea, care îi urmase exemplul, era acum încântată și însuflețită de atenția ce i se acorda. Ne mai rămânea, doamnei Baker și mie, să ne aducem contribuția, dar mi s-a părut mai cuviincios să rămân cel din urmă.

Doamna Baker intră în joc, inspirându-se ca și ceilalți, din povestirile despre ceai.

— Îmi amintesc de vremea când existau zeci de sorturi de ceai, ne oferi ea, cu vioiciune, subiectul. Toată lumea avea rețete cu ajutorul cărora puteai prepara în casă aproape orice. Cred că nu exista buruiană, frunză sau floare care să nu fi fost transformată într-un ceai oarecare. Acum nu mai există decât de două feluri: din India sau din China, și încă din China nici nu se prea găsește. Vă amintiți ceaiurile de scorușe, de mușețel, de frunze de flori de portocal, și... și de cambrică?

— Ce e cambrică? întrebă Mary.

— Apă și lapte, amândouă fierbinți, în părți egale. Copiii îl adoră. Nu are gust de lapte cu apă.

Și, oprindu-se aici, doamna Baker era achitată de obligație.

Acum era rândul meu, și aveam intenția să fac câteva observații fără însemnătate asupra ceaiului din Boston, dar nu întotdeauna poți să-ți realizezi intențiile. Te pomenești cu surprize, care n-așteaptă să le dai permisiunea ca să apară.

— După slujbă am adormit, m-am auzit vorbind. L-am visat pe Danny Taylor – un adevărat coșmar. Vă amintiți de Danny?

— Bietul om, zise domnul Baker.

— Cândva, am fost mai legați decât doi frați. Eu n-am avut frați. Într-un anume fel, noi doi am fost frați. Simt, deși nu întreprind nimic în acest sens, că ar trebui să fiu păzitorul fratelui meu Danny.

Mary era evident supărată pe mine, pentru că schimbasem cursul conversației. Se răzbună oarecum, zicând:

— Ethan îi dă bani. Nu cred că procedează bine. Danny îi zvârle pe băătură.

— Ei! exclamă domnul Baker.

— Mă întreb dacă... în orice caz, nu era un vis, ci un coșmar până-n amiaza mare. Îi dau atât de puțin... câte un dolar, din când în când. Ce altceva ar putea face cu un dolar, decât să se îmbete? Poate că dacă i s-ar oferi o sumă mai ca lumea, ar găsi ceva mai bun de făcut.

— Nimeni n-ar avea curajul să-i dea o sumă mai mare, strigă Mary. Ar însemna să-l ucidă! Nu-i așa, domnule Baker?

— Bietul om, zise domnul Baker. Ce familie onorabilă au fost Taylorii! Mi se face rău când îl văd în halul ăsta. Dar Mary are dreptate. Probabil că, având bani, ar bea până ar cădea mort.

— Asta și face. Numai că din partea mea nu e amenințat. Nu dispun de o sumă cât de cât importantă, ca să-i pot da și lui.

— E vorba de principiu, zise domnul Baker. Doamna Baker își aduse contribuția de răutate feminină.

— Ar trebui internat într-o instituție unde să fie ținut sub supraveghere.

Toți trei erau supărați pe mine. Era mai bine să fi rămas la povestea cu ceaiul din Boston.

Cât de straniu procedează uneori gândirea noastră, luând-o razna, jucându-se de-a baba oarba sau de-a v-ați ascunselea, în loc să se folosească de orice observație pentru a-și deschide drum peste câmpul minat al planurilor secrete și al obstacolelor ascunse! Cunoaștem prea bine casa Taylor și casa Hawley, cu pereții și perdelele întunecate, cu ficușii funebri, neobișnuiți cu lumina, cu portretele și cărțile, cu amintirea altor timpuri imprimată pe faianță și pe scoici pictate, pe țesături sau în lemn, cu toate acele semne care le conferă realitate și permanență. Scaunele sunt înlocuite, din pricina modei sau a confortului, dar scrinurile și mesele, bibliotecile și birourile sunt strâns legate de un trecut viguros. Hawley era mai mult decât o familie. Era o casă. De aceea nu se despărțea bietul Danny de fâneața Taylor. Fără ea, n-ar mai fi reprezentat o familie... și nu mult după aceea nici măcar un nume.

După tonul și inflexiunea vocii simțeam dorința celor trei de a-l înlătura din discuție. Poate că unii oameni au nevoie de o casă și de un arbore genealogic pentru a se convinge că există ei înșiși; șubredă legătură, în orice caz. În băcănie eu eram un om ratat, un biet simbriaș, dar în casa mea eram un Hawley; probabil deci că și eu trăiesc în nesiguranță. Baker voia să-i întindă o mână de ajutor lui Hawley. Dar dacă n-aș fi avut casa mea, aș fi fost zvârlit deoparte. Problema nu se pune de la om la om, ci de la casă la casă. Mi-era necaz că îl înlăturaseră pe Danny Taylor din realitatea noastră, dar nu-i puteam împiedica. Gândul acesta m-a întărit și m-a călit. Dacă reușea să obțină o cotă parte la imaginara moștenire a lui Mary, Baker va încerca să refacă strălucirea casei Hawley. Mă aflam la marginea câmpului minat. Și-mi simțeam inima împietrindu-se împotriva dezinteresatului meu binevoitor. O simțeam încrâncenându-se, devenind vicleană și ostilă. Și, totodată, retrăiam senzațiile câmpului de luptă, eram din nou sub imperiul legilor barbariei raționale, iar prima dintre aceste legi este: „Fă în așa fel, încât până și apărarea să aibă aspectul unui atac.”

— Domnule Baker, am spus, nu e nevoie să mai analizăm cauzele. Dumneavoastră cunoașteți mai bine decât mine în ce mod

lent, dar sigur, a pierdut tatăl meu averea familiei Hawley. Eu eram în timpul acela pe front. Cum s-a întâmplat?

— Nu intențiile i-au fost greșite, dar felul lui de-a judeca...

— Știu, el cam umbla cu capul în nori... Dar totuși cum s-a întâmplat?

— Eh, în epoca aia toată lumea era cuprinsă de un fel de nebunie a investițiilor. A investit și el nebunește.

— N-a fost bine sfătuit?

— Și-a plasat banii în armamente, afacere care începuse de pe atunci să fie depășită. Apoi, când s-au anulat contractele, a pierdut totul.

— Dumneavoastră erați la Washington. Știați că se pregătește anularea contractelor.

— Oarecum în linii generale.

— Suficient însă pentru că dumneavoastră nu v-ați investit banii.

— Nu, eu nu i-am investit.

— I-ați dat tatălui meu vreun sfat în privința investițiilor?

— Eram la Washington.

— Dar știați că banii îi luase cu împrumut, ipotecând averea familiei Hawley – banii pe care voia să-i investească.

— Da, știam.

— I-ați spus să nu-i investească în această afacere?

— Eram la Washington.

— Dar banca dumneavoastră i-a executat ipoteca...

— Băncile n-au încotro, Ethan. Știi prea bine.

— Da, știu. Dar este totuși păcat că nu i-ați putut da un sfat.

— Nu trebuie să dai toată vina pe el, Ethan.

— Acum, când înțeleg împrejurările, nu-l mai găsesc vinovat. De altfel, nici n-am vrut să arunc vina pe el, dar nu am știut niciodată prea bine ce s-a întâmplat.

Cred că domnul Baker își pregătise o intrare în materie. Pierzând însă ocazia, dibuia mișcarea următoare. Tuși, își suflă nasul într-o batistă de hârtie, scoasă dintr-un pachet plat pe care-l purta în buzunar, alege încă una și își șterse ochii, apoi își lustrui lentilele

ochelarilor cu o a treia batistă. Fiecare om are o metodă personală de a câștiga timp la nevoie. Am cunoscut un om care consuma cinci minute până își umplea pipa și o aprindea.

După ce domnul Baker și-a terminat aceste îndeletniciri, i-am spus:

— Știu că n-am niciun drept să vă cer ajutor. Dar chiar dumneavoastră ați adus vorba despre vechea tovărășie dintre familiile noastre.

— Au fost oameni de treabă, zise el. Și, în general, oameni cu o judecată excelentă, conservatori...

— Dar nu procedau orbește, domnule. Și atunci când luau o hotărâre, o duceau până la capăt.

— E adevărat.

— Chiar dacă era vorba de scufundarea vaselor inamice – sau de incendierea unei corăbii?

— Erau mandatați, firește.

— Domnule, mi se pare că prin 1801 au fost întrebați ce anume înțelegeau ei prin inamic...

— După război, se produce întotdeauna o revizuire a termenilor...

— Desigur. Dar nu de dragul discuției mă refer la vechile cronici. Vorbind deschis, domnule Baker, vreau să... să-mi refac averea.

— Așa te vreau, Ethan. Am crezut, o bucată de vreme, că te părăsise vechiul spirit al familiei Hawley.

— Îl pierdusem; sau poate că nu era destul de dezvoltat în mine. Dumneavoastră mi-ați oferit ajutor. De unde să încep?

— Partea proastă e că, oricum ai începe, îți trebuie un capital.

— Știu asta. Dar, dacă aș avea un mic capital, cum ar trebui să încep?

— Conversația noastră le plictisește pe doamne, zise el. Poate că e mai bine să ne retragem în bibliotecă. Afacerile sunt un subiect obositor pentru femei.

Doamna Baker se ridică:

— Tocmai voiam s-o rog pe Mary să mă ajute la alegerea unui model de tapet pentru dormitorul cel mare. Eșantioanele sunt sus, Mary.

— Aș vrea ca Mary să audă...

Dar ea a trecut imediat de partea lor, după cum îmi și închipuisem că va face.

— Habar n-am de afaceri, zise. În schimb la tapete mă pricep.

— Dar e vorba de banii tăi, draga mea.

— Tot n-am să înțeleg nimic, Ethan. Știi că nu înțeleg.

— Poate că, în lipsa ta, eu am să înțeleg și mai puțin.

Probabil că ideea cu alegerea tapetului fusese a domnului Baker. N-aș crede că la ei nevasta hotărăște modelele tapetelor. Nicio femeie nu ar fi ales culoarea sumbră, cu desene geometrice, care tapeta camera unde ne aflam.

— Ei, zise domnul Baker după plecarea doamnelor, pentru tine, Ethan, problema principală este capitalul. Casa ta nu este grevată de nicio datorie. Ai putea s-o ipotechezi.

— Asta n-am s-o fac.

— Mă rog, sunt de acord, dar este singurul bun pe care îl posezi. Mai există și banii lui Mary. Nu sunt mulți, dar cu puțin poți câștiga mult.

— Nu vreau să mă ating de banii ei. Sunt o rezervă pentru zile negre.

— Dar sunt depuși în cont comun și nu produc nimic.

— Să admitem că m-aș hotărî să-i utilizez. Ce idee puteți să-mi oferiți?

— Ai vreo idee de câți bani dispune mama ei?

— Nu, dar pare să fie o sumă destul de substanțială.

Își șterse, cu mare atenție, lentilele ochelarilor.

— Ceea ce îți spun acum rămâne numai între noi.

— Bineînțeles.

— Din fericire, știu că nu ești un palavragiu. Niciun Hawley n-a fost, în afară, poate, de tatăl tău. Ca om de afaceri, îmi dau seama că New Baytown se va dezvolta. Are tot ce-i trebuie: port, plajă, cursuri de apă. Odată pornit pe drumul dezvoltării, nimic nu va

mai putea să-l țină în loc. Un bun om de afaceri are datoria de a contribui la dezvoltarea orașului său.

— Și de a profita de pe urma acestei dezvoltări...

— Evident.

— De ce nu s-a dezvoltat până acum orașul?

— Cred că știi de ce... Din cauza fosilelor din consiliu. Trăiesc în trecut. Se opun progresului.

M-a interesat întotdeauna să ascult cât de filantropic poate fi argumentată stoarcerea unor profituri. Dezbrăcată de haina integrității, a respectului față de bunul obștesc, poziția domnului Baker îmi apărea în toată goliciunea ei. El și încă vreo câțiva, foarte puțini, vor sprijini actuala conducere a orașului, până în ziua când vor reuși să cumpere, sau să aducă sub controlul lor direct toate viitoarele surse de venituri. Apoi vor schimba și consiliul municipal, și pe șeful serviciilor municipale, vor instaura domnia progresului, și de-abia atunci se va descoperi că toate căile pe care ar putea veni acest progres sunt în mâinile lor. Din pură bunătate sufletească, el se învoia să-mi asigure și mie o porție. Nu știu dacă fusese în intenția lui să-mi comunice planul de bătaie, sau numai entuziasmul îl târâse spre destăinuiți, dar, prin generalitățile ce le debita, am aflat și ceea ce se pregăteau să întreprindă. Alegerile municipale erau fixate pentru data de 7 iulie. Până atunci, grupul progresiștilor trebuia să pună mâna pe cârma progresului.

Nu cred că există în lume vreun om căruia să nu-i placă să dea sfaturi. Întrucât manifestam o oarecare rețineră, sfătuitoarea mea deveni mai vehementă și mai explicită.

— Trebuie să mai reflectez, domnule, i-am spus. Ceea ce este clar pentru dumneavoastră, pentru mine e o enigmă. Și, bineînțeles, trebuie să discut și cu Mary.

— Cred că greșești în privința asta, zise el. În zilele noastre, în afaceri s-au amestecat prea multe fuste.

— Dar e vorba despre moștenirea ei.

— Cel mai bun lucru ce-l poți face pentru ea este surpriza de a-i aduce mai mulți bani. Femeilor le place acest procedeu.

— Nădăjduiesc că nu mă veți socoti un ingrat, domnule Baker. Dar eu gândesc destul de încet. Trebuie să mai rumeg ideea. Ați auzit că Marullo pleacă în Italia?

Privirea i se ascuți.

— Definitiv?

— Nu, vrea să facă numai o vizită.

— Eh, sper că se va gândi să te ferească de neplăceri, în cazul când i s-ar întâmpla ceva. Nu mai e un om tânăr. A făcut vreun testament?

— Nu știu.

— Dacă ar apărea neamurile lui din Italia, te-ai putea trezi fără slujbă.

M-am învăluit într-un strat protector de incertitudine.

— Mi-ați dat suficient material pentru meditație, i-am răspuns. Dar nu știu dacă ați putea să-mi dați o informație, cât de sumară, asupra datei când veți porni acțiunea.

— Pot să-ți spun doar atât: dezvoltarea orașului depinde în mare măsură de căile de comunicație.

— Este adevărat, dar în curând toate autostrăzile vor ajunge până la noi.

— Mai e până atunci. Iar oamenii cu bani pe care noi dorim să-i atragem vor voi să vină cu avionul.

— Iar orașul nostru este lipsit de un aeroport...

— Exact.

— Și noi n-avem un teren care să se preteze la amenajarea unui aeroport; ar trebui să dăm dealurile la o parte.

— Operație scumpă. Costul mâinii de lucru ar fi prohibitiv.

— Și în cazul acesta, care e planul dumneavoastră?

— Ethan, iartă-mă, dar trebuie să ai încredere în mine. Deocamdată nu pot să-ți destăinui amănuntele planului. Îți promit însă că, dacă faci rost de un mic capital oarecare, voi avea grijă să ai o situație privilegiată. Și pot să-ți spun că situația-i clară, dar trebuie să trecem la punerea în aplicare.

— Am impresia că-i mai mult decât merit.

— Vechile familii trebuie să se ajute între ele.

— Face și Marullo parte din acest grup?

— Bineînțeles că nu. El merge pe drumul lui, cu de-ai lui!

— Dar o duc destul de bine, nu?

— Mult mai bine decât ar fi cazul. Nu-mi place să-i văd pe străinii ăștia lăfăindu-se.

— Deci la 7 iulie va suna adunarea.

— Ți-am spus eu asta?

— Nu. Cred că mi s-a părut.

— Cu siguranță!

La această replică, se întoarce și Mary de la consultul asupra modelelor de tapete. Ne-am îndeplinit obligațiile de politețe și am pornit-o încet către casă.

— Au fost cât se poate de amabili. Ce ți-a spus?

— Vechea poveste. Că ar trebui să folosesc banii tăi pentru a mă redresa, dar nu vreau.

— Știu că te gândești la binele meu, dragule. Dar, dacă n-ai să-i urmezi sfatul, să știi că ești un prost.

— Nu-mi prea vine la îndemână, Mary. Dacă el se înșală? Poți să rămâi fără niciun ajutor.

— Ascultă ce-ți spun, Ethan: dacă n-o faci tu, ridic eu banii și-i dau lui Baker. Să știi c-am s-o fac.

— Trebuie să mă mai gândesc. Nu vreau să te amestec și pe tine în afaceri.

— Nici nu e nevoie. Banii sunt depuși în cont comun. Știi bine ce ți-au spus cărțile!

— Oh, Doamne... iar cărțile...

— Eu cred în ele.

— Dacă ți-aș pierde banii, m-ai urî.

— Nu-i adevărat! Averele mea ești tu! A spus-o și Margie.

— Cuvintele rostite de Margie sunt înscrise cu litere de foc în creierul meu, până la moarte.

— Nu glumi!

— Poate că nici nu glumesc. N-aș vrea ca bogăția să strice armonia vieții noastre de oameni săraci.

— Nu văd de ce o mână de bani ar putea strica ceva. Nu vreau să am prea mulți bani – doar atât cât să ne ajungă.

N-am răspuns.

— Ei, ce zici?

— O, fiică de rege, i-am răspuns, nu există „atât cât să-ți ajungă”. Nu există decât două măsuri: „deloc” și „nu îndeajuns”.

— Nu-i adevărat.

— Ba e adevărat! Îți aduci aminte de miliardarul din Texas, care a murit de curând? Locuia la hotel, într-o singură cameră, și n-avea decât o valiză. N-a lăsat nici testament, nici moștenitori, dar el socotea că nu are bani îndeajuns. Cu cât ai mai mulți, cu atât îți ajung mai puțin.

Mary spuse sarcastic:

— Poate consideri că eu comit un păcat grav, dorindu-mi niște perdele noi în camera cea mare, și un încălzitor de apă suficient de mare, pentru ca patru persoane să poată face baie în aceeași zi, și să mai pot spăla și vasele.

— Nu discutăm despre păcat, prostuță mică. Enunțam un fapt, o lege a naturii.

— Se pare că tu nu ai niciun pic de respect față de natura umană.

— Nu față de natura umană, Mary, ci față de natură în general. Veverițele culeg de zece ori mai multe nuci decât pot să mănânce. Hârciogul are burta plină, gata-gata să-i plesnească, și tot își mai îndoapă obrazii, ca pe niște saci. Și oare câtă din mierea pe care o adună ele o mănâncă înțeleptele albine?

Când rămâne nedumerită, sau perplexă, Mary își împrășcă supărarea, așa cum sepia își împrăștie cerneala, ascunzându-se apoi în spatele acestui nor negru.

— Mă scârbești, zise ea. Nu vrei să lași pe nimeni să se bucure de un strop de fericire.

— Iubita mea, nu despre asta e vorba. Mă tem de altceva: de nefericirea ucigătoare, de panica pe care o aduce cu sine posesia banilor, de aparența de putere și de invidiile pe care le naște.

Fără să-și dea seama, trebuie să fi fost și ea stăpânită de aceleași temeri. A căutat, pentru a mă lovi, un loc cât mai dureros, l-a găsit, și a răsucit în el țepii cuvintelor.

— Ia te uită la un vânzător de băcănie, fără para chioară în buzunar, care e îngrijorat de viața tristă pe care o va trăi când va fi bogat. Vorbești, ca și când ai putea pune mâna pe o avere ori de câte ori ai vrea.

— Cred că aș putea.

— Cum?

— Ăsta-i necazul!

— Nu știi nici tu cum; dacă ai fi știut, ai fi făcut-o de mult. Nu faci decât să joci teatru. Întotdeauna joci teatru.

Intenția de a răni trezește, în mod firesc, furia. Simțeam cum mă cuprindea febra. Vorbe grele, urâte, mi se urcau în gât, ca o otravă. Simțeam gustul acid al urii.

— Privește! Uite-o! Ai văzut-o? zise Mary.

— Unde? Ce?

— A trecut de copacul de colo și a intrat în curtea noastră.

— Cine era, Mary? Spune-mi! Ce era? I-am văzut în lumina amurgului zâmbetul, acel ireal zâmbet feminin. Unii îl numesc înțelepciune, dar este mai degrabă un fel de tainică înțelegere, care face ca înțelepciunea să nu mai fie necesară.

— Mary, n-ai văzut nimic!

— Am văzut un început de ceartă... dar a fugit.

Am apucat-o cu brațul de după umeri și am întors-o spre mine.

— Hai să facem un tur în jurul cvartalului, înainte de a ne duce acasă.

Am intrat în tunelul nopții și n-am mai scos niciun cuvânt; nu mai simțeam nevoia cuvintelor.

Capitolul VIII

Pe când eram copil, mă obișnuisem să fugăresc și să ucid animalele mai mici, cu energie și voioșie. Iepuri, veverițe, păsărele, iar mai târziu, rațe și găște sălbatice se prăbușeau la pământ, ghemotoace de oase și sânge, blană și pene. Era un fel de inventivitate sălbatică, lipsită însă de ură sau răzbunare, sau de simțul vinovăției. Războiul mi-a alungat dorința de a distruge; poate că m-a adus în situația unui copil prea ghiftuit cu dulciuri. Pocnetul puștii a încetat să mai fie pentru mine un chiot de aprigă fericire vânătorească.

Anul acesta, la începutul primăverii grădina noastră începuse să fie vizitată zilnic de o pereche de iepurași săltăreți. Le plăceau grozav garoafele lui Mary a mea; le ronțăiau până la rădăcină.

— Trebuie să scăpăm de ei, mi-a spus Mary.

Am scos din ladă pușca mea de calibrul 12, năclăită de unsoare și, cotrobăind, am găsit și câteva cartușe, vechi și cam umflate, cu alice numărul 5. Seara m-am așezat pe treptele scării din spatele casei și, de cum au intrat în bătaia puștii, am doborât amândoi iepurii dintr-o singură lovitură! Apoi am îngropat cele două ghemotoace îmblănite sub liliacul cel mare, și mi s-a făcut rău la stomac.

Pierdusem, pur și simplu, obișnuința de a ucide. Omul se obișnuiește cu orice. Cu măcelul, cu meseria de cioclu, sau chiar cu aceea de călău; dacă te-ai obișnuit, probabil că roata de tortură și cleștii ți se par niște unelte ca oricare altele.

După ce copiii s-au dus la culcare, am spus:

— Mă duc puțin pe afară.

Mary nu m-a întrebat nici unde, nici de ce mă duc, așa cum ar fi făcut cu câteva zile înainte.

— Te înapoiezi târziu?

— Nu.

— N-am să te aștept, mi-e somn, zise ea. Impunându-și anumite hotărâri, părea că știe să se descurce mai bine decât mine. Eu încă mai resimțeam neplăcuta întâmplare cu iepurii. Poate că este firesc ca un om, care a nimicit ceva, să încerce restabilirea echilibrului, creând altceva în schimb. Dar asta să fi fost impulsul, sub care am acționat?

Am nimerit pe băjbâite la cotețul împutit în care locuia Danny Taylor. Pe o farfurioară, lângă patul lui de campanie, ardea o lumânare.

Danny arăta cât se poate de rău, vânăt, tras la față, bolnav. Pielea îi căpătase un luciu plumburiu. Era greu să nu te amețească mirosul greșos ce-l emana atât locul, cât și omul slinos, învelit cu o plapumă jechoasă. Ochii îi erau deschiși și sticloși. Mă așteptam să-l aud delirând. Am tresărit, auzindu-i vocea limpede, cu timbrul și intonația vechiului Danny Taylor.

— Ce cauți aici, Eth?

— Vreau să te ajut.

— Vezi-ți de treabă!

— Ești bolnav.

— Crezi că nu știi? O știi mai bine decât oricine. Întinse mâna în spatele patului și scoase la iveală o sticlă de *Old Forester*, plină cam o treime. Tragi un gât?

— Nu, Danny. Asta e un whisky scump.

— Mai am și eu prieteni.

— Cine ți l-a dat?

— Asta nu te privește pe tine, Eth. Sorbi o înghițitură și, cu destulă greutate, reuși să nu icnească. Imediat, obrazii i se îmbujorară. Râse. Prietenul care m-a vizitat voia să discutăm despre afaceri, dar l-am dus! Am adormit mai înainte ca el să-și poată desfășura propunerile. Nu știa cât de repede pot s-o fac. Vrei să discuți despre afaceri, Eth? În cazul asta pot să adorm din nou și chiar imediat.

— Tu mai ții cât de cât la mine, Danny? Mai ai măcar un dram de încredere în mine? În fine... mai ții...

— Desigur! Numai că, dacă vorbim despre prietenie, nu uita că sunt un bețiv, și prietenul cel mai bun al bețivului este băutura!

— Dacă ți-aș face rost de niște bani, ai urma o cură de dezintoxicare?

Eram înspăimântat de rezeziciunea cu care Danny redevenise normal și firesc, și el însuși.

— Aș putea să-ți răspund afirmativ, Eth. Dar tu nu-i știi pe bețivi. Aș fi în stare să-ți iau banii și să-i beau.

— Ce-ai zice dacă aș achita costul tratamentului direct la spital, sau undeva, mă rog?

— Mă strădui să te fac să înțelegi. M-aș interna având cele mai bune intenții, dar după câteva zile aș fugi. Nu se poate conta pe cuvântul unui alcoolic, Eth. Asta nu poți tu să înțelegi. Orice aș face sau ți-aș declara, tot aș fugi.

— Nu vrei să scapi de beție, Danny?

— Bănuiesc că nu. Sper că înțelegi ce vreau să spun. Trase o înghițitură din sticlă, și din nou am fost mirat de rapiditatea reacției. Nu numai că redevenise vechiul Danny, pe care îl cunoșteam, dar simțurile și intuiția i se ascuțiseră pe loc; deveniră atât de pătrunzătoare, încât îmi ghici gândurile. Nu te baza pe revenirea asta, spuse. Durează foarte puțin. Alcoolul te stimulează numai în primele clipe, apoi te deprimă. Sper că ai să pleci înainte de a mă vedea în faza a doua. Nu cred să se manifeste chiar acum. Nu mi se întâmplă niciodată când sunt încă treaz. Apoi mă privi drept în ochi cu o privire umedă, strălucind în lumina lumânării. Ethan, zise el. Te-ai oferit să-mi plătești o cură de dezintoxicare. Dar tu n-ai bani, Ethan.

— Pot să-i procur. Mary a primit o mică moștenire de la fratele ei.

— Și tu mi-ai da mie banii ăștia?

— Da.

— Deși te previn că nu trebuie să ai niciodată încredere într-un alcoolic? Chiar dacă te asigur că, după ce ți-aș lua banii, mi-aș bate joc de tine și ți-aș frânge inima?

— Acum îmi frângi inima, Danny. Mi-ai apărut într-un vis. Se făcea că eram amândoi la vechea voastră fâneață – ți-o amintești?

Ridică din nou sticla, apoi o puse jos zicând:

— Nu, încă nu... încă nu. Eth, niciodată, niciodată să n-ai încredere într-un alcoolic. Când un bețiv – când eu, adică – am ajuns o cârpă, un hoit încă viu, tot îmi mai rămâne treaz, undeva, un creier ascuns, viclean și neprietenos. Acum, chiar în clipa asta, sunt un om care ți-a fost prieten. Dar te-am mințit, spunându-ți mai adineaori că m-am prefăcut adormit. O, am adormit, dormeam într-adevăr, deși țin la băutura.

— Oprește-te, am spus. Nu continua, nu vreau să mă crezi în stare de... nu vreau să ai bănuieli! Baker ți-a adus sticla, nu-i așa?

— Da.

— Voia să te convingă să-i dai o semnătură!

— Da, dar eu am adormit.

Chicoti ca pentru sine și duse din nou sticla la gură. În lumina lumânării, am văzut ridicându-se în sticlă o bulă foarte mică de aer. Sorbise numai o picătură.

— Asta e una dintre întrebările la care te rog să-mi răspunzi. Baker voia să pună mâna pe terenul tău?

— Da.

— Și de ce nu i l-ai vândut?

— Credeam că ți-am mai spus. Acest teren îmi dă dreptul să fiu un domn, căruia îi lipsesc doar manierele de domn.

— Să nu-l vinzi, Danny! Ține-l cu amândouă mâinile!

— Dar ce te interesează pe tine? De ce să nu-l vând?

— De dragul mândriei tale.

— Mândrie nu mi-a mai rămas de mult, nu mi-a mai rămas decât terenul acela...

— Ba da. Când mi-ai cerut bani, ți-a fost rușine. Înseamnă că încă mai ai mândrie.

— Nu. Era un simplu truc. Bețivii sunt isteți, ți-am mai spus-o. Te-ai simțit într-o situație neplăcută, și mi-ai dat dolarul crezând că mie mi-era rușine să cer. Nu-mi era rușine. Aveam nevoie, pur și simplu, de băutura.

— Să nu vinzi terenul, Danny. Face o întreagă avere. Baker îi cunoaște valoarea. El nu cumpără lucruri fără valoare.

— La naiba, ce valoare poate să aibă?

— În împrejurimile orașului, este singurul teren suficient de neted pentru un aeroport.

— Aha.

— Dacă nu-l scapi din mână, poți să începi o viață nouă, Danny. Păstrează terenul. Urmează o cură de dezintoxicare, și după ce o termini, te vei afla în posesia unui cuib plin de ouă.

— Dar fără cuib. Poate că ar fi mai bine să-l vând și să beau banii, și... *Dar creanga se va rupe, și leagănul cu ea, și-atunci și copilașul din leagăn va cădea...*

Cânta cu voce stridentă, și râdea.

— Vrei tu terenul, Eth? Pentru asta ai venit la mine?

— Vreau să te simți bine.

— Mă simt foarte bine.

— Lasă-mă să-ți explic, Danny. Dacă ai fi un vagabond, ai putea să faci orice ți-ar trece prin cap. Dar tu ești proprietarul unui teren neapărat necesar unor indivizi care își fac calcule asupra viitorului.

— Fâneața Taylor. Dar am s-o păstrez. Și eu îmi fac calcule pentru viitor. Se uită, cu o privire de îndrăgostit, la sticla de whisky.

— Danny, ți-am mai spus, este singurul loc potrivit pentru construirea unui aeroport. E un loc-cheie. Ei trebuie să-l obțină... altfel, ar trebui să niveleze dealurile, și asta nu le convine s-o facă.

— În cazul acesta, înseamnă că i-am prins în laț, și am de gând să-l strâng bine de tot.

— Danny, tu uiți ceva. Un proprietar este ca un obiect prețios, care trebuie îngrijit. Am și auzit spunându-se că fapta cea mai caritabilă ar fi internarea ta într-o instituție unde să primești îngrijirea de care ai nevoie.

— Nu vor îndrăzni!

— O, ba da, au să îndrăznească. Și se vor considera plini de virtute. Cunoști procedura. Judecătorul, îl știi, va declara că ești incapabil să-ți administrezi singur proprietatea. Va numi un

curator, și cam bănuiesc eu cine va fi numit: dar curatela și tratamentul tău vor costa o grămadă de bani, încât bineînțeles proprietatea ta va trebui să fie scoasă în vânzare, pentru a se acoperi cheltuielile, și nu e greu să ghicești cine o va cumpăra!

Ochii lui Danny luceau; asculta cu gura deschisă. Apoi își feri de mine privirea.

— Vrei să mă sperii, Eth. Dar nu ți-ai ales bine momentul cel mai prielnic. Trebuie să mă prinzi dimineața, când simt frigul în oase, și mi se pare că lumea întregă este un fel de borătură verzuie. În clipa asta... sunt puternic cât zece, fiindcă am sticla lângă mine. Agită sticla ca pe o sabie, iar ochii i se îngustară cât două dungi scânteietoare, în flacăra lumânării. Eth, oare ți-am spus? Cred că da... Alcoolicii au o inteligență diabolică, numai a lor.

— Eu ți-am spus ceea ce o să se întâmple.

— De acord cu tine. Știu că e adevărat. Tu ți-ai făcut datoria. Numai că, în loc să mă sperii, ai trezit diavolul din mine. Cine socotește că alcoolicii sunt niște neputincioși e un idiot. Bețivii au o aparatură aparte, cu însușiri speciale. Pot să le servesc o ripostă, și chiar în clipa asta simt că vreau, și o s-o și fac.

— Strașnic! Așa vreau să te aud vorbind! Se uită la mine pe deasupra gâtului sticlei de whisky, ca prin vârful cătării de la pușcă.

— Chiar vrei să-mi împrumuți banii lui Mary?

— Da.

— Fără garanție?

— Da.

— Știind de pe acum că șansa de a-i primi îndărăt este una la o mie?

— Da.

— Eth, alcoolicii au un obicei urât. Nu cred în cuvinte. Își umezi cu limba buzele uscate. Ești în stare să dai banii ăștia pe mâinile mele?

— Oricând vrei.

— Dar te-am avertizat că nu faci bine.

— Totuși am s-o fac.

De data asta, dădu sticla peste cap, și înăuntrul ei se ridică o bulă mare de aer. Când se opri din băut, ochii îi străluceau și mai tare, dar deveniseră reci și impersonali, ca ochii unui șarpe.

— Eth, poți obține banii săptămâna asta?

— Da.

— Miercuri?

— Da.

— Acuma ai vreo doi dolari?

Nu aveam la mine prea mult: un bilet de un dolar, cincizeci de cenți, douăzeci și cinci de cenți, două monede de zece cenți și una de cinci, și încă trei cenți. Am răsturnat totul în mâna lui întinsă.

El goli sticla și o lăsă să cadă pe podea.

— Eth, într-un anume fel, n-am crezut niciodată despre tine că ești prea isteț. Știi că prețul unui tratament preliminar este de vreo mie de dolari?

— E în regulă.

— Glumești, Eth. Nu jucăm șah, ci poker. Cândva, cunoșteam pokerul... Chiar prea bine. Tu te gândești că am să-ți dau pășunea în gaj. Și-ți mai închipui că alcoolul pe care am să-l beau, pe cei o mie de dolari, o să mă dea gata, iar tu ai să te trezești cu un aeroport în brațe.

— E scârbos ce spui, Danny.

— Ți-am atras atenția că-s scârbos.

— Nu poți să crezi în sinceritatea mea?

— Nu. Dar am felul meu de a... proceda, ca treburile să iasă cum ai spus tu. Eth, ții minte cum eram eu pe vremuri. Crezi că eu nu-mi amintesc cum erai tu? Aveai, încă din copilărie, stofă de judecător. În regulă. Simt că mi s-a uscat gâtul. Sticla e goală. Mă duc în oraș. Prețul meu e o mie de dolari.

— Ne-am înțeles.

— Miercuri, îmi aduci banii gheață.

— Îi voi aduce.

— Nu-ți dau chitanță, nu semnez, nu-ți dau nimic. Și să nu-ți închipui, Eth, cu toate amintirile tale, că mai sunt cel de pe

vremuri. Prietena asta a mea, băutura, a schimbat totul. Nu sunt nici loial, nici cinstit. Tu n-ai să mai primești înapoi decât un hohot de râs.

— Nu-ți cer decât să încerci.

— Da, Eth, îți promit. Dar sper că te-am lămurit cât valorează făgăduiala unui alcoolic. Adu-mi mai întâi banii. Acum poți să rămâi aici cât dorești. Casa mea e și a ta. Am plecat. Pe miercuri, Eth.

Se ridică de pe patul de campanie, zvârli plapuma îndărătul patului și ieși afară cu pași legănați. Nasturii din față ai pantalonului nu erau chiar toți încheiați.

Am stat un timp, privind cum se scurgeau picurii lumânării pe ceara topită din farfurie. Toate afirmațiile lui Danny erau adevărate, în afară de una singură, pe care mizam eu. Nu se schimbase chiar atât de mult. Undeva, printre ruine, exista și Danny Taylor. Nu puteam să cred că sufletul lui fusese amputat. Îl iubeam pe Danny și eram pregătit să... fac întocmai cum spusese el. Îl auzeam cântând în depărtare, într-un falset clar, ascuțit:

*Zboară corabie-n vânturi pribege,
Zboară și cântă pe creastă de val!
Poartă copilul născut a fi rege,
Du-l peste mare, la țărml natal!*

Am mai rămas câteva clipe, apoi am suflat în lumânare și m-am îndreptat spre casă, pe strada Mare. Willie încă nu adormise în mașina poliției.

— Mi se pare că ieși cam des la plimbare, Eth, zise el.

— Parcă tu nu știi cum se întâmplă...

— Desigur. Primăvara e de vină. Inimile tinere se tulbură repede.

Mary dormea zâmbind, dar, când m-am strecurat în pat lângă ea, se trezi pe jumătate. Mi-era rău la stomac... un rău dureros, ca de gheață. Mary se întoarse pe o parte, și mă cuprinse cu tot trupul ei cald, mirosind a iarbă. Am simțit că mi-e sete de ea. O sete

adâncă, imediată. Nu știu dacă s-a trezit de-a binelea, dar chiar și în somn simțea câtă sete îmi era de ea. Și după aceea, complet trează, mi-a spus:

— Cred că ți-e foame!

— Da, Mary.

— Ce vrei să mănânci?

— Un sendviș cu ceapă... nu, două sendvișuri cu ceapă, pe pâine de secară.

— Trebuie să mănânc și eu unul, să-ți țin de urât.

— Nu ți-e foame și ție?

— Ba da.

Coborî scara și se reîntoarse după puțin timp, cu sendvișuri, o sticlă cu lapte, și două pahare. Ceapa era iute foc.

— Mary, frumoasa mea... am început.

— Nu vorbi cu gura plină!

— Erai într-adevăr sinceră când spuneai că nu vrei să te amesteci deloc în afaceri?

— Da... desigur.

— Ei bine, am hotărât să întreprind ceva. Am nevoie de o mie de dolari.

— Ți-a dat domnul Baker vreo indicație?

— Într-un anume fel, da. Dar este o chestiune personală.

— N-ai decât să completezi un cec.

— Nu, draga mea, vreau să ridici tu banii, numerar lichid. Și, când îi ridici de la bancă, poți să spui că vrei să-ți cumperi o mobilă nouă, sau covoare, sau altceva.

— Dar nu vreau să cumpăr nimic.

— Ai să cumperi.

— E un secret?

— Mi-ai spus că preferi să procedez în felul ăsta.

— Da... desigur... prefer... E mai bine așa. Ce iute e ceapa asta! Oare domnul Baker o să fie de acord?

— Ar fi, dac-ar face la fel.

— Când îți trebuie?

— Mâine.

— Renunț să mănânc ceapă. Deși, cred că și așa miros destul de tare.

— Tu ești iubita mea.

— Nu pot să-mi iau gândul de la Marullo.

— Ce vrei să spui?

— Faptul că a venit la noi acasă. Și acadelele pe care le-a adus.

— Necunoscute sunt căile Domnului.

— Ei, iar profanezi cuvintele sfinte! Încă n-a trecut ziua de Paște!

— Ba da, a trecut! E unu și un sfert.

— Doamne sfinte! Mai bine să ne culcăm.

— Ah! Și dacă ne vor vizita fantomele?... Știi, ca în Shakespeare.

— Tu ești în stare să iei totul în glumă.

Dar nu era o glumă. Durerile de stomac persistau; nu mă gândeam la ele, dar le simțeam, și din când în când mă întrebam: de ce mă doare? Oamenii se pot obișnui cu orice, dar au nevoie de timp. Odată de mult, lucram la o fabrică de dinamită; slujba consta în transportarea unor butoaie cu nitroglicerină. Leafa era mare, deoarece substanța pe care o manipulam e primejdioasă. La început, mi-era frică de fiecare pas ce-l făceam, dar după o săptămână-două devenise o slujbă ca oricare alta. Nu mă obișnuisem chiar și cu situația unui vânzător de băcănie? În comparație cu ceea ce nu ești obișnuit, situațiile cu care te-ai obișnuit, oricare ar fi, au în ele ceva plăcut.

Stând nemișcat în întuneric, cu dansul petelor roșii în fața ochilor, mi-am analizat domeniul denumit „probleme de conștiință”, și nu mi-am putut descoperi nicio fisură. M-am întrebat dacă – odată ce mi-am fixat itinerarul – mai puteam să schimb direcția, sau chiar să întorc compasul cu nouăzeci de grade; cred că puteam, dar nu doream s-o fac.

Căpătasem o nouă dimensiune, de care eram fascinat. Parcă mi-aș fi descoperit un sistem muscular încă nefolosit, sau mi s-ar fi îndeplinit visul de pe când eram copil, că puteam să zbor. Adesea,

reușesc să retrăiesc în minte evenimente, scene, conversații și, din această retrăire, culeg amănunte care îmi scăpaseră prima oară.

Mary considera stranie vizita lui Marullo la noi acasă, ca și ouăle de zahăr aduse în dar, și eu am încredere în sensibilitatea ei la tot ce-i straniu. În ceea ce mă privește, apreciasem această vizită ca un gest de mulțumire pentru că nu îi înșelasem încrederea. Dar întrebarea lui Mary m-a îndemnat să caut o explicație pe care o știam, dar o trecusem cu vederea. Marullo nu dădea recompense pentru fapte consumate, el voia să-mi mituiască faptele viitoare. Persoana mea nu-l interesa, decât în măsura în care puteam să-i fiu de folos. M-am reîntors deci la instructajul despre afaceri ce mi-l făcuse chiar el, și la conversația despre Sicilia. Într-o anumită măsură, își pierduse siguranța. Într-un fel oarecare voia ceva de la mine, sau avea nevoie de ceva. Exista o modalitate de a afla ce anume voia. Dacă i-aș cere un lucru pe care de obicei mi-l refuză, și de data aceasta nu mi l-ar refuza, puteam să fiu sigur că era ceva în neregulă, și că Marullo era profund tulburat. L-am lăsat pe Marullo și am luat-o la rând pe Margie. Margie... după acest nume, fost cândva la modă, puteai să-ți faci o idee despre vârsta ei. *Margie, te visez întruna, Margie. Aș da lumea întreagă să...*

Am reeditat întâlnirile cu Margie, pe fundalul punctelor roșii ce dansau pe plafon, încercând să nu adaug nimic realității. Mult timp, poate vreo doi ani, existase o doamnă Young-Hunt, care era prietenă cu nevastă-mea; numele ei apărea în conversațiile cărora nu le dădeam atenție. Apoi, deodată, apăruse Margie Young-Hunt, apoi Margie. Probabil că mai intrase în băcănie și înainte de Vinerea Mare, dar nu-mi aminteam. Parcă în ziua aceea și-ar fi anunțat pentru prima oară prezența. Poate că până atunci nici ea nu mă văzuse, cum n-o băgasem în seamă nici eu. Dar de atunci era prezentă... Se fâțâia și se agita. Ce urmărea? Era oare simpla răutate a unei femei, care nu prea avea ce face? Sau acționa după un plan? Aveam senzația că îmi atrăsese atenția asupra ei – mă făcuse conștient că există, și îmi amintea mereu de prezența ei. Mi se părea că, atunci când a vrut să-mi ghicească în cărți, începuse cu bună credință, cu intenția de a-și prezenta spectacolul obișnuit,

în mod elegant și profesional. Apoi survenise ceva, și totul s-a schimbat. Mary nu spusese nimic pentru a-i provoca lui Margie acea stare de încordare, și nici eu nu contribuiseam cu nimic. Oare văzuse ea cu adevărat șarpele? Aceasta ar fi explicația cea mai simplă, și probabil că este și cea adevărată. Poate că are într-adevăr o intuiție deosebită, și reușește să pătrundă în gândurile altora. Credeam acest lucru, deoarece ea mă surprinsese chiar în mijlocul unei metamorfoze, dar poate că nu era decât o întâmplare. Ce o determinase să se ducă la Montauk, când nici prin gând nu-i trecuse să se întâlnească cu voiajorul comercial și să-i vândă lui Marullo secretul meu? Nu puteam să cred că ea vinde secrete pe care nu intenționează să le vândă. Undeva, prin lăzile cu cărți din podul nostru, era și o biografie a lui... cum îi zicea, Bering? Nu, Baranov, Alexandr Baranov, guvernatorul rus, de prin jurul lui 1800. Poate că în carte se vorbea și despre Alaska, locul unde erau exilate vrăjitoarele. Povestea lui Margie era prea improbabilă pentru a fi inventată. Trebuia să răsfoiesc această carte. M-am gândit că m-aș putea furișa chiar atunci în pod, fără s-o trezesc pe Mary.

În clipa aceea am auzit pe vechile trepte de stejar un scârțâit, apoi încă unul, și am știut că nu schimbarea temperaturii era cauza. Probabil că era Ellen, umblând în somn.

Îmi iubesc fiica, bineînțeles, dar uneori mă-nspăimântă pentru că-i deșteaptă din naștere, dar în același timp e și geloasă, și afectuoasă. Totdeauna a fost geloasă pe fratele ei, și simt de multe ori că e geloasă și pe mine. După părerea mea, preocupările ei în domeniul sexual au apărut foarte devreme. Poate că este numai o părere a taților. Când era încă o fetiță mică de tot, interesul nedisimulat manifestat față de organele genitale masculine era de-a dreptul neliniștitor. Apoi a intrat în tainele pubertății. Dar în ceea ce o privește nu era vorba despre virginitatea inocentă și angelică de prin reviste. Casa fierbea de nervozitate, pereții vibrau de neliniște. Am citit undeva că în evul mediu exista credința că, în perioada pubertății, fetele erau foarte receptive la vrăjitorie, și nu sunt deloc siguri că nu-i adevărat. Într-o vreme, noi am avut în casă

cea ce se numește, în glumă, un spiriduș. Tablourile cădeau singure de pe pereți, farfuriile alunecau de pe mese și se spargeau. În pod se auzea cineva ciocănind, din pivniță răsunau bufnituri. Nu știu cine le provoca, dar eram suficient de curios ca să n-o pierd din ochi pe Ellen, urmărindu-i ieșirile și revenirile tainice. Noaptea, parcă era o pisică. Am avut satisfacția să constat că nu avea nicio vină în desprinderea tablourilor, spartul farfuriilor și bufniturilor din pivniță, dar am descoperit, în același timp, că acestea nu se întâmplau niciodată când ea lipsea din casă. Poate că atunci când venea spiridușul, ea ședea privind în gol, dar era întotdeauna de față.

Îmi amintesc că am auzit, pe când eram copil, că bătrâna casă Hawley fusese bântuită de stafia unuia dintre strămoșii pirați-puritani dar, conform istoriei de familie, era o stafie cumsecade, care nu făcea decât să se plimbe de colo-colo și să mormăie, ca orice stafie respectabilă. Treptele trosneau sub greutatea ei invizibilă, iar stafia râcăia cu degetul în perete când moartea cuiva devenea iminentă; totul era decent și de cel mai bun gust. Spiridușul, însă, avea cu totul alte maniere: era malițios, plin de răutate, veninos și vindicativ. Nu spărgea decât lucrurile de preț. Și într-o bună zi a plecat. N-am crezut niciodată cu adevărat în existența lui. Era o glumă a familiei, numai că urmele lăsate de această glumă erau tablourile sparte și porțelanurile făcute țândări.

După ce a dispărut spiridușul, Ellen a început să umble în somn, cum făcea și în noaptea aceasta, îi auzeam pașii rari, dar siguri, pe scară. Și, în același timp, lângă mine, Mary a mea a suspinat adânc, șoptind ceva nelămurit. O adiere de vânt mișcă umbrele de ramuri din tavan.

M-am furișat încetișor din pat, și mi-am pus halatul de baie; cred și eu, ca toată lumea, că somnambulii nu trebuie treziți brusc.

Din vorbele mele s-ar părea că nu-mi iubesc fiica, dar nu-i adevărat. O iubesc, dar mă cam tem de ea, pentru că nu o înțeleg.

Când cobori scara noastră, pășind pe lângă zid, treptele nu trosnesc. Am făcut această descoperire pe vremea când, fiind adolescent, mă întorceam acasă din aventurile nocturne de prin

cartierele periferice ale orașului. Mă folosesc și acum de descoperirea mea, ori de câte ori nu vreau s-o deranjez pe Mary. Am utilizat-o și de data aceasta, coborând scara fără să fac vreun zgomot, călăuzindu-mă cu degetele de-a lungul peretelui. Felinarul de pe stradă arunca o lumină vagă, aburită și dantelată, împrăștiind semiîntunericul în jurul ferestrei. În bătaia ei, puteam s-o văd pe Ellen. Trupul era, parcă, înconjurat de o aureolă, poate din pricina cămășii albe de noapte. Fața îi rămânea ascunsă în umbră, dar brațele și mâinile erau luminate. Se oprise în fața vitrinei cu geam, unde păstram tezaurul neprețuit al familiei: scoicile sculptate, cașaloții, bărcile cu vâsle, lanțuri de echipaj, cu harponierul la provă – toate cioplite din fanoane de balenă – alături de colții de leu de mare, și de o mică machetă a corăbiei *Belle-Addair*, bine lăcuită, cu pânzele strânse și bordajul cafeniu și prăfuit. Tot aici mai erau și resturi de *chinoiserie*^{xv}, pe care bătrânii căpitani le aduceau din Extremul Orient, după ce curățaseră apele Chinei de orice urmă de cașaloți: piese din abanos și ivoriu, zei zâmbitori sau serioși, diferite înfățișări ale lui Buda, de la senin la obscen, flori sculptate în cuarț trandafiriu sau în steatită, ca și unele obiecte de jad – da, câteva jaduri frumoase – și cești subțiri, translucide și delicate. Poate că unele obiecte sunt într-adevăr de valoare – cum ar fi, bunăoară, căluții aceia fără vreo formă precisă, și totuși atât de vii – dar valoarea lor venind din pură întâmplare, așa îmi închipui eu. Cum puteau să distingă bătrânii corăbieri, vânătorii de balene, ce e bun și ce e rău – sau poate că totuși știau? Știau ei să deosebească răul de bine?

Pentru mine, vitrina fusese întotdeauna un loc sacru, ca busturile străbunilor la romani, ca larii și penații, sau pietrele căzute din lună, dacă ducem comparația mai departe. Păstram chiar și o rădăcină de mătrăgună – avea forma perfectă a unui omuleț – răsărită din sperma ejaculată de un spânzurat murind, mai aveam și o sirenă veritabilă, cam jigărită acum, ce-i drept, dar confecționată cu iscusință din bustul unei maimuțe și partea posterioară a unui pește, cusute laolaltă. Odată cu trecerea anilor

se chircise, și cusăturile deveniseră vizibile, dar dințișorii ei încă se mai arătau într-un zâmbet sălbatic.

Bănuiesc că orice familie are un obiect cu puteri magice, un obiect care se transmite din generație în generație, izvor de înflăcărare, mângâiere și inspirație. Al nostru era un fel de – cum să zic? – un bulgăre de piatră translucidă, poate era cuarț sau jadenit, sau poate chiar steatită. Era oarecum tronconic, cu diametrul, la bază, de vreo zece centimetri și de vreo patru la capătul rotunjit. Suprafața era sculptată într-o unduire întretesută, continuă, care părea că se mișcă, fără să se clintească din loc. Era vie, dar n-avea nici cap, nici coadă, nici început, nici sfârșit. Piatra, deși lustruită, nu era netedă la pipăit, ci puțin lipicioasă, ca pielea, și o simțeai totdeauna caldă. Puteai vedea înăuntru ei, dar nu și prin ea. Bănuiesc că a fost adusă din China, de vreun bătrân navigator din familia mea. Era o piatră fermecată – plăcută la vedere și la pipăit, și te îndemna s-o plimbi ușor pe obraz, sau s-o mângâi cu degetele. Această piatră, stranie și fermecată, trăia în vitrina cu geam. Mi s-a dat întotdeauna voie – încă pe când eram copil, apoi adolescent, sau tânăr – s-o pipăi, s-o iau în mână, dar nu mi s-a îngăduit niciodată s-o scot din casă. Culoarea, desenul și chiar compoziția ei se schimbau după năzuințele mele. Cândva credeam că e un sân, ca băiat îmi apărea ca organ sexual feminin, fierbinte și dureros. Poate că mai târziu ea a devenit reprezentarea creierului, sau poate a enigmei, ceva fără început și fără sfârșit, o veșnică mișcare – întrebarea care e întreagă în ea însăși, care nu necesită nici răspuns s-o împrăștie, și nici început sau sfârșit, s-o limiteze.

Ușa cu geam are o broască de alamă, datând din epoca colonială și o cheie pătrată de alamă, care stă totdeauna în broască.

Fiica mea adormită ținea în mână piatra fermecată și o mângâia cu degetele, alintând-o de parcă ar fi fost vie. O strângea la sânul ei încă neîmplinit, o lipea de obraz, lângă ureche, o mușluia ca un cățel care sugă, și îngâna un cântec șoptit, ca un geamăt de voluptate și de dor. Ellen are un spirit distructiv. La început mi-a fost teamă că vrea să spargă piatra în bucățele, sau s-o ascundă

undeva, dar apoi mi-am dat seama că în mâinile ei piatra era și mamă, și iubit, și copil.

Mă întrebam: cum s-o trezesc fără să se sperie? De ce-i trezim oare pe somnambuli? De teamă să nu se lovească? Dar n-am auzit ca vreun somnambul să se fi lovit, decât atunci când erau treziți din somn. De ce trebuie să intervin? Ea nu trăia un coșmar chinător, plin de groază, ci mai degrabă o stare de plăcere cu o putere de asociație ce depășea înțelegerea ei în stare trează. Ce rost avea să-i stric acest vis? M-am îndreptat spre fotoliul meu și m-am așezat în el, așteptând.

În camera întunecată roiau puncte de lumină strălucitoare, care se mișcau și se învârteau ca roiurile de musculițe. Cred că nu existau într-adevăr, erau doar înțepăturile de oboseală din ochii mei. Și părea într-adevăr că fiica mea Ellen emană o strălucire, nu numai din albul cămășii de noapte, ci și din piele. Puteam să-i deslușesc bine chipul, ceea ce nu era firesc în întunericul camerei. Și mi se părea că nu mai era chipul unei fetițe – nu părea bătrână, dar era matură, împlinită, formată. Buzele erau lipite strâns, așa cum nu le ținea de obicei!

După un timp, Ellen puse talismanul la locul lui, cu hotărâre și siguranță, închise vitrina cu geam și răsuci cheia de alamă în broască. Apoi se întoarse, trecu pe lângă fotoliul meu și urcă scara. Cred că mi-am închipuit două lucruri: mai întâi că nu umbla ca un copil, ci ca o femeie desăvârșită, și, în al doilea rând, că pe măsură ce se depărta, luminescența trupului ei scădea. Poate că acestea erau simple impresii, sau născociri ale minții mele, căci altceva nu puteau fi. Când a urcat treptele, lemnul n-a mai trosnit. Probabil că mergea pe lângă zid, unde fibrele lemnului nu scârțâie.

După câteva clipe, m-am dus pe urmele ei și am găsit-o în pat, dormind, bine învelită. Respira pe gură, iar fața îi era a unui copil.

Ca la o comandă, am coborât din nou și am deschis vitrina cu geam. Am luat piatra în mâini. Păstra căldura corpului lui Ellen. Mi-am plimbat, ca în copilărie, degetul arătător de-a lungul liniilor ce unduiau fără sfârșit, și m-am simțit îmbărbătat. Datorită talismanului, m-am simțit apropiat de Ellen.

Mă întreb: oare piatra aceasta a apropiat-o oarecum de mine...
de neamul Hawley-ilor?

Capitolul IX

Luni, perfida primăvară a făcut un salt înapoi, în iarnă, învăluindu-se în stropi de ploaie rece și în rafale tăioase de vânt, care sfârtecau frunzele fragile ale copacilor prea încrezători. Vrăbioii temerari și guralivi, puși pe dezmăț, fuseseră măturați de pe peluze ca niște zdrențe și, purtați de vânt, țipau mânioși împotriva nestatorniciei timpului.

L-am salutat pe domnul Red Baker, care, cu coada bătută de vânt într-o parte, asemenea unui drapel în timpul bătăliei, își făcea obișnuitul turneu. Clipea mereu, ferindu-se în felul acesta de ploaie. I-am spus:

— De acum înainte noi doi rămânem prieteni doar așa, de ochii lumii, dar trebuie să-ți spun că, sub zâmbetele noastre, se ascunde o luptă sălbatică, un adevărat conflict de interese.

Puteam să-i vorbesc mai mult, dar el se grăbea să-și termine treburile și să se retragă în adăpostul lui.

Morph apăru, punctual ca întotdeauna. Poate că mă așteptase pe mine... Cred că îmi pândise sosirea.

— Infernală zi, spuse el. Fulgarinul de mătase impermeabilă se zbătea și i se mula în jurul picioarelor. Aud că patronul te-a poftit în ogeacul lui.

— Aveam nevoie de unele îndrumări. Mi-a oferit și ceai.

— E în stare s-o facă și pe asta...

— Știi câtă importanță au sfaturile. Nu le dorești, decât în măsura în care coincid cu ceea ce erai hotărât să întreprinzi.

— Asta cam sună a investiție.

— Mary a mea vrea să-și procure niște mobilă nouă. Când o femeie vrea să cumpere un lucru, ți-l prezintă drept cea mai sigură investiție.

— Nu numai femeile, zise Morph. Și eu fac la fel.

— La urma urmei, sunt banii ei. Vrea să caute prin magazine niște chilipiruri.

La colțul cu Strada Mare am urmărit cu privirea cum se zvârcolea pe trotuar o firmă de tablă, desprinsă de vânt de pe fațada magazinului de jucării Rapp, făcând un zgomot sinistru, ca la un accident de circulație.

— Se zvonește că patronul dumitale vrea să tragă o raită până în patrie, în Italia.

— Nu știi. E destul de ciudat că nu s-a dus până acum. La ei, legăturile de familie sunt foarte strânse.

— Ai timp să-i arzi o cafea?

— Nu prea. E după Paște, și cred că voi avea o dimineață foarte încărcată.

— Hai, ce naiba! Fii cineva! Prietenul personal al domnului Baker poate să-și permită un zece minute pentru o ceașcă de cafea.

Pronunțate de el, aceste cuvinte nu conțineau nicio răutate, ca în forma lor de acum, tipărită. Morph știa să-ți spună orice, astfel încât să pară inocent și bine intenționat.

Nu intrasem niciodată dimineața să-mi beau cafeaua la *Marinarul*, și probabil că eram singurul bărbat din oraș în această situație. *Marinarul* era pentru toți ceilalți o tradiție, o obișnuință, un club. Ne-am cocoțat pe taburetele de lângă tejghea, și domnișoara Lynch – fuseserăm colegi de școală – împinse în fața noastră ceștile de cafea, fără să verse nicio picătură. Lângă fiecare ceașcă era câte o sticlută cu lapte. Domnișoara Lynch ne aruncă două bucăți de zahăr cubic, cum ai arunca niște zaruri, iar Morph strigă:

— Ochi de șarpe!

Domnișoara Lynch era... Domnișoara Lynch. „Domnișoara” făcea acum corp comun cu numele ei, cu ea însăși. Cred că nu va izbuti niciodată să se debaraseze de acest nume. Cu trecerea anilor, nasul ei devine din ce în ce mai roșu; nu din cauza băuturii, ci a sinuzitei.

— 'neța, Ethan, zise ea. Sărbătorești ceva?

— Morph m-a tras înăuntru, i-am răspuns eu, și apoi, ca o mică experiență în domeniul amabilității, am adăugat „Annie”.

Ea își întoarse capul, ca și când ar fi auzit o împușcătură, apoi când înțelese, zâmbi și în clipa aceea arăta exact ca pe vremuri, în clasa a cincea, în ciuda nasului roșu.

— Mă bucur că te văd, Ethan, zise ea, și își șterse nasul cu un șervețel de hârtie.

— Când am auzit am rămas tablou, zise Morph, dezvelind cubul de zahăr din ambalajul de hârtie. Avea unghiile lăcuite. Îți vine deodată o idee, și se înfinge în cap și ajungi să crezi că-i adevărată. Și când nu e, te dă peste cap.

— Nu știi despre ce vorbești.

— Mi se pare că nici eu nu știu. Naiba să ia ambalajele astea! De ce nu pun bucățile de zahăr așa, fără niciun ambalaj, într-o zaharniță?

— Poate se tem că clienții ar lua prea multe bucăți.

— Probabil. Am cunoscut cândva un individ care s-a hrănit o buca' de vreme numai cu zahăr, intra într-un bufet automat, vâra zece cenți pentru o ceașcă de cafea, o bea doar pe jumate, apoi își umplea ceașca cu zahăr. În felul ăsta, cel puțin n-a murit de foame.

Ca de obicei, m-am întrebat dacă individul nu fusese chiar Morph – acest om ciudat, dur, cu unghiile lăcuite, căruia nu-i puteai ghici vârsta. Îl consideram, datorită logicii și felului lui de a gândi, un om destul de bine instruit. Dar limbajul lui aparținea lumii declasaților, era expresia analfabetului cu mintea isteată, dur și impertinent.

— De aceea nu întrebuințezi decât o bucată de zahăr? l-am întrebat.

Zâmbi.

— Fiecare om cu teoria lui, îmi răspunse. Oricât de golan ar ajunge un individ, o să-și fabrice la minut o teorie care să-i explice golănia. Teoria poate însă să te ducă și într-o fundătură, dacă n-ai ginit indicatoarele de circulație. Cred că asta m-a dus și pe mine, de-am fost fraier, apropo de patronul dumitale.

De multă vreme nu băusem cafea altundeva decât acasă. Nu mi se părea reușită. N-avea deloc gust de cafea, dar era fierbinte și, după ce am vărsat câteva picături pe cămașă, am constatat că era cafenie.

— Cred că nu înțeleg ce vrei să spui.

— Îmi tot storc căpățâna să aflu cum de-am intrat la idei. Poate fiindcă el zice că e aici de patr’j de ani. De trei’j’cinci sau trei’j’șase da, dar nu de patru’j de anișori.

— Cred că nu-s prea deștept.

— Păi asta ar vrea să zică 1920. Tot n-ai prins? Vezi dumneata, când lucrezi într-o bancă ești obligat să miroși oamenii repede, să-i poți găbji pe șmecheri. Nu trece mult, și te pomenești că ai un cod de reguli pe cinste! Nici nu trebuie să te mai gândești. Ți se înfig pur și simplu în bilă... mai vine cazul că mai dai și-n bară! Poate că el a venit într-adevăr în 1920. Poate greșesc.

Îmi băusem cafeaua și i-am zis:

— E timpul s-o șterg.

— Și dumneata mă cam duci, zise Morph. Dacă mi-ai mai pune câte o întrebare, nu m-aș lăsa fraierit cu una cu două. Dar dumneata nu mă întrebi nimic, așa că trebuie să vorbesc numai eu. În o mie nouă sute dou’ș’unu a fost prima lege excepțională împotriva imigrației.

— Și?

— În 1920, mai putea să intre în țară. În 1921, nu-mi prea vine să cred...

— Și?

— Așa că – zic și eu, cu mintea care-o am – a venit în 1921, și cam pe șest. Vasăzică, n-o să se poată duce acasă, fiindcă n-are cum să facă rost de pașaport.

— Dumnezeule, ce fericire că nu sunt bancher!

— Cred că ai fi mai bun decât mine. Eu pălăvrăgesc prea mult. Dacă pleacă, înseamnă că n-am brodit-o. Așteaptă-mă. O-ntind și eu. Cafeaua e plătesc eu.

— La revedere, Annie!

— Să mai vii, Eth. Nu te văd niciodată pe aici.

— Am să mai vin.

Pe când traversam strada, Morph spuse:

— Nu-i șopti Eminenței Sale macaronarului că am pălăvrăgit despre el că-i bun de expulzare, ai grijă.

— De ce i-aș spune?

— Dar eu de ce ți-am spus? Ce ai în cutia asta de bijuterii?

— O pălărie de templier. I s-a îngălbenit pana. Vreau să mă interesez dacă nu poate fi albită.

— Ești de-ai lor?

— E o tradiție a familiei. Hawley-ii au fost masoni mai înainte ca George Washington să fi ajuns Mare Maestru.

— Zău? A avut gradul ăsta? Domnul Baker e și el dintr-ăștia?

— Da, și în familia lui e o tradiție.

Intraserăm pe alee. Morph își căută prin buzunare cheia de la ușa din dos a băncii.

— Poate că de-aici vine că la noi deschiderea seifului seamănă cu o ceremonie masonică. Ne-ar mai trebui să ținem câte o lumânare. E un fel de slujbă popească.

— Morph, astăzi ești cam pornit. Paștele nu te-a purificat deloc.

— Văd eu cum e cu purificarea peste opt zile, spuse el. Nu, vorbesc serios. La nouă fix o să stăm cu capetele plecate în fața sfintei-sfintelor. Apoi, în timp ce broasca automată va scrâșni, părintele Baker va îngenunchea și va deschide seiful, iar noi toți vom bate mătăni în fața Marelui Zeu al Banului.

— Morph, vorbești aiurea.

— Poate. Fir-ar să fie a dracului vechitura asta de broască! O deschizi mai ușor cu un țurture de gheață, decât cu cheia.

Răsuci de nenumărate ori cheia în broască, trase și câteva lovituri cu piciorul în ușa până ce, în sfârșit, se deschise. Scoase din buzunar un șervețel de hârtie și-l îndesă în broască.

Eram gata să-l întreb: „Nu e periculos?”

Îmi răspunse fără să-i fi pus întrebarea:

— Altfel, blestemata asta de broască se închide când nu trebuie. Bineînțeles că Baker, după deschiderea seifului, se ginește dacă

ușa e închisă. Te rog, nu-i pasa lui Marullo bănuielile mele murdare. Prea-i bun de plată.

— În regulă, Morph, i-am răspuns, traversând aleea, către ușa din dos a băcăniei. M-am uitat după motanul pe care îl găseam întotdeauna acolo, gata să intre, dar iată că de astă dată lipsea!

Interiorul prăvăliei mi-a apărut schimbat, înnoit. Atenția îmi era atrasă de lucruri pe care nici nu le observasem până atunci, și, în schimb, cele care mă necăjiseră și mă iritaseră mereu parcă dispăruseră. Dar ce e de mirare? Privește lumea cu alți ochi, sau măcar cu alți ochelari, și *presto*^{xvi} – vei vedea o altă lume.

Supapa defectă, prin care se scurgea apa din rezervorul ruginit al closetului, fâsâia încetșor. Marullo nu voia să cumpere o supapă nouă deoarece, neavând apometru, nu-i păsa câtă apă se consumă. Am luat din prăvălie, de pe cântarul de modă veche, o greutate de un kilogram, cu cârlig, pe care am atârnat-o de lanțul closetului, deasupra mânerului de lemn. Odată trasă, apa continua să curgă. M-am întors în prăvălie, să ascult. Se auzea cum apa bolborosea și clocotea în closet. Este un zgomot care nu poate fi confundat cu nimic altceva. Apoi am adus greutatea la locul ei, pe bara cântarului, și m-am instalat în amvonul meu, în dosul tejghelei. Enoriașii mei așteptau liniștiți în rafturi. Bieții de ei, nici nu aveau cum să plece! Atenția mi-a fost atrasă mai ales de masca lui Mickey Mouse, care zâmbea pe cutia așezată în strana alimentelor pentru micul dejun. Mi-am adus aminte de făgăduiala ce i-o făcusem lui Allen. Am luat, cu prăjina de manevrat obiectele din rafturile de sus, o cutie, și am ascuns-o în magazie, înfășurând-o în haina mea. Când m-am întors în strană, un alt Mickey Mouse, venit la rând, îmi zâmbea de sus.

Mi-am vârât mâna înapoia cutiilor de conserve, și am tras afară săculețul de olandă cenușie, în care țineam mărunțișul pentru casă, apoi, amintindu-mi ceva, am vârât mâna și mai adânc, până ce am dat de vechiul revolver, calibrul 0,38”, care zăcea acolo de nu mai știu când, plin de unsoare. Era un *Iver Johnson*, argintat, dar argintul se cojise aproape de tot. L-am deschis, și cartușele erau înverzite de cocleală. Butoiașul se mișca anevoie, din cauza

unsorii învechite și îmbâcsite. Am pus acest obiect dezonorant, dar încă periculos, în sertarul tejghelei, apoi am scos un șorț curat și mi l-am legat în jurul șoldurilor, îndoind cu grijă marginea de sus, ca să nu se vadă băierile.

Există oare om pe lume care să nu se fi întrebat de unde pornesc hotărârile, acțiunile și campaniile puse în mișcare de puternicii zilei? Se nasc ele din rațiune, sunt dictate de virtute, sau unele nu sunt decât produse ale întâmplării, stărilor de reverie, imaginației, ale poveștilor pe care ni le spunem noi înșine? Știu cu exactitate câtă vreme participasem la un simplu joc al fanteziei mele, declanșat în clipa când Morph anunțase regulile pentru jefuirea cu succes a unei bănci. Examinasem spusele lui cu o plăcere copilărească, pe care adulții nu vor s-o recunoască de obicei. Totul era un joc ce evolua concomitent cu viața băcăniei, și tot ceea ce se întâmpla în realitate părea că se potrivește și în joc. Supapa defectă a closetului, masca lui Mickey Mouse, dorită de Allen, relatarea ceremoniei de deschidere a seifului. Curbe și unghiuri noi începeau să completeze ansamblul, șervețelul de hârtie din broasca ușii îmi făcea cu ochiul, de peste drum, din alee. Încetul cu încetul jocul se dezvolta dar, până azi-dimineață, numai în gând. Atârnând de lanțul closetului greutatea de un kilogram, adusesem prima contribuție materială la acest balet al imaginației. Cea de a doua a fost scoaterea la lumină a vechiului revolver. Acum, începeam să reflectez la problema timpului. Jocul începea să capete un contur real.

Mai port încă ceasul mare, de argint, al tatălui meu; e un *Hamilton* pentru mecanicii de la calea ferată, cu arătătoare groase și cifre negre și mari, un ceas admirabil ca precizie, dacă nu și ca frumusețe. De dimineață, înainte de a începe să mătur prin prăvălie, l-am pus în buzunarul de la cămașă. Mi-am calculat timpul în așa fel, încât la nouă fără cinci, ușile de la intrare să fie deschise și să fi dat pe îndelete, de vreo două ori, cu mătura pe trotuar. E de necrezut cât gunoi se adună în timpul *weekendului*; acum, din cauza ploii, gunoiul se transformase în noroi.

Banca noastră este un instrument de precizie admirabil – ca și ceasul de feroviar pe care îl am de la tata. La nouă fără cinci minute, domnul Baker, venind de pe strada Ulmilor, apăru în bătaia vântului. Probabil că Harry Robbit și Edith Alden îl pândiseră, deoarece, ieșind de la *Marinarul*, îl ajunseseră la jumătatea drumului.

— 'neța, domnule Baker, i-am strigat, 'neța, Edith, 'neța, Harry.

— Bună dimineța, Ethan. Pentru noroiul ăsta ți-ar trebui furtun! Intrară în localul băncii.

Am rezemat mătura lângă ușă, am luat greutatea de pe cântar, m-am dus în spatele tejghelei, am deschis sertarul și, cu gesturi rapide, dar nepripite, am început pantomima. Am intrat în magazie și am atârnat greutatea de lanțul closetului. Mi-am ridicat poalele șorțului, prinzându-mi-le la brâu, mi-am îmbrăcat haina de ploaie, m-am dus până la ușa din dos și am întredeschis-o. Când minutarul ceasului meu era la douăsprezece, ceasul cu clopot al pompierilor începu să bată. Am numărat, în gând, opt pași pentru traversarea aleii, apoi încă douăzeci de pași. Am ridicat mâna, nerostind însă niciun cuvânt – am așteptat să se scurgă câteva secunde și am mișcat din nou mâna. Vedeam, în gând, toată acțiunea. Și, în timp ce mâinile mele executau anumite mișcări, am mai numărat încă douăzeci de pași, repezi, dar precauți, apoi încă opt. Am închis ușa dinspre alee, mi-am scos haina de ploaie, am lăsat să atârne din nou poalele șorțului, am intrat la toaletă, am desprins greutatea de pe lanț și am oprit, astfel, apa; întorcându-mă la tejghea, am deschis sertarul, am ridicat capacul cutiei mele de pălării, am închis-o la loc și i-am prins curelele, m-am dus din nou la intrare, mi-am luat mătura și m-am uitat la ceas. Trecuse de ora nouă cu două minute și douăzeci de secunde; nu era rău, dar, cu oarecare antrenament, puteam să ajung la ceva mai puțin de două minute.

Măturasem trotuarul numai pe jumătate, când dinspre *Marinarul* veni către mine Stoney, polițaiul-șef.

— 'neța, Eth. Dă-mi repede o litră de unt, o jumătate de slănină, o sticlă de lapte și douăsprezece ouă. Nevastă-mea a terminat proviziile.

— Imediat, dom' șef. Cum mai merg treburile?

Am adunat tot ce-mi ceruse, și am desfăcut o pungă.

— Bine, zise el. Am mai fost aici, acum un minut, dar erai la W.C., am auzit apa.

— Trebuie să treacă o săptămână întreagă până să mistui toate ouăle tari mâncate de Paște.

— Ai dreptate, zise Stoney. Așa e cu ouăle tari. În această privință, totul era, așadar, în regulă. Tocmai când să plece, zise:

— Ce-i cu prietenul tău, Danny Taylor?

— Nu știu! E ceva cu el?

— Nu, arată foarte bine, foarte prezentabil. Eram în mașină și mi-a cerut să-i certific niște semnături.

— Dar ce semna?

— Nu știu. Avea două hârtii, dar le-a întors așa ca să nu le văd.

— Două hârtii?

— Da, două. A semnat în fața mea, de două ori, și i-am certificat amândouă semnăturile.

— Era treaz?

— Așa părea. Era tuns proaspăt. Purta și cravată.

— Tare aș vrea să cred că s-a schimbat!

— Și eu. Bietul de el! Am impresia că oamenii de felul lui încearcă mereu să se schimbe. Trebuie să mă duc acasă.

Plecă foarte grăbit. Nevasta lui Stoney e cu douăzeci de ani mai tânără decât el. M-am întors la treabă și am măturat gunoaiile mai mari de pe trotuar.

Mă simțeam îngrozitor de prost. Poate că prima oară e întotdeauna mai greu.

Nu mă înșelasem în privința dimineților de după sărbători. Se părea că toți oamenii din oraș își terminaseră proviziile. Și, cum fructele și zarzavaturile ne-au fost livrate abia către prânz, stocul de mărfuri era destul de redus. Dar chiar și așa, clienții m-au obligat să alerg tot timpul.

Pe la ora zece a venit Marullo și, lucru de mirare, mi-a dat o mână de ajutor la cântărit, la împachetat și la manevrarea aparatului de marcat. Nu-mi mai ajutase de multă vreme în prăvălie. De obicei intra, arunca o privire și ieșea – ca un moșier absentist. Dar acum, când ne-a sosit marfa, m-a ajutat să deschid lăzile și cutiile cu marfă proaspătă. Aveam impresia că nu e în apele lui și că mă cerceta atent când nu mă uitam la el. N-am avut timp să vorbim, dar îmi simțeam privirea îndreptată asupra mea. Am pus totul pe seama faptului că refuzasem să primesc mită. Poate că Morph avea dreptate. Dacă un anume soi de individ află că ai procedat cinstit într-o împrejurare, caută să afle ce pornire necinstită a provocat acest acces de onestitate. Întrebarea „oare ce câștigă el din afacerea asta?” trebuie să fie adânc înrădăcinată la oamenii care își joacă propria viață pe o singură carte, ca la pocher. Gândul acesta m-a făcut să chicotesc, dar atât de profund, încât la suprafață n-a apărut nici cel mai slab sunet.

Pe la ora unsprezece, Mary a mea intră în prăvălie, strălucind într-o rochie nouă, imprimată. Arăta frumoasă și fericită, și oarecum agitată, de parcă ar fi comis ceva plăcut, dar primejdios – ceea ce și comisese, de fapt. Mi-a întins un plic cafeniu.

— Mi-am spus că poate ai nevoie de asta! Îi zâmbi lui Marullo, cu acel zâmbet luminos pe care îl construiește ori de câte ori nu simpatizează cu adevărat pe cineva. Iar ea nu-l simpatiza și n-avea încredere în Marullo; nu avusese niciodată vreo simpatie pentru el. Pusesem asta pe socoteala faptului că soțiilor nu le plac nici patronii, nici secretarele bărbaților lor.

— Mulțumesc, dragă, i-am răspuns. Ești foarte atentă. Îmi pare rău că nu te pot invita chiar acum, la o plimbare cu barca, pe Nil.

— Ești ocupat, zise ea.

— Nu cumva și camera noastră este goală?

— Bineînțeles. Uite, am făcut o listă. Vrei să aduci diseară tot ce e trecut aici? Știu că ești prea ocupat ca să mi le dai acum.

— Dar fără ouă tari...

— Nu, dragule. Până la anul, nu mai mâncăm ouă tari.

— Iepurașii de Paște au fost foarte activi...

— Margie vrea să ne invite astă-seară să luăm masa împreună la *Marinarul*. Spune că n-a reușit niciodată să ne invite.

— Minunat!

— Spune că la ea acasă e prea strâmt.

— Zău?

— Te rețin de la lucru, spuse ea.

Privirile lui Marullo se fixaseră pe plicul cafeniu din mâna mea. L-am vârat, pe sub șorț, în buzunar. Marullo își dădea seama că aveam un plic de la bancă. Gândurile lui alergau ca un copoi după șobolanii din gropile cu gunoaie.

— N-am avut încă prilejul să vă mulțumesc pentru acadele, domnule Marullo, zise Mary. Copiii au fost încântați.

— Eu vrut numai urez Paște fericit, răspuse el. Foarte elegantă sunteți, parcă o primăvară sunteți.

— O, mulțumesc. Sunt udă learcă. Credeam că ploaia a încetat, și când colo a început din nou.

— Mary, ia haina mea de ploaie.

— Nici nu mă gândesc. E o simplă răpăială, întoarce-te la clienții tăi.

Începuseră să vină din ce în ce mai mulți clienți, astfel că îmbulzeala crescuse. Domnul Baker își vârî nasul înăuntru, zări șirul de oameni ce-și așteptau rândul și plecă.

— Am să revin mai târziu, îmi strigă el. Clienții continuau să vină, și afluența crescuse mereu până la ora douăsprezece. Apoi, așa cum se întâmplă de obicei, nu mai intra nimeni. Oamenii își luau masa de prânz. Pe stradă, circulația încetase. Era primul meu moment de răgaz din ziua aceea. Am băut un gât de lapte din sticla ce o deschiseseam mai devreme.

Tot ceea ce luam din prăvălie notam într-un carnet, și suma respectivă mi se scădea din leafă. Marullo îmi socotea toate alimentele la preț de cost, ceea ce reprezenta pentru mine o economie serioasă. Fără această reducere, nu cred că am fi putut trăi din leafa mea.

Marullo se rezemă de tejghea, își îndoi brațele, dar, cum mișcarea îi răscoli durerile, își îndesă pumnii în buzunare.

— Sunt foarte bucuros să mi-ai dat o mână de ajutor, i-am spus. De mult n-am mai văzut o asemenea afluență. S-ar zice că oamenii nu mai vor să consume rămășițele salatelor de cartofi.

— Tu bine lucrezi, puștiule.

— Lucrez.

— Nu, oamenii aici vin pentru că place de tine.

— S-au obișnuit cu mine, asta-i explicația. Eu m-am născut și am crescut aici. În clipa următoare am lansat un mic balon de încercare: Pun rămășag că abia aștepți să revezi soarele fierbinte al Siciliei. În Sicilia e foarte cald. Am fost pe-acolo în timpul războiului.

— Încă nu hotărât, îmi răspunde Marullo, ferindu-și privirea.

— De ce?

— Eh, eu lipsit atâta vreme de-acasă. Patruzeci ani. Acolo nimeni nu mai cunosc!

— Dar ai rude!

— Nici ele nu cunosc la mine.

— Mi-ar plăcea grozav să fac o vacanță în Italia – fără pușcă și raniță. Dar patruzeci de ani e într-adevăr puțin cam mult. În ce an ai venit aici?

— Nouă sute douăzeci. Mult de atunci este... Se pare că Morph nimerise drept la țintă. Poate că oamenii de bancă, polițiștii și vameșii au un instinct special pentru astfel de situații. Apoi mi-a trecut prin minte să-l supun la o nouă încercare, poate ceva mai serioasă. Am tras sertarul, am scos vechiul revolver și l-am aruncat pe tejghea. Marullo duse mâinile la spate.

— Ce ai acolo tu, puștiule?

— Ar trebui să-ți scoți un permis de port-armă, dacă nu-l ai cumva. *Legea Sullivan* nu glumește cu chestiile astea.

— De unde el apărut?

— A fost aici tot timpul.

— Nu văzut niciodată. Nu al meu este. Al tău este.

— Nu-i al meu. Nici eu nu l-am văzut până acum. Dar trebuie să fie al cuiva. Nu crezi că atâta vreme cât e aici, ar fi mai bine să faci o cerere pentru permis? Ești sigur că nu e al dumitale?

— Eu spus că nu văzut niciodată. Eu nu-mi place armele.

— Curios. Eu credeam că toți cei din Mafia le adoră.

— Ce vrei să spui cu Mafia? Vrei spui că eu în Mafia sunt?

Am întors-o imediat, lansând o glumă simplistă.

— După câte am auzit eu, toți sicilienii fac parte din Mafia.

— Asta curat nebunie. Eu niciun om în Mafia nu cunosc.

Am aruncat revolverul în sertar.

— Cât trăiești, tot înveți, i-am spus. Mie, sigur, nu-mi trebuie. Poate ar fi mai bine să-l predau lui Stoney. Să-i spun că am dat peste el în fundul unui sertar, fiindcă, de fapt, chiar așa a fost.

— Așa să faci, zise Marullo. Nu văzut pe el în viața mea. Eu nu nevoie de el. Nu al meu este!

— În regulă, i-am răspuns. Afară cu el!

Pentru a obține un permis de port-armă, este nevoie, conform *Legii Sullivan*, să prezinți o sumedenie de acte – aproape tot atâtea câte se cer pentru eliberarea unui pașaport.

Patronul meu ședea ca pe ghimpi. Îl înghesuiseră multe întâmplări în ultima vreme.

Bătrâna domnișoară Elgar, prințesa de neam regesc din New Baytown, intră, acostând cu toate pânzele sus. Domnișoara Elgar stătea tot timpul în micul spațiu între două geamuri din sticlă incasabilă, care o separau de tot restul lumii. Venise pentru a trata cu mine cumpărarea unei duzini de ouă. Întrucât mă cunoscuse de pe când eram mic copil, ea mă vedea rămas mereu în anii aceia. Părea uimită, și, în același timp, bucuroasă că mă pricepeam să dau restul la bani.

— Îți mulțumesc, Ethan. Ochii ei alunecaseră, cu o privire egal de absentă, peste aparatul de râșnit cafea și peste figura lui Marullo. Ce face tata, Ethan?

— Bine, domnișoară Elgar, i-am răspuns.

— Trimite-i salutări din partea mea, e băiat de treabă!

— Da, doamnă. Am să-i spun, doamnă, desigur.

N-avea niciun rost să-i redau eu simțul timpului. Lumea spune că și acum ea întoarce cu cheia, în fiecare duminică seara, pendula rămasă de la bunicii ei, electrificată de ani de zile. N-ar fi rău să

rămânem toți așa, suspendați în timp, n-ar fi rău deloc să trăiești o nesfârșită după-amiază a zilei prezente. Înainte de a ieși din prăvălie, domnișoara Elgar salută grav dând din cap, în direcția aparatului de râșnit cafea.

— La cap cam țicnită este, zise Marullo, făcând un gest spre tâmplă, cu degetul arătător.

— N-o mai schimbă nimic. Dar nici nu supără pe nimeni.

— Tatăl tău murit. De ce tu nu spui la ea că el murit?

— Chiar dacă m-ar crede, ar uita imediat. Întotdeauna mă întreabă ce mai face tata. N-a trecut prea multă vreme de când a încetat să mă întrebe ce mai face bunicul. Se zice să această capră bătrână i-a fost prietenă. Așa am auzit.

— Țicnită este!

Dar, din vreo pricină oarecare, având legătură cu sentimentul neobișnuit al timpului manifestat de domnișoara Elgar, Marullo reușise să se stăpânească. E greu să afli cât de simplu, sau cât de complicat este omul. De regulă, atunci când devii sigur pe tine, începi să procedezi greșit. Cred că Marullo, datorită obișnuinței și practicii, își redusese la numărul de trei mijloacele de a se apropia de oameni: să le ordone, să-i lingusească și să-i cumpere. Probabil că toate trei metodele dăduseră rezultate destul de bune, încurajându-l să nu se bizuie decât pe ele. În raporturile lui cu mine, primul procedeu dăduse greș.

— Tu, un puști cumsecade ești, zise el. Tu, un bun prieten ești.

— Bunicul meu, bătrânul căpitan, obișnuia să spună: „Dacă vrei să-ți păstrezi un prieten, nu-l pune niciodată la încercare.”

— Asta vorbă deșteaptă este!

— Era un om deștept.

— Puștiule, toată duminica eu gândit, chiar și în slujbă, în biserică, eu gândit.

Știam că își făcea probleme în legătură cu mita ce mi se oferise, sau în orice caz credeam că își făcuse probleme, așa că am ieșit în întâmpinarea vorbelor lui, pentru a-l scuti de introduceri prea lungi.

— La cadoul pe care l-am refuzat, așa-i?

- Da. Mă privi cu admirație. Și tu deștept ești.
- Nu-s destul de deștept ca să lucrez pe cont propriu.
- De când aici lucrezi?... Doisprezece ani?
- Exact... De prea multă vreme! Ar cam fi momentul să întreprind și eu ceva, nu crezi?
- Și niciodată nu luat din mărunțiș, niciodată nu luat nimic acasă fără scris în carnet.
- La mine, cinstea e un viciu.
- Lasă glumele. Eu ce spun, adevărat este! Eu verificat. Știu.
- Poți să-mi atârni decorația de reverul din stânga.
- Toți oamenii fură... Unii mai mult, alții mai puțin... Dar tu nu fură. Știu eu!
- Poate că aștept până s-o ivi posibilitatea să-ți fur toată prăvălia!
- Lasă glume! Eu ce spun, adevărat este.
- Alfio, ai în fața ta o piatră scumpă! Nu mă șlefui prea tare. S-ar putea să observi că piatra e falsă.
- Ce-ar fi tu cu mine tovărășie să faci?
- Cu ce bani? Cu salariul meu?
- Scoatem noi la capăt!
- Atunci nu te-aș mai putea fura pe dumneata, deoarece ar însemna că mă fur pe mine însumi.
- Marullo râse cu poftă.
- Tu deștept, puștiule. Dar de furat, tu nu furi!
- Nu ții seamă de ce ți-am spus. Poate că planul meu este să-ți iau totul deodată.
- Tu cinstit, puștiule.
- La fel zic și eu! Când vorbesc cinstit, nu mă crede nimeni. Ascultă-mă pe mine, Alfio: când vrei să-ți camuflezi intențiile, spune numai adevărul.
- Ce tu aiurezi?
- *Ars est celare artem*^{xvii}.
- Repetă cuvintele din vârful buzelor, și apoi izbucni în râs.
- Ho, ho, strigă el. Ho! Ho! *Hic erat demonstrandum*.^{xviii}
- Vrei o coca-cola de la gheață?

— Nu bine aici cade! Și își cuprinse burta cu mâinile.

— Dumneata nu ești atât de bătrân, încât să suferi de stomac, doar n-ai mai mult de cincizeci de ani.

— Am cincizeci doi, și bolnav de stomac.

— Bine. Asta înseamnă că aveai doisprezece ani când ai venit aici, dacă era în 1920. Mă faci să cred că în Sicilia se învață latina de la cea mai fragedă vârstă.

— Eu în corul bisericii cântat ca copil, răspuse el.

— Și eu duceam crucea, eram ministrant. Am să beau o coca-cola, Alfio, i-am spus. Caută tu o metodă de a cumpăra o parte din băcănie, și eu am s-o examinez. Dar te previn că nu am bani.

— Noi găsim soluție.

— Dar voi avea și bani!

Ochii lui mă priveau drept în față. Apoi Marullo zise încet:

— *Io lo credo.*^{xix}

Simțeam crescând în mine sentimentul puterii, dar nu și al virtuții. Am destupat o sticlă de coca-cola și, în timp ce o dădeam pe gât, am urmărit, prin sticla cafenie, ochii lui Marullo.

— Tu un puști cumsecade, zise el. Îmi scutură mâna și ieși din prăvălie.

Un simțământ neașteptat m-a făcut să strig în urma lui:

— Cum îți mai simți brațul? S-a întors cu o expresie de mirare.

— Nu mai doare. Apoi repetă pentru el însuși: Nu mai doare. Intră din nou în prăvălie, emoționat. Trebuie gologanii ăia să primești!

— Care gologani?

— Cinci la sută!

— De ce?

— Trebuie primești! Încet, încet, tu poți răscumperi partea ta, dar ceri lui șase la sută.

— Nici nu mă gândesc.

— De ce tu zici nu, dacă eu da zic?

— N-am nevoie de ei, Alfio. Dacă mi-ar fi trebuit, îi primeam, dar nu, n-am nevoie de ei.

Marullo suspină adânc.

După-amiază n-a mai fost atât de multă treabă ca de dimineață, deși n-a fost nici prea ușor. În fiecare zi între trei și patru, există, fără să-i știu cauza, un timp mort – de obicei cam douăzeci de minute, o jumătate de oră. Apoi vânzarea se înviorează din nou, dar, de data asta clienții sunt cei care se întorc acasă de la lucru sau soții care și-au dat seama în ultima clipă că n-au nimic pentru cină.

În perioada de lânzezeală a intrat în prăvălie domnul Baker. A așteptat, privind brânzeturile și salamurile din frigider, până când au ieșit ultimii doi clienți, amândoi oameni nehotărâți, dintre aceia ce nu știu ce vor, care iau un obiect și apoi îl pun la loc, în speranța că marfa le va sări singură în brațe, cerând să fie cumpărată.

În cele din urmă cumpărătorii au terminat și au plecat.

— Ethan, spuse domnul Baker, știi că Mary a scos o mie de dolari?

— Da, domnule. Mi-a spus că are această intenție.

— Știi ce vrea să facă cu ei?

— Desigur, domnule. Vorbește despre asta de luni de zile. Știți cum sunt femeile. Din clipa când și-au pus în cap să-și cumpere mobilă nouă, mobila veche, chiar dacă nu este decât foarte puțin uzată, devine pur și simplu insuportabilă.

— Nu crezi că este o nebunie să cheltuiești banii tocmai acum, pe asemenea fleacuri? Ți-am spus ieri că se va ivi în curând o ocazie minunată de investiții.

— Sunt banii ei, domnule.

— Nu ți-am propus jocuri de noroc, Ethan. Ți-am vorbit despre o investiție absolut sigură. Din mia asta de dolari, peste un an de zile va putea să cumpere și mobilă, și să-i mai rămână încă o mie.

— Domnule Baker, nu pot să-i interzic să-și cheltuiască banii ei.

— N-ai putea s-o convingi, să discuți cu ea?

— N-am reușit niciodată.

— Asta aduce cu felul de a fi al tatălui duminică, Ethan. Miroase a papă-lapte. Dacă te ajut să te refaci, nu vreau să rămâi un papă-lapte.

— Prea bine, domnule.

— Și nici n-am impresia că o să-și cheltuiască banii aici, în oraș. Nu, o să se lase atrasă de solduri, și o să plătească cu bani gheață. Cine știe ce naiba o să cumpere. Dacă ar cumpăra de la vreun negustor de la noi, poate că i s-ar cere un preț mai mare, dar, dacă ar fi păcălită, omul ar fi aici la îndemână, și i-ar putea cere socoteală. Trebuie să pui piciorul în prag, Ethan. Încearcă s-o convingi să redepună banii la bancă. Sau spune-i să mi-i dea mie în mână. Nu va regreta niciodată.

— Sunt banii din moștenirea lăsată de fratele ei, domnule.

— Știu asta. Am vrut să discut cu ea, când a venit să-i scoată. Mi-a răspuns cu o privire vagă... spunând că vrea să umble prin magazine. Nu poate să colinde prăvăliile și fără mia de dolari în buzunar? Dacă ea n-are minte, dumneata ar trebui să ai.

— N-am niciun fel de experiență, domnule Baker. De când ne-am căsătorit, n-am avut niciodată bani.

— Ei bine, învață, învață cât mai repede, dacă nu vrei să rămâi fără bani foarte multă vreme! La unele femei, obișnuința de a cheltui este ca un fel de drog.

— Mary n-a avut ocazia să-și dezvolte această obișnuință, domnule.

— Ei, o s-o capete! Dă-i ocazia să simtă gustul sângelui, și o să devină o ucigașă.

— Domnule Baker, nu cred că gândiți astfel!

— Ba da.

— În materie de bani, nu există o soție mai grijulie decât ea. A fost nevoită să se formeze în felul acesta.

Domnul Baker se înfierbântase, nu-mi dau seama de ce.

— De dumneata sunt dezamăgit, Ethan. Dacă vrei să-ți faci o situație, trebuie să fii mai întâi stăpân în propria dumitale casă. Poți să mai amâni cumpărarea mobilei.

— Eu pot, desigur, dar Mary nu poate. Pentru o clipă, mi-a trecut prin minte ideea că s-ar putea ca bancherii să folosească niște raze X pentru detectarea banilor, și că s-ar putea ca el să-mi vadă, prin haine, plicul cu bani.

— Voi încerca să discut cu ea, domnule Baker.

— Dacă nu cumva i-a și cheltuit. Acum e acasă?

— Spunea că o să ia autobuzul, să se ducă la Ridgehampton.

— Dumnezeu! S-a dus mia de dolari!

— Ei, i-a mai rămas la bancă niște capital.

— Nu asta e problema! Dumneata nu te poți baza decât pe bani.

— Banii produc alți bani, i-am răspuns încet.

— Adevărat. Dacă uiți asta, rămâi un pârlit, un biet lefegiu, pe tot restul vieții.

— Îmi pare rău că s-a întâmplat...

— Ei, dă biciul jos din cui!

— Femeile sunt niște ființe ciudate, domnule. Poate că, auzindu-vă ieri vorbind despre felul cum se obțin banii, i-a venit ideea că se obțin cu destulă ușurință.

— Fă bine și scoate-i asta din cap, deoarece fără bani nu poți să câștigi niciun ban.

— Doriți o coca-cola rece, domnule?

— Da.

Nu se pricepea să bea direct din sticlă. A trebuit să desfac un pachet cu pahare pentru excursie, din carton. Băutura l-a mai răcorit. Mormăia ca un tunet care se îndepărtează.

Două doamne, două negrese care locuiau la trecerea la nivel, intrară în prăvălie, iar el a fost nevoit să-și înghită băutura și furia.

— Vezi de vorbește cu ea, îmi aruncă furios, și se îndepărtă cu pași mari, traversă strada și se îndreptă spre casă. Mă întrebam dacă furia lui nu era cumva provocată de unele bănuieli, dar nu, nu putea să fie asta cauza. Cred că era furios deoarece simțea că-și pierde obișnuința de a ordona. Oamenii sunt gata să se înfurie pe cineva care nu le urmează sfaturile.

Cele două doamne, negresele, erau foarte drăguțe. Există, la trecerea la nivel, o comunitate a oamenilor de culoare, oameni într-adevăr simpatici. Nu prea vin să cumpere de la noi, întrucât au propriul lor magazin, dar, din când în când, vor să mai compare prețurile, să vadă dacă solidaritatea lor de rasă nu îi costă prea scump. Cele două doamne veniseră, de fapt, mai mult pentru a

examina prețurile, decât pentru a face cumpărături, și am înțeles de ce... Erau niște femei frumoase, cu picioare lungi, drepte, subțiri. Este o minune ce poate face pentru corpul omenesc alimentația îndestulătoare din copilărie și, la urma urmei, chiar pentru spiritul uman.

Înainte de a închide băcănia, i-am telefonat lui Mary:

— Pufuleț de porumbel, am să întârzii puțin.

— Nu uita că luăm masa cu Margie, la *Marinarul*.

— N-am uitat.

— Cât întârzii?

— Zece, cincisprezece minute. Vreau să mă duc în port, să privesc draga.

— De ce?

— M-am gândit s-o cumpăr.

— Oh!

— Vrei să-ți aduc niște pește?

— Caută un calcan frumos. Altfel de pește n-ai să găsești.

— Bine. Pornesc în galop.

— Să nu-mi lenevești pe acolo. Trebuie să faci baie și să te schimbi. Mergem la *Marinarul*.

— N-am să lenevesc, frumoasa, adorabila mea! Domnul Baker mi-a făcut un scandal formidabil pentru că ți-am permis să cheltuiești o mie de dolari.

— Cine? Țapul ăla bătrân?!

— Mary... Mary! Zidurile au urechi!

— Spune-i tu unde trebuie să se ducă...

— Trebuie, dar nu poate. Și, pe deasupra, el crede că tu ești o cretină.

— Ce?

— Și că eu sunt un papă-lapte, un papă-lapte... un, știi tu ce!

Mary râdea, cu trilul ei fermecător, care îmi revărsa în inimă înfiorări mângâietoare.

— Grăbește-te să ajungi acasă, dragule, zise ea. „Grăbește-te s-ajungi acasă!” Ce înseamnă pentru un bărbat să aibă o asemenea comoară! După ce am închis telefonul, am rămas acolo, lângă

aparatur, cu picioarele tremurând, transpirat din tălpi și până-n creștet, fericit, dacă este adevărat că există și o stare de fericire. Am încercat să-mi amintesc cum arătase viața mea înainte de apariția lui Mary, dar n-am reușit să-mi mai amintesc nimic, sau să-mi închipui cum ar fi fără ea, dar nu mi-o puteam imagina, decât încadrată într-un chenar negru. Bănuiesc că într-o anumită clipă a vieții, orice om își compune un epitaf. Al meu ar fi „Adio Charley”.

Soarele coborâse în spatele dealurilor dinspre apus, dar un nor mare și pufos îi fura o parte din lumină, răsfrângând-o până departe, peste port, peste dig și peste mare, colorând crestele valurilor în trandafiriu. Blocurile de piatră din apă, de lângă chei, sunt formate din trei bucăți legate, la capătul superior, cu o centură de fier și sunt înclinate, ca niște piloni, pentru a opri ghețurile iernii. Deasupra fiecăruia găseam întotdeauna, stând nemișcat, câte un pescăruș de obicei mascul, cu vestă albă și aripi cenușii, curate. Oare fiecare dintre ei este proprietarul locului pe care-l ocupă, putând să-l vândă sau să-l închirieze după bunul plac?

În port erau câteva bărci pescărești. Eu cunosc toți pescarii, i-am cunoscut de când mă știu pe lume. Mary avea dreptate. Nu avea decât calcan. Am cumpărat patru bucăți frumoase, de la Joe Logan și am stat lângă el în timp ce mi le curăța; cuțitul lui tăia peștele de-a lungul șirei spinării, cu ușurința cu care ar fi trecut prin apă. Primăvara, la noi există un subiect general de conversație: când vor apărea păstrăvii de mare. Se spune: „Când înflorește liliacul apare și păstrăvul de mare”, dar această afirmație nu este întru totul adevărată. Mie mi s-a părut în fiecare primăvară, de când mă știu, că păstrăvii de mare sau nu sosiseră încă, sau tocmai dispăruseră. Și, cât de frumoși sunt, subțiri, curați, argintii ca... argintul. Au și un miros plăcut. Ei, dar acum nu se găseau! Joe Logan nu prinsese nici măcar unul.

— Mie îmi plac bibanii, zise Joe. E caraghios că, dacă le zici bibani de mare, nimeni nu vrea să pună mâna pe ei, da ia să le zici pui de mare, ai să vezi cum se bat clienții, care mai de care.

— Ce-ți face fata, Joe?

— Of, uneori ai zice că-i merge mai bine, dar imediat cade sleită. Boala asta îmi mănâncă zilele.

— Ce păcat! Îmi pare rău.

— Dacă s-ar putea face ceva...

— Te-nțeleg... Biata fată! Ia punga asta și azvârle calcanii înăuntru. Transmite-i fetei toată prietenia mea, Joe.

Mă privi lung, drept în ochi, ca și cum nădăjduia să scoată ceva din mine, poate vreun medicament.

— Da, Eth, zise el. Am să-i spun.

Dincolo de dig lucra draga orașului. Macaraua ei uriașă scotea din fundul apei mълuri și scoici, pe care pompele le sorbeau prin țeava așezată pe pontoane, azvărindu-le apoi după gardul cătrănit de pe țarm. Luminile care arătau că draga e în funcțiune, ca și cele de navigație, erau aprinse, două sfere roșii erau ridicate la vedere, ca să semnaleze că se lucrează. Un bucătar palid, cu tichie și șorț alb, se rezema cu brațele goale de balustradă, privind valurile întunecate, și din când în când, scuipa în apa tulbure. Vântul bătea dinspre mare, aducând de la dragă miros greu de mъл, de scoici de mult moarte și de alge putrezite, amestecate cu aroma dulce a scorțișoarei și a plăcintei de mere în cuptor. Banda rulantă se mișca solemn, despotmolind canalul.

Cu o licărire trandafirie, velele unui iaht mic răsfrânseră lumina asfințitului, imediat stinsă de umbra malului. M-am întors și am apucat-o la stânga, trecând pe lângă vechiul Yacht-club și pe lângă clădirea Legiunii Americane, cu mitralierele ei vopsite în cafeniu, montate de o parte și de alta a scării.

La șantier se lucra până seara târziu. Se vopseau și se revizuiu, în vederea sezonului de vară, toate ambarcațiunile. Frigul neobișnuit din acest început de primăvară îi silise pe oameni să întârzie lucrările.

Am trecut pe cheiul bărcilor, apoi, prin locurile năpădite de buruieni, am mers până la capătul portului, și m-am întors agale înapoi, spre cocioaba lui Danny. Fluieram o veche melodie, pentru a-l preveni pe Danny, în cazul că n-ar fi fost dispus să se întâlnească cu mine.

Se părea că așa și era. Cocioaba lui era goală, dar eu știam, ca și cum l-aș fi văzut, că Danny se ascundea printre buruieni, sau printre imenșii bușteni descojiți împrăștiați prin jur. Și, întrucât eram sigur că va reentra în cocioabă de îndată ce eu voi fi plecat, am scos din buzunar plicul cafeniu și l-am așezat la vedere, pe patul soios, apoi am plecat fluierând fără întrerupere, în afară de o singură clipă, când am strigat, nu prea tare:

— Adio Danny. Și noroc!

Și am continuat să fluier până am ieșit în stradă, am cotit pe strada Porlock, am trecut de casele mari de pe Ulmi, până am ajuns la mine acasă... la casa Hawley.

Am găsit-o pe Mary a mea înfruntând curajoasă o adevărată furtună, în timp ce în jurul ei pluteau pe valuri epavele, bătute de vânturi puternice. De fapt, ea, numai în combinezonul alb de nylon și în papuci, dirija toată această furtună devastatoare. Părul, proaspăt spălat, era pus pe bigudiuri, care-i ședeau pe cap asemenea unui morman de cârnăciori. Nici nu mi-aduc aminte de când n-am mai luat masa la un restaurant. Nu ne puteam permite luxul, astfel că pierdusem acest obicei. Emoția lui Mary era atât de mare, încât se transmisese și copiilor, care alergau de colo până colo, dând târcoale uraganului. Mary le-a dat să mănânce, i-a spălat, le-a transmis fel de fel de dispoziții. Scândura de călcat se afla în bucătărie, iar iubitele și prețioasele mele haine, călcate, atârnav de spătarele scaunelor. Din când în când, Mary se oprea din alergătură și mai trecea o dată cu fierul pe o rochie așezată pentru călcat. Copiii erau prea excitați pentru a putea mânca cum se cuvine, dar trebuiau să mănânce, deoarece așa le ordonase Mary.

Am cinci costume, așa-zise pentru ocazii... Destul de multe pentru un vânzător de băcănie. Le-am trecut în revistă, mângâindu-le. Se numeau: „Bătrânul albastru”, „Simpaticul George Brown”, „Dorian Gray”, „Negru de înmormântare” și „Dobbin”.

— Pe care să-l îmbrac, cocoloșul meu?

— Cocoloș? Oh! Nu mergem la o recepție și de altfel, e luni seară. Cred că pe „Simpaticul George”, sau pe „Dorian”. Da, mai bine „Dorian”; e destul de distins, fără a fi oficial.

— Să-mi pun papionul cu picățele?

— Desigur.

Ellen interveni:

— Papa! Să nu-ți pui papion! Ești prea bătrân.

— Nu sunt bătrân deloc. Sunt tânăr, vesel și cuceritor.

— O să te faci de ras. Îmi pare bine că nu merg și eu.

— Și mie. Cum de-ți trece prin cap că-s un bătrân caraghios?

— Ei, nu ești bătrân, dar ești prea bătrân pentru papion.

— Ești o conformistă mică și antipatică.

— Treaba ta, dacă ții cu tot dinadinsul să te faci de răs.

— Exact asta vreau. Mary, tu vrei să mă fac de răs?

— Lasă-l pe taică-tău în pace, trebuie să facă baie! Ți-am pregătit o cămașă, e pe pat.

— Am ajuns la jumătatea compunerii, știi, la concursul *Iubesc America*, spuse Allen.

— E foarte bine, pentru că, de cum vine vara, am să te pun la treabă.

— Ce treabă?

— În prăvălie.

— Oh!

Nu părea deloc entuziasmat. Ellen ar fi vrut să spună ceva, dar văzându-ne preocupați, se răzgândi. Mary înșiră încă o dată cele optzeci și cinci de puncte, conținând tot ce trebuiau să facă sau să nu facă, după plecarea noastră, copiii, iar eu m-am dus sus, la baie.

Tocmai îmi prindeam iubitul meu papion cu picățele albastre, unicul meu papion cu picățele albastre, când Ellen intră și-mi spuse, rezemată de ușă:

— Nu ți-ar sta rău dacă ai fi ceva mai tânăr. Vorbea cu o feminitate îngrozitoare.

— Ai să-i faci viața amară fericitului tău soț, draga mea.

— Nici elevii de liceu din cursul superior n-ar purta așa ceva.

— Dar primul ministru MacMillan poartă!

— Asta-i altceva. Tăticule, când copiezi după o carte, asta înseamnă escrocherie?

— Vorbește mai clar!

— Dacă cineva, dacă eu, adică, scriindu-mi compunerea, aș folosi ceva dintr-o carte... ce-ar însemna?

— Depinde de felul cum copiezi.

— Cum tu ai zis... vorbește mai clar!

— Poate „cum ai zis tu”?

— Da.

— Iată cum e: dacă pui semnele citării, și dacă introduci o notă în josul paginii, arătând cine e autorul, asta dă mai multă demnitate și autoritate textului. Cred că o jumătate din tot ceea ce se scrie în America este alcătuită numai din citate, dacă nu chiar din adevărate antologii. Îți place papionul meu?

— Dar dacă n-ai mai pune ghilimelele?...

— Ar fi un furt, ca oricare alt furt. Tu n-ai procedat așa, nu?

— Nu.

— Atunci ce te frământă?

— S-ar putea să te bage la închisoare?

— S-ar putea... dacă escrocheria îți aduce bani. Să nu faci asta, fata mea! Ei, spune-mi, ce crezi despre papionul meu?

— Cred că ești pur și simplu imposibil.

— Dacă ai de gând să te duci jos, spune-i drăguțului tău frățior că i-am adus masca aia tâmpită a lui Mickey Mouse. Spune-i că poate să-i fie rușine.

— Tu nu ascuți niciodată ce-ți spun, niciodată nu ascuți cu adevărat.

— Ba da.

— Nu, nu mă ascuți. O să-ți pară rău.

— Adio, Leda. Spune rămas bun lebedei.

Plecă, mișcându-se cu nepăsare. Părea o întruchipare a voluptății, cu caș la gură. Fetele m-au pus întotdeauna în încurcătură. Orice ar face, tot fete rămân.

Mary a mea era pur și simplu frumoasă, pur și simplu frumoasă și strălucitoare. Prin toți porii ei străbătea o lumină interioară. În

timp ce mergeam pe Strada Ulmilor, pe sub arcadele copacilor și felinarelor ce-și jucau luminile deasupra noastră, m-a luat de braț, și jur că pașii noștri aveau mândria și delicatețea cailor pur sânge când se apropie de obstacol.

— Trebuie să vii la Roma! Egiptul nu e destul de mare pentru tine. Lumea cea mare te cheamă!

Mary chicoti. Jur că chicotind ei i-ar fi făcut cinste fiicei noastre.

— O să ieșim mai des în lume, iubita mea.

— Când?

— Când o să fim bogați.

— Și când o să fie asta?

— În curând. Am să te obișnuiesc să porți pantofi.

— Și tu ai să-ți aprinzi țigările de foi cu hârtii de zece dolari?

— De douăzeci.

— Îmi placi.

— Vai, doamnă! N-ar trebui să spuneți vorba asta. Zău, mă fâstâcesc de-a binelea!

Proprietarii *Marinarului* au instalat nu de prea multă vreme, în pereții dinspre stradă, niște ferestre cu ochiuri mici și pătrate, de sticlă groasă, vrând să-i dea localului un aer de vechime și de autenticitate – și reușiseră. Văzute de afară, figurile oamenilor ce ședea în local, la mese, erau de nerecunoscut, din pricina geamurilor deformante. Fața unuia parcă era compusă numai din fălci, altul parcă avea un singur ochi, mare și secăt de vedere, dar toate acestea, ca și mușcatele și lobeliile din ghivecele de la ferestre, dădeau bătrânului *Marinar* vechime și autenticitate.

Margie ne aștepta, gazdă până-n vârful unghiilor. Ne prezentă pe însoțitorul ei, un oarecare domn Hartog, din New York, bronzat la aparatul de ultraviolete și cu o dantură asemănătoare unui știulete de porumb. Domnul Hartog era ca un pachet bine ambalat și lăcuit, dar răspundea la toate frazele cu un răs aprobator. Aceasta era contribuția lui la conversație, și nu era o contribuție prea rea.

— Ce mai faceți? întrebă Mary.

Domnul Hartog râse.

— Știți, desigur, că prietena dumneavoastră este o vrăjitoare, i-am spus eu.

Domnul Hartog râse. Eram cu toții într-o dispoziție excelentă.

— Am reținut o masă lângă fereastră. Masa de colo, spuse Margie.

— Ai cerut să pună și flori, Margie.

— Mary, trebuia să fac și eu ceva, ca răspuns la amabilitatea voastră.

Conversația a continuat pe acest ton atât în timp ce, cât și după ce Margie ne-a invitat să luăm loc. Domnul Hartog – un bărbat strălucitor, nu mai încapă îndoială – râdea la fiecare frază. Am combinat un plan, pentru a-l face să vorbească, dar l-am lăsat pentru mai târziu.

Masa era frumos aranjată, cu o față de masă foarte albă, iar argintăria, care nu era de argint, arăta ca o argintărie de prima mână.

Margie spuse:

— Eu sunt gazda, ceea ce înseamnă că eu comand, și am să cer Martini, fie că vreți, fie că nu.

Domnul Hartog râse.

Ni s-a servit Martini, cu bucățele de coajă de lămâie, dar nu în obișnuitele pahărele, ci în niște pahare de dimensiunea unor scaldători pentru canari. Prima înghițitură, amară ca o mușcătură de vampir, își produce mica ei anestezie, și treptat, gustul se îndulcește, iar către sfârșit devine de-a dreptul agreabil.

— Vom lua câte două, zise Margie. Mâncarea e destul de bună aici, fără să fie prea grozavă.

M-am lansat într-o mică povestire despre vechea mea intenție de a deschide un bar, unde să nu ți se servească decât cel de-al doilea pahar de Martini. Aș fi putut câștiga o avere.

Domnul Hartog râse, iar pe masa noastră își făcură apariția încă patru scaldători pentru canari, în timp ce eu mai mestecam prima coajă de lămâie.

După ce a sorbit din cel de-al doilea pahar, domnul Hartog căpătă darul vorbirii. Avea o voce joasă, vibrantă, ca de actor, sau

de cântăreț, sau de voiajor comercial specializat în plasarea produselor pe care oamenii nu vor să le cumpere. Se putea spune chiar că avea o voce de medic.

— Doamna Young-Hunt mi-a spus că faceți parte din cercurile comerciale ale orașului, zise el. Este un oraș minunat, cu moravuri integre.

Mă pregăteam să-i comunic în ce constau afacerile mele, când Margie interveni:

— Domnul Hawley reprezintă forța de mâine a regiunii noastre.

— Da? Și în ce domeniu activați, domnule Hawley?

— În toate, zise Margie. În absolut toate, dar nu pe față, înțelegeți!

Privirea ei avea o strălucire alcoolică. Am cercetat ochii lui Mary. De-abia începeau să lucească; am tras concluzia că gazdele noastre mai băuseră câteva pahare; în orice caz, Margie mai băuse.

— Eh, asta mă scutește să contest, am spus. Domnul Hartog începu din nou să râdă.

— Aveți o soție adorabilă. Asta înseamnă că bătălia este pe jumătate câștigată.

— Bătălia-i câștigată pe de-a-ntregul.

— Ethan, ai să-l faci să creadă că suntem obișnuiți să ne certăm.

— Oho, să ne certăm! Am dat pe gât o jumătate de pahar, și am simțit cum căldura băuturii îmi înceteșează ochii. Priveam, la una dintre micile ferestre, un ochi de geam confecționat din fundul unei sticle. Reflecta lumina lumânărilor și părea că se învârtește încet. Poate că eram într-o stare de autohipnoză, căci mi-am auzit glasul continuând să vorbească, în timp ce, din afara mea, mă ascultam pe mine însumi.

— Doamna Margie este Vrăjitoarea din Est. Martini nu este o băutură. Este o doctorie.

Luminile ochiului de geam continuau să mă fascineze.

— Vai de mine! Eu m-am văzut întotdeauna în rolul Ozmei. Nu cumva Vrăjitoarea din Est era o vrăjitoare rea?

— Era rea, într-adevăr.

— Și n-a devenit bună?

Prin sticla deformată a ferestruicii am zărit o siluetă, trecând pe trotuar. Omul era diform, din cauza geamului, dar își ținea capul aplecat puțin spre stânga și călca ciudat, pe partea din afară a tălpilor. Nu putea fi decât Danny. M-am văzut sărind în sus și alergând pe urma lui. M-am pomenit alergând până în colțul Străzii Ulmilor, dar Danny dispăruse, poate în grădina din spatele unei case. Am strigat:

— Danny! Danny! Dă-mi banii înapoi! Te rog, Danny, dă-mi-i! Nu-i lua! Sunt otrăviți! Eu i-am otrăvit!

Am auzit pe cineva râzând. Era râsul domnului Hartog. Margie spunea:

— Prefer să fiu Ozma!

Mi-am șters ochii cu șervetul, și le-am explicat:

— Ar trebui să beau lichidul ăsta, nu să-mi spăl ochii cu el. Ustură.

— Ochii tăi sunt complet roșii, zise Mary.

Nu m-am putut întoarce la petrecere, dar m-am auzit vorbind, povestind anecdote, și am auzit-o pe Mary a mea râzând luminos, ceea ce înseamnă că am fost amuzant și chiar fermecător; dar la masa lor nu m-am mai putut întoarce. Și cred că Margie simțea că nu mai eram acolo. Se uita mereu la mine, cu o privire întrebătoare, drăcească. Era o vrăjitoare.

Nu știu ce ni s-a servit la masă. Mi-aduc aminte de niște vin alb și deci bănuiesc că am mâncat pește. Geamul fragil se rotea ca o elice. A fost și coniac, deci bănuiesc că am băut cafea – apoi ospățul a luat sfârșit.

Afară, cum Mary pornise înainte cu domnul Hartog, Margie m-a întrebat:

— Unde ai rătăcit tot timpul?

— Nu te înțeleg.

— Erai absent la masă. Doar o mică parte din tine era cu noi.

— Piei, vrăjitoareo!

— În regulă, bobocule, zise ea.

În drum spre casă am cercetat cu privirea umbrele de prin grădini. Mary atârna de brațul meu și pașii îi erau oarecum nesiguri.

— Ce plăcut a fost, zise ea. Niciodată n-am petrecut atât de bine.

— Da, a fost plăcut.

— Margie este o gazdă perfectă. Nu știu cum mă voi putea achita de această invitație.

— Într-adevăr, e o gazdă perfectă.

— Dar tu, Ethan... Știam că poți să fii amuzant, dar acum ne-ai făcut să râdem tot timpul! Domnul Hartog mi-a spus că era gata să leșine de cât a râs la istoria cu domnul Red Baker.

O povestisem oare și pe asta? Pe care anume? Probabil că povestisem. Oh, Danny, dă-mi banii înapoi! Te rog!

— Tu valorezi mai mult decât un întreg spectacol, zise Mary a mea.

Ajunși la ușa casei noastre, am apucat-o atât de strâns, încât ea a scâncit:

— Ești amețit, dragule. Mă doare. Te rog, să nu trezim copiii.

Intenția mea era să aștept până ce adoarme Mary, și apoi să mă strecur afară, să mă duc în coliba lui Danny, să-l caut peste tot, să pun chiar poliția pe urmele lui. Dar m-am răzgândit. Danny plecase. Știam că plecase. Iar eu ședeam culcat în întuneric și priveam punctele roșii și galbene ce-mi jucau înaintea ochilor. Eram conștient de ceea ce săvârșisem, și Danny la fel. M-am gândit la uciderea iepurilor. Poate că numai prima oară te simți atât de rău. Trebuie să privim lucrurile în față. În *business* și în politică omul trebuie să-și croiască drumul peste capetele oamenilor, la nevoie mușcând și cu dinții, ca să ajungă Regele Muntelui. Odată ajuns, va putea fi mare și bun, dar mai întâi trebuie să ajungă acolo.

Capitolul X

Aeroportul Rempleton e numai la vreo șaizeci și patru de kilometri de New Baytown, ceea ce pentru avioanele cu reacție înseamnă vreo cinci minute de zbor. Ele trec cu o regularitate din ce în ce mai mare, ca niște roiuri de țânțari ucigători. Aș vrea să le pot admira, și chiar să le pot iubi, ca fiul meu Allen. Dacă aceste avioane ar fi create pentru alte scopuri, cred că le-aș admira, dar unica lor menire este aceea de a omorî, iar eu sunt sătul până-n gât de treaba asta. Nu m-am deprins să le pot vedea, ca Allen, privind ceva mai departe de locul unde li se aud motoarele. Trec de bariera sunetului cu un bubuit care mă face să cred că a explodat cazanul de la calorifer. Când trec noaptea în zbor, ele pătrund în visele mele și mă trezesc cu o senzație amară de boală, ca și când aș avea în suflet o rană ulceroasă.

În zori, a bubuit pe deasupra noastră o astfel de escadrilă și am sărit în sus, înfiorat. Probabil că m-au făcut să visez tunurile nemțești de 88 milimetri, utilizate în cele mai diferite împrejurări, tunuri pe care le-am admirat și de care m-am temut atât de mult.

În timp ce ședeam culcat, în primele clipe ale zorilor, și ascultam cum se pierdea în depărtare mârâitul prevestirilor de rele, trupul mi s-a acoperit cu broboane de sudoare rece. M-am gândit că aceeași teamă exista în trupurile tuturor oamenilor din lume, nu în mintea lor, ci adânc de tot, sub piele. Și pricina nu era existența avioanelor cu reacție, ci menirea lor.

Când o anumită situație, sau o problemă, devine prea apăsătoare, oamenii se pot apăra refuzând s-o mai analizeze. Dar, în cazul acesta, ea se scufundă în subconștient, amestecându-se cu nenumărate alte lucruri înghesuite acolo mai de mult, iar rezultatul este nemulțumirea și neliniștea, sentimentul de culpabilitate, și impulsul de a dobândi ceva – orice – mai înainte ca totul să se

sfârșească. Poate că psihanaliztii de serie nu au niciodată de-a face cu adevăratele complexe, ci doar cu focoasele care ar putea declanșa într-o bună zi ciuperca atomică. Am impresia că aproape toți oamenii pe care îi întâlnesc sunt nervoși și agitați, nițel cam prea zgomotoși, nebunatici și veseli, ca cei ce se îmbată de revelion. Hai să mai uităm sfânta datorie a prieteniei și să sărutăm nevasta vecinului!

Mi-am întors capul către a mea. De data aceasta nu zâmbea în somn. Colțurile gurii îi erau lăsate în jos și avea riduri de oboseală în jurul ochilor închiși, ceea ce însemna că era bolnavă, fiindcă așa arată când se îmbolnăvește. Mary este cea mai sănătoasă soție din lume, atâta vreme cât nu se îmbolnăvește, dar când se întâmplă, rar, să se îmbolnăvească, devine cea mai bolnăvioară soție din lume.

O nouă escadrilă de avioane cu reacție trecu pe deasupra noastră cu un bubuit asurzitor. Ne-a trebuit probabil o jumătate de milion de ani ca să ne obișnuim cu focul, și mai puțin de cincisprezece ani ca să ne obișnuim gândirea cu această forță, incomparabil mai nemiloasă decât flăcările. Vom reuși oare vreodată să o domesticim? Dacă legile gândirii se aplică la lucruri, poate avea loc fiziunea și în sufletul omului? Oare asta se întâmplă cu mine, cu noi?

Îmi aduc aminte de o întâmplare pe care mi-a istorisit-o de mult mătușa Deborah. Pe la începutul secolului trecut, unele dintre rudele noastre erau campbelliți^{xx}. Pe atunci mătușa Deborah era o copilă, dar își amintea cum se anunțase că va veni, la o anumită dată, sfârșitul pământului. Părinții ei își dăruiseră tot avutul, absolut tot, afară de cearșafurile de pat. În ziua proorocită, s-au urcat pe culmea unui deal, să întâmpine Sfârșitul Lumii. Se aflau acolo sute de oameni, înfășurați în cearșafuri, rugându-se și cântând. Când s-a lăsat noaptea, au început să cânte mai tare și să danseze, iar când clipa știută s-a apropiat, a căzut o stea – povestea mătușa Deborah – și toți s-au pornit să urle. Ea încă își mai amintea aceste urlete. Urlau ca lupii, îmi spunea, urlau ca hienele, deși ea nu auzise niciodată cum urlă hienele. Apoi a venit clipa.

Bărbați, femei și copii îmbrăcați în alb așteptau cu răsuflarea oprită. Clipa venise, și ei continuau să existe. Copiii s-au învînețit la față, și apoi clipa a trecut. Gata, trecuse, iar ei fuseseră înșelați în ideea că vor muri. În zori, au coborât dealul și au început să răscolească pretutindeni, încercând să-și recapete hainele pe care le dăruiseră, și oalele, și cratițele, și boii, și măgarii. Îmi aduc aminte că simțisem și eu cât de greu trebuie să le fi fost...

Cred că întâmplarea mi-a fost amintită de zborul avioanelor – tot acest enorm efort de timp și bani pentru construirea unor asemenea depozite de moarte. Oare ne-am simți înșelați, dacă nu l-am pune în funcțiune niciodată? Noi avem puterea de a trimite rachete în Cosmos, dar nu putem vindeca mânia sau nemulțumirea.

Mary a mea deschise ochii.

— Ethan, spuse ea, vorbești în gând. Nu știu despre ce, dar vorbești prea tare. Nu te mai gândi la nimic, Ethan!

Era să-i propun să se lase de băutură, dar arăta prea suferindă. Nu-mi dau întotdeauna seama când este momentul să nu glumesc, dar de data asta am întrebat-o:

— Te doare capul?

— Da.

— Și stomacul?

— Da.

— Și tot corpul?

— Tot.

— Să-ți dau ceva.

— Dă-mi un mormânt.

— Rămâi în pat.

— Nu pot. Copiii trebuie să plece la școală.

— Am eu grijă de asta.

— Tu trebuie să te duci la lucru.

— Am eu grijă de ei, dacă-ți spun!

După o clipă, zise:

— Ethan, nu cred că mă pot da jos din pat. Mă simt prea rău.

— Să chem un doctor?

— Nu.

— Cum să te las singură? Ellen n-ar putea să rămână cu tine?

— Nu, are examene.

— Să-i telefonez lui Margie Young-Hunt să vină înapoi?

— Telefonul ei nu funcționează. O să-și instaleze o drăcovenie nouă.

— Mă duc până la ea acasă, s-o rog să vină.

— E în stare să ucidă pe oricine ar îndrăzni s-o trezească atât de devreme.

— Aș putea vâri un bilețel pe sub ușă.

— Nu, nu vreau să te duci.

— Dar nu-i mare lucru!

— Nu, nu. Nu vreau să te duci. Nu vreau.

— Cum să te las singură?

— Ce ciudat! Mă simt mai bine. Cred că, țipând puțin la tine, m-am mai înzdrăvenit. Zău, e adevărat, zise ea, și pentru a mi-o dovedi, se dădu jos din pat și își îmbrăcă capotul.

Într-adevăr, arăta mai bine.

— Ești minunată, iubita mea.

În timp ce mă bărbieream, m-am tăiat, și am coborât la micul dejun cu o bucățică de hârtie igienică însângerată lipită de obraz.

Când am ieșit, nu l-am mai întâlnit pe Morph stând în fața casei și scobindu-se în dinți. M-am bucurat. N-aveam niciun chef să-l văd. Am grăbit pasul, pentru cazul când ar fi încercat să mă ajungă din urmă.

Am descuiat ușa dinspre alee, și am dat cu ochii de plicul cafeniu, de la bancă, care fusese împins pe sub ușă. Era lipit, iar plicurile de bancă au o hârtie groasă. Ca să-l pot deschide, a trebuit să-mi scot briceagul.

Erau trei foi liniate, rupte dintr-un caiet de școală, care costă cinci cenți, scrise cu un creion cu mină moale. Un testament: „Subsemnatul, în deplinătatea facultăților mele mintale...” și „Drept care...” O notă scrisă de mână: „Sunt de acord să achit, și dau drept garanție...” Ambele hârtii erau semnate, cu un scris ordonat și sigur. „Dragă Eth, iată ceea ce ai vrut.”

Îmi simțeam pielea obrazilor tare ca o crustă de crab. Am închis încet ușa dinspre alee, cum ai închide un cavou. Am împăturit cu grijă primele două foi de hârtie și le-am pus în portofel, iar pe cealaltă... am făcut-o ghemotoc și am aruncat-o în closet, trăgând apoi de lanț. W.C.-ul este destul de înalt și are un fel de treaptă înăuntru. Mai întâi ghemotocul de hârtie n-a vrut să coboare treapta, dar în cele din urmă s-a dus.

Când am ieșit de la toaletă, ușa dinspre alee era nițel deschisă. Știam că o închisesem. Ducându-mă într-acolo, am auzit un zgomot ușor și, ridicându-mi privirea, am văzut-o pe blestemata de pisică, cocoțată pe unul din rafturile de sus, cu ghearele înfipite într-o șuncă pe care încerca s-o rupă din agățătoare. A trebuit să iau o mătură cu coadă lungă și să alerg prin toată prăvălia până ce am reușit să alung pisica afară pe alee. Când s-a furișat pe lângă mine, am aruncat cu mătura după ea, dar n-am nimerit-o, iar coada măturii s-a rupt, lovindu-se de pragul ușii.

În dimineața aceea n-am ținut nicio predică conservelor. Nu eram în stare să compun niciun text. În schimb, am scos un furtun și am spălat bine trotuarul din față, ca și rigola. După aceea, am măturat prin toată prăvălia, chiar și prin colțurile de mult neglijate și pline de praf. Și m-am trezit cântând:

Azi iarna vrajbei noastre s-a schimbat

Prin soarele lui York, în toi de vară.^{xxi}

Știu că nu este un text de cântec, dar eu l-am cântat.

PARTEA A DOUA

Capitolul XI

New Baytown este o localitate încântătoare. Portul, pe vremuri mare, este adăpostit de o insulă din larg împotriva vânturilor teribile de nord-est. Orașelul este străbătut de o sumedenie de canale înguste, alimentate de marea care, în timpul fluxului și refluxului, aleargă nebunește dinspre port și ocean sau înapoi. Nu este un centru de mare aglomerație, și nici măcar un oraș propriu zis. În afară de casele mari ale de-mult-răposaților armatori de baleniere, locuințele sunt mici și îngrijite, pierdute printre copacii bătrâni și falnici, stejari de diferite soiuri, arțari și ulmi, hickory și câțiva chiparoși. Exceptând bătrânii ulmi, plantați pe primele străzi ale orașului, la începuturile lui, copacul acestor locuri rămâne totuși stejarul. Pe vremuri, stejarii erau atât de numeroși și de uriași, încât multe șantiere navale își procurau chiar din apropierea orașului lemnul de care aveau nevoie pentru listoane, chile și carlingi.

Ca și oamenii, comunitățile cunosc epoci de sănătate și de boală, ba chiar de tinerețe și bătrânețe, de speranță și deznădejde. A fost o vreme când vreo câteva orașele ca New Baytown furnizau tot uleiul de balenă cu care se lumina întreaga lume apuseană. Lămpile studenților de la Oxford și Cambridge primeau combustibil de la acest avanpost american. Dar apoi țiteiul, uleiul mineral care a erupt în Pennsylvania, petrolul ieftin, numit și ulei de cărbune, au luat locul uleiului de balenă, iar majoritatea vânătorilor de balene au fost siliți să-și abandoneze meseria. Boala și deznădejdea s-au abătut asupra New Baytownului – și probabil că orașul n-a mai reușit să-și revină. Nu prea departe de noi, alte orașe au crescut și au prosperat, punând în valoare produse și energii noi. Dar New Baytown, a cărui forță vie pulsase numai în navele cu velatură pătrată și în balene, a căzut într-un somn adânc.

Șarpele lung, format din oameni ce se scurgeau afară din New York, ocolea New Baytown, lăsându-l în contemplarea timpurilor de odinioară. Și – așa cum se întâmplă totdeauna – locuitorii New Baytownului se străduiau să se convingă că preferă această situație. Astfel – își spuneau – erau scutiți de zgomotul și de mulțimea sezoniștilor, de strălucirea orbitoare a firmelor cu neon, de bătaia de cap cu cheltuirea banilor aduși de turiști, și de forfota pestriță a vizitatorilor. Pe malurile frumoaselor canale se construiseră puține case noi. Dar șarpele lung, format din oameni, continua să se târască și toți știau că mai curând sau mai târziu el va pune stăpânire și pe New Baytown. Localnicii așteptau nerăbdători acest eveniment, deși, în același timp, ideea li se părea odioasă. Orașele din apropiere erau bogate, debordau de prosperitatea obținută din jecmănirea turiștilor, aproape că plesneau de mulțimea prăzilor, și se făleau cu luxoasele case ale proaspeților îmbogățiți. Vechiul Baytown nu producea decât obiecte de artă, ceramică și pansele, iar blestemata seminție cu sandale a Lesbosului țesea stoffe de mână și mărunte intrigi domestice. Noul Baytown vorbea despre timpurile de demult, despre calcani și despre perioada când apar păstrăvii de mare.

Pe malurile acoperite de stufăriș ale canalelor, rațele sălbatice își fac cuiburi și își cresc flotilele de pui, bizamii își sapă vizuini și înoată lin în zorii zilei. Vulturii de mare planează în văzduh, pândind peștii, asupra cărora se aruncă nemilos, iar pescărușii înhață cu ciocurile scoici, se ridică în înălțime și le lasă să cadă ca să se spargă și să le mănânce. Câteva vidre se strecoară prin apă, ca niște tainice șoapte îmblănite; iepurii se furișează prin grădini, și veverițele cenușii aleargă, asemenea unor Valuri mărunte, pe străzile orașelului. Fazanii fâlfâie din aripi, strigându-și cântecul lor. Stârcii albaștri stau nemișcați, într-un picior, în apa puțin adâncă, părând săbii, iar noaptea buhailor de baltă se tânguiesc ca niște stafii însingurate.

Primăvara și vara vine târziu la New Baytown, dar atunci când vin, aduc rezonanțe, parfumuri și senzații mângâioase, sălbatece și tulburătoare. La începutul lui iunie, lumea frunzelor și a florilor

iese la iveală ca o explozie, și fiecare apus de soare e deosebit de celelalte. Serile, pitpalacii umplu văzduhul cu numele lor țipătoare, iar după căderea întunericului se înalță, asemenea unui zid, chemarea păpăludelor. Stejarii se acoperă cu o pădure de frunziș și își presară prin iarbă ciucurii lungi ai florilor. E vremea când câinii din oraș se adună în haite și se duc la iarbă verde, hoinăresc prin păduri, uimiți și fericiți, și uneori uită cu săptămânile să se mai întoarcă acasă.

În luna iunie, împins de instinct, bărbatul cosește iarba, însămânțează ogoarele și începe lupta împotriva cârțițelor, iepurilor, furnicilor, gândacilor, păsărilor, împotriva tuturor viețuitoarelor care se coalizează pentru a-i prăda grădina. Femeia privește, înduioșându-se, petalele înfoiate ale trandafirilor, oftează, obrazul ei se catifelează, devenind și el o petală, iar ochii par două stamine.

Iunie este o lună veselă, răcoroasă și caldă totodată, umedă și sonoră, când se nasc și cresc, deopotrivă, elementele dulci și cele otrăvitoare, prietenii și dăunătorii. Pe Strada Mare se plimbă, în sus și în jos, ținându-se de mână, fete îmbrăcate cu pantaloni lipiți de corp, iar micile aparate de radio cu tranzistori, agățate de umăr, le picură în urechi melodii de dragoste. Pe taburetele braseriei *Tanger* stau băieți tineri, mustind de sevă, sorbind cu paiele viitoarele coșuri de pe obraji. Ei studiază fetele cu priviri insistente, de țap, făcând observații insultătoare, în timp ce sufletul lor tânjește de dor.

În iunie, oamenii de afaceri intră la *Al și Sue* sau la *Marinarul*, pentru o bere, apoi rămân să mai bea și un whisky, iar până după-amiază sunt amețiți și transpirați. Încă înainte de a se lăsa seara, mașini prăfuite se furișează către curtea părăginită a casei doznice și nezugrăvite, cu obloanele veșnic coborâte, de la capătul Străzii Mari, unde Alice, prostituata orașelului, rezolvă problemele de după-amiază ale bărbaților atinși de microbul lunii iunie. Cât e ziua de lungă, bărcile cu vâsle vin să arunce ancora în jurul digului, iar femei și bărbați fericiți smulg mării hrana pentru masa de seară.

Iunie înseamnă să vopsești, să repari, să faci planuri și proiecte. Rar găsești un bărbat care să nu transporte acasă câteva cărămizi, sau scânduri, sau să nu schițeze un Taj Mahal pe dosul vreunui plic. Pe țarm zac, pe burtă, sute de bărcuțe cu chila în sus, cu fundul strălucind de vopseaua de miniu, iar proprietarii lor se îndreaptă din șale și zâmbesc adierilor leneșe ale vântului. Școala încă îi mai ține în frâu pe copiii nărăvași, până aproape de sfârșitul lunii, și, când sosește vremea examenelor, începe să fermenteze nesupunerea, iar banala răceală capătă proporțiile unei epidemii, care dispare în ultima zi de școală.

În iunie încep să încolțească semințele fericirii de peste vară. „Unde vom petrece glorioasa zi de 4 Iulie?... Ar cam fi timpul să ne gândim unde ne vom petrece vacanța.” Luna iunie este mama tuturor posibilităților, puii de rață înoată curajos, îndreptându-se, poate, chiar spre fâlcile submarine ale țestoaselor apucătoare; lăptucile cresc tot mai înalte, pândite, poate, de secetă; pătlăgelele roșii își ridică tulpinile îndrăznețe, crezând că omizile nu vor ajunge până la ele, iar în cămine începe disputa între avantajele nisipului și insolației și cele ale nopților agitate de la munte, învăluite în bâzâitul simfoniilor de țânțari. „Anul ăsta am de gând să mă odihnesc! N-am să mai mă chinui și în timpul vacanței. N-am să-i mai las pe copii să facă din cele două săptămâni de concediu un infern pe roate! Destul muncesc tot anul! Acum e timpul meu de odihnă. Muncesc destul tot anul!” Planurile de vacanță triumfă asupra memoriei și totul merge perfect, într-o lume perfectă...

New Baytown era cufundat într-un somn lung. Oamenii care aveau conducerea politică, morală, economică, se obișnuiseră cu ea de atâta vreme, încât metodele lor erau definitiv stabilite. Primarul, consiliul municipal, judecătorii, polițiștii, toți credeau că vor rămâne pentru totdeauna la posturile lor. Primarul vindea municipiului materiale și instalații, judecătorii anulau amenzile pentru contravenții la legea circulației, iar aceste practici erau atât de vechi, încât ei nici nu-și mai aduceau aminte că erau și ilegale – deși codurile spuneau că sunt. Plămădiți cu toții din același aluat,

aceste practici nu li se păreau imorale. Toți oamenii sunt morali. Numai vecinii lor nu sunt.

După-amiaza aurie avea ceva din răsufierea caldă a verii. Câțiva sezoniști, oameni fără copii, care să-i oblige să-și ia vacanța abia după terminarea anului școlar, se plimbau pe stradă, cam stingheri. Își făcuseră apariția câteva mașini, trăgând la remorcă șalupe mici cu motoarele mai înalte decât bordajul. Ethan putea recunoaște, cu ochii închiși, care dintre clienții lui erau sezoniști, orientându-se după cumpărături: mezeluri, brânzeturi fermentate, biscuiți și cutii de sardele.

Joey Morphy intră în băcănie să bea ceva răcoritor, cum făcea în fiecare după-amiază, de când se încălzise vremea. Arătă, cu sticla în mână, spre vitrina frigiderului:

— Zic că n-ar fi rău de ți-ai instala un robinet pentru sifon.

— Și ar mai trebui să am patru mâini, sau să mă împart în două, ca o pâstaie de mazăre. Uیți, vecine Joey, că nu-i prăvălia mea.

— Foarte rău că nu e.

— Vrei să-ți povestesc trista istorie a decadentei regilor?

— Cunosoc figura. La început nu știai care-i sparanghelul și care-i debitul sau creditul din registru. A trebuit să tragi tare ca să prinzi mișcarea. Dar până la urmă ai prins-o.

— Grozav îmi mai folosește că am învățat treaba asta!

— Dacă acum dugheana ar fi a dumatiale, ai scoate ceva biștari!

— Dar nu e a mea.

— Dacă ai deschide o dugheană, alături, toți clienții ar roi-o la dumneata.

— Ce te face să crezi?

— Fiindcă lumea cumpără de la ăi de-i cunoaște. Asta se numește reputație, și e ceva de bine!

— Înainte nu era așa. Mă cunoștea toată lumea din oraș. Și totuși am dat faliment.

— Ai greșit-o la partea tehnică. Nu le vedeai cum să cumperi.

— Poate că nici acum nu știu.

— Ba acum le știi. Nici nu ți-ai dat seama când le-ai învățat pe toate. Dar, la sufletul dumitale, ești tot un ăla, un ratat. Asta nu mai ține, domnule Hawley. Nu mai ține, Ethan.

— Mulțumesc.

— Eu îți doresc de bine. Când o-ntinde Marullo în Italia?

— Nu mi-a comunicat. Spune-mi, Joey... cât este de bogat? Nu, mai bine nu-mi spune! Știu că n-ai voie să vorbești despre clienții băncii.

— Pentru un prieten mai dau deoparte legea, Ethan. Nu-i ginesc eu toate învățelile, dar dacă hârțoagele noastre sunt pe cinste, aș cam zice să este bogat. S-a înfipt în tot felul de chestii – coala o bucățică de pământ, dincolo un teren de construit, vreo câteva case cu fața la mare, și un purcoi de ipoteci grase.

— De unde știi?

— Are un seif închiriat la bancă. Unul din alea barosane. Se deschide cu două chei: una e la el, alta la mine. Recunosc că am tras și eu cu coada ochiului. Poate că la viața mea sunt unul d-ăia de se uită pe gaura cheii.

— Dar nu e cumva amestecat în unele afaceri dubioase? Vreau să zic – știi, afaceri despre care citești mereu prin ziare – stupefiante, șantaje și altele la fel.

— N-am cum să știu. Nu povestește nimănui despre învățelile lui. Și, cum scoate câte ceva din seif, cum vârstă în schimb altele. Și nici nu știu dacă mai are ceva la altă bancă. Bagă de seamă, că nu-ți divulg care e balanța!

— Nici nu te-am întrebat.

— Poți să-mi dai o bere?

— Nu vindem decât pentru acasă. Dar aș putea să ți-o torn într-un pahar de carton.

— Nu vreau să încalci legea...

— Da de unde! Ethan făcu două găuri într-o cutie de metal. Dacă intră vreun client, las-o jos lângă dumneata.

— Mulțumesc. Mi-a tot umblat gândul la dumneata, Ethan.

— De ce?

— Poate unde-aș vrea să le știu pe toate. Ratarea este o stare de spirit. Ca niște capcane pe care le sapă în nisip furnicile, și unde, odată căzut, te tot duci la fund. Ca să scapi, trebuie să faci o săritură grozav de mare! Dumneata trebuie să-i arzi săritura asta, Eth. După ce-ai să scapi, o să te luminezi, că și succesul e tot o stare de spirit.

— Nu cumva și succesul e o capcană?

— Dacă e... e de-un soi mai bun.

— Închipuie-ți că unul reușește să iasă din groapă, dar nimerește în ea altul.

— Numai Domnul vede vrabia care cade în laț, dar nici el nu face nimic s-o ajute.

— Tare aș vrea să înțeleg ce tot mă îndemni să fac.

— Aș vrea și eu să le înțeleg. Dacă le-aș ști, aș acționa pe barba mea. Casierii nu pot să ajungă președinți de bănci. Dar tipul care are în labă niște acțiuni, ajunge și acolo. Cred că eu încerc să-ți bag în bilă cam asta: Pune laba pe tot ce-ți trece pe-alături. S-ar putea ca șusta să nu-ți mai iasă și altă dată-n cale.

— Joey, ești un filosof, un filosof al finanțelor.

— Lasă, nu-ți bate joc. Dacă n-ai lovele, gândește-te puțin cum să ți le procuri. Omul, când e singur, umblă cu mintea la multe chestii. Știi că mai toți oamenii trăiesc doar trei la sută pentru viitor? Bătrânul Satchel Paige a spus, pe chestia asta, vorba cea mai deșteaptă pe care am auzit-o vreodată. A zis: „Nu privi înapoi. Poate că te ajunge ceva din urmă.” Trebuie să mă întorc la bancă. Domnul Baker o șterge mâine la New York, pentru câteva zile. E agitat ca un gândac.

— În legătură cu ce?

— De unde să știu? Dar eu îi aranjez corespondența. A primit o grăma' de scrisori din Albany.

— Probleme politice?

— Eu doar îi prezint scrisorile teancuri. Nu le citesc. Totdeauna merge așa scârțâit?

— Spre ora patru, da. Peste vreo zece minute sau cam așa ceva, vânzarea se va înviora din nou.

— Vezi? Ai prins mișcarea. Fac pariu că înainte de a da faliment, nu le vedeai la treaba asta. La revedere. Ajută-te singur, și cerul te va ajuta!

Mica înviorare pe care cumpărătorii o provocau între cinci și șase se produse la timp. Soarele, ținut în frâu de orarul de vară, era încă sus și lumina strada ca în plină zi, când Ethan aduse înăuntru lăzile cu fructe și încuie ușile de la intrare, trăgând obloanele verzi. Apoi, urmărind cele înscrise pe listă, își adună proviziile pentru acasă, vârnându-le pe toate într-o pungă mare. După ce își dezlegă șorțul și-și puse haina și pălăria, se rezemă de tejghea, privind rafturile cu enoriași. „N-am niciun mesaj pentru voi! zise el. Dar amintiți-vă de vorbele lui Satchel Paige. Mi se pare că trebuie să învăț și eu să nu mă uit înapoi.”

Scoase din portofel paginile liniate, împăturite, și făcu un plic mic din hârtie ceruită în care le puse. Apoi deschise ușița emailată a mecanismului de răcire de la vitrina-frigider, împinse plicul până într-un colț, în dosul transformatorului, și închise ușița la loc.

Pe un raft, sub casă, găsi cartea de telefon a Manhattanului; cu colțurile îndoite și pline de praf, era păstrată acolo pentru comenzile urgente la firma care le livra marfa. La litera U, la *United States*, departamentul Justiției... Degetul lui coborî de-a lungul coloanei, trecu de *Dir. Tribunalului SUA*, de *Dir. Vănilor*, de *Dir. Penitenciarelor*, de *F.B.I.*, și ceva mai jos, ajunse la *Serviciul Imigrației și Naturalizării*, *W. Bray 20, BA 7-0300, Noaptea, sâmbăta, duminica și sărbători OL 6-5888.*

Ethan zise cu voce tare:

— OL 6-5888, OL 6-5888, deoarece e târziu. Apoi se adresă conservelor fără a le mai privi: Dacă totul e cinstit și legal, nu fac niciun rău nimănui.

Ethan ieși pe ușa dinspre alee și o încuie. Cu punga de provizii în brațe, traversă strada și intră la *Marinarul, hotel și braserie*. Braseria era plină de zgomotul băutorilor de cocteil, în schimb holul minuscul, unde se afla boxa telefonului public, era gol; chiar și funcționarul de serviciu lipsea de la locul lui. Ethan intră în boxă, trase ușa de sticlă după el, puse punga pe podea, își scoase

mărunțișul din buzunar, și îl înșirui pe mica poliță; alese o monedă de zece cenți, o introduse în aparat, și formă cifra zero.

— Operatoarea!

— Oh, operatoarea! Vreau să Vorbesc cu New Yorkul.

— Formați numărul vă rog!

Și Ethan formă numărul.

Ethan se întoarse de la muncă, ducând punga cu provizii. Ce plăcute sunt după-amiezile! Iarba peluzei crescuse atâta de înaltă și de deasă, încât pașii lui lăsau urme vizibile. El o îmbrățișă pe Mary fără prea multă efuziune.

— Degețelule, zise el, peluza se sălbăticește de-a binelea. Crezi că l-aș putea trimite pe Allen s-o tundă?

— Acum e perioada examenelor. Știi și tu cum este la încheierea anului școlar!

— Ce e zgomotul ăsta vijelios, nepământean, care vine din camera cealaltă?

— Exersează cu instrumentul de vorbit ca ventrilocii. Va da o reprezentație la serbarea de sfârșit de an.

— Vasăzică, trebuie să tund eu iarba.

— Îmi pare rău, dragule. Dar îi cunoști și tu pe copii.

— Da, încep să-i cunosc.

— Ești prost dispus? Ai avut o zi grea?

— Stai să mă gândesc... Nu, nu cred. Am stat toată ziua în picioare. Gândul că voi împinge aparatul de tăiat iarba nu mă face să sar în sus de bucurie.

— Ar trebui să avem și noi un aparat cu motor. Johnsonii au unul. Poți să-l conduci șezând pe scaun.

— Ar trebui să avem un grădinar, chiar și un ajutor de grădinar. Bunicul meu avea. Îl conduci șezând pe scaun? Allen ar putea să tundă iarba, dacă s-ar pricepe să umble cu aparatul.

— Nu fi rău cu el. N-are decât paisprezece ani. Toți sunt așa.

— Oare cine a inventat minciuna asta, că bucuria părinților sunt copiii?

— Văd că ești într-adevăr prost dispus.

— Să mă mai gândesc... Da, cred că da. Iar zgomotul ăsta mă face să înnebunesc.

— Exersează.

— Da, mi-ai spus.

— Nu trebuie să-ți descarci nervii pe el.

— Bine, dar dacă aş putea s-o fac, m-aş mai răcori.

Ethan se repezi în camera de alături, unde Allen, cu ajutorul unui băţ de trestie, pe care-l făcea să vibreze ţinându-l lipit de limbă, scotea nişte sunete aducând vag a cuvinte.

— Ce naiba mai e şi asta? Allen scuipă băţul în palmă.

— Din cutia de Peeks. Pentru a face pe ventrilocul.

— Ai mâncat pastele făinoase din cutia de Peeks?

— Nu. Nu-mi plac. Tată, lasă-mă să exersez.

— Numai o clipă!

Ethan se aşeză jos.

— Ce planuri de viaţă ai tu?

— Ce?

— Planuri de viitor. Nu vi s-a spus la şcoală? Viitorul e în mâinile tale.

Ellen se strecură în cameră şi se tolăni pe canapea, ghemuindu-se ca o pisică.

— Vrea să apară la televiziune, spuse ea.

— Un puşti de trei'ş'pe ani a câştigat o sută şi trei' de mii de dolari la un concurs *Cine ştie câştigă*.

— Şi s-a aflat că totul fusese aranjat dinainte, zise Ellen.

— Ei şi, tot i-au rămas o sută trei' de mii. Ethan întrebă cu glas liniştit:

— Aspectele morale nu te interesează?

— Totuşi sunt o grămadă de bani...

— Nu crezi că e un lucru necinstit?

— Toţi fac la fel, zău!

— Dar ce părere ai despre oamenii care se oferă pe ei înşişi, pe o tavă de argint, dar nu-i cumpără nimeni? Ăştia rămân şi fără cinste, şi fără bani.

— Fiecare cu norocul lui – după cum se-ntâmplă să se fărâmițeze prăjitura...

— Da, se fărâmițează, desigur, zise Ethan. Și manierele tale au început să se fărâmițeze. Ia ridică-te! Ai eliminat din limbajul tău cuvântul „domnule”?

Băiatul se zăpăci, și, cântărind repede în minte pentru a-și da seama dacă vorbele tatălui ascundeau vreo anume intenție, se ridică în picioare, năpădit de resentimente, aranjându-și îmbrăcămintea.

— Nu, domnule.

— Cum merge cu școala?

— Bine, cred.

— Parcă ai început o lucrare despre dragostea ta față de America. Oare, hotărându-te să nimicești această dragoste, ai renunțat să continui lucrarea?

— Nu înțeleg, cum s-o nimicesc, domnule?

— Poți oare iubi cinstit ceea ce este necinstit?

— Ah, tată, toată lumea procedează așa.

— Și dacă toți procedează așa, se schimbă oare problema?

— Ei, dar nimeni n-are nimic împotriva, în afară de vreo câțiva intelectuali. Am terminat lucrarea.

— Bine, aș vrea s-o citesc și eu.

— Am și expediat-o.

— Probabil că ai o copie.

— Nu, domnule.

— Și dacă lucrarea ți se pierde?

— Nu m-am gândit la asta! Tată, aș vrea să mă pot duce și eu în tabără, ca și ceilalți copii.

— Noi nu ne-o putem permite. Și nici nu se duc toți copiii – doar câțiva.

— Aș vrea să avem și noi ceva bani. Se uită în jos, examinându-și mâinile, și își umezi buzele cu limba.

Ochii lui Ellen se îngustaseră, ațintiți într-o privire concentrată.

Ethan își cercetă cu privirea băiatul.

— Îți voi crea această posibilitate, îi zise.

— Poftim?

— Voi aranja să lucrezi, pe timpul verii, în prăvălie.

— Cum, adică, să lucrez?

— Întrebarea ta ar trebui să fie „ce să lucrez?” Vei curăța rafturile, vei mătura și poate – dacă vei da rezultate bune – îți voi permite să servești cumpărătorii.

— Eu vreau să mă duc în tabără.

— Tu mai vrei și o sută de mii de dolari.

— Poate voi câștiga la concursul de compuneri. Asta ar însemna, în orice caz, o excursie la Washington. Ar fi ca un fel de vacanță, după un an întreg de școală.

— Allen! Există anumite reguli de conduită, de politețe, de onestitate și, da, chiar de muncă, reguli care nu se schimbă cu una, cu două. A sosit vremea să ți-o spun... Va trebui să muncești.

Băiatul își ridică privirea:

— Nu mă poți sili!

— Poftim?

— Există legi care interzic exploatarea muncii copiilor. Permisul de muncă se eliberează numai după ce ai împlinit șaisprezece ani. Vrei să încalc legea?

— Tu crezi că toți băieții și toate fetele, care își ajută părinții, sunt pe jumătate sclavi și pe jumătate delincvenți?

Mânia lui Ethan era tot atât de oarbă și de necruțătoare ca și dragostea. Allen își feri privirea.

— N-am vrut să spun asta, domnule.

— Cu siguranță că n-ai vrut. Și nici n-ai s-o mai spui. Să-ți fie rușine, în fața a douăzeci de generații de Hawley și Alleni! Ei au fost oameni onorabili! Poate că vei fi și tu demn, într-o bună zi, să te numeri printre ei.

— Da, domnule. Pot să mă duc în camera mea, domnule?

— Poți.

Allen sui scara încet.

După ce dispăru, Ellen își răsuci picioarele, ca niște elice. Coborî de pe canapea și își trase fusta în jos, cu un gest de domnișoară.

— Am citit cuvântările lui Henry Clay. Să știi că erau bune.

— Da, erau bune.

— Ți le mai amintești?

— Cred că nu prea clar. E mult de când le-am citit.

— E grozav!

— Nu mi se par o lectură prea nimerită pentru o fată de școală.

— E pur și simplu grozav!

Ethan se ridică de pe scaun cu prețul unui mare efort; toată ziua aceea lungă și obositoare îl trăgea înapoi.

În bucătărie o găsi pe Mary cu ochii roșii de plâns și de mânie.

— Te-am auzit, îi spuse ea. Nu știi ce-ți închipui că realizezi în felul ăsta. E doar un copil!

— Acum e timpul când se începe educația, draga mea.

— Nu mă lua cu „dragă”. N-am de gând să suport un tiran.

— Tiran? O, Doamne!

— E doar un copil. Tu ai început cearta.

— Cred că se simte mai bine acum.

— Nu înțeleg ce vrei să spui. L-ai strivit ca pe o insectă.

— Nu, draga mea. I-am oferit o viziune rapidă asupra lumii. El își crease o viziune falsă.

— Dar tu, tu de unde știi care e adevărul asupra lumii?

Ethan se îndepărtă de ea și ieși prin ușa din dos.

— Încotro?

— Să tund peluza.

— Credeam că ești obosit.

— Sunt, adică am fost.

Ethan o privi peste umăr, în timp ce ea ședea în pragul ușii cu geam. Omul este o ființă singuratică, își zise, și îi zâmbi o clipă, înainte de a-și pregăti aparatul de tuns iarba.

Mary auzi fâșâitul cuțitelor ce retezau iarba moale și suplă.

În dreptul ușii, zgomotul încetă. Ethan strigă:

— Mary, Mary, draga mea, te iubesc!

Apoi cuțitele continuă să se învâртеască și să taie iarba înaltă.

Capitolul XII

Margie Young-Hunt era o femeie atrăgătoare, inteligentă, la curent cu toate noutățile; era atât de inteligentă, încât știa când și cum trebuie să-și mascheze inteligența. Încercase două căsătorii, dar nu-i reușise niciuna, deoarece soții nu fuseseră deloc la înălțime; primul era slab de înger, iar al doilea, și mai slab, murise. Cât despre aventuri nu prea i se ofereau ocazii. Le crea ea, înscenând, recurgând la repetate convorbiri telefonice, scrisori, cărți poștale cu urări de sănătate, și întâmplătoare întâlniri pe stradă, calculate de ea, bineînțeles, dinainte. Avea grijă să ducă bolnavilor supă făcută acasă, și să-și amintească datele de aniversare ale cunoscuților. Cu aceste metode reușea să semnaleze celorlalți oameni existența ei.

Se străduia, mai mult decât oricare altă femeie din oraș, să-și păstreze linia zveltă a siluetei, tenul curat și proaspăt, dinții strălucitori și linia fermă a bărbiei. O bună parte din venit și-o cheltuia pentru îngrijirea părului, unghiilor, pe masaje, creme și balsamuri. Unele femei spuneau despre ea că „trebuie să fie mai bătrână decât arată”.

Când mușchii care susțin sânii n-au mai reacționat la masaje, creme și gimnastică, și i-a instalat în sutiene croite cu abilitate, care îi împingeau în sus, insolenți. Machiajul începuse să-i consume din ce în ce mai mult timp; părul avea luciul, culoarea și unduirea promise de cosmeticele cărora li se face reclamă la televiziune. N-ar fi putut să ghicească nimeni că sub farmecul pe care îl răspândea la o întâlnire, în timp ce mânca, dansa, râdea, distra și-l atrăgea pe însoțitorul ei, cu o rețea de mici magneți, se ascundea o înscenare rece pusă atent în repetiție cu mult înainte. După ce lăsa să treacă o perioadă acceptabilă, și după ce se cheltuiseră ceva bani, de obicei ceda, dacă o putea face în mod

discret. După aceea, pornea să-și aranjeze noi combinații. Până la urmă, fie că ajungea acolo mai curând sau mai târziu, tot patul reprezenta capcana ce trebuia să-i asigure securitatea și bunăstarea viitoare. Dar prada țintită fugea din capcana plăpumii de mătase. Cei cu care se întâlnea erau, din ce în ce mai des, bărbați însurați, sau prea prudenți. Iar Margie știa mai bine decât oricine că timpul acționa în defavoarea ei. Cărțile de ghicit nu-i mai răspundeau atunci când le cerea ajutor pentru ea însăși.

Margie cunoscuse mulți bărbați; majoritatea erau însă oameni copleșiți de sentimentul vinovăției, răniți în vanitatea lor, sau disperați, încât începuse să simtă față de victimele ei același dispreț pe care îl simte gunoierul de profesie față de gunoi. Era ușor să manevrezi astfel de bărbați printre temerile și vanitățile lor. Ei doreau atât de mult să fie duși de nas, încât Margie nu mai încerca, în niciun fel, senzația de triumf, ci doar un fel de milă amestecată cu dezgust. Aceștia erau prietenii și asociații ei. Îi proteja până și împotriva posibilității de a se afla că îi erau prieteni. Le dădea tot ce avea mai bun în ea, deoarece ei nu-i cereau nimic. Ținea numele lor în secret, pentru că, în fundul sufletului, nu-și admira faptele. Unul dintre aceștia era Danny Taylor, altul era Marullo, altul polițaiul Stonewall Jackson Smith, și mai existau și alții. Toți aceștia aveau încredere în ea, și ea avea încredere în ei, iar legătura lor tainică era singura onestitate sufletească a lui Margie. Acești prieteni îi vorbeau fără rezervă și fără teamă; Margie era pentru ei ca și fântâna din basmul lui Andersen: receptivă, neacuzatoare, tăcută. Mai toți oamenii au viciile lor secrete. Margie Young-Hunt avea o virtute secretă. Și datorită acestei calități tainice, ea știa probabil mai mult decât oricare altul despre New Baytown, și chiar despre comitatul Wessex, dar toate aceste informații rămâneau sterile pentru că ea nu voia, nu putea să le folosească în propriul ei interes. În schimb, tot ceea ce îi cădea în mână, din alte domenii, era utilizabil.

Planurile ce-l aveau drept țintă pe Ethan Allen Hawley au luat naștere întâmplător, din lipsă de activitate. Într-un anume fel, el avea dreptate bănuind-o de gânduri nu tocmai curate, de

încercarea de a-și dovedi propria-i putere. Mulți dintre bărbații amărâți, care o frecventau pentru a găsi mângâiere și încredere, erau handicapați de impotență sau afectați de traumatisme sexuale, ce le otrăveau și celelalte aspecte ale vieții. Pentru ea era destul de lesne ca, prin mici lingușiri și încurajări, să-i elibereze de vechile temeri, redându-le curajul de a-și înfrunta nevestele afurisite. Pe Mary Hawley o îndrăgise sincer și, prin ea, începuse treptat să fie conștientă de existența lui Ethan, suferind de un alt gen de traumatism, social-economic, care îi zdruncinase energia și siguranța. Neavând nici slujbă, nici amant, nici copii, ea porni să se preocupe de modul cum ar putea să-l elibereze și să-l îndrume către un țel nou pe acest bărbat infirm. Era un joc, un fel de șaradă, o experiență, un produs – nu al bunătății, ci pur și simplu al curiozității și al plictisului. Era vorba de un om superior. Dacă reușea să-l îndrume, își dovedea propria ei superioritate, dovadă de care avea din ce în ce mai multă nevoie.

Era, probabil, singura persoană care își dădea seama cât de profundă era transformarea lui Ethan, și aceasta de fapt, o înspăimântase deoarece o credea opera ei. Șoarecelui îi crescuse o coamă de leu. Îi ghicea, sub haine, mușchii încordați, și îi vedea ochii aprinzându-se de cruzime. La fel trebuie să se fi simțit blândul Einstein, atunci când previziunile lui despre natura intimă a materiei au explodat deasupra Hiroșimei.

Lui Margie îi plăcea foarte mult Mary Hawley, dar avea pentru ea puțină simpatie, și niciun strop de milă. Femeile acceptă nenorocirea ca pe o calamitate naturală, mai ales când se abate asupra celorlalte femei.

În căsuța ei imaculată, așezată în mijlocul unei grădini mari și părgănite, foarte aproape de Portul Vechi, Margie se apropie de oglinda toaletei să-și cerceteze arsenalul, iar privirea ei străbătu prin straturile de cremă, pudră, fard pentru pleoape, prin genele artificiale rimelate cu negru, și văzu ridurile mascate și lipsa de elasticitate a pielii. Simțea cum anii se îngrămădeau mereu, ca fluxul urcând în jurul unei stânci, pe marea liniștită. Există și un arsenal al maturității, al vârstei mijlocii, dar folosirea lui necesită

un exercițiu și o tehnică pe care ea încă nu le posedă. Trebuia să le învețe mai înainte ca toată construcția ei vie și tinerească să nu se fi fărâmițat, lăsând-o dezgolită, dărâmată, ridicolă. Până acum ea reușise, pentru că nu se delăsase niciodată, nici chiar atunci când era singură. Schițând o experiență, lăsă colțurile gurii să cadă în voia lor și pleoapele să se închidă pe jumătate, își aplecă puțin capul și sub bărbie se ivi o cută, ca o funie împletită. În fața ei, în oglindă, văzu cum douăzeci de ani năpădesc peste ea și se cutremură când șoapta glacială îi spuse ce o așteaptă. Amânase prea mult. Ca să îmbătrânească, femeia are nevoie de un cadru anume, cu lumini, cu butaforie, catifea neagră, copii, în mijlocul cărora să încărunțească și să se îngrașe, să chicotească și să se lăcomească la mâncare; are nevoie de dragoste și protecție, de un soț liniștit și nepretențios, sau de și mai liniștitorul și mai puțin pretențiosul său testament, cu banii depuși la bancă. Femeia care îmbătrânește singură e un deșeu nerecuperabil, o zbârcitură obscenă, dacă nu e înconjurată de o suită de hodorogi care să-i mormăie și să-i trăncănească despre toate bolile ei, oblojindu-i părțile dureroase.

Simți un ghem fierbinte de spaimă în stomac. Cu primul soț avusese noroc. Era un om slab, și-i aflate repede slăbiciunea. O iubea nebunește, atât de nebunește încât, atunci când ea a vrut să divorțeze, el n-a pretins clauza recăsătoririi în dispozitivul de pensie alimentară.

Al doilea soț crezuse că Margie are avere personală, și chiar avea. Nu-i lăsă mare lucru la moarte, dar, cu pensia alimentară de la primul soț, putea să trăiască omenește, să se îmbrace bine și să se uite în voie după alții. Dar dacă ar fi murit primul soț? Acest gând îi provoca o durere fierbinte. Coșmarul cecului lunar o urmărea zi și noapte.

Îl revăzuse pe primul ei soț, prin ianuarie, în piața cea mare, formată la întretăierea dintre Madison Avenue și strada 57. Arăta îmbătrânit și fără vlagă. Gândul că ar putea să moară curând o urmărea neîncetat. Dacă acest netrebnic murea, se isprăvea cu

banii ei. Își spunea că ea este probabil singura ființă din lume care se ruga din tot sufletul pentru sănătatea lui.

Figura primului soț trasă, mută, cu ochii morți, îi reveni în minte în această clipă, scormonindu-i durerea în stomac. Ce s-ar face ea dacă puiul de cățea ar muri?

Aplecându-se spre oglindă, Margie ezită o clipă, apoi își încordă, ca un arc, întreaga voință. Bărbia i se îndreptă în sus, funia noduroasă dispăru, ochii își recăpătară strălucirea, pielea feței i se întinse pe oase, umerii se redresară. Se ridică și începu să valseze, desenând pe covorul roșu și gros un cerc perfect. Era cu picioarele goale, iar unghiile degetelor străluceau sub lacul roz. Trebuia să alerge, trebuia să se grăbească, până nu era prea târziu!

Trase cu putere ușile dulapului și luă rochia cea nouă, cu croială provocatoare, pe care o păstrase pentru *weekendul* din 4 Iulie; scoase apoi pantofii cu toc cui și ciorapii diafani, în care picioarele păreau chiar mai dezgolite, decât fără ciorapi. Orice moleșeală îi dispăruse din mișcări. Se îmbracă cu aceeași repeziciune și îndemânare cu care măcelarul își ascute satârul, și se examinează în oglindă, în același fel în care măcelarul își încearcă tăișul cuțitului cu degetul cel mare. Să se grăbească, dar să nu alerge, să se grăbească după bărbatul care nu vrea să aștepte, și după aceea, va pune în funcțiune acea nepăsare lentă a femeii la curent cu toate, inteligentă, frumoasă, elegantă, plină de încredere în ea, doamna cu picioare frumoase și mânuși albe imaculate. Nu era bărbat pe lângă care să treacă să nu se uite după ea. Șoferul camionului fraților Miller fluieră, în timp ce aranja niște cherestea, iar doi băieți de liceu o privesc a la Rudolf Valentino, pe sub sprâncene, înghițindu-și cu dificultate saliva ce le inundase gurile căscate.

— Ce zici de asta? întrebă unul dintre ei.

— Da! răspunse celălalt.

— Ai vrea să...

— Da!

O doamnă nu umblă așa fără rost, în orice caz, nu în New Baytown. Trebuie să se ducă undeva, cu o treabă, oricât de mică și de neînsemnată. În timp ce mergea, punctând Strada Mare cu

tocurile cui, saluta, sau chiar adresa câte o vorbă cunoscuților, trecându-i automat în revistă.

Domnul Hall – ăsta trăiește pe credit sau cel puțin trăise o vreme.

Stoney – un mascul vânjos, dar care femeie poate să trăiască din salariul sau pensia unui copoi? Și, în afară de asta era prietenul ei.

Harold Beck – are proprietăți imobiliare cu duiumul; dar Harold este un tip ciudat. Probabil că singurul om din lume, care nu-și dădea seama de acest lucru, era el însuși.

MacDowell – „Ce plăcere să te văd, domnule. Ce mai face Milly?” Imposibil – ăsta e de origine scoțiană, zgârcit, legat de o nevastă infirmă, una din acele bolnave care trăiesc o veșnicie. MacDowell este o adevărată taină. Nimeni nu știe câte parale are.

Donald Randolph – cel cu ochii mereu umezi. Un om minunat când ședea la bar, pe taburetul de lângă tine; un gentleman, care până și în culmea celei mai crunte beții își păstra bunele maniere; un om complet inutilizabil, însă, afară de cazul când ai vrea să-ți ții casa pe un taburet de bar.

Harold Luce – se spunea că e rudă cu patronul tipografiei revistei *Times*. Dar cine o spunea? El însuși. O inimă de piatră, cu renume de înțelept numai pentru că era scump la vorbă.

Ed Wantoner – un mincinos, un escroc și un hoț. Se bănuia că e plin de bani și nevastă-sa era pe moarte, însă Ed n-avea încredere în nimeni. Nici măcar în câinele lui. Și de frică să nu fugă, îl ținea în lanț, lăsându-l să urle.

Paul Strait – era unul dintre stâlpii partidului Republican. Pe soția lui o chema Butterfly^{xxii}. Și nu era o poreclă. Butterfly Strait, pe numele ei de botez Butterfly. Chiar așa o chema. Lui Paul îi mergea bine atunci când statul New York avea un guvernator republican. Era proprietarul terenului unde se descărcau gunoaiile orașului, și descărcarea unui camion costa 25 de cenți. Se vorbea că, atunci când șobolanii se făceau atât de răi și de mari, încât deveneau periculoși, Paul vindea bilete amatorilor de vânatoare, închiria reflectoare și puști, și își făcea stocuri de cartușe de calibrul 5,6 mm, pentru împușcarea șobolanilor. Avea o mutră atât

de prezidențială, încât mulți îi spuneau „Ike”. Dar, o dată, Danny Taylor, beat ca de obicei, îl numise Cel Mai Nobil Paul dintre Toți, și acest nume prinsese. De câte ori nu se afla de față, i se spunea Nobilul Paul.

Marullo – este din ce în ce mai bolnav. Obrazul i-a devenit cenușiu. Ochii lui Marullo aveau aspectul unui om împușcat în stomac cu un 45. Trecuse de intrarea propriului său magazin, fără să intre. Margie intră în prăvălie, legănându-și șoldurile frumoase.

Ethan discuta cu un necunoscut, un bărbat brunet, tânăr, cu pantaloni *Ivy League* și cu pălărie cu boruri înguste. Un bărbat spre patruzeci de ani, solid, cu o figură aspră, părând devotat muncii lui, oricare ar fi fost. Era aplecat deasupra tejghelei, și parcă avea intenția să examineze amigdalele lui Ethan.

— Bună! zise Margie. Văd că ești ocupat. Mă întorc mai târziu.

Există o mie de lucruri fără rost, dar perfect justificate, pe care le poate face o femeie ducându-se în plimbare la o bancă. Margie traversă aleea și intră în templul de marmură și oțel inoxidabil.

Când o văzu, Joey Morphy făcu să se lumineze, cu figura lui, tot pătratul brăzdat cu bare de fier, al ghișeului de casier. Ce zâmbet, ce caracter, ce bun tovarăș de distracție, și ce soț infect în perspectivă! Pe bună dreptate Margie îl socotea un celibatar înnăscut, capabil să moară luptând eroic pentru a rămâne burlac. Joey nu avea nevoie de un mormânt pentru două persoane.

— Vă rog, domnule, zise Margie, aveți ceva bani proaspeți, nesărați?

— Dați-mi voie, doamnă, să caut. Sunt aproape sigur că am zărit ceva, pe undeva. Cam câți doriți?

— Vreau vreo șase uncii, *m'sieur*.

Scoase din geanta albă de antilopă un carnet îndoit și completă un cec pentru douăzeci de dolari.

Joey râse. Îi plăcea Margie. Din când în când, nu prea des, o invita în oraș la cină, și apoi se culca cu ea. Dar îi plăcea atât societatea, cât și umorul ei.

— Doamnă Young-Hunt, zise Joey, asta îmi amintește de un prieten de-al meu care-a fost în Mexic cu Pancho Villa^{xxiii}. Vi-l amintiți?

— Nu l-am cunoscut niciodată.

— Nu-i o minciună! E vorba de o întâmplare povestită de omul ăsta. Zicea că, pe vremea când Pancho stăpânea în nord, a pus tarapanaua să-i bată bancnote de dooj' de pesos bucata. Și ăia au tras așa de multe, că băieții nu le-au mai numărat. De altfel, tot nu se prea pricepeau la numărat. Și le-a cântărit cu balanța.

— Joey, zise Margie, te simți mereu tentat să-ți povestești autobiografia.

— Zău că nu, doamnă Young-Hunt. Pe atunci aveam de-abia vreo cinci anișori. Este o întâmplare adevărată. Se pare că o femeie foarte bine făcută, o indiană, cu un trup grozav, intră și zise: „Generale, l-ați executat pe bărbatu-meu, și m-ați lăsat văduvă săracă și cu cinci copii; așa se face o revoluție populară?” Pancho i-a evaluat calitățile din ochi, așa cum fac și eu acuma, cu dumneata.

— Nu ai nicio ipotecă, Joey.

— Știu. Da, așa i-a spus. Pancho s-a adresat unui aghiotant: „Pune pe cântar cinci kile de bani pentru dumneaei.” Știi, asta făcea o boccea respectabilă! Au legat bocceaua cu o sârmă și femeia a plecat, legănându-și bocceaua cu foi de varză. Atunci, intră un locotenent, salută și zise: „Generale (ei spun, *mi gral* – ca *hral*) nu l-am împușcat pe bărbat-su. Era beat. L-am băgat la răcoare, după colț.”

Pancho nu-și luase ochii de la femeie, care o-ntindea cu bocceaua în mână. Apoi ordonă: „Du-te și împușcă-l! Nu face s-o dezamăgim pe biata văduvioară.”

— Joey, ești imposibil!

— E o întâmplare autentică, zău! Eu o cred.

Întoarse cecul întins de Margie. Doriți hârtii de câte douăzeci, cincizeci sau sute?

— Dă-mi-i în sferturi.

Se simțeau bine împreună.

Domnul Baker ieși din biroul său cu geamuri mate.

Și el prezenta anumite posibilități. Baker îi făcuse odată o propunere, corectă din punct de vedere gramatical, dar totuși cam neclară. Domnul Baker era Domnul cu Bani. Desigur, avea o nevastă, dar Margie cunoștea oamenii de soiul Bakerilor. Ei se pricep întotdeauna să inventeze un motiv moral pentru ca, la adăpostul lui, să-și permită ceea ce vor să facă neapărat. Se bucura că atunci îl refuzase. În felul acesta, el continua să rămână pe listă.

Strânse cele patru hârtii de câte cinci dolari pe care i le dăduse Joey și porni în direcția bancherului, dar, în clipa aceea, omul pe care îl văzuse stând de vorbă cu Ethan intră fără zgomot, trecu prin fața ei, prezentă o carte de vizită, fu introdus în biroul domnului Baker, iar ușa se închise în urma lor.

— Ei, sărută-mi piciorul, îi zise ea lui Joey.

— Cel mai frumos picior din comitatul Wessex, spuse Joey. Vrei să ieșim împreună diseară? Să dansăm, să ciugulim, și așa mai departe?

— Nu pot, răspunse ea. Cine e tipul ăsta?

— Nu l-am mai văzut niciodată. Pare un inspector bancar. În ocazii de-astea îmi pare bine că sunt cinstit și încă-i și mai bine că mă pricep la adunat și la scăzut.

— Joey, să știi că într-o zi ai s-o faci și pe cea mai credincioasă femeie să fugă mâncând pământul.

— Țasta-i visul vieții mele, doamnă.

— La revedere.

Margie ieși, traversă aleea și intră din nou în băcănia lui Marullo.

— Bună, Eth.

— Bună, Margie.

— Cine era frumosul necunoscut?

— N-ai la tine cristalul magic?

— Agent secret?

— Mai rău, Margie. Oare toată lumea se teme de copoi? Deși n-am făcut nimic, tot mi-e frică de copoi.

— Heruvimul ăla cu parul buclat era detectiv?

— Nu tocmai. Zicea că e din F.B.I.

— Ce ai pus la cale, Ethan?

— Am pus la cale? Eu? De ce am „pus la cale”?

— Ce voia de la tine?

— Nu știu ce voia, știu numai ce m-a întrebat.

— Ce te-a întrebat?

— De câtă vreme îl cunosc pe patron? Cine îl mai cunoaște?
Când s-a instalat la New Baytown?

— Și ce i-ai spus?

— I-am spus că atunci când m-am înrolat pentru a lupta împotriva dușmanului, nu îl cunoșteam pe Marullo. Când m-am întors era aici. Când am dat faliment, el a preluat prăvălia și mi-a oferit o slujbă.

— Despre ce crezi că poate fi vorba?

— Dumnezeu știe!

Margie încercase să nu-l privească în ochi, și se gândea: „Vrea să-l cred fleț. Ce-o fi urmărit tipul ăla, în realitate?”

El îi spusese atât de încet, încât ea se sperie:

— Nu mă crezi. Să știi, Margie, că nimeni nu crede când i se spune adevărul.

— Întregul adevăr? Eth, când tai un pui fript, toate bucățile sunt de pui, numai că unele au carnea neagră și altele albă.

— Așa cred și eu. Sincer vorbind, sunt îngrijorat, Margie. Am nevoie de slujba asta. Dacă i s-ar întâmpla ceva lui Alfio, aș rămâne și eu pe drumuri.

— Uiți că vei deveni un om bogat?

— E destul de greu să-mi amintesc că voi fi bogat câtă vreme nu sunt.

— Ethan, nu știu dacă mai ții minte. Era astă-primăvară, aproape de Paște. Am venit aici și tu mi-ai spus: Fiică a Ierusalimului.

— Era în Vinerea Mare.

— Deci ții minte. Ei, află că i-am dat de urmă. E un citat din Matei și e foarte frumos, și... înfricoșător.

— Da.

— Ce s-a întâmplat cu tine?

— De vină este mătușă-mea Deborah. Ea mă răstignește pe cruce o dată pe an. Și continuă s-o facă și acum.

— Glumești. Atunci n-ai glumit.

— Nu. Și nici acum nu glumesc.

— Să știi că bogăția ce ți-am prezis-o începe să devină realitate, spuse Margie pe un ton de glumă.

— Știu.

— Nu crezi că-mi datorezi ceva?

— Desigur.

— Când ai de gând să-mi plătești?

— Vrei să poftești până în camera din fund?

— Nu cred că ai fi în stare s-o faci!

— Nu?

— Nu, Ethan, și nici tu n-o crezi. Tu n-ai călcat strâmb de când ești.

— Poate mai am timp să învăț.

— Tu, chiar dacă ai vrea, nu poți să păcătuiești.

— Dar pot să încerc.

— Pentru ca tu să faci asta, ar trebui să fii împins ori de ură, ori de dragoste, dar și pentru una și pentru alta ai avea nevoie de o procedură lentă, de un ceremonial.

— S-ar putea să ai dreptate. De unde știi?

— Eu nu știu niciodată cum de știu.

Ethan deschise ușa frigiderului și scoase o sticlă de coca-cola, pe care se formă imediat o pojghiță de brumă. Destupă sticla și i-o întinse lui Margie, apoi destupă altă sticlă.

— Ce vrei de la mine?

— N-am mai cunoscut un bărbat ca tine. Poate că vreau să văd cum te simți când ești iubită sau urâtă atât de mult.

— Ești o vrăjitoare! De ce nu stârnești o furtună?

— Nu știu. Pot să stârnesc furtuni mărunte în majoritatea bărbaților cu ajutorul sprâncenelor mele. Cum să fac pentru a aprinde focul în tine?

— Poate că l-ai aprins.

El o cercetă de jos în sus, fără să încerce să ascundă această examinare.

— Ești construită pe cinste, ca o casă de cărămidă, zise el, catifelată și netedă și solidă și frumoasă.

— De unde știi? Nu m-ai pipăit niciodată.

— Dacă am să încerc vreodată, e mai bine să fugi cât te țin picioarele.

— Dragostea mea!

— Lasă asta. E ceva șubred la mijloc. Eu sunt destul de încrezut, și cunosc exact calibrul atracției mele. Ce vrei? Ești o femeie tare nostimă, dar, pe lângă asta, mai ești și șmecheră. Ce vrei?

— Ti-am ghicit norocul și prezicerea mea începe să se adeverească.

— Și vrei să te înfrupți și tu?

— Da.

— Acum pot să te cred. El își ridică privirea spre tavan și spuse: „Mary, draga inimii mele, aruncă-ți ochii asupra soțului, iubitului, prietenului tău drag. Păzește-mă de răul din mine și de ispita din afară. Îți cer ajutorul tău, Mary a mea, căci în bărbat clocotește o stranie, și furtunoasă, și tulburătoare necesitate, și chinurile veacurilor l-au blestemat să-și împrăștie pretutindeni sămânța.

Ora pro me.^{xxiv}”

— Ești un prefăcut, Ethan.

— Știu. Dar nu se poate să fiu un prefăcut umil?

— Mi-e frică de tine acum. Înainte nu-mi era.

— De ce? Nu înțeleg.

Margie avea privirea cu care se uita în cărțile de ghicit, și Ethan i-o observă.

— Marullo.

— Ce-i cu el?

— Tocmai asta te întreb și eu.

Tocmai atunci intră domnul Baker.

— Vă servesc într-o clipă, zise Ethan. Șase ouă, un pachet de unt, așa... Cafea nu vă trebuie?

— Da, și o cutie de cafea. Îmi place să fie acolo, în dulap. Cum este hașeul acela din carne de vacă *Whumpdum*?

— Încă nu l-am încercat. Clienții spun că e foarte bun. Sunt gata îndată, domnule Baker. Doamna Baker n-a cumpărat niște hașe de carne de vacă *Whumpdum*?

— Nu știu, Ethan. Eu mănânc ce mi se pune în farfurie. Doamnă Young-Hunt, deveniți pe zi ce trece mai frumoasă.

— Sunteți foarte amabil, domnule.

— Și... vă îmbrăcați cu atâta gust!

— La fel gândeam și eu despre dumneavoastră. Ce-i drept, nu sunteți chipeș, dar aveți un croitor minunat.

— Așa e. Mă costă destui bani.

— Mai țineți minte vorba de demult că „manierele îl fac pe om”? Acuma s-a schimbat. Croitorii îi fac pe oameni, după chipul pe care și-l doresc.

— Partea proastă, la un costum bine făcut, este că durează prea mult! Cel de pe mine a împlinit zece ani.

— Nu-mi vine să cred, domnule Baker. Cum se mai simte doamna Baker?

— Destul de bine ca să fie în stare să se plângă. De ce nu-i faceți o vizită, doamnă Young-Hunt? Se plictisește stând mereu singură. În generația de azi nu sunt mulți oameni care pot să susțină o conversație ca lumea. Sunt vorbele lui Wykeham^{xxv}. Ele sunt un fel de deviză a colegiului Winchester.

Margie se întoarce către Ethan:

— Arată-mi un alt bancher american care să aibă asemenea cunoștințe!

Domnul Baker se făcu stacojiu.

— Soția mea e abonată la colecția *Cărți celebre*. Citește foarte mult. Vă rog să-i faceți o vizită.

— Cu multă plăcere. Pune-mi cumpărăturile într-o pungă, domnule Hawley. Am să trec s-o iau, în drum spre casă.

— Bine, doamnă.

— O tânără femeie cu totul remarcabilă, zise domnul Baker, după ce Margie ieșise.

— Se înțelege bine cu Mary.

— Ethan, a venit pe aici funcționarul acela de la centru?

— Da.

— Ce voia?

— Nu știu. Mi-a pus câteva întrebări în legătură cu domnul Marullo. Nici n-am știut ce să-i răspund.

Domnul Baker abandonează imaginea lui Margie cu aceeași încetineală cu care se deschide anemona și aruncă carapacea crabului pe care l-a supt.

— Ethan, l-ai văzut pe Danny Taylor?

— Nu, nu l-am mai văzut.

— Știi pe unde e?

— Nu, nu știu.

— Trebuie să stau de vorbă cu el. Nu-ți poți închipui pe unde ar putea să fie?

— Nu l-am văzut de... din luna mai. Avea de gând să mai încerce o cură de dezintoxicare.

— Știi unde?

— Nu mi-a spus. Dar voia să încerce.

— La o instituție publică?

— Nu cred, domnule. A împrumutat niște bani de la mine.

— Cee?...

— I-am împrumutat niște bani.

— Cât?

— *Poftim?*

— Scuză-mă, Ethan. Voi sunteți vechi prieteni. Scuză-mă. Mai avea și alți bani?

— Cred că da.

— Nu știi cât?

— Nu, domnule. Dar am avut impresia că mai avea.

— Dacă știi unde e, te rog spune-mi.

— Dacă aș ști, v-aș spune, domnule Baker. Ați putea să întocmiți o listă a spitalelor și să-l căutați cu telefonul.

— A împrumutat bani lichizi?

— Da.

- Atunci n-are rost. O să-și dea un nume fals.
- De ce?
- Așa fac totdeauna cei din familiile bune. Ethan, banii i-ai luat de la Mary?
- Da.
- Și nu s-a supărat?
- Nici n-a știut pentru ce îi iau.
- Văd că începi să devii abil.
- Am învățat de la dumneavoastră, domnule.
- Să nu uiți asta!
- Poate că învăț prea încet. Deocamdată, aflu mai ales cât de multe lucruri nu știu.
- Țasta-i un lucru bun. Ce face Mary?
- O, ea este un om tare și rezistent. Aș dori să-i pot oferi o mică vacanță. De ani de zile n-am ieșit din oraș.
- O să vină și asta, Ethan. Cred că mă voi duce la Maine, de 4 Iulie. Nu mai pot suporta zgomotul.
- Dumneavoastră, bancherii, sunteți oameni norocoși. N-ați fost de curând și în Albany?
- Ce te face să crezi?
- Nu știu... Am auzit pe undeva. Poate că doamna Baker i-a spus lui Mary.
- N-avea cum. Nici nu știa. Încearcă să-ți aduci aminte. Unde ai auzit?
- Poate că doar mi s-a năzărit...
- Ethan, asta mă neliniștește. Fă un efort de gândire, și amintește-ți unde ai auzit.
- Cu neputință, domnule. Dar, dacă nu-i adevărat, ce importanță mai are?
- Am să-ți spun de ce sunt îngrijorat. Fiindcă e adevărat. M-a chemat guvernatorul. E o problemă foarte serioasă. De unde o fi transpirat?
- V-a văzut cineva acolo?

— După câte știu eu, nu. Am călătorit cu avionul, și la dus, și la întors. E o chestie gravă! Am să-ți spun de ce. Dar dacă se află, voi ști și de unde a pornit.

— În cazul acesta nu vreau să-mi spuneți.

— Acum că știi despre călătoria mea în Albany, nu mai ai încotro. Statul a întreprins un control asupra treburilor comitatului și orașului nostru.

— De ce?

— Cine știe ce au mirosit cei din Albany...

— E ceva de ordin politic?

— Cred că orice act guvernamental poate fi numit un act politic.

— Domnule Baker, dar de ce controlul nu se face în mod public?

— Îți voi explica. Între data când au ajuns zvonurile până la nivelul statului Albany, și data când au început să lucreze inspectorii, dosarele au dispărut.

— Înțeleg. Mai bine nu mi-ați fi spus. Nu sunt un palavragiu, dar preferam să nu fi știut nimic.

— De fapt și eu aș fi preferat, Ethan.

— Alegerile sunt în 7 iulie. Se vor da cărțile pe față până atunci?

— Nu știu. Hotărârea e în mâinile celor de la conducerea statului.

— Credeți că Marullo are vreun amestec? N-aș vrea să-mi pierd slujba.

— Nu cred. Omul acela era... de la Ministerul Justiției. Nu i-ai cerut delegația?

— Nu m-am gândit. Mi-a arătat-o cu o mișcare atât de rapidă, încât nici n-am văzut-o.

— Trebuia s-o fi văzut. Întotdeauna trebuie să vezi.

— Nu mi-a trecut prin gând că o să plecați.

— Oho, asta n-are importanță, în timpul sărbătorilor de 4 Iulie nu se întâmplă nimic. La Pearl Harbour japonezii au atacat într-un sfârșit de săptămână. Știau și ei că toată lumea va fi plecată în *weekend*.

— Tare aș dori s-o pot duce pe Mary undeva.

— Poate ceva mai târziu... încordează-ți te rog gândirea și încearcă să afli unde este Taylor.

— De ce este atât de important?

— Este. Deocamdată nu pot să-ți spun de ce.

— Vă asigur că, în cazul ăsta, grozav aș vrea să-l pot găsi.

— Eh, dacă ai afla unde se găsește, poate că n-ai mai avea nevoie de această slujbă.

— Dacă așa stau lucrurile, vă asigur că am să încerc, domnule.

— Așa-mi placi, Ethan. Sunt sigur că ai să încerci. Și dacă-i dai de urmă, telefonează-mi – la orice oră din zi sau din noapte.

Capitolul XIII

Unii oameni afirmă că n-au timp pentru gândire. Nu-i înțeleg. Eu unul pot să gândesc în același timp pe două planuri. De pildă, socotesc că faptul de a cântări zarzavaturi, de a servi ziua întreagă clienții, de a mă certa cu Mary, ori de a o iubi, de a mă ocupa de copii, nu împiedică existența unui al doilea strat de gândire continuă, asupra diferitelor probleme și conjuncturi. Sunt sigur că lucrurile pot să se petreacă la fel pentru oricine. Cei care susțin că nu găsesc timp pentru gândire, probabil că mai degrabă nu doresc să gândească.

În straniul ținut în care intrasem, fără ajutorul vreunei hărți, trebuia neapărat să gândesc. În creierul meu fierbeau tot felul de întrebări, cerând să fie luate-n seamă. Totul era atât de nou pentru mine, în lumea în care pătrunsesem, încât rămâneam perplex în fața unor probleme pe care locuitorii vârstnici ai orașului le soluționaseră și le lichidaseră încă din copilărie.

Crezusem că pot pune în mișcare o acțiune pe care s-o conduc clipă de clipă, și chiar s-o opresc dac-aș fi vrut. Iar acum creștea în minte înfricoșătoarea convingere că o asemenea acțiune putea deveni un fenomen de sine-stătător, asemenea unei ființe, având țeluri și mijloace proprii, cu totul independente de creatorul ei. Și apoi se ivi un alt gând supărător. Oare acțiunea a fost provocată de mine, sau pur și simplu n-am putut să mă împotrivesc? Poate că eu am fost motorul, dar cine mă pusese în mișcare? Se părea că, pe lungul drum pe care pornisem, nu existau nici răscruci, nici bifurcații, nici posibilitate de alegere.

Posibilitatea de alegere era în aprecierea inițială: Ce este morala? Simple vorbe goale? Cât de morală era aprecierea că tatăl meu fusese un om slab, slăbiciune care de fapt consta într-un spirit generos și în iluzia neîntemeiată că și ceilalți oameni trebuiau să

fie la fel de generoși? Nu, a-i săpa groapa era pur și simplu o afacere rentabilă. Căzuse singur în ea. Nimeni nu i-a dat brânci. Oare jefuirea lui, după ce se prăbușise, a fost o acțiune imorală? După toate aparențele, nu.

Acum, New Baytown era prins într-o încercuire, care se strângea încet, hotărât, pusă în mișcare de oameni onorabili. Dacă va reuși, vor fi considerați deștepți, nu escroci. Dar dacă va interveni un factor neluat în seamă de ei, întreaga acțiune va fi socotită imorală sau necinstită? Cred că asta va depinde de faptul dacă va ieși bine sau rău. Majoritatea oamenilor consideră că succesul nu este niciodată imoral. Îmi amintesc cum, atunci când Hitler înainta nestânjenit și triumfător, mulți oameni cinstiți îi găseau calități. Și Mussolini făcuse ca trenurile să sosească la timp, și la Vichy se colaborase pentru binele Franței, și Stalin, oricum era, dar era o forță. Forța și succesul – acestea sunt mai presus de morală, mai presus de critică. S-ar părea deci că nu ceea ce faci are importanță, ci cum faci, ca și denumirea ce-o dai actelor tale. Există oare undeva, în adâncul conștiinței omenești, o forță care să frâneze sau să pedepsească? Se pare că nu. Numai eșecul se pedepsește. De fapt, până ce nu este prins criminalul, crima nici nu se consideră săvârșită. Acțiunea care urma să se desfășoare în New Baytown trebuia să-i lovească pe unii, pe alții chiar să-i distrugă, dar aceasta nu oprea nicidecum cursul acțiunii.

Nu puteam să numesc starea prin care treceam o luptă cu conștiința mea. Din momentul când deslușisem planul, și îl acceptasem, vedeam cu claritate și drumul de urmat, și primejdiile. Ceea ce mai ales mă uluia însă, era faptul că planul părea să se îndeplinească de la sine; fiecare idee dădea naștere altei idei, și totul se asambla perfect. Eu nu făceam decât să observ cum se desăvârșea planul și să mai adaug, pe ici pe colo, câte un amănunt.

Ceea ce întreprinsesem, sau plănuisem, fusese făcut cu conștiința deplină că era străin de mine dar necesar, după cum, pentru a încăleca pe un cal înalt, îți sunt necesare scările. Dar, odată călare, nu vei mai avea nevoie de ele. Poate că nu mai puteam să opresc acțiunea declanșată, dar știam că nici nu va mai

trebui să inițiez alta. Nu simțeam nevoia, și nici nu doream să devin cetățean al acelui ținut cenușiu și primejdios. De fapt, nu aveam nicio legătură cu tragedia ce avea să se dezlănțuie la 7 iulie. Nu era acțiunea mea, dar puteam s-o prevăd și s-o folosesc.

Există o credință străveche, și care se dovedește la tot pasul a fi neîntemeiată, după care gândurile omului se exteriorizează pe obraz, credința că ochii sunt ferestrele sufletului. Nu-i adevărată. Numai boala se arată pe figura omului, sau înfrângerea, sau disperarea, care sunt alte specii de boli. Sunt foarte puțini oameni înzestrați cu un simț special, ce le permite să-ți pătrundă în adâncul sufletului, să descifreze transformările, sau să perceapă un semnal tainic. Cred că Mary a mea simțea în mine o schimbare, dar îi acorda o semnificație greșită. Cred că numai Margie Young-Hunt cunoștea adevărul, dar Margie era o vrăjitoare, ceea ce mi se părea de-a dreptul îngrijorător. Aveam impresia că mai era și inteligentă – și asta era și mai îngrijorător.

Eram convins că domnul Baker va pleca în vacanță, probabil vineri după-amiază, la începutul *weekendului* de 4 Iulie. Furtuna urma să izbucnească vineri sau sâmbătă, ca să-și poată produce efectul înainte de alegeri, și era firesc să presupun că domnul Baker dorea să fie absent în momentul când se va produce lovitura. Bineînțeles, pentru mine toate acestea nu aveau nicio importanță. Era mai curând un exercițiu în expectativă, dar se impuneau anumite măsuri, pentru cazul că, cine știe, domnul Baker ar fi plecat joi seara. Operațiunea mea de sâmbătă era atât de bine pusă la punct, încât știam chiar și în somn tot ce aveam de făcut. Dacă mai încercam o vagă temere, era de genul unui ușor trac.

Luni, 27 iunie, Marullo sosi la prăvălie, imediat după deschidere. Se învârti, un timp, înapoi și încolo, examinând cu o privire ciudată rafturile, casa, vitrina-frigider, apoi se duse să inspecteze magazia din dos. După expresia feței, ai fi zis că atunci vedea totul pentru întâia oară. L-am întrebat:

— De 4 Iulie pleci în excursie?

— De ce tu întrebi asta?

— Deoarece pleacă toți cei care își pot permite.

— O! Și unde să mă duc?

— Unde se duc și ceilalți. La Catskills, sau chiar la Montauk, la pescuit. Acum este epoca tonului.

Numai la ideea de a se lupta cu un pește de vreo paisprezece kilograme, Marullo simți din nou artrita de-a lungul brațelor, pe care le îndoi strâmbându-se de durere.

Eram cât pe-aci să-l întreb când intenționa să plece în Italia, dar ar fi fost prea mult. Am renunțat și, apropiindu-mă de el, l-am apucat ușor de umărul drept.

— Alfio, i-am spus, cred că nu-ți dai seama ce faci. De ce nu te duci la New York, să te consulte cel mai bun specialist? Trebuie să existe ceva care să-ți îndepărteze durerile astea.

— Nu cred.

— Ce ai de pierdut? Du-te. Încearcă.

— Ce-ți pasă ție?

— Nu-mi pasă. Dar e destulă vreme de când lucrez aici, la un italian prost și încăpățânat. Dacă aș vedea o jigodie de câine suferind atât de mult, aș ajunge să simt și eu durerea. Vii în prăvălie, te văd mișcându-ți brațele, și trebuie să treacă o jumătate de oră după ce ai plecat ca să-mi revin în fire.

— Ții la mine?

— Pe dracu! Te lingușesc, poate o să-mi mărești leafa.

Marullo se uită la mine cu niște ochi de câine, cu cearcăne roșii; irisul și pupila păreau dintr-o singură bucată, de culoare cafeniu-închis. Parcă ar fi vrut să spună ceva, dar se răzgândi.

— Tu, puști bun ești, zise.

— Nu te baza pe asta!

— Puști bun! exclamă el și, ca și cum această explozie a emoției sale l-ar fi supărat, ieși din prăvălie și plecă.

Tocmai cântăream un kilogram de fasole verde pentru doamna Davidson, când Marullo se întoarse în goana mare. Se opri în pragul ușii și-mi strigă:

— Ia Pontiacul meu.

— Ce?

— Du-te undeva duminică și luni!

— Dar nu pot să-mi permit luxul ăsta!

— Ia și copiii. Am spus la garaj că iei Pontiacul meu. Rezervorul e plin cu benzină.

— Stai o clipă!

— Du-te naibii! Ia și copiii!

Aruncă în direcția mea ceva asemănător unui scuipat, care căzu în grămada de fasole verde. Doamna Davidson îl urmări pe Marullo cu privirea, în timp ce el pornea din nou, ca o furtună, în josul străzii. Am cules din coșul cu fasole un teanc verde: trei hârtii de câte douăzeci de dolari, împăturite foarte strâns.

— Ce-i cu el?

— E un italian emotiv.

— Probabil, de vreme ce aruncă banii așa...

Până la sfârșitul săptămânii, n-a mai apărut, așa că era în ordine. N-ar fi plecat din oraș fără să-mi spună. Trăiam senzația pe care o încerci la o defilare, când stai pe loc și privești, știind bine ce va aduce valul următor, dar totuși stai să privești până la capăt.

Nu mă așteptasem să-mi ofere Pontiacul. Nu-și împrumuta niciodată mașina, nimănui. Era o perioadă bizară. Se părea că o forță sau o voință exterioară conducea desfășurarea evenimentelor, și ele se îngrămădeau unul după altul, ca vitele pe platforma de încărcare. Știu că și inversul se poate întâmpla. Uneori, această forță sau voință exterioară modifică sau chiar distruge planurile noastre, oricât ar fi ele de minuțioase și de atent întocmite. Probabil că aceasta este și cauza credinței noastre în noroc și în nenoroc.

Joi, 30 iunie, m-am trezit ca de obicei în lumina de perlă neagră a zorilor care acum, la jumătatea verii, apăreau foarte devreme. Scaunul și biroul nu erau decât niște pete întunecate, iar tablourile, o idee mai luminoase. Perdelele albe de la fereastră parcă respirau, mișcându-se ușor încolo și înapoi, pentru că sunt rare zorile care nu aduc cu ele o boare de vânt dinspre ocean.

Când ies din apele somnului, am avantajul de a fi, în același timp, în două lumi diferite: pe firmamentul stratificat a visului și în realitatea obiectelor lumești și a minții treze. M-am întins cu voluptate – era o senzație plăcută, ca o furtună. E ca și cum pielea ți-ar fi intrat la apă în timpul nopții, iar acum trebuie s-o întinzi până la dimensiunile ei din timpul zilei, umflându-ți mușchii, ceea ce îți produce mii de furtuni plăcute.

Mai întâi, mi-am trecut în revistă visele care încă mai dăinuiau în minte, așa cum aș fi frunzărit un ziar, să văd dacă e ceva interesant sau de o oarecare importanță. Apoi am explorat ziua ce începea, sub aspectul evenimentelor neîntâmpate încă. După aceea, am pus în practică un exercițiu învățat de la cel mai bun ofițer pe care îl cunoscusem. Se numea Charley Edwards, maior între două vârste, poate puțin cam bătrân pentru un ofițer de front, dar cu o bună pregătire militară. Avea o familie numeroasă: o nevastă frumoasă și patru copii născuți la intervale egale; inima lui nu putea să tânjească la dragoste și dor pentru ei, decât atunci când el îi îngăduia. Mi-a dezvăluit și mie procedeul. În munca ucigătoare pe care o îndeplinea, nu-și putea permite nicio clipă ca atenția să-i fie abătută sau sustrasă de sentimentul iubirii; și își crease o metodă proprie. Dimineața, numai dacă nu era smuls din somn de vreo alarmă, își consacra gândurile și sufletul familiei sale. Se gândea la fiecare, pe rând: îi vedea ca și când i-ar fi avut în față; îi mângâia, asigurându-i de toată dragostea lui. Parcă ar fi scos, dintr-o vitrină, niște lucruri de mare preț, unul câte unul, privindu-l pe fiecare, pipăindu-l, sărutându-l, așezându-l la loc; în cele din urmă, le adresa un scurt rămas-bun și încuia vitrina. Totul dura o jumătate de oră dacă avea atâta timp, și după aceea nu mai trebuia să se gândească la ei toată ziua. În felul acesta, putea, netulburat de gânduri și sentimente contradictorii, să-și dedice întreaga capacitate muncii ce trebuia s-o îndeplinească: uciderea oamenilor. Era cel mai capabil ofițer pe care l-am avut. I-am cerut permisiunea să mă folosesc și eu de metoda lui, și mi-a dat-o. Când a fost ucis, mi-am zis că viața îi fusese plăcută și rodnică.

Culesese plăcerea, gustase dragostea și își făcuse datoria: câtor oameni le-a fost dat măcar să se apropie de aceste împliniri?

Nu foloseam întotdeauna metoda maiorului Charley, dar într-o zi cum era joia asta, când știam că atenția nu trebuie să-mi fie abătută cu niciun preț, m-am trezit în clipa când ziua abia își întredeschisese ușa, și mi-am vizitat familia, cum făcea cândva maiorul Charley.

I-am vizitat pe ai mei în ordine cronologică. Mai întâi, am făcut deci o plecăciune mătușii Deborah. Fusese botezată după Deborah, Judecătorul lui Israel, și eu citisem undeva că judecătorul era conducător de oști. Poate că se potrivea cu numele ei. Mătușa mea ar fi fost în stare să comande oști. Ea conducea cohortele gândurilor. De la ea deprinsesem bucuria de a învăța fără vreun profit vizibil. Aspră cum era, avea o mare sete de cunoaștere și nu o interesau cei ce nu-i semănau. I-am depus respectele mele. Bătrânului căpitan i-am închinat un toast, în lumea lui de fantome, iar pe tatăl meu l-am salutat, plecându-i capul. Mi-am depus omagiile și în pragul aceluia gol al trecutului meu, care știam că o reprezenta pe mama. N-am cunoscut-o niciodată. A murit mai înainte de a o putea cunoaște, lăsând în locul unde ar fi trebuit să-o găsesc un gol.

Ceva, însă, m-a tulburat. Mătușa Deborah, bătrânul căpitan și tata nu-mi apăreau cu claritate. Contururile lor erau vagi, tremurătoare, în loc să fie precise, ca într-o fotografie. Cine știe, poate că și amintirile minții pălesc, asemenea vechilor dagherotipii – iar fondul înconjurător pare să se lărgească, înghițind chipurile. Nu puteam să-i rețin pentru totdeauna.

Trebuia să urmeze Mary, dar am lăsat-o deoparte, pentru mai târziu.

L-am luat pe Allen. Nu reușeam să-i găsesc figura de pe când era copil, vioaie și luminată de bucurie, care mă făcea să fiu sigur de perfecțiunea omului. Mi-a apărut așa cum era acum: ursuz, încrezut, ranchiunos, absent, învăluit în durerea și uimirile pubertății; epocă îngrijorătoare, sfâșietoare, când individul, ca un câine prins în laț, trebuie să-i muște pe toți cei apropiați, și chiar

pe el însuși. Nici în imaginea minții mele, Allen nu putea să se elibereze de trăsăturile nemulțumirii, și l-am pus deoparte, spunând doar atât: știu. Îmi aduc aminte cât a fost de rău, și nu pot să-ți vin în ajutor. Nimeni nu poate. Pot doar să-ți spun că va trece. Dar tu nu poți să crezi. Mergi în pace. Mergi cu dragostea mea alături, deși, în perioada asta, nu ne putem suferi unul pe altul.

Ellen a venit cu un val de bucurie. Va fi o femeie frumoasă, mai frumoasă chiar decât maică-sa, fiindcă atunci când mutrișoara ei va căpăta trăsături definitive, va avea strania autoritate a mătușii Deborah. Capriciile, sălbăticiile, nervozitatea ei sunt doar ingredientele unei ființe frumoase și fermecătoare. Știu, pentru că am văzut-o stând adormită în picioare și strângând la micul ei piept, ca o femeie împlinită, talismanul trandafiriu. Și dacă, pentru mine, talismanul a fost și continuă să fie important, la fel este și pentru Ellen. Poate că Ellen va duce dincolo de mine, mai departe, părțica mea de nemurire. Salutând-o, am strâns-o în brațe, iar ea, întocmai ca în realitate, mi-a gădilat urechea, chicotind. Ellen a mea! Fiica mea!

Mi-am întors privirile către Mary, care dormea, zâmbind în somn, în dreapta mea. Aici e locul ei, pentru ca atunci când totul e bine și în perfectă ordine, să-și poată adăposti capul pe brațul meu drept, lăsându-mi mâna stângă liberă pentru a o dezmiarda.

Îmi cretasem, în urmă cu câteva zile, la băcănie, degetul arătător, cu cuțitul curb pentru curățatul bananelor, și buricul degetului era acum aspru, din cauza cojii groase ce se formase. De aceea am mângâiat cu degetul mijlociu, linia minunată dintre ureche și umăr, destul de ușor, însă, ca să n-o sperii, și destul de apăsat ca să n-o gădil. Ea a oftat, cum face întotdeauna, inspirând adânc și expirând încet cu voluptate. Unii oameni sunt bosumflați când se trezesc, dar Mary nu. Ea întâmpină ziua cu speranța că totul îi va face plăcere. Cunoscând-o, încerc să-i ofer câte un mic dar, pentru a-i justifica speranțele. Mă silesc, de asemenea, să păstrez daruri pentru anumite ocazii, ca darul pe care l-am scos chiar acum din punga minții mele.

Își deschisese ochii, împăienjeniți de somn.

— E ziuă? mă întrebă, aruncând o privire spre fereastră, să vadă cât de mult se luminase.

Deasupra biroului avem un tablou: niște copaci, un lac și o văcuță care stă pe malul lacului. Am putut desluși din pat coada vacii, așa că mi-am dat seama că se făcuse ziuă.

— Vreau să-ți vestesc o mare bucurie, veverița mea sprâncenată!

— Ești nebun...

— Te-am mințit eu vreodată?

— Nu știu...

— Ești destul de trează, ca să asculți vestea marii bucurii?

— Nu.

— Atunci am s-o țin pentru mine.

Ea se răsuci pe umărul stâng, făcând o cută adâncă în carnea ei moale.

— Glumești întruna. Parcă ai avea de gând să asfaltezi peluza...

— Nici pomeneală.

— Sau vrei să pui pe picioare o crescătorie de greieri...

— Nici asta. Dar văd că n-ai uitat planurile mele vechi și abandonate.

— Ai vreo glumă nouă?

— Este ceva atât de neașteptat, atât de minunat, încât nici n-o să-ți vină să crezi.

Acum, ochii ei erau limpezi și treji. Buzele îi tremurau ușor, gata să izbucnească în râs:

— Spune-mi.

— Cunoști un om de origină italiană, pe numele Marullo?

— Nebunule... Iar vrei să spui vreo prostie.

— Așa o să ți se pară. Numitul Marullo ne-a părăsit pentru câțeva vreme.

— Unde a plecat?

— N-a spus.

— Când se întoarce?

— Nu mă mai întrerupe! Nu mi-a spus nici asta. Ceea ce mi-a spus, ceea ce mi-a poruncit, atunci când am început să protestez, a

fost să luăm mașina lui și să plecăm, de 4 Iulie, într-o excursie fericită.

— Îți bați joc de mine.

— Aș scorni eu o minciună care să te întristeze?

— Dar ce i-a venit?

— N-aș putea să-ți răspund. Dar pot să jur cu orice jurământ din lume, de la cel de cercetaș, până la jurământul papal, că Pontiacul, captușit pe dinăuntru cu blană de bizon, și cu rezervorul plin cu benzină imaculată așteaptă bunul plac al Înălțimii Voastre.

— Dar unde să ne ducem?

— Asta adorabila mea soție-gândăcel, vei hotărî tu singură, și pentru a-ți pune la punct planurile, ai înainte zilele de azi, mâine și sâmbătă.

— Dar luni e sărbătoare! Vom avea libere două zile întregi.

— Exact!

— Putem să ne permitem? Poate va fi nevoie să tragem la un motel, sau să facem față altor cheltuieli...

— Putem, nu putem, o vom face. Am eu un cont secret.

— Prostuțule, cunosc eu conturile tale. Nu pot să mi-l închipui împrumutându-și mașina.

— Nici eu, și totuși mi-a împrumutat-o.

— Nu uita că ne-a adus și acadele de Paște.

— Poate că sunt manifestări de senilitate!

— Oare ce-o fi vrând?

— Acesta nu e un gând demn de soția mea. Poate că vrea să-l iubim.

— Voi avea de făcut o mie de lucruri.

— Știu!

Îmi și imaginam cum mintea-i încearcă toate posibilitățile, ca un buldozer care scarmână pământul. Știam că atenția ei mă părăsise, și că probabil nu mai puteam s-o captez, dar era mai bine așa.

La micul dejun, înainte de a-mi turna a doua ceașcă de cafea, Mary trecuse în revistă și înlăturase jumătate din localitățile balneoclimaterice din răsăritul Americii. Draga, biata de ea! Nu prea avusese parte de distracții, în ultimii ani.

— Chloe, i-am spus, știu că va fi greu să-mi acorzi atenție. Mi se oferă posibilitatea unei investiții foarte importante. Vreau să-mi dai o parte din banii tăi. Cei pe care mi i-ai dat produc destul de bine.

— Domnul Baker știe despre ce e vorba?

— E chiar ideea lui.

— Atunci ia-i. Semnează un cec.

— Nu vrei să știi cât?

— Nu.

— Nu vrei să știi în ce îți investesc? Nu te interesează detaliile? Cifrele, procentele, termenele, dividendele probabile, taxele fiscale și așa mai departe?

— Nici nu le-aș înțelege.

— Oh, ba da, ai înțelege de minune!

— În cazul acesta, nu vreau să le înțeleg.

— Nu-i de mirare că ți se spune Vulpița din Wall Street. Ce minte de om de afaceri, rece ca gheața, tăioasă ca diamantul – e înspăimântător!

— Plecăm în excursie, zise ea. Plecăm în excursie, pe două zile!

Cum naiba să n-o iubești, cum să n-o adori? *Cine e Mary – cine e ea?* cântam eu, adunând sticlele de lapte goale și plecând la lucru.

Simțeam nevoia să-l ajung din urmă pe Joey, doar pentru a-i simți prezența, dar ori eu întârziaseam, ori el trecuse o clipă mai devreme. Când am cotit pe Strada Mare, el tocmai intra în cafenea. L-am urmat, și m-am instalat pe taburetul de lângă el.

— Joey, dumneata m-ai făcut să deprind aceste obiceiuri.

— Bună, domnule Hawley. Cafeaua e azi grozavă!

Am salutat-o pe vechea mea prietenă din școală.

— Bună dimineața, Annie.

— Ai de gând să devii un obișnuit al localului, Eth?

— Așa se pare. O cafea, dar să fie neagră.

— E neagră.

— Neagră ca ochii disperării.

— Cum?

— Neagră de tot.

— Eth, dacă găsești ceva alb în ea, îți voi da încă o ceașcă.

— Cum merge treaba, Morph?

— Tot așa, doar că ceva mai rău.

— Nu vrei să facem schimb de slujbe?

— Aș cam vrea, mai ales când vin niște sărbători mai barosane.

— Nu ești singurul om care are mai multă treabă acum. Oamenii își fac și stocuri de alimente.

— Cam așa-i. Nu m-am gândit la asta.

— Își cumpără alimente pentru picnic, murături, salamuri și, desigur, marțipan. Deci și la voi e agitație?

— Cu 4 Iulie, care cade taman luni, și cu vremea asta frumoasă, crezi că-i de glumă? Și, pe deasupra, Atotputernicului Dumnezeu i s-a făcut de odihnă, de o vacanță la munte.

— Domnul Baker?

— Doar n-o fi James G. Blaine^{xxvi}!

— Aș vrea să-l văd. Am nevoie să-l văd.

— Încearcă să-l prinzi dacă poți. Se agită, ca o băncuță pe o tamburină.

— Pot să-ți aduc sendvișurile pe terenul de luptă, Joey.

— Chiar voiam să te rog.

— De data asta plătesc eu, zisei.

— Perfect!

Am traversat strada împreună și am intrat pe alee.

— Pari cam deprimat, Joey.

— Sunt. Mi-e cam lehamite de banii altora. Am un *rendez-vous* o grozăvenie, pentru weekend, și mi-e că n-o să fiu prea în formă.

Introduse în broască hârtia de învelit guma de mestecat și intra zicând:

— La revedere!

Apoi încuie ușa. Am împins-o ușor, și a cedat:

— Joey! i-am strigat. Vrei un sendviș, astăzi?

— Nu, mulțumesc, strigă el, din interiorul întunecat, care miroase a ceară de frecat parchetul. Poate vineri, dar sâmbătă sigur!

— Nu închideți la prânz?

— Ți-am mai spus. Banca închide, dar Morphy nu.

— Vino pe la mine.

— Mulțumesc, mulțumesc, domnule Hawley. În dimineața aceea nu aveam nimic să spun trupelor mele, aliniate pe rafturi, în afară de: „Bună dimineața, domnilor – pe loc repaus!”

Câteva clipe înainte de ora nouă, eram afară, cu șorțul dinainte și cu mătura în mână, măturând trotuarul.

Domnul Baker este atât de punctual, încât parcă îi aud mereu tic-tacul, și sunt sigur că în pieptul lui există un arc de ceasornic. Opt cincizeci și șase, cincizeci și șapte, iată-l venind, în jos, pe Strada Ulmilor, opt cincizeci și opt, traversează; opt cincizeci și nouă – e în fața ușilor cu geam, unde eu, cu mătura în poziție de „pentru onor arm”, i-am ieșit în față.

— Domnule Baker, vreau să vă vorbesc.

— Bună dimineața, Ethan. Poți să aștepți un minut? Poftim înăuntru.

L-am urmat, și lucrurile s-au petrecut întocmai cum spusese Joey – ca o ceremonie bisericească, în clipa în care minutarul a arătat ora nouă fix, toți au luat poziția de drepți. Dinspre ușa mare de oțel a seifului s-a auzit un declic și o sonerie. Apoi Joey a format combinația mistică a numerelor și a manevrat roțița care deschise seiful. Sfânta Sfintelor s-a deschis solemn, iar domnul Baker a primit salutul banilor îngrămădiți înăuntru. Eu am rămas în spatele rampei, ca un umil credincios în așteptarea împărtășaniei.

Domnul Baker se întoarce spre mine:

— Zi, Ethan. Ce pot face pentru dumneata?

I-am spus, cu glasul scăzut:

— Vreau să vă vorbesc între patru ochi, și nu pot să părăsesc prăvălia.

— E ceva urgent? Nu poate să mai aștepte?

— Mă tem că nu.

— Ai nevoie de vreun ajutor?

— Da.

— Dacă prind o clipă liberă, trec pe la tine. Ai aflat ceva despre Taylor?

— Încă nu. Dar am întins câteva antene.

— Voi face tot posibilul să vin.

— Vă mulțumesc, domnule.

Eram sigur că va veni. Și, într-adevăr, veni, în mai puțin de o oră. Așteptă până ce plecară clienții aflați în prăvălie.

— Ei, despre ce e vorba, Ethan?

— Domnule Baker, știu că pentru doctori, avocați și preoți există secretul profesional. Există așa ceva și pentru bancheri?

El zâmbi.

— Ethan, ai mai auzit vreodată pe un bancher discutând despre interesele clienților săi?

— Nu.

— Ei bine, întreabă o dată și ai să vezi dacă obții ceva. În afară de asta, sunt prietenul dumitale, Ethan.

— Știu. Cred că sunt puțin cam nervos. De multă vreme nu mi s-a mai oferit o șansă.

— Ce șansă?

— Domnule Baker, voi da cărțile pe față. Marullo a intrat într-un bucluc.

El se apropie de mine:

— Ce fel de bucluc?

— Nu știu exact, domnule. Cred că s-ar putea să fie intrare ilegală în țară.

— De unde știi?

— Mi-a spus-o el – nu cu atâtea cuvinte. Știți cum e el!

Aproape că reușeam să văd cum i se frământă mintea, apucând elemente disparate și încercând să le potrivească.

— Spune mai departe. Asta înseamnă deportare.

— Mă tem că da. S-a purtat frumos cu mine, domnule Baker. N-aș vrea să-i fac niciun rău.

— Ethan, ai o datorie față de tine însuși. El ce ți-a propus?

— De fapt, nu e chiar o propunere. E ceea ce am reușit să deduc dintr-o serie de cuvinte sugrumate și fără șir. Am înțeles că, dacă

aș avea la îndemână cinci mii de dolari bani gheață, aș putea cumpăra prăvălia.

— Asta arată că are de gând să dispară – dar tu nu știi nimic?

— Nu știu nimic precis.

— Deci nu vei risca să fii acuzat de complicitate. Nu ți-a spus nimic clar.

— Nu, domnule.

— Atunci cum ai ajuns la cifra asta?

— Simplu, domnule. Atât valorează tot ce avem în prăvălie.

— Dar ai putea s-o capeți și cu mai puțin?

— Poate.

Privirea lui rapidă străbătu prăvălia, evaluând-o.

— Dacă nu te înșeli în bănuiala dumitale, te afli într-o situație de care ai putea să profiți de minune.

— Nu prea mă pricep la tocmești.

— Știi că nu aprob aranjamentele făcute pe sub mână. Poate ar trebui să stau eu de vorbă cu el.

— E plecat din oraș.

— Când se întoarce?

— Nu știu, domnule. Nu uitați că este numai o impresie de-a mea. Cred că, dacă aș avea bani gheață, el ar fi dispus să trateze. Mă simpatizează, știți.

— Știu.

— N-aș putea suporta ideea că l-am speculat.

— El poate să primească oricând acești bani de la altcineva. Ar putea primi ușor zece mii de la oricine.

— Atunci, poate că-mi fac prea multe iluzii.

— Nu fi lipsit de orizont. Trebuie să te gândești la tine, tu ești numărul unu.

— Numărul doi. Bani sunt ai lui Mary.

— Ai dreptate. Ce ai de gând?

— M-am gândit să-mi faceți niște hârtii și să lăsați necomplete date și suma. Apoi m-am gândit să scot banii vineri.

— De ce vineri?

— Este o simplă supoziție a mea, dar el mormăia ceva despre faptul că în timpul sărbătorii toată lumea e plecată. M-am gândit că s-ar putea să apară tocmai atunci. Nu are cont la dumneavoastră?

— Nu, fir-ar să fie! L-a retras acum, de curând. Zicea că vrea să cumpere niște acțiuni. Nu m-am gândit la nimic rău, pentru că a mai procedat așa și altădată, și întotdeauna aducea înapoi mai mult decât retrăsese.

Privea fix în ochii unei foarte colorate domnișoare Rheingold de pe frigider, dar nu se gândea să răspundă invitației ei zâmbitoare.

— Știi că în chestia asta poți să fii tras pe sfoară într-un mod îngrozitor?

— Ce vreți să spuneți?

— Mai întâi, el ar putea să mai vândă prăvălia la un știu câți, și apoi, s-ar putea ca prăvălia să fie înecată până în gât în ipotecă. N-ai niciun fel de garanție.

— Poate că ar trebui să caut în registrul de la primărie. Știu cât sunteți de ocupat, domnule Baker. Profit de prietenia ce o purtați familiei mele. Afară de asta, sunteți unicul prieten care se pricepe în astfel de chestiuni.

— Am să-i telefonez lui Tom Watson, în privința ipotecii. Fir-ar să fie, Ethan, ce prost a picat! Vreau să plec mâine seară într-o mică excursie. Dacă e adevărat, și dacă el e un escroc, poți să cazi prost. Prost de tot.

— În cazul acesta, poate că ar fi mai bine să renunț. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, m-am săturat, domnule Baker, să tot fiu vânzător de băcănie!

— N-am spus că trebuie să renunți. Am spus că există și risc.

— Mary ar fi extrem de fericită dacă aș deveni proprietarul prăvăliei. Dar cred că aveți dreptate. Nu trebuie să risc banii ei. Cred că e mai bine să telefonez la F.B.I.

— Cu asta ai putea să pierzi tot avantajul pe care îl ai.

— În ce fel?

— Dacă el e deportat, poate să-și vândă avutul printr-un intermediar, și atunci această prăvălie va face mult mai mult decât

poți dumneata să plătești. Dumneata nu știi dacă el intenționează s-o șteargă. Ce poți deci să spui celor de la F.B.I., dacă nu știi nimic precis? Nici nu știi dacă a fost descoperit.

— Asta e adevărat.

— De fapt, nu știi nimic despre el. Nimic cert. Tot ceea ce mi-ai povestit sunt doar vagi bănuieli, nu-i așa?

— Da.

— Pe care ai face mai bine să le uiți.

— N-ar fi o greșeală să-i plătesc cu bani gheață, fără niciun act?

— Ai putea scrie pe cec... ceva, cam în felul ăsta: „Pentru investiție în afaceri de băcănie, cu domnul Marullo.” Asta ar fi un document care ar justifica intențiile dumitale.

— Dar dacă nu-mi reușește niciuna dintre aceste combinații?

— Vei depune banii înapoi la bancă.

— Credeți că merită riscul?

— Eh, totul e un risc, Ethan. E un risc să umbli la dumneata cu atâția bani.

— Am să fiu cu grijă.

— Tare aș fi vrut să nu lipsesc din oraș.

Ceea ce am mai spus despre potrivirea timpului, continuă să fie valabil. Cât timp am discutat cu domnul Baker, n-a intrat nimeni în prăvălie; în schimb, acum intrară șase inși – trei femei, un bătrân și doi copii. Domnul Baker veni mai aproape de mine și-mi spuse încet:

— Am să-ți dau hârtii de câte o sută de dolari, și îmi voi nota seriile bancnotelor. Dacă îl vor prinde, poți să-ți recapeți banii.

Apoi salută grav cele trei femei, dând din cap, spuse bătrânului „Bună dimineața, George”, și își trecu degetele prin părul aspru al puștilor. Domnul Baker este un om foarte abil.

Capitolul XIV

Întâi iulie. Dată care împarte anul în două, așa cum cărarea împarte părul capului. Eu o fixasem ca o piatră de hotar pentru mine – ieri fusesem un anume fel de om, mâine aveam să fiu altul. Pornisem unele acțiuni ce nu mai puteau fi revocate. Și timpul, și evenimentele își spusese cuvântul, arătând că erau de acord să colaboreze cu mine. Nu încercasem nicio clipă să invoc virtutea, pentru a mă minți pe mine însumi asupra celor ce voiam să întreprind. Nimeni nu mă determinase să pornesc pe calea ce mi-o alesesem. Renunțasem, pentru un timp, la anumite principii morale și la o anumită comportare pentru a obține în viitor confort, demnitate și siguranță. Aș putea foarte ușor să afirm că totul fusese întreprins numai de dragul alor mei, socotind că în confortul și siguranța lor îmi voi regăsi demnitatea. De fapt, scopul meu era mult mai limitat și mă gândeam că, odată atins, voi putea reveni la vechile mele norme de conduită. Aveam convingerea că era posibil. Războiul nu reușise să facă din mine un ucigaș, deși, o vreme, ucisesem oameni. Faptul de a trimite oameni în recunoaștere, știind că unii dintre ei vor muri, nu-mi provoca – așa cum provoca altora – niciun fel de bucurie a sacrificiului; nu m-am putut bucura niciodată de actele mele, nici n-am căutat justificări, dar nici nu mi-am iertat nimic. Principalul era să-mi cunosc cu precizie limitele scopului propus și, odată realizat, să opresc desfășurarea mai departe a evenimentelor. Dar asta nu puteam decât dacă eram perfect conștient de ceea ce făceam și nu căutam să mă înșel pe mine însumi: să-mi obțin securitatea și demnitatea și apoi să frânez întreaga acțiune. Învățasem pe front că morții și răniții nu sunt victimele mâniei, urii sau cruzimii, ci ale unei acțiuni în desfășurare. Și cred că în

momentul consimțirii între învingător și învins, între ucigaș și ucis, există iubire.

Dar hârtiile mâzgălite de mâna lui Danny, ca și privirea recunoscătoare a lui Marullo, mă dureau ca o rană.

N-a trebuit să zac treaz, cum se spune că fac oamenii în ajunul unei bătălii. Somnul m-a prins repede, un somn greu, deplin; și m-a părăsit la fel de ușor în revărsatul zorilor, lăsându-mă împrăștiat. N-am mai zăbovit în pat, ca de obicei, așteptând să se lumineze. Dorința mea cea mai vie era să-mi revăd încă o dată viața, așa cum o trăisem până atunci. M-am strecurat fără zgomot din pat, m-am îmbrăcat în baie și am coborât scara, călcând pe lângă perete. Fără să-mi dau seama de ce, m-am dus la vitrină, am descuiat-o și am căutat piatra trandafirie, pipăind cu degetele. Am băgat-o în buzunar, și am încuiat la loc vitrina. N-o scosesem din casă toată viața mea și nu știuseseam că o voi face azi-dimineață. Memoria mi-a ajutat să mă orientez prin întunericul din bucătărie și să ies afară prin ușa din dos, în curtea care se colora în cenușiu. Ulmii boltiți, cu frunzișul bogat, formau o adevărată peșteră. Dacă aș fi avut în clipa aceea Pontiacul lui Marullo, aș fi gonit cu mașina afară din New Baytown, până în lumea primei amintiri, care începea să se trezească. Urmăream la nesfârșit, cu vârful degetului, linia unduită de pe talismanul cald ca pielea, pe care-l țineam în buzunar. Era oare un talisman?

Mătușa Deborah, care mă condamnase de mic copil să urc pe Golgota, folosea cuvintele ca o mașină de precizie. Nu admitea nicio abatere de sens, iar mie nu-mi permitea niciun fel de echivoc. Ce forță avea bătrâna! Dacă și-a dorit vreodată să devină nemuritoare, apoi a și devenit, în creierul meu. Văzându-mă odată cum urmăream cu degetul desenul enigmatic de pe piatra trandafirie, mi-a spus:

— Ethan, acest obiect exotic ar putea să devină talisman.

— Ce înseamnă un talisman?

— Dacă-ți spun, are să-ți intre pe-o ureche și-o să-ți iasă pe alta. Caută-l în dicționar.

Dacă știu azi o mulțime de cuvinte e datorită mătușii Deborah care, cea dintâi, mi-a ațâțat curiozitatea și apoi m-a obligat să mi-o satisfac cu propriile mele eforturi. Eu, bineînțeles, i-am răspuns: „Nu mă interesează.” Dar ea știa dinainte că, după ce voi rămâne singur, am să mă reped la dicționar, așa că mi-a repetat cuvântul, silabisindu-l, ca să-l pot găsi: *T-a-l-i-s-m-a-n*. Era foarte sensibilă în privința cuvintelor și detesta întrebuintărea lor greșită, tot așa cum detesta să se umble neîndemânatec cu obiectele delicate. Acum, după atâția ani, încă mai văd în fața ochilor pagina de dicționar – încă mă mai aud silabisind greșit cuvântul „talisman”. Scris cu alfabet arab, acest cuvânt arăta ca o linie tremurată, cu un bulb la capăt. În grecește, îl puteam pronunța datorită autorității bătrânei. *„Piatră sau alt obiect, având gravate figuri sau litere, căruia îi sunt atribuite puterile oculte ale influențelor planetare și ale constelațiilor cerești sub care a fost confecționat; se poartă de obicei ca amuletă, pentru a îndepărta duhurile rele sau pentru a aduce noroc.”* Am fost nevoit să caut în dicționar la cuvintele „ocult”, „planetar”, „ceresc”, și „amuletă”. Așa se întâmplă întotdeauna. Un cuvânt atrăgea după sine altele, ca niște pocnitori legate în șir.

Mai târziu, am întrebat-o:

— Dumneata crezi în talismane?

— Ce-are a face credința mea cu talismanele? mi-a răspuns.

I-am întins piatra trandafirie:

— Ce înțeles are figura asta, sau semnele astea?

— E talismanul tău, nu al meu. Înseamnă ceea ce vrei tu să însemne. Pune-l la loc, în vitrină. O să te aștepte acolo.

Acum, când treceam pe sub bolta ulmilor, piatra era mai vie ca niciodată, și asta-i adevărata nemurire. Linia cioplită trecea când pe deasupra, când pe dedesubtul ei înseși, de jur împrejur, mereu deasupra și dedesubt, ca un șarpe fără cap și fără coadă, fără început și fără sfârșit. Și oare de ce o luam acum pentru prima oară cu mine? Pentru a îndepărta duhurile rele? Pentru a-mi aduce noroc? Eu nu cred în prezicerea norocului, iar nemurirea mi s-a părut întotdeauna o jalnică promisiune pentru cei dezamăgiți.

Linia de lumină care se arăta dinspre răsărit anunța luna iulie. Iunie dispăruse în noapte. Iulie este de alamă, când iunie este de aur, și de plumb când iunie este de argint. Frunzele de iulie sunt grele, robuste și nenumărate. În iulie, cântecul păsărilor e un refren plin de emfază, dar lipsit de pasiune, deoarece cuiburile au rămas goale și puii golași încearcă, stângaci, să zboare pentru prima oară. Nu, iulie nu este luna făgăduințelor sau împlinirilor. Fructele cresc, dar nu sunt nici dulci, nici rumene, știuletele de porumb este doar o legăturică verde și săracuță, cu câteva fire galbene, necoapte. Dovlecii mai poartă cununile ombilicale ale inflorescenței uscate.

Mi-am îndreptat pașii către strada Porlock, strada cea bine hrănită și mulțumită. Crescând ușor, lumina zorilor de alamă scotea din întuneric boschetele de trandafiri, grele de flori mature, ca niște femei care nu mai reușesc să-și ascundă sub corsete pântecel proeminent, în timp ce picioarele continuă să le rămână frumoase.

Umblând agale, m-am trezit nu rostind, dar simțind cuvântul „adio”. Nu era „rămas bun”. „Rămas bun” are parcă un ecou dulce, de reticență. „Adio” e scurt și definitiv, cuvânt cu dinții ascuțiți, buni să taie ața dintre trecut și viitor.

Am ajuns la Portul Vechi. Cui îi spuseseam adio? Nu știu. Nu reușeam să-mi amintesc. Cred că doream să mă duc la Refugiul meu, dar, cunoscând marea, știam că fluxul înaintase și că refugiul meu era inundat de valurile negre. Văzusem cu o noapte înainte luna; își începuse un nou pătrar abia de patru zile și arăta ca un ac chirurgical curb, puțin îngroșat, dar avea destulă putere pentru a împinge fluxul în gura de peșteră a Refugiului.

N-avea niciun rost să mai dau o raită pe la cocioaba lui Danny cu speranța că-l voi întâlni. Se luminase îndeajuns și vedeam că ierburile se înălțau, drepte, pe poteca pe care pașii lui Danny le striviseră până atunci la pământ.

Portul Vechi era împetrișat cu ambarcațiuni zvelte, estivale, cu greementele învelite în prelate; ici și colo, câte un ins mai matinal

se pregătea să iasă în larg, ridicând flocurile, fixând arborele mare și parâmele.

Portul nou era mai agitat. Bărcile de închiriat erau legate de chei, pentru ca să poată sări cu ușurință în ele amatorii, acei nesățioși pescari sezoniști, care nu se uită la bani și își încarcă puntea până la refuz cu pește, ca apoi să se întrebe mirați, după-amiază, ce pot să facă cu el, înghesuit în saci și coșuri, mormane întregi de rândunici de mare, bibani, ba chiar ghidrini subțiri, smulși cu lăcomie din lumea apei, ca să fie lăsați să moară și apoi azvârliți înapoi în valuri, hrană pescărușilor. Pescărușii se adună în stoluri și așteaptă, știind că pescarii sezoniști se vor scârbi de-atâta belșug. Cine are chef să curețe un morman de pește? E mai greu să-l cureți decât să-l prinzi.

Acum, golful era neted ca oglinda, iar lumina de alamă se revărsa asupra lui. Geamandurile stăteau neclintite la marginea canalului, fiecare oglindindu-se invers în apă.

M-am îndreptat spre monumentul eroilor, unde se ridica zilnic drapelul, și mi-am citit numele, scris cu litere de argint, printre eroii supraviețuitori – CPT. E. A. HAWLEY – și dedesubt, cu litere de aur, erau numele celor optsprezece din New Baytown, care nu s-au mai întors. Cunoșteam numele celor mai mulți dintre ei și îi cunoscusem cândva și pe oameni. Pe vremuri nu se deosebeau de ceilalți: acum, numele lor erau scrise cu litere de aur. Pentru o fracțiune de secundă mi-am dorit să fiu și eu trecut printre ei: Cpt. E. A. Hawley, scris cu litere de aur, printre fricoși și simulanți, lași și eroi, strânși laolaltă de aurul literelor. În război nu pier numai vitejii, dar vitejii au mai multe șanse să moară.

Grăsunul Willie apăru și trase mașina lângă monument, opri și luă drapelul de pe scaunul din dreapta volanului.

— Bună, Eth, zise. Potrivi la locul lor inelele de alamă și ridică drapelul, încet, până în vârful prăjinii; acolo, pânza atârna inertă, ca un spânzurat.

— A ținut pân' la țanc, zise Willie, gâfâind puțin. Uită-te la el. Încă două zile și-o să-l ridicăm pe cel nou.

— Cel cu cincizeci de stele?

— Te cred. Vom avea unul de nylon, o drăcie mare de tot, de două ori cât ăsta, da' pe jumătate mai ușor.

— Cum merg treburile, Willie?

— Nu mă pot plânge... dar mă plâng! Sărbătoarea asta de 4 Iulie se sfârșește întotdeauna cu bătaie de cap. Acum cade într-o luni, și o să avem multe accidente și bătăi, și bețivi – bețivi veniți din afara orașului. Vrei să te duc cu mașina până la prăvălie?

— Mulțumesc. Trebuie să mă opresc la poștă, și mă gândeam să beau și o cafea.

— În regulă. Te duc cu mașina. Aș merge și eu la o cafea, dar Stoney e turbat ca un taur.

— Ce i s-a întâmplat?

— Dumnezeu știe! A fost plecat vreo două zile, și de când s-a întors, e turbat și dat dracului.

— Unde a fost plecat?

— Nu mi-a spus, dar s-a întors furios. Te aștept până ce-ți ridici scrisorile.

— Nu te deranja, Willie. Trebuie să expediez câteva.

— Cum vrei...

Întoarse mașina și porni în sus, pe Strada Mare.

În localul poștei era încă întuneric, iar pe podeaua proaspăt ceruită am văzut un aviz: ATENȚIE. PODEA LUNECOASĂ.

Familia noastră deținea, încă de pe vremea când fusese construită poșta cea veche, căsuța poștală numărul 7. Am format combinația G 1/2 R și am scos un teanc de prospecte și anunțuri adresate „Posesorului Căsuței Poștale”. Era tot ce promisem – hârtii bune de aruncat la coș. Am luat-o pe Strada Mare, cu intenția de a mă opri să beau o cafea, dar, în ultimul moment, nu i-am mai simțit nevoia, sau n-am mai vrut să fiu obligat să vorbesc, sau... nu știu de ce. Nu mai voiam, pur și simplu, să intru în cafeneaua *La Marinarul!* Doamne, Dumnezeule, ce amalgam de impulsuri dezordonate este bărbatul... Și bănuiesc că și femeia la fel.

Tocmai măturam trotuarul, când domnul Baker și-a făcut, punctual, apariția, venind dinspre Strada Ulmilor, și a intrat apoi

în localul băncii, pentru a asista la ceremonia deschiderii seifului. În timp ce, fără prea mult chef, aranjam niște pepeni galbeni pe tarabele de la intrare, în fața băncii se opri o mașină verde, blindată, de tip vechi. Prin ușa de la spate au ieșit doi gardieni, înarmați până în dinți, cărând înăuntru în bancă niște saci cenușii, plini cu bani. După vreo zece minute au ieșit din localul băncii, s-au urcat în fortăreața nituită și-au plecat. Mă gândeam că au trebuit să aștepte până când Morph a numărat banii, iar domnul Baker a semnat și le-a dat chitanța. Mare bătaie de cap să ai bani lăsați în grija ta. Vorba lui Morph: banii altora te pot dezgusta. După mărimea și greutatea sacilor, probabil că banca se aștepta la retrageri mari de bani cu ocazia sărbătorii. Dacă aș fi fost un oarecare jefuitor de bancă, aș fi socotit că acum e momentul să dau lovitura. Dar eu nu eram un jefuitor de rând. Datoram amicului Joey toate cunoștințele mele în acest domeniu. Joey ar fi putut să devină un adevărat as, dac-ar fi vrut. Oare de ce n-o fi încercat, măcar așa, să-și verifice în practică teoria?

În dimineața aceea am avut de lucru până peste cap. A fost mai rău decât îmi închipuisem. Soarele ardea necruțător, și de-abia dacă se simțea vreo încercare de vânt; un timp care îi face pe oameni să plece în vacanță fie că vor, fie că nu. Un șir lung de cumpărători așteptau să fie serviți. Un lucru era clar – de-ar fi venit peste mine iadul sau potopul îmi trebuia un ajutor. Dacă Allen nu va reuși să se descurce, îl voi da afară și voi angaja pe altcineva.

Domnul Baker a venit pe la unsprezece, extrem de grăbit. Am fost silit să las câțiva clienți să aștepte și m-am retras cu el în magazie.

Îmi întinse un plic mare și unul mai mic, și, de grăbit ce era, latră un fel de stenogramă:

— Tom Watson spune că actul este în regulă. Nu știe dacă e ipotecată. Crede că nu. Iată actele de cumpărare. Semnează aici, și aici. Am însemnat bancnotele și mi-am notat numerele. Uite un cec gata completat. Trebuie doar să-l semnezi. Regret că trebuie să plec în grabă, Ethan. Nu-mi place să lucrez în felul ăsta.

— Credeți într-adevăr că este cazul să merg mai departe?

— Ce dracu, Ethan, după toată bătaia mea de cap...

— Iertați-mă, domnule. Îmi pare rău. Știu că aveți dreptate.

Am pus cecul pe o cutie cu lapte condensat și l-am semnat.

Domnul Baker nu era totuși chiar atât de grăbit, încât să uite că trebuie să examineze cecul.

— La început să oferi două mii. Și nu ridică oferta decât cu câte două sute. Știi, desigur, că nu mai ai în bancă decât cinci sute. Să te ferească Dumnezeu să-i pierzi și pe ăștia.

— Dacă prăvălia nu e grevată n-aș putea face un împrumut, pe ipotecă?

— Poți foarte bine, dacă vrei să te mănânce dobânda.

— Nu știu cum să vă mulțumesc...

— Să fii tare, Ethan. Nu te lăsa înduioșat. El este în stare să te vrăjească. Toți italienii sunt niște vrăjitori. Ține minte că tu ești numărul unu.

— Vă sunt foarte recunoscător.

— Trebuie să plec, zise el. Vreau să ajung pe autostradă până nu începe aglomerația de la prânz.

Ieși pe ușă aproape ciocnindu-se cu doamna Willow, care examinase fiecare cantalup de câte două ori.

Ziua a continuat în același ritm frenetic. Bănuiesc că soarele, care inunda străzile, îi făcea pe oameni iritabili și puși pe ceartă. Se părea că în loc să-și facă provizii pentru o zi de sărbătoare, se aprovizionează cu stocuri de alimente în vederea unei catastrofe. Chiar dacă aș fi vrut, n-aș fi avut răgazul să-i duc lui Morph un sandwich la birou.

Nu numai că trebuia să servesc lumea, mai trebuia să fiu și cu ochii în patru. Mulți dintre cumpărători erau sezoniști, străini de oraș, și dacă nu-i păzești, fură. Parcă nu se pot stăpâni. Și nici măcar nu fură întotdeauna lucruri de care au nevoie. Sunt atrași mai ales de borcane mici, cu delicatose, ficatul de găscă, icrele negre, și ciupercile mici. De aceea, Marullo îmi ceruse să țin astfel de mărfuri în spatele tejghelei, unde cumpărătorii nu au acces. El m-a mai învățat că nu câștigi nimic prinzând un asemenea hoț

asupra faptului. Imediat, și ceilalți cumpărători devin nervoși, poate din cauză că fiecare se simte – măcar cu gândul – vinovat. Singura soluție este să-ți scoți eventual paguba în contul altui client. Dar eu, când vedeam că vreunul se apropie prea mult de anumite rafturi, îi retezam tentația, zicând:

— Murăturile acestea costă o nimica toată. Odată, am văzut un client tresărind, de parcă i-aș fi ghicit gândurile. Ceea ce urăsc, în primul rând, în această privință, este bănuiala. E neplăcut să fii bănuitor. Mă indispuce, am sentimentul că un singur individ dăunează multora.

Ziua se transformase într-un fel de tristețe, iar timpul lânzezea. După cinci, a venit Stoney, slab și sever, cu figura unui om bolnav de ulcer. A cumpărat o cină ce se mănâncă privind programul televiziunii: un biftec țărănesc, morcovi, piure de cartofi, toate gata preparate și conservate prin frig, așezate pe un fel de tavă de aluminiu.

— Arăți de parcă ai suferi de insolație, dom' Șef, i-am spus eu.

— Nu, nici vorbă! Mă simt minunat. Dar arăta cât se poate de rău.

— Vrei două porții?

— Una singură. Nevastă-mea e plecată într-o vizită. Polițistul n-are sărbători.

— Foarte rău.

— De fapt, mi-e totuna. Cu gloata asta care se-nvârte prin oraș, tot nu prea am timp de casă.

— Am auzit că ai fost plecat.

— Cine ți-a spus?

— Willie.

— Ar fi mai bine să-și țină gura.

— N-a vrut să facă niciun rău.

— N-are destulă minte pentru asta. Poate că n-are destulă minte nici să se ferească de zdup.

— Dar cine are destulă? zisei intenționat, și Stoney reacționează mai exagerat decât mă așteptam.

— Ce anume vrei să spui, Ethan?

— Vreau să spun că la noi sunt atâtea legi, încât nu poți să respiri fără să nu încalci măcar una.

— Adevărat. Sunt alcătuite în așa fel, încât nici nu-ți dai seama când ai greșit.

— Vreau să te întreb ceva, șefule... Făcând curățenie, am găsit un revolver vechi, murdar și complet ruginit. Marullo zice că nu-i al lui, și e clar că nu-i nici al meu. Ce să fac cu el?

— Mi-l predai mie, dacă nu vrei să faci cerere pentru permis.

— Îl aduc mâine de acasă. L-am băgat într-un bidon cu benzină. Ce faceți cu astfel de obiecte, Stoney?

— Ei, controlăm dacă n-au fost cumva folosite la cine știe ce năzbâtii. Apoi le aruncăm în ocean.

Se simțea parcă mai bine, dar fusese o zi lungă și toridă. Nu voiam să-l las din mână.

— Ții minte că acum vreo doi ani a existat un caz asemănător undeva, în statul nostru? Poliția a pus atunci în vânzare niște arme confiscate.

Stoney zâmbi, cu zâmbetul amabil al unui crocodil, și cu aceeași voioasă nevinovăție:

— Am avut o săptămână infernală, Eth. O săptămână într-adevăr infernală. Dacă ai de gând să mă iei peste picior, lasă-te păgubaș. Săptămâna asta a fost infernală, chiar fără glumele tale...

— Îmi pare rău, dom' Șef. Ce-ar putea face un cetățean treaz ca să-ți dea o mână de ajutor? Vrei să ne îmbătăm împreună?

— Pe Dumnezeuul meu că tare-aș vrea. Înainte de orice, asta aș vrea: să mă îmbăt.

— De ce n-o faci?

— Ai aflat? Nu, n-aveai de unde! Dacă aș ști măcar pentru ce și de unde a pornit!

— Ce tot spui?

— Lasă, Eth, uită ce-am spus. Adică nu – nu uita. Tu ești prieten cu domnul Baker. Are vreo afacere recentă în curs de negociere?

— Nu suntem chiar atât de prieteni.

— Dar cu Marullo ce e? Unde e Marullo?

— A plecat la New York. Vrea să vadă ce-i cu artrita lui.

— Doamne Dumnezeu! Nu înțeleg. Pur și simplu, nu înțeleg. Dacă ar exista măcar vreo urmă, aș ști de unde s-o pornesc.

— Vorbești în enigme, Stoney.

— Nu, nu mai vorbesc nimic. Am vorbit chiar mai mult decât trebuia.

— Eu nu sunt prea isteț, dar dacă vrei să-ți descarci sufletul...

— Nu vreau. Nu... Ei nu vor reuși să mă facă să pălăvrăgesc, chiar dacă aș ști despre cine este vorba. Uită totul, Eth. Sunt pur și simplu îngrijorat.

— Față de mine nu puteai să pălăvrăgești, Stoney. Ce s-a întâmplat – e vorba de curtea cu juri?

— Așadar, ești la curent.

— Oarecum.

— Ce se ascunde înapoia acestei afaceri?

— Progresul.

Stoney se apropie de mine, și mâna lui de fier îmi strânse cu atâta putere brațul, încât mă duru.

— Ethan, zise el cu asprime, crezi că sunt un polițist bun?

— Cel mai bun.

— Țasta e țelul meu. Vreau să fiu cel mai bun. Eth... dumneata crezi că este cinstit să-l silești pe un om să-și denunțe prietenii, pentru ca să-și salveze propria lui piele?

— Nu, nu cred.

— Nici eu. Nu pot să admir un regim care utilizează astfel de procedee. Ceea ce mă sperie, Eth, este că... de azi înainte n-am să mai fiu un polițist chiar atât de bun, pentru că n-am să mai admir ceea ce trebuie să fac.

— Te-au prins cu ceva, șefule?

— Exact... Avem atâtea legi, încât nici nu mai poți măcar să respiri fără să încalci vreuna dintre ele. Dar, Isuse Cristoase! Erau chiar prietenii mei! N-ai să spui nimănui, Ethan?

— Nu, n-am să spun. Ți-ai uitat mâncarea, șefule.

— Mda! zise el. Am să mă duc acasă, am să-mi scot pantofii, și am să urmăresc la televizor cum trebuie să procedeze polițiștii...

Să știi că o casă goală este uneori foarte odihnitoare. La revedere, Eth.

Îmi place Stoney. Cred că este un polițist capabil. Mă întreb unde îl vor conduce urmele...

Mă pregăteam să închid prăvălia, și tocmai trăgeam înăuntru coșurile cu fructe, când apăru și Joey Morphy.

— Repede! i-am spus, și am închis ușile duble de la intrare, coborând obloanele de culoare verde-închis. Vorbește în șoaptă.

— Ce te-a apucat?

— Poate că vine vreunul, care vrea să mai cumpere...

— Aha! Pricep. Dumnezeu, nu-nghit defel sărbătorile lungi. Scot la suprafață tot ce e mai rău în oameni. Încep nebunește și la urmă se întorc acasă frânți de oboseală și lefteri.

— Vrei să bei ceva rece, până îmi acopăr iubita cu plăpumioara?

— N-am nimic împotriva. Ia vezi, ai vreo bere rece?

— Nu vindem decât pentru acasă.

— O iau pentru acasă. Da' desfă-mi cutia. Am făcut două găuri triunghiulare în capacul de tablă; Joey luă cutia, deschise gura și dădu drumul berii pe gâtlej.

— Oho! exclamă el, punând cutia pe tejghea.

— Noi plecăm în excursie.

— Vai de zilele dumitale! Unde?

— Nu știu. Încă n-am ajuns la un acord asupra acestui punct.

— În oraș se cam coace ceva. Dumneata știi despre ce e vorba?

— Dă-mi măcar un indiciu.

— Nu știu. Dar miroase-a ceva! Mă cam mănâncă părul pe la ceafă. Țsta-i un semn sigur! Nimeni nu-i în apele lui.

— Poate că doar ți se pare.

— Poate... Dar domnul Baker nu-și prea ia concediu. Parcă-l mânau dracii de la spate, așa se perpelea s-o șteargă din oraș.

— Ai controlat registrele? i-am spus eu râzând.

— Vrei să-ți spun ceva? Le-am controlat!

— Glumești!

— Am cunoscut odată pe unu', diriginte de poștă într-un orașel. Avea un mucos care lucra la el; îi zicea Ralph, un puști cu chica

blondă, cu ochelari, cu o bărbie atâtica, și niște gălci barosane, cât o gușă. Ralph a fost prins dând iama în timbre – o grăma’ de timbre, cam la o mie opt sute de dolari. Nu i-a putut face nimic. Era un mucos.

— Vrei să spui că nu le furase el?

— Chiar dacă le furase, era ca și cum n-ar fi furat. Da’ eu îs cu ochii în patru! N-o să mă las prins la’nghesuială niciodată, dacă pot să nu mă las.

— Din cauza asta nu te-ai însurat?

— Dacă stau și mă gândesc, ar fi și ăsta un motiv...

Mi-am împăturit șorțul și l-am pus în sertar, sub casă.

— Joey, să fii bănuitor îți ia prea mult timp și bătaie de cap. Eu unul, n-am atâta timp.

— Când lucrezi la o bancă, trebuie. Nu te arzi decât o dată. Și pentru asta, nu-i nevoie decât de-o șoaptă.

— Nu cred că ești bănuitor.

— E un instinct. Dacă ceva ți se pare doar cât negru sub unghie mai altfel decât trebuie, se și pune în mișcare clopoțelul de alarmă.

— Ce viață! Nu cred că vorbești serios.

— Cred și eu că nu. M-am gândit că de-ai fi aflat ceva, mi-ai fi spus și mie – bineînțeles, dacă mă privește.

— Cred că sunt în stare să spun tuturor tot ce știu. Poate de-aceea nici nu-mi spune nimeni nimic. Te duci acasă?

— Nu, cred c-o să mă duc să mănânc peste drum.

Am stins luminile de la intrare.

— Te superi dacă te poftesc să ieșim prin alee? Ascultă, mâine dimineață, înainte de a începe înghesuiala, am să-ți fac sandviciurile. Unul cu șuncă, unul cu brânză, pe pâine de secară, cu salată verde și maioneză, așa-i? Și un sfert de litru de lapte.

— Dumneata ai fi bun la o bancă, zise el.

Nu cred că Joey era mai singuratic decât oricare altul, doar pentru că trăia singur. M-a părăsit la intrarea *Marinarului*, și pentru o clipă mi-am dorit să pot intra cu el acolo. Mă gândeam că acasă s-ar putea să găsesc cine știe ce harababură.

Așa a și fost. Mary întocmise programul excursiei. Aproape de capul Montauk există o fermă cochetă, cu toate accesoriile fanteziste pe care le vedem în filmele numite *Western* pentru adulți. Ferma este și cea mai veche crescătorie de vite din America. Chiar dinainte de descoperirea Texasului. Primul document datează din vremea regelui Carol al II-lea. La început, pe aici pășteau turmele de vite, care furnizau carne New Yorkului, și pe vremea aceea, îngrijitorii erau trași la sorți, ca jurații, pe o durată de timp limitată. Acum, bineînțeles, la fermă întâlnești numai pinteni de argint și felurite echipamente de *cow-boy*, dar vacile și boii roșcați tot mai pasc în preerie. Mary se gândise că ar fi plăcut să ne petrecem noaptea de duminică într-una dintre casele de oaspeți.

Ellen voia să meargă la New York, să stea la un hotel și să petreacă două zile în Times Square. Allen nu voia să plece deloc, nicăieri. Asta-i una dintre metodele lui de a atrage atenția și a dovedi că există.

Casa clocotea de atâtea emoții – Ellen plângea, și lacrimile îi picurau în boabe grele. Mary era istovită, roșie de supărare, Allen ședea posac și închis în sine, cu micul lui aparat de radio urlându-i în urechi un cântec de amor și părăsire, o disperare ritmată de o voce aproape isterică: „Tu mi-ai jurat credință, și acum mi-ai luat cu tine inima, ce-nsingurată de amor tânjea, și-ai aruncat-o-n drum.”

— Sunt gata să renunț, zise Mary.

— Nu fac decât să-ncerc să te-ajute.

— Parcă vor cu tot dinadinsul să mă necăjească.

— Nu reușesc și eu, măcar o dată, să fac ceva, se smiorcăi Ellen.

În camera de alături, Allen puse radioul să cânte și mai tare. „... inima, ce-nsingurată de amor tânjea, și-ai aruncat-o-n drum.”

— Oare n-am putea să-i încuiem în pivniță și să plecăm numai noi doi, carotina mea dragă?

— Să știi că am ajuns să doresc și eu asta.

Ridicase glasul, ca s-o pot auzi peste bubuiturile inimii ce-nsingurată de amor tânjea.

M-am simțit deodată cuprins de furie. M-am răsucit pe călcâie și am pornit către camera cea mare, ca să-mi sfâșii fiul în bucățele și să-i arunc în drum amorul și însinguratul cadavru, stâlcindu-l cu picioarele. Dar, tocmai când mă năpusteam pe ușă, muzica încetă. „Înterupem programul, pentru a transmite un buletin special de știri. Azi după-amiază au fost citați să se prezinte în fața Curții cu juri, câțiva dintre funcționarii superiori ai orașului New Baytown și ai comitatului Wessex pentru a răspunde unor acuzații mergând de la aplicare arbitrară a amenzilor la contravenții la legea circulației, până la luare de mită și specularea contractelor de construcții și amenajări...”

Și urmau numele celor citați: primarul, membrii consiliului municipal, magistrații și alții. Ascultam fără să aud – eram trist și deprimat. Poate că ceea ce li se imputa era adevărat, dar practicau toate acestea de atâta vreme, că nu mai credeau nici ei că fac vreun rău. Și chiar dacă erau nevinovați, nu se mai puteau reabilita înainte de alegerile comunale; și chiar dacă omul e achitat, acuzația tot nu se uită. Fuseseră încercuiți. Și probabil că își dădeau și ei seama de acest lucru. Așteptam să aud și numele lui Stoney, dar nu fu pronunțat; am dedus că el fusese acela care-i vânduse în schimbul imunității lui. Nicio minune că se simțea atât de nervos și de singur.

Mary asculta, din pragul ușii.

— Ei! exclamă ea. De mult n-am mai avut asemenea emoții. Ethan, crezi că-i adevărat?

— N-are importanță dacă-i adevărat sau nu. Altul este motivul.

— Ce-o fi gândind domnul Baker despre asta?

— E plecat în excursie. Într-adevăr, cum s-o fi simțind? Deoarece i se întrerupsese muzica, Allen începu să se agite. Știrile, masa, spălatul vaselor, nu ne-au mai lăsat timp să discutăm problemele excursiei; se făcuse prea târziu ca să mai hotărâm, sau să vărsăm alte lacrimi, sau să ne certăm.

În pat, am început să tremur din tot corpul. Sălbăticia rece, fără patimă, a atacului făcuse parcă să înghețe până și noaptea caldă de vară.

— Ești zgribulit de-a binelea, dragule, zise Mary. Nu cumva te-ai îmbolnăvit?

— Nu, delicatesa mea, dar cred că am simțit și eu ceea ce trebuie să simtă oamenii aceia. Desigur, se simt îngrozitor.

— Termină, Ethan. Nu putem lua necazurile altora pe umerii noștri.

— Eu pot, pentru că le și iau.

— Mi-e teamă că n-ai să fii niciodată un om de afaceri. Ești prea sensibil, Ethan. Doar nu sunt faptele tale.

— Poate că sunt – sunt fărădelegile noastre, ale tuturor.

— Nu înțeleg.

— Nici eu nu prea înțeleg, iubito.

— Măcar de am avea pe cineva care să rămână cu ei!

— Mai spune o dată, Colombina mea, te rog!

— Ah, cum aș vrea să am și eu o vacanță, numai cu tine! N-am fost singuri de-o veșnicie!

— N-avem și noi vreo rudă bătrână, singură, și de sex feminin! Răscolește-ți puțin amintirile! Măcar de i-am putea pune câteva zile la saramură, sau în oțet! Mary, madona, pune-ți mintea la contribuție! Mi-e un dor cumplit să fiu singur cu tine, într-un loc necunoscut. Am putea să ne plimbăm pe dune și noaptea să înotăm goi; și te-aș ciufuli pe un așternut de ferigi.

— Știu, iubitule. Știu că ți-a fost greu. Să nu crezi că nu știu.

— Îmbrățișează-mă strâns. Hai să căutăm o soluție.

— Încă mai tremuri. Ți-e frig?

— Mi-e și frig și cald, mă simt și plin și gol – și obosit.

— Încerc să găsesc o soluție. Zău... Bineînțeles că-i iubesc, dar...

— Știu; și mi-aș putea pune papionul...

— Vor intra la pușcărie?

— Tare-aș vrea să plecăm numai noi...

— Oamenii ăia vor fi închiși?

— Nu. N-o să fie nevoie. Nu pot să apară în fața Curții mai devreme de marțea viitoare, iar joi sunt alegerile. Totul a fost chibzuit.

— Ethan, dar ăsta e adevărat cinism! Tu nu ești așa! Dacă devii cinic, va trebui să plecăm, pentru că... acum n-ai glumit. Îți cunosc glumele. Acum ai vorbit cu o anume intenție...

Am simțit cum mă cuprinde teama. Mă dezvăluisem, fără să vreau. Nu trebuia să las să se observe nimic.

— Spune-mi, domnișoară Șoricel, vrei să te măriți cu mine?

Și Mary îmi răspunse:

— Oho! Oho!

Teama mea subită că s-ar putea să mă dau de gol mă copleșea. Mă obișnuisem să cred că ochii nu sunt oglinda sufletului. Unele dintre cele mai josnice curviștine pe care le-am cunoscut vreodată aveau chipul și ochii de înger. Există unii oameni care-ți pot citi prin piele și oase, până în măduvă, dar aceștia sunt rari. Majoritatea oamenilor nu se interesează decât de ei înșiși. Cândva, o fată din Canada, de origine scoțiană, mi-a povestit o întâmplare care o impresionase, iar relatarea m-a impresionat și pe mine. La vârsta pubertății, când simțea toți ochii ațintiți asupra ei – și nu în mod favorabil – fata ba roșea, ba plângea, și iar roșea, până când bunicu-său, scoțianul, observându-i suferințele, i-a spus tăios: „Dacă ai ști cât de rar se gândesc oamenii la alții, nu ți-ar mai păsa atâta ce anume gândesc despre tine.” Asta a vindecat-o iar povestea ei m-a mai liniștit și pe mine, deoarece bătrânul avusese dreptate. Dar Mary, care se obișnuise să trăiască într-o casă din flori cultivate de ea, percepuse totuși o anumită intonație sau simțise un vânt rece. Până se va sfârși ziua de mâine, faptul acesta constituia un pericol.

Dacă planul meu ar fi răsărit dintr-odată, gata pus la punct, l-aș fi respins ca pe o neghiobie. Asemenea lucruri nu se fac; dar oamenii joacă jocuri ascunse. Jocul meu a început cu regulile lui Joey pentru jefuirea unei bănci. Plictisit de slujba mea, am intrat și eu în acest joc, și pas cu pas, toate s-au potrivit; Allen și masca lui Mickey Mouse, apa care curgea la W.C., pistolul ruginit, sărbătoarea care se apropia, Joey, care îndesa hârtie de ambalaj în broasca ușii dinspre alee. Am cronometrat, tot în joacă, desfășurarea acțiunii, mi-am repetat rolul, l-am verificat. Ce

altceva au fost gangsterii, care acum încrucișează pistoalele cu polițiștii?... Ce altceva sunt ei decât băiețașii care s-au antrenat cândva în tragerea cât mai rapidă cu pistolul cu dopuri, până când s-au perfecționat într-atât, încât au simțit nevoia să-și pună măiestria în aplicare?

Nu știu când jocul meu a încetat să mai fie un simplu joc. Poate în clipa când mi-am dat seama că aș putea să cumpăr prăvălia, și că voi avea deci nevoie de bani ca s-o pot duce mai departe. Pe de o parte, nu te lasă inima să renunți la un plan perfect pus la punct, fără să-l încerci. Iar cât privește necesitatea, delictul – nu era o crimă împotriva oamenilor, ci numai împotriva banilor. Nimeni nu avea să sufere. Banii sunt asigurați. Adevăratele crime erau cele comise față de oameni, față de Danny și față de Marullo. Dacă eu eram capabil să fac ceea ce făcusem, furtul era o nimica toată! Și, de altfel, toată acțiunea era ceva trecător. Nimic din toate astea n-avea să se mai repete vreodată. De fapt, înainte ca eu să-mi fi dat seama că jocul nu mai era chiar un joc, procedura, echipamentul, cronometrajul, reprezentau aproape perfecțiunea. Băiatul care avea un pistol cu dopuri s-a trezit că ține în mâini un revolver de calibru 11.42.

Desigur, un accident nu era exclus, dar acesta poate surveni și când traversezi strada, sau te plimbi la umbra copacilor. Nu cred că mi-era teamă. Mă antrenasem s-o exclud din mine; dar simțeam că mi se taie respirația, ceva asemănător tracului unui actor în culise în seara premierei. Proiectul meu semăna cu o piesă și prin faptul că examinasem și eliminasem orice neșansă imaginabilă.

Îngrijorat că nu voi putea dormi, am adormit adânc și, după câte știu, fără vise și m-am trezit târziu. Plănuisem să profit de obscuritatea dinaintea zorilor, pentru a-mi administra calmantul contemplației. Dar, când am deschis brusc ochii, coada vacii de lângă lac era vizibilă de cel puțin o jumătate de oră. M-am trezit cu o smucitură, ca bufnitura aerului deplasat de un explozibil puternic. Uneori, acest fel de a te trezi îți produce cărcei. Am zguduit patul atât de tare, încât Mary s-a trezit, întrebând:

— Ce s-a-ntâmpat?

— Am dormit prea mult.

— Prostii. E încă devreme.

— Nu, ablativul meu absolut. Pentru mine, azi va fi o zi cumplită. Dar clienții vor fi fericiți de cumpărăturile făcute. Nu te da jos din pat.

— Ai nevoie de o gustare mai consistentă.

— Știi ce-am să fac? Îmi cumpăr cafea de la *Marinar* și apoi fac prăpăd în rafturile lui Marullo, ca un lup.

— Zău?

— Odihnește-te, șoricel-mititel, și caută să afli cum vom scăpa de iubitele noastre odrasle. Avem neapărată nevoie. Vorbesc serios.

— Știu că avem. Voi încerca să mă gândesc. M-am îmbrăcat și am ieșit încă înainte ca ea să apuce să-mi dea vreuna dintre recomandările de sezon, în privința protecției și confortului meu.

Joey era instalat la cafenea și, văzându-mă, bătu cu palma pe taburetul de lângă el.

— N-am timp, Morph. Am întârziat. Annie, poți să-mi dai un litru de cafea, într-un pahar mare de carton?

— Nu vindem decât doi litri...

— Bine. E chiar mai bine.

Umplu și acoperi cele două pahare de carton, apoi le puse într-o pungă.

Joey termină și ieși odată cu mine.

— Azi vei fi nevoit să citești liturghia în absența episcopului.

— Cam așa. Ia zi, ce crezi despre știrile de ultimă oră?

— Nu înțeleg cum de s-a întâmplat.

— Știi că ți-am spus că miroase a ceva.

— M-am și gândit la asta, de cum am auzit știrea. Ai un nas grozav!

— Face parte din meserie. Acum, Baker poa' să se-ntoarcă. Mă și-ntreb dacă s-o-ntoarce.

— Să se întoarcă?

— Dumneata n-ai mirosit nimic? M-am uitat la el, neînțelegând.

— Îmi lipsește un element, și nici nu știu care!

— Isuse Cristoase!

— Vrei să spui că ar trebui să fac vreo legătură?

— Asta-i. Legea colților e încă valabilă.

— O, Doamne! Probabil că există o lume-ntreagă pe care n-o cunosc. Încercam să-mi amintesc dacă îți place și salata verde și maioneza.

— Amândouă. Rupse învelișul de celofan de pe pachetul de Camel, îl făcu ghemotoc, pentru a-l băga în broască.

— Trebuie să mă duc, i-am spus. Avem o partidă specială de ceai. Cine trimite un capac de cutie primește un bebeluș! Cunoști niște doamne care ar dori?...

— Desigur, numai că ăsta-i ultimul premiu pe care l-ar dori. Las că vin eu după sandviciuri, nu te mai deranja să le-aduci.

Intră pe ușă și nu se auzi țacănitul broaștei cu arc. Nădăjduiam că Joey nu va descoperi niciodată că fusese cel mai bun profesor pe care l-am avut vreodată. Nu numai că mi-a explicat, dar mi-a și demonstrat și, fără să știe, mi-a netezit calea.

Toți cei cu pregătire în acest domeniu, experții, sunt de acord că numai banii pot produce bani. Calea cea mai simplă e întotdeauna și calea cea mai bună. Simplitatea uluitoare a proiectului meu constituie marea lui superioritate. Dar sunt profund convins că totul nu a fost decât un vis cu ochii deschiși, bogat în amănunte, până în clipa în care Marullo, nu din vina lui, a eșuat, în propria-i beznă, pe stâncă. Din clipa în care mi-a apărut aproape ca o certitudine că prăvălia poate să fie a mea, numai din clipa aceea, visul meu fantezist a coborât pe pământ. S-ar putea pune o întrebare, justificată, dar dovedind o concepție eronată. De ce mai aveam nevoie de bani, din moment ce puteam să obțin prăvălia? Domnul Baker ar înțelege, și Joey ar înțelege – și chiar Marullo. Să ai o prăvălie, dar fără capital de rulment, este mai rău decât să n-o ai deloc. Via Appia a falimentului e presărată cu mormintele aventurierilor fără acoperire. Eu mai am acolo un mormânt. Nici cel mai prost soldat nu se avântă cu toate forțele într-un atac de străpungere, dacă nu are în spate artilerie, rezerve, sau înlocuitori; dar, în afaceri, se procedează de multe ori exact pe dos, mai ales în

stadiul incipient. Banii lui Mary, cu numerele notate, îmi umflau buzunarul de la spate, iar Marullo va încerca să pună mâna pe cât de mulți va putea. Apoi mai era și început de lună. Firmele care vând *en-gros* nu prea acordă credit întreprinderilor fără o reputație bine stabilită. Voi avea deci nevoie și de alți bani, și ei mă așteptau în dosul ușilor de oțel ale seifului. Metoda de a-i obține, proiectată mai întâi sub forma unui simplu vis cu ochii deschiși, stătea perfect în picioare, la o examinare amănunțită. Faptul că jaful este un act ilegal mă tulbura foarte puțin. Marullo nu constituia o problemă. Dacă n-ar fi fost victima, l-ar fi putut pune el însuși la cale. Danny mă tulbura, deși puteam să afirm, pe bună dreptate, că în orice caz era un om sfârșit. Faptul că domnul Baker încercase, fără succes, să procedeze cu Danny așa cum procedasem eu, îmi dădea mai multe justificări decât simt nevoia majoritatea oamenilor. Dar gândul la Danny continua să mă chinuiască, și eu trebuia să accept această durere, așa cum accepti o rană primită în cursul unei bătălii victorioase. Eram nevoit să trăiesc cu această rană, dar mă gândeam că rana avea să se vindece, cu timpul, sau să fie acoperită de uitare, așa cum o schijă de obuz este acoperită de țesuturile organismului.

Problema cea mai actuală era problema banilor, iar acțiunea mea era pregătită și cronometrată cu grijă, ca un circuit electric.

Legile lui Morphy funcționau perfect și le învățasem pe dinafară, ba chiar mai adăugasem una. Legea numărul unu: să nu ai cazier. Ei bine, n-aveam. Numărul doi: să nu ai complici sau confidenți. Cu siguranță că n-aveam niciunul. Numărul trei: fără dame. Ei, Margie Young-Hunt era singura persoană cunoscută de mine pe care puteai s-a numești damă, dar eu n-aveam de gând să beau șampanie din pantoful ei. Numărul patru: să nu faci tărăboi. N-am să fac. Voi plăti, treptat, facturile angrosiștilor. Aveam o ascunzătoare bună. În cutia pălăriei mele de templier exista un suport de carton, învelit în catifea, de mărimea și forma capului meu. Dezlipisem suportul, dar dădusem pe margini cu o soluție de lipit, așa că puteam să-l lipesc la loc într-o clipă.

Înfățișarea – o mască de Mickey Mouse. Nimeni nu va vedea altceva. O veche haină de ploaie din bumbac, a lui Marullo – toate hainele de ploaie maro seamănă între ele – și o pereche de mănuși de celofan, care se pot scoate cu o singură mișcare. Decupasem acum câteva zile masca, iar cutia și pastele făinoase le aruncasem în closet și trăsesem apa după ele, la fel cum aveam să fac cu masca și mănușile. Vechiul pistol argintat *Iver Johnson* îl acoperisem cu negru de fum, iar la toaletă se afla un bidon de ulei de gresat în care aveam să-l azvârl și apoi să-l predau, la prima ocazie, comisarului Stoney.

Adăugasem și eu o ultimă lege: Nu fi porc. Nu lua prea mult și evită hârtiile mari. Dacă găsești vreo șase, până la zece mii de dolari, în hârtii de zece și de douăzeci, este prea de ajuns, acestea fiind și mai ușor de manipulat, și de ascuns. O cutie de carton, pentru torte, care stătea pe frigider, va servi drept sac de transport, și apoi pune tortul la loc. Încercasem și metoda aceea groaznică, de a vorbi din stomac, dar renunțasem, preferând tăcerea și gesturile. Totul era în ordine, gata pregătit.

Aproape că îmi părea rău că domnul Baker nu se afla în oraș. Urmau să fie de față numai Morph, Harry Robbit și Edith Alden. Totul era pus la punct până la o fracțiune de secundă. La nouă fără cinci trebuia să-mi reazem mătura de ușă. Repetasem rolul de nenumărate ori. Ridic șorțul și îl prind în brâu, agăț greutatea de la cântar de lanțul closetului, pentru a trage apa. Oricine ar intra în prăvălie, ar auzi apa curgând și ar trage singur concluzia. Haina, masca, cutia de tort, arma, mănușile. Când bate nouă, traversez aleea, deschid ușa din dos, pun masca, intru imediat după ce a bâzâit dispozitivul cu ceas și Joey a deschis ușa. Fac semn cu pistolul celor trei să se culce pe jos. Ei n-au să-mi dea nicio bătaie de cap. După cum spunea Joey, banii sunt asigurați, dar el nu e. Pun mâna pe bani, îi vâr în cutia de tort, traversez aleea, arunc mănușile și masca în closet, trag apa, arunc pistolul în bidonul de ulei, scot haina. Las șorțul să cadă în jos, pun banii în cutia de pălării, tortul în cutie, apuc mătura și continui să mătur trotuarul, la îndemâna și în vederea oricui, atunci când o să se dea alarma.

Durata: un minut și patruzeci de secunde, cronometrat, verificat și reverificat. Dar, oricât de atent plănuisem și cronometrasem totul, mă simțeam totuși cu sufletul la gură și, mai înainte de a deschide ușile de la intrare, am măturat prin prăvălie. Purtam șorțul de ieri, ca să nu se observe alte cute noi.

Și, ce credeți? Timpul se oprise parcă în loc. Minutarul de la ceasul mare al tatălui meu își înfipsese bine călcâiele în pământ și se împotriva dimineții.

De mult nu mai luasem cuvântul, cu voce tare, în fața turmei mele, dar azi-dimineață am vorbit, poate din nervozitate:

— Prieteni, le-am spus, ceea ce veți vedea în curând rămâne o taină. Știu că mă pot bizui pe voi, că veți tăcea din gură. Dacă vreunul dintre voi are ceva de zis, cu privire la moralitatea chestiunii, îl desfid și îl poftesc să iasă afară. Am făcut o pauză. Nicio obiecțiune? Foarte bine. Dacă am să aud vreodată că o stridie sau o varză a discutat cu vreo persoană străină despre această taină, am s-o condamna la moarte prin furculiță. Vreau, de asemenea, să mulțumesc tuturor. Am muncit cot la cot cu toții, umili lucrători ai ogorului, și eu un slujitor ca și voi. Dar acum, se apropie o schimbare. Eu voi fi de azi înainte stăpân aici, dar vă făgăduiesc că voi fi un stăpân bun, îngăduitor și înțeleghător. Se apropie timpul, prieteni, cortina se ridică – rămâneți cu bine.

Și, în timp ce mă îndreptam, cu mătura în mână, spre ușile de la intrare, mi-am auzit propriul glas, strigând: „Danny – Danny! Ieși afară din inima mea!” M-a scuturat un fior atât de puternic, încât a trebuit să mă reazem o clipă de coada măturii înainte de a deschide ușile.

Ceasul tatălui meu arăta cu arătătorul lui negru și bondoc ora nouă, iar cu minutarul lung și subțire, minus șase. În timp ce îl priveam, i-am simțit în palmă bătăile inimii.

Capitolul XV

Ziua aceea se deosebea de celelalte zile așa cum se deosebește câinele de pisică și așa cum amândoi se deosebesc de crizanteme, de flux și reflux sau de scarlatină. În multe state, și în orice caz în al nostru, există o lege conform căreia în timpul sărbătorilor de mai multe zile, trebuie să plouă; altfel, cum ar reuși nenumărații oameni să se ude până la piele și să se simtă nenorociți? Soarele de iulie împrăștia o puzderie de nori mici și cârlionțați, mânându-i la vale, dar dinspre apus, din valea fluviului Hudson, își arătau frunțile norii grei, aducători de ploaie, înarmați cu fulgere, mormăind amenințător. Pentru ca legea să fie corect respectată, norii trebuiau să se mențină în rezervă până ce șoselele și plajele vor fi înțesate de oameni, fericiți ca furnicile, îmbrăcați în haine ușoare de vară și încrezători în anotimp.

Majoritatea celorlalte magazine nu deschideau decât la nouă și jumătate. Marullo se gândise că putea să-și mai înmulțească clientela, obligându-mă să iau startul cu jumătate de oră mai devreme. Mi-am spus că trebuia să schimb acest program. Producea mai multe resentimente celorlalți proprietari de magazine decât merita câștigul realizat. Lui Marullo nu-i păsa de resentimente, dacă aflase cumva de existența lor. Era un străin, un venetic, un criminal, un tiran, un jecmănitor al celor săraci, un ticălos și-un pui de curvă care făcea cât zece. Din moment ce îl distrusesem, era cât se poate de firesc să-mi sară în ochi greșelile și crimele lui.

Simțeam cum bătrânul minutar se rotea pe cadranul ceasului moștenit de la tata, și mi-am dat seama că măturam cu furie, cu mușchii încordați, așteptând clipa când trebuia să-mi duc prompt și calm planul la îndeplinire. Respiram pe gură, și îmi simțeam

stomacul apăsând pe plămâni, exact cum mi se întâmpla pe front în așteptarea atacului.

Era puțină lume pe stradă pentru o sâmbătă dimineată, zi de *weekend*, înaintea lui 4 Iulie. Un străin – un bătrân – trecu ducând o undiță și o cutie verde din material plastic cu scule pentru pescuit. Se îndreptă către digul municipal, unde avea să rămână cât e ziua de lungă, fluturând prin apă o bucățică inertă de caracatiță. Nici nu-și aruncă ochii spre mine, dar i-am forțat atenția.

— Sper c-o să prindeți numai d-ăia mari!

— Nu prind niciodată nimic.

— Uneori pică și zargani.

— Nu cred.

Ce optimist! Dar cel puțin îi prinsesem atenția în cârligul undiței mele!

Apăru și Jennie Single, alunecând pe trotuar. Parcă avea patine, nu picioare; din tot New Baytown-ul probabil că ea era martora pe care te puteai bizui cel mai puțin. O dată, a deschis gazul la mașina de gătit și a uitat să-l aprindă. Dacă ar fi fost în stare să-și amintească unde pusese chibriturile, explozia ar fi azvârlit-o prin acoperiș.

— 'neța, domnișoară Jenny.

— Bună dimineța, Danny.

— Eu sunt Ethan.

— Da, desigur. Vreau să fac o prăjitură. Am încercat să-mi creștez în memoria ei o urmă măcar.

— Ce fel de prăjitură?

— Eh, după o rețetă de Fannie Farmer, dar nu mai știu care anume, fiindcă eticheta a căzut de pe cutie.

Ce mai martoră ar fi și Jennie, dacă aş avea nevoie de mărturia ei! Și de ce îmi zicea „Danny”?

O bucățică de staniol de pe caldarâm se împotriva măturii mele. Am fost silit să mă aplec și s-o desprind cu unghia. Ajutorii șoarecilor de bancă profitau copios de absența Motanului Baker.

Pe ei îi aşteptam. Era mai puţin de nouă fără un minut, când au tâşnit pe uşa cafenelei şi au traversat strada în galop.

— Fuga, fuga, fuga! le-am strigat, şi ei mi-au zâmbit, stingheriţi, luând cu asalt uşa băncii.

Acum era timpul. Nu trebuie să mă gândesc la întreaga operaţiune, ci să înaintez pas cu pas, făcând fiecare mişcare la timpul ei, după cum mă antrenasem. Stomacul mi se făcuse ghem şi l-am apăsât cu mâna, pentru a-l obliga să se liniştească. Mai întâi, să reazăm mătura de tocul uşii, la vedere! Făceam mişcările încet, pe îndelete.

Am zărit, cu coada ochiului, o maşină care se apropia şi m-am oprit, lăsând-o să treacă.

— Domnule Hawley!

M-am răsucit, ca un gangster din filme încolţit de poliţie. Un Chevrolet verde-închis prăfuit se oprise la marginea trotuarului şi din el tocmai cobora – Dumnezeule mare! – agentul federal, omul cu pantaloni după moda universităţii din Ivy! Terenul meu, tare ca piatra, se cutremură ca o imagine în oglinda apei. Paralizat, priveam cum omul traversa strada. Mi s-a părut că acţiunea aceasta simplă a durat secole întregi. Tot eşafodajul meu perfect, îndelung plănuit, se făcu praf şi pulbere în faţa ochilor mei, aşa cum se întâmplă cu ţesături vechi îngropate de veacuri, când sunt scoase la lumină. M-am gândit să alerg la toaletă şi să-mi continui toată operaţia. Nu se putea. Nu era cu putinţă să calci legea lui Morphy. Gândul trebuie să aibă viteza luminii. Este dureros, desigur, să renunţi la un plan gândit atâta vreme şi jucat de atâtea ori, încât înfăptuirea lui nu mai este altceva decât o repetiţie în plus – dar eu l-am lepădat, l-am azvârlit, i-am închis uşa în nas. N-aveam de ales. Iar un gând îmi spunea, cu viteza luminii: Slavă Domnului că agentul federal n-a venit cu un minut mai târziu. Ar fi avut loc accidentul fatal despre care se vorbeşte în romanele poliţiste.

Între timp, tânărul traversase strada, din patru paşi.

Probabil că observase la mine ceva neobişnuit.

— Ce s-a întâmplat, domnule Hawley? Păreţi bolnav.

— Colici, i-am răspuns.

— Nu e o boală îngăduitoare. Dați fuga. Am să aștept.

Am alergat la toaletă, am închis ușa și am tras de lanț, să curgă apa. N-am mai aprins lumina. Am rămas, așa, în întuneric. Stomacul meu agitat își făcea mendrele. După un minut, a trebuit neapărat să ies, ceea ce am și făcut; încet-încet tensiunea îngrozitoare a mai scăzut. Am adăugat încă o lege la codul lui Morphy: în caz de accident, schimbă-ți planul – pe loc.

Mi s-a mai întâmplat și altădată ca, în momente de criză sau de pericol, să mă dau la o parte și să mă privesc ca un străin plin de curiozitate, imun la emoțiile obiectului observat, să-mi observ mișcărilor și gândurile. Șezând în întuneric, vedeam cum cealaltă persoană împătorește planul întocmit atât de atent, îl pune într-o cutie pe care o închide, împingând apoi la o parte nu numai obiectul, ci și gândul la acel obiect. Vreau să spun că, în clipa în care m-am ridicat în întuneric, mi-am tras fermoarul de la pantaloni, mi-am netezit hainele și am pus mâna pe ușa de placaj subțire, eram din nou vânzătorul de băcănie, care știa că are înaintea lui o zi foarte grea. Și asta nu din pricini conspirative. Era ceea ce simțeam în realitate. Mă întrebam ce-o fi vrând agentul federal de la mine, dar numai cu acea ușoară aprehensiune care vine dintr-o frică stupidă față de polițiști.

— Îmi pare rău că v-am făcut să așteptați, i-am spus. Nu pot să-mi amintesc ce am mâncat, ca să-mi dau seama de unde provine toată această...

— Circulă un virus, zise el. Soția mea l-a avut săptămâna trecută.

— Al meu era un virus înarmat până-n dinți. Aproape că m-a dat gata! Ce pot face pentru dumneavoastră?

Era stânjenit, aproape timid, parcă ar fi vrut să-mi ceară scuze.

— Omul este o ființă foarte ciudată, zise el.

Mi-am reținut pornirea de a-i răspunde: întâlnești oameni de tot felul – și n-am regretat, deoarece următoarele lui cuvinte au fost:

— În meseria mea întâlnești tot felul de oameni.

M-am dus până în spatele tejghelei și, cu piciorul, am închis cutia de piele a pălăriei de templier. Apoi mi-am rezemat coatele pe tejghea.

Foarte ciudat. Cu cinci minute în urmă mă vedeam cu ochii altora. Așa trebuia. Era important să văd ce vedeau ei. Apoi apăruse omul acesta și în timp ce traversa strada, el era însuși destinul, masiv, întunecos, fără speranță, dușmanul, căpcăunul. Dar cum proiectul meu era acum dat deoparte și nu mai făcea parte din mine, îl priveam ca pe un obiect izolat, fără vreo legătură cu mine nici în bine, și nici în rău. Părea să fie cam de vârsta mea, însă format la o anumită școală, de o anumită manieră, poate într-o anumită credință. Avea o față îngustă, părul tuns scurt, stând drept în sus, o cămașă albă dintr-o olandă aspră, cu gulerul prins în nasturi și o cravată aleasă de nevastă-sa, și fără îndoială că, înainte ca el să iasă pe ușă, i-o netezise cu mâna și îi potrivise nodul. Era îmbrăcat cu un costum gri-închis, unghiile se cunoșteau a fi fost făcute acasă, dar făcute bine; pe inelarul mâinii stângi îi lucea o verighetă lată de aur, iar la butonieră avea o panglică minusculă, semn al decorației pe care n-o purta. Ochii albaștri erau antrenați să exprime fermitatea, ceea ce făcea să pară și mai ciudat faptul că în clipa aceea n-o exprimau deloc. Într-un fel oarecare, în el se crease o breșă. Nu mai era omul ale cărui întrebări se suprapuneau ca niște bare de oțel, scurte și drepte, la intervale perfecte, una peste cealaltă.

— Ați mai fost pe aici. Cu ce vă ocupați?

— Lucrez la Ministerul Justiției.

— Profesiunea dumneavoastră este dreptatea?

Zâmbi.

— Da, cel puțin așa sper. Numai că azi n-am venit în interes de serviciu – nici măcar nu sunt sigur dacă ministerul ar fi de acord. Dar azi am zi liberă.

— Ce pot să fac pentru dumneavoastră?

— E cam complicat. Nici nu știu de unde să încep. Iese din litera legii. Hawley, lucrez de doisprezece ani în munca asta și încă n-am mai întâlnit un asemenea caz.

— Dacă îmi spui despre ce e vorba, s-ar putea să-ți dau o mână de ajutor.

Îmi zâmbi.

— Cum să încep? Am gonit trei ore, de la New York până aici, și mai am de gonit alte trei ore, înapoi, pe aglomerația asta de *weekend*.

— Pare să fie ceva serios..

— Este.

— Parcă spuneai că numele dumitale e Walder.

— Richard Walder.

— Vor năvăli imediat clienții, domnule Walder. Mă și mir că încă n-au apărut. Vin să cumpere crenvurști cu muștar. Mai bine, dă-i drumul! Am intrat cumva într-o încurcătură?

— În meseria mea întâlnești tot felul de oameni. Duri, mincinoși, vicleni, lacomi, proști, deștepți, în majoritatea cazurilor poți să te înfurii pe ei, poți să adopți o atitudine pe care s-o păstrezi până la capăt. Înțelegi?

— Nu, nu pot spune că înțeleg. Uite ce e, Walder, ce naiba te preocupă? Nu sunt nici eu prea naiv. Am discutat la bancă cu domnul Baker. Umbli după patronul meu, domnul Marullo.

— Și l-am prins, zise el cu glas domol.

— Cu ce?

— Intrare ilegală în țară. Nu e de domeniul meu. Mie mi se dă în brațe un dosar și trebuie să-l rezolv. Nu eu îl judec sau îl condamn.

— O să fie deportat?

— Da.

— Poate să se opună? Pot să-l ajut?

— Nu. Nu vrea. Și-a recunoscut vina. Vrea să plece.

— Ei, drăcie!

Intrară vreo șase sau opt cumpărători. I-am strigat:

— Te-am prevenit!

Și-am pornit să ajut clienților să-și aleagă cele necesare, sau ceea ce credeau ei că le era necesar. Am mulțumit cerului că avusesem inspirația să comand un întreg munte de crenvurști și de chifle.

Walder mă strigă:

— Cât costă castraveciorii murați?

— Scrie pe etichetă.

— Treizeci și nouă de cenți, doamnă, zise el. Și se apucă de treabă, cântărind, punând marfa în pungi, încasând banii. Se aplecă, în fața mea, și marcă, la aparat, suma încasată. După ce s-a dat la o parte, am luat o pungă, din grămadă, am deschis sertarul și am apucat cu punga, vechiul revolver. M-am dus din nou la toaletă și l-am azvârlit în bidonul cu ulei, pe care îl lăsasem anume acolo.

— Te pricepi la treburile astea, i-am spus lui Walder, când m-am întors.

— După ce am terminat școala, am avut o slujbă la Grand Union^{xxvii}.

— Se vede.

— Nu ai niciun ajutor?

— Mă gândesc să-l aduc pe băiatul meu.

Cumpărătorii intră totdeauna în pâlcuri; niciodată nu vin unul câte unul. În intervale, vânzătorul se pregătește să înfrunte pâlcul următor. O observație: când doi oameni lucrează împreună, încep să se asemene, deosebiri de păreri se estompează. Armata a descoperit că albul și negrul nu se mai bat între ei, atunci când sunt puși să lupte împreună împotriva unui dușman comun. Frica de polițiști, pe care o purtam în toți porii, s-a destrămat în clipa când Walder a cântărit o jumătate de kilogram de roșii și a început să adune coloana de cifre scrise pe o pungă.

Primul val de clienți dispăruse.

— Mai bine spune-mi repede ce anume vrei.

— I-am făgăduit lui Marullo să vin până aici. Vrea să-ți dea prăvălia.

— Ai înnebunit! Scuzați-mă, doamnă. Vorbeam cu prietenul meu.

— O, da. Înțeleg. Noi suntem cinci persoane – trei copii. Câți crenvurști trebuie să iau?

— Cinci perechi pentru copii, trei pentru soțul dumneavoastră, două pentru dumneavoastră. Adică douăzeci de bucăți.

— Credeți că au să mănânce cinci perechi?

— Ei sunt convinși că vor mânca. Ieșiți la iarbă verde?

— Îhî.

— În cazul acesta luați cinci în plus, se întâmplă să mai cadă și în foc.

— Unde ții *Plug-O*, pentru curățatul chiuvelor?

— Acolo în fund, cu prafurile de curățat și amoniacul.

Conversația noastră era fragmentară, și nici nu putea să fie altfel.

Eliminând discuțiile cu clienții, convorbirea arăta cam așa:

— Cred că am suferit un șoc. Nu fac altceva decât să-mi îndeplinesc datoria, și am de lucru mai ales cu oameni dubioși. Dacă ești obișnuit să fii înconjurat numai de escroci, mincinoși și șarlatani, poți să faci un șoc formidabil când dai de un om cinstit.

— Cum adică „om cinstit”? Patronul meu n-a dat niciodată nimic din mână. E un tip aprig.

— Știu. Noi l-am făcut să fie așa. Mi-a spus-o chiar el, și îl cred. Încă înainte de a veni aici cunoștea pe dinafară cuvintele înscrise pe soclul statuii Libertății. Învățase pe de rost și Declarația de Independență, în dialect. Cartea Drepturilor avea pentru el cuvinte de foc. Apoi nu i s-a acordat viza de intrare. Așa că a intrat clandestin. L-a ajutat un om de inimă, care, după ce l-a despuiat de tot ce avea, i-a dat brânci în valuri, lăsându-l să se descurce singur până la țarm. I-a trebuit destul timp ca să înțeleagă modul de viață american, dar l-a învățat, l-a înțeles. „Omul trebuie face dolari! Grija să ai de numărul unu!” A învățat. Nu-i prost. Și-a avut grija de numărul unu!

Frazele erau mereu întrerupte de clienți, încât nu s-a ajuns la un moment dramatic culminant – doar o înșiruire de scurte relatări.

— De aceea nici n-a suferit atunci când a fost denunțat.

— L-a denunțat cineva?

— Desigur. Nu e nevoie decât de un telefon.

— Și cine a dat telefonul?

— Cine știe? Ministerul funcționează ca o mașină. E destul să formezi numărul respectiv și mașina îndeplinește toate operațiile, ca o mașină automată de spălat rufe.

— De ce nu a făcut contestație?

— E obosit, obosit până în măduva oaselor. Și dezgustat. Are ceva bani puși la păstrare. Vrea să se întoarcă acasă, în Sicilia.

— Tot nu-l înțeleg, în privința prăvăliei...

— Marullo seamănă cu mine. Eu știu cum să mă port cu hoții. E meseria mea. Dar dacă mi se amestecă în treburi un om cinstit, mă aruncă în aer. La fel i s-a întâmplat și lui. A dat peste un tip care n-a încercat să-l înșele, n-a furat, n-a fost pus pe ceartă, nu l-a zeciuit. Marullo a încercat să-l învețe pe acest naiv cum trebuie să-și poarte de grijă, în țara tuturor posibilităților, dar prostănacul n-a fost în stare să prindă nimic. Multă vreme i-a fost frică de dumneata. S-a străduit să ghicească care e pungășia dumitale, și a descoperit că această pungășie era cinstea.

— Dar dacă s-a înșelat?

— El crede că nu s-a înșelat. Vrea să facă din dumneata un fel de monument al unei credințe pe care a avut-o și el cândva. Am, în mașină, actul de transmitere a proprietății. Nu-ți rămâne decât să-l înregistrezi.

— Tot nu reușesc să înțeleg.

— Nici eu nu știu dacă înțeleg într-adevăr. Știi cum vorbește Marullo – cum sar floricelele de porumb pe jăratec. Încerc să-ți traduc ceea ce a încercat el să-mi explice. E ca un om care a străbătut un anume drum, urmărind o anume țintă. Dacă își schimbă direcția, explodează ceva, se rupe vreo rotiță, se îmbolnăvește. Este un fel de tribunal de auto-judecată. Trebuie să plătești pentru orice încălcare a legii. Dumneata reprezinți, poate, amenda plătită de el pentru ca să nu se stingă flacăra în care a crezut cândva.

— De ce ai venit până aici?

— Nu știu nici eu. Trebuia să vin – poate... ca să nu se stingă flacăra.

— Oh, Doamne!

O droaie de copii și de femei transpirate năvăliseră în prăvălie. Știam că până la prânz n-o să mai existe nicio clipă liniștită.

Walder se duse afară, până la mașină; se apropie apoi de tejghea, tăindu-și cu greu drumul, printr-un val de cumpărătoare agitate. Puse pe tejghea un plic gros lipit cu o banderolă de hârtie.

— Trebuie să plec. Pe înghesuiala asta, îmi trebuie patru ore. Soția mea e de-a dreptul furioasă. Spunea că toată afacerea asta putea să mai aștepte. Dar nu putea.

— Dom'le, aștept de zece minute să fiu servită.

— Îndată, doamnă.

— L-am întrebat dacă are să-ți transmită ceva, și mi-a zis: „Spune-i adio.” Dumneata ai vreun mesaj pentru el?

— Spune-i adio.

În urma lui, valul de stomacuri nerăbdătoare s-a refăcut la loc. Cu atât mai bine pentru mine! Am lăsat plicul să cadă în sertarul de lângă casă și, odată cu el – mâhnirea.

Capitolul XVI

Ziua se scurgea repede și parcă nu mai avea sfârșit. Ora de închidere pierduse orice legătură cu ora de deschidere, care mi se părea atât de îndepărtată, încât de-abia îmi mai aduceam aminte de ea. Tocmai când mă pregăteam să încui ușa din față, intră Joey. Fără să-l întreb, am găurit o cutie de bere și i-am întins-o, apoi am mai deschis una, pentru mine – ceea ce nu mai făcusem niciodată. Am vrut să-i vorbesc despre Marullo și despre prăvălie, dar mi-am dat seama că nu eram în stare, nu puteam să-i spun nici măcar versiunea pe care o acceptasem în locul celei adevărate.

— Ești cam dărâmat, zise el.

— Cred și eu. Uită-te la rafturile de colo – le-au golit până la fund. Au cumpărat mărfuri pe care nu le doreau și de care n-aveau nicio nevoie.

Am descărcat banii din casă în săculețul cenușiu de pânză, adăugând și pe cei aduși de domnul Baker, am așezat deasupra lor plicul gros și am legat gura săculețului cu un capăt de sfoară.

— N-ar trebui să-i lași în ochii lumii.

— Poate că ai dreptate. Am să-i ascund undeva. Mai vrei o bere?

— Desigur.

— Și eu.

— Află că dumneata ești un auditoriu tare bun, zise el. Mai că-mi vine și mie să cred în poveștile mele.

— De pildă?

— De pildă, despre flerul meu de copoi. Azi-dimineață am cam presimțit o mișcare. De cum am făcut ochi. Cred că o visasem, dar era ceva tare de tot, că părul de la ceafă îmi ședea arici, și așa mai departe, toată garnitura. Nu că aveam bănuieli că azi va atenta cineva la bancă. Mergeam la sigur! Cum ședeam, așa, culcat, le

știam precis! Sub birourile noastre, la bancă, sunt niște piedici, atâta, la soneriile alea de dau alarmă când le atingi cu piciorul. Astea ca să nu dăm vreo alarmă așa, pe gratis, călcând cu laba pe sonerie. Primul lucru pe care l-am făcut azi-dimineață a fost să scot piedicile. Mergeam la sigur că o să fie o chestie, că era gata pregătită. Ei, cum îți explici asta?

— Poate că cineva chiar o plănuise, iar dumneata i-ai ghicit gândurile și el a renunțat.

— Dumneata îl ajuți pe om să iasă basma curată chiar când le-a greșit.

— Dar dumneata cum îți explici?

— Dumnezeu știe! Cred că pentru dumneata am devenit Omul-care-le-știe-pe-toate și, până la urmă, am început și eu să cred. Da' zău, m-a impresionat.

— Știi ce, Morph? Sunt prea obosit ca să mai mătur.

— Nu lăsa bănetul ăsta aici peste noapte. Ia-l acasă.

— Așa am să fac, dacă spui dumneata.

— Parcă tot mai am impresia că nu-s toate în regulă.

Am deschis cutia de piele și am pus săculețul cu bani înăuntru, împreună cu pălăria mea cu pană, apoi am închis-o și am legat curelele. Joey, urmărindu-mi mișcările, zise:

— Am s-o întind la New York, am să-mi iau o cameră la hotel și-am să zac așa, descălțat, două zile încheiate, uitându-mă la cascada din Times Square.

— Cu drăguța dumatăle?

— Nu, am pus-o pe liber. Am să comand acolo o sticlă de whisky și o damă. Nu-s obligat să vorbesc cu niciuna din ele.

— Cred că ți-am mai spus – s-ar putea să plecăm într-o mică excursie.

— V-ar prinde bine. Aveți nevoie. Ești gata? Mergem?

— Mai am de pus la punct câteva treburi. Du-te înainte, Joey. Grăbește-te să-ți scoți pantofii.

Mai întâi trebuia să-i telefonez lui Mary și s-o anunț că voi întârzia.

— Bine, dar grăbește-te, grăbește-te, dă fuga. Am noutăți, noutăți, noutăți!

— Nu poți să mi le spui acum, inimioara mea?

— Nu. Vreau să văd ce figură faci.

Am atârnat masca lui Mickey Mouse de aparatul de marcat, prinzând-o cu elasticul, în așa fel încât acoperea ferestruica prin care se văd cifrele. Apoi mi-am pus haina și pălăria, am stins lumina, și m-am așezat pe tejghea, legănându-mi picioarele. O creangă neagră, de banan, fără fructe, mă privea din dreapta, iar umărul stâng mi se sprijinea pe aparatul de marcat, ca pe un rezemător pentru cărți. Storurile erau ridicate, lumina târzie de vară pătrundea printre zăbrelele de la fereastră și era multă liniște, ca liniștea unui zgomot uniform; exact ceea ce îmi trebuia. Am dus mâna la buzunarul stâng, unde simțeam un obiect pe care aparatul de marcat mi-l apăsa în carne. Era talismanul. L-am privit, ținându-l cu amândouă palmele. Ieri, socoteam că voi avea nevoie de el. Uitasem să-l pun la loc, sau faptul că-l păstrasem în buzunar nu era o simplă întâmplare? Nu știu.

Ca întotdeauna, de îndată ce-am început să-mi plimb degetul de-a lungul desenului fără sfârșit, talismanul își exercită puterea lui magică. În miezul zilei piatra era roz ca un trandafir, dar seara căpăta o nuanță mai întunecată, devenea roșie purpurie, ca și cum s-ar fi strecurat în ea o picătură de sânge.

Dar nu de meditație aveam eu nevoie, ci de o restructurare, de o schimbare a proiectelor, parcă m-aș fi aflat într-o grădină din care fusese mutată casa peste noapte. Trebuia să găsesc un expedient oarecare să mă adăpostească, până ce voi putea să reconstruiesc. Trebuia să mă cufund în afacerile băcăniei, lăsând elementele noi să pătrundă încetul cu încetul, identificându-le și înregistrându-le pe măsură ce se vor prezenta. Rafturile, asaltate toată ziua, prezentau nenumărate goluri, acolo unde apărarea lor fusese străpunsă de hoardele flămânde; arătau ca o gură știrbită, ca zidurile unui oraș după bombardamentul artileriei.

„Să ne rugăm pentru sufletele prietenilor noștri duși dintre noi! Pentru toți, de la rândurile subțiri ale roșului sos de tomate, până la

bravele murături sau condimente, și până la micile, golașele capere în oțet. Nu vă putem pune hram, nu vă putem sfinți... nu, nu asta voiam să spun. Ne rămâne nouă, celor vii... nu, nici asta! Alfio – îți urez noroc și alinarea durerilor! Ai greșit, desigur, dar această greșală poate să-ți servească drept cataplasma. Ai făcut un serviciu pentru că ai fost tu însuși un sacrificat.”

Trecătorii făceau să tremure lumina ce pătrundea în prăvălie. Am scormonit printre ruinele zilei, ca să-mi amintesc vorbele lui Walder și expresia feței lui, în timp ce le rostea: „Un tribunal de auto-judecată. Orice încălcare a legii se plătește. Dumneata reprezintă amenda plătită de el – un fel de amendă – pentru ca să nu se stingă flacăra.” Așa îmi spusese Walder, cel care se simțea în siguranță când era înconjurat de escroci, și fusese zguduit de o licărire de cinste.

„Pentru ca flacăra să nu se stingă...” Oare chiar așa să se fi exprimat Alfio? Walder nu știa; știa însă că asta intenționase Marullo să spună.

Am urmărit cu degetul linia de pe talisman și am revenit la început, care era și sfârșitul. Flacăra aceea venea de demult – cu trei mii de ani în urmă Marullii urcaseră pe colina Palatinului, la sărbătoarea lui Lupercus^{xxviii}, ca să-i aducă prinoase lui Pan Lyceus, cel ce apăra turmele împotriva lupilor. Și flacăra nu se stinsese. Marullo, macaronarul, veneticul, flașnetarul, aducea ofrande aceluiași zeu, și în același scop. Îl vedeam ridicându-și din nou capul dintre faldurile de grăsime ale gâtului și umerilor bolnavi, îi vedeam capul nobil, ochii aprinși – și flacăra. Mă întrebam cum va trebui să plătesc eu, și când. Dacă m-aș duce în Portul Vechi și aș arunca talismanul în mare – oare această jertfă ar fi acceptată?

N-am mai tras obloanele. Când sunt la rând mai multe zile de sărbătoare, le lăsăm ridicate, ca să se poată uita polițiștii înăuntru. Magazia era în întuneric. Am zăvorât intrarea dinspre alee și abia când am ajuns la jumătatea străzii mi-am adus aminte că uitasem cutia de pălării în dosul tejghelei. Nu m-am mai întors s-o iau. Ar fi însemnat să-mi pun o întrebare. În acea sâmbătă seara bătea

vântul, pătrunzător și insistent, așa cum și trebuia, pentru a aduce ploaia care avea să-i mureze pe excursioniști. M-am gândit că marți trebuia să pun afară, într-o cutie, niște lapte pentru cotoiul cenușiu și apoi să-l invit să-mi viziteze prăvălia, ca oaspete.

Capitolul XVII

Nu știu cu certitudine cum sunt alți oameni în ființa lor lăuntrică – complet diferiți între ei și în același timp perfect asemănători. Nu pot decât să bănuiesc. Știu, însă, despre mine, cum mă sucesc și mă răsucesc ca să evit recunoașterea unui adevăr dureros, iar când, în cele din urmă, nu mai am încotro, îmi iau gândul de la el, în speranța că totul va trece. Poate că alți oameni, în asemenea ocazii, își spun afectați: „Am să reflectez la asta mâine, când voi fi mai odihnit”, și se cufundă cu gândul fie în viitorul dorit, fie în trecutul pe de-a-ntregul rezolvat, așa cum face un copil, jucându-se cu frenezie când se apropie inevitabila oră de culcare.

Pașii agale spre casă m-au purtat prin câmpul minat al adevărului: viitorul era presărat cu colți de balaur^{xxix}. Era firesc să-mi caut în trecut un loc adăpostit, de ancorat. Dar în drumul către acest refugiu ședea, așezată de-a curmezișul, mătușa Deborah, acoperind cu o aripă uriașă un cuib de minciuni și cu ochii scăpărând semne de întrebare.

M-am oprit în fața magazinului de bijuterii în vitrina căruia erau etalate curele de ceas și rame de ochelari, și am privit cât am putut mai mult. Seara umedă și vântoasă clocea furtună.

La începutul secolului trecut au existat multe femei ca mătușa Deborah, insule de curiozitate și de știință. Poate faptul că nu aveau acces în lumea nobilă să fi împins pe unele dintre ele spre citit, sau pentru că trebuiau să aștepte, uneori câte trei ani, alteori toată viața, întoarcerea corăbiilor, s-au simțit atrase de acea categorie de cărți care umpleau podul nostru. A fost cea mai minunată dintre mătuși, o Sibilă și o Pithie întruchipate într-o singură femeie; îmi spunea cuvinte magice și fără sens, care și-au păstrat magia, dar nu și lipsa de sens, atunci când le-am descoperit taina.

„*Me beswac fah wyrm thurh faegir word,*” zicea ea cu un ton tragic. Și „*Seo leo gif heo blades onbirigth abit aereþ hire ladteow*”. Probabil că erau cuvinte vrăjite, de vreme ce le mai țin minte și azi.

Pe lângă mine trecu primarul orașului fugind ca un crab, cu capul în pământ. Nu-mi dădu bună seara decât după ce l-am salutat eu.

Puteam să simt atmosfera casei mele, bătrâna casă Hawley, de la o jumătate de cvartal. Ieri seară fusese învăluită într-o țesătură posomorâtă, dar în seara asta, când se apropia furtuna, casa mea radia de însuflețire. Casa, ca și un opal, împrumuta culorile zilei. Străvechea zeiță Mary auzi zgomotul pașilor mei pe potecă și țâșni pe ușa cu geam, ca o flacăra.

— N-ai să ghicești niciodată! strigă ea, cu mâinile întinse, cu palmele împreunate, de parcă ar fi dus ceva.

Întrucât cuvintele erau proaspete în mintea mea, i-am răspuns:

— *Seo leo gif heo blades onbirigth abit aereþ hire ladteow.*

— Aproape-ai ghicit, dar nu chiar complet!

— Un admirator necunoscut ne-a făcut cadou un dinozaur.

— Nici asta, dar e la fel de minunat. Și n-am să-ți spun până ce nu te speli, fiindcă trebuie să fii curat când auzi o asemenea știre.

— Nu aud decât muzica amoroasă a unui maimuțoi cu fundul albastru.

Într-adevăr – în camera mare, Allen își sfâșia sufletul revoltat: *Am vrut să cer iubirea ta nebună, dar toți au spus că eu nu știu ce vreau, și tremur tot când suntem împreună, dar toți îmi spun că eu nu știu ce vreau.*

— Cred c-am să-l ard de viu, cereasca mea soție.

— Nu, n-ai s-o faci. Mai ales când vei afla despre ce e vorba.

— Nu pot să aflu și așa nespălat cum sunt?

— Nu.

Am intrat în camera cea mare. Allen îmi răspunse la salut, privindu-mă cu expresia inteligentă a unei bucăți de gumă de mestecat.

— Sper că ai cules din praf inimioara ta singuratică și îndrăgostită...

— Hî?

— Hî, *domnule!* După cum am auzit data trecută, cineva o luase și o aruncase pe jos.

— Numărul unu, zise el, e numărul unu pe toată țara! S-au vândut un milion de exemplare în două săptămâni.

— Grozav! Mă bucur că viitorul e în mâinile tale. Am urcat scara, cântând și eu: *Și tremur tot când suntem împreună, dar toți îmi spun că eu nu știu ce vreau.*

Ellen se ținea după mine, având în mâini o carte, cu un deget vârât între file. Îi cunosc metoda. O să-mi pună o întrebare, considerată de ea interesantă pentru mine, și apoi o să-și dea drumul, destăinuindu-mi ceea ce vrea să-mi spună Mary. Ellen trăiește un fel de triumf, dacă reușește să-mi spună înaintea celorlalți. N-aș vrea să afirm că-i place să flecărească, dar totuși îi place. I-am arătat două degete încrucișate.

— Gura!

— Dar, tăticule...

— Am zis să-ți ții gura, domnișoară revent de seră, și așa rămâne. Am trântit ușa, strigând: Camera de baie a unui bărbat e cetatea lui. Am auzit-o pe Ellen râzând. N-am încredere în copii, atunci când râd de glumele mele. Mi-am frecat bine obrazul și mi-am spălat dinții până ce mi-au sângerat gingiile. M-am bărbierit, mi-am pus o cămașă curată și – ca o manifestare de revoltă – mi-am pus cravata papion pe care fiică-mea n-o poate suferi.

Mary a mea trepida de nerăbdare.

— Nici n-o să-ți crezi urechilor...

— *Seo leo gif beo blades onbirigth.* Spune!

— Margie e cea mai drăguță prietenă din câte am avut vreodată!

— Îți ofer un citat: „Inventatorul ceasului cu cuc e mort de mult.” E o noutate veche, dar adevărată!

— N-ai să ghicești niciodată. Margie îi ia pe copii la ea, ca să putem pleca noi în excursie.

— Ce-i asta, o glumă?

— N-am rugat-o eu. Ea s-a oferit.

— Au s-o mănânce de vie.

— Sunt pur și simplu îndrăgostiți de ea. Îi duce duminică la New York cu trenul, vor dormi în apartamentul unei prietene, iar luni se vor duce la Central Rockefeller ca să vadă înălțimea drapelului cel nou, cu cincizeci de stele, și parada, și toată festivitatea.

— Nu-mi vine să cred.

— Nu e o veste bună?

— Cea mai bună! Iar noi, domnișoară Șoricel, ne vom lua zborul spre Montauk?

— Am și telefonat și am rezervat o cameră.

— E un delir! Sunt gata să explodez. Simt cum mă umflu.

Aveam de gând să-i vorbesc și despre prăvălie. Dar prea multe noutăți constipă. Era mai bine să amân și să-i spun la Montauk.

Ellen se strecură în bucătărie.

— Tăticule, piatra aia trandafirie a dispărut din vitrină.

— E la mine. O am aici în buzunar. Ia-o, poți s-o pui la loc.

— Tu ne-ai interzis s-o luăm cu noi.

— Și îți interzic și de acum înainte, sub pedeapsă cu moartea.

Mi-a smuls-o aproape cu lăcomie și, ținând-o cu amândouă mâinile, a dus-o în camera cea mare. Mary mă privea straniu, cu ochii întunecați.

— De ce ai luat-o, Ethan?

— Ca să-mi aducă noroc, dragostea mea. Și mi-a adus.

Capitolul XVIII

Duminică 3 iulie a plouat, conform legilor amintite, cu picături mari, mai ude ca de obicei. Ne-am strecurat și noi pe șoseaua jilavă, printre șirurile de automobile, simțindu-ne grozavi, neajutorați, rătăciți ca niște păsări scăpate din colivie, speriate de libertatea ce-și arăta colții. Mary ședea dreaptă, mirosind a stambă proaspăt călcată.

— Spune-mi, ești fericită – ești veselă?

— Îi aud întruna pe copii.

— Înțeleg. Mătușa Deborah numea starea asta „singurătate fericită”. Ia-ți zborul, rândunica mea! Volanele de pe umerii tăi sunt de fapt aripi, căprioară!

Mary zâmbi și se cuibări mai aproape de mine.

— Mă simt minunat, dar tot mi se pare că aud glasurile copiilor. Ce-or fi făcând acum?

— Orice ți-ar putea trece prin cap, dar te asigur că nici nu se sinchisesc de noi.

— Cred că ai dreptate. De fapt, noi nu-i interesăm.

— Atunci hai să le-o luăm înainte. Când am văzut barca apropiindu-se, o, șarpe al Nilului, am simțit că ziua va fi a noastră. Astă-seară, Octavian va cerși un codru de pâine de la vreun păstor de capre grec.

— Ești nebun. Allen nu se uită niciodată pe unde calcă. E în stare să nu observe stopul și să nimerească sub o mașină.

— Așa-i. Și biata, mititica de Ellen, cu piciorul ei diform! În orice caz, are o inimă bună și o mutră frumușică. Poate s-o găsi cineva s-o iubească și să-i amputeze piciorul.

— Oh! De ce nu mă lași să mă îngrijorez și eu puțin? M-aș simți mai bine.

— N-am auzit niciodată această idee formulată mai bine. Hai să trecem în revistă posibilitățile cele mai îngrozitoare!

— Știi prea bine ce vreau să spun...

— Știu. Dar numai tu, adică Înălțimea Ta, ai adus obiceiurile astea în familie. Se moștenesc numai pe linie femeiască. Micii vampiri...

— Nimeni nu-și iubește copiii mai mult decât tine.

— Vina mea e înzecită, pentru că sunt un puturos.

— Mi-ești drag.

— Da, ăsta-i genul de îngrijorare pe care-l aprob. Vezi fâșia asta de pământ? Privește cum se lăfăiesc ciulinii și măturica, iar nisipul apare de sub ei ca niște vălurele nemișcate. Ploaia izbește pământul și apoi sare în sus ca o ceață subțire. Întotdeauna m-am gândit că peisajul de aici seamănă cu Dartmoor sau Exmoor, dar nu le-am văzut decât în fotografii. Să știi că primii coloniști veniți din Devon trebuie să se fi simțit aici ca la ei acasă. Crezi că umblă și stafii pe-aici?

— Dacă n-au umblat până acum, va umbla stafia ta.

— Nu trebuie să faci complimente dacă nu ești sinceră.

— Nu e acum momentul pentru complimente. Fii atent la drumurile laterale. Trebuie să scrie: „Moorcroft”.

Așa și scria și, ceea ce m-a încântat pe acea prelungire subțire, ca un fus, a Long Island-ului, era că apa de ploaie se scurgea în pământ, fără să lase pic de noroi.

Ni s-a dat, numai pentru noi doi, o căsuță de păpuși, curățică și înflorată cu pânză cretonată, și două paturi gemene, pufoase ca niște cozonăcei, după modelul paturilor cărora li se face reclamă în toată țara.

— Nu sunt de acord cu paturile astea...

— Prostuțule, n-ai decât să treci dincoace.

— Pot să fac ceva mai mult decât atât, dezmățato!

Am cinat, plini de demnitate, homar de Maine la grătar, stropit cu vin alb – mult vin alb, pentru ca ochii lui Mary a mea să devină strălucitori, și am îndopat-o, ca un seducător, cu coniac, până când am amețit și eu. Ea a trebuit să-și aducă aminte de numărul căsuței

de păpuși și tot *ea* a nimerit cheia în broasca ușii. Nu eram chiar atât de amețit încât să nu mă pot ține de ea, dar, dac-ar fi vrut, ar fi putut să-mi scape.

Apoi, toropită de mulțumire, Mary și-a lăsat capul pe umărul meu drept, zâmbind și căscând delicat.

— Te neliniștește ceva?

— Ce idee! Începi să visezi încă înainte de a adormi.

— Te zbați atât de mult ca să mă faci fericită! Nu pot să pătrund în gândurile tale. Ești îngrijorat?

Treptele care duc până la somn sunt tot atâtea momente stranii și lucide.

— Da, sunt îngrijorat. Asta te neliniștește? N-aș vrea s-o spui și altora, dar află că acum se dărâmă cerul și un ciob din el mi-a căzut pe coadă.

A adormit ușor, cu zâmbetul ei păgân pe buze. Mi-am eliberat brațul și m-am sculat în picioare între cele două paturi. Ploaia încetase, se mai auzea doar apa ce se scurgea de pe acoperiș, iar luna nouă își răsfrângea imaginea în miliarde de picături minuscule. *Beaux rêves*^{xxx}, iubita mea dragă. Nu lăsa cerul să cadă asupra noastră!”

Patul meu era răcoros și prea moale și, stând în el, puteam să văd secera subțire a lunii trecând printre norii ce alunecau spre mare. O clipă, s-a ridicat țipătul de strigoi al unui buhai de baltă. Am strâns pumnii, amândoi. Acuma *trebuie* să-ți ții gura. Și încă strânsă bine. Pe coada mea căzuse doar un bob de mazăre.

Dacă zorile au apărut însoțite de tunete, nu știu, n-am auzit. Când m-am trezit, totul era numai verde-auriu; mai întunecat acolo unde creșteau ciulinii, palid printre ferigi, și roșu-gălbui pe dunele de nisip ud. Ceva mai departe, Atlanticul strălucea ca argintul lucrat cu ciocanul. La rădăcina unui stejar bătrân și cioturos de lângă casa noastră, se adăpostea un lichen cât o pernă, cu suprafața vălurită, de un alb-sidefiu. O potecă pietruită șerpua printre căsuțele de jucărie ale orașelului, ducând la vila cea mare cu acoperiș de șindrilă, mama tuturor căsuțelor din preajmă. Aici era biroul, se vindeau ilustrate, cadouri, mărci poștale și tot aici era și

sala de mese, cu fețe de masă albastre, în carouri, unde noi, păpușile, puteam să mâncăm.

Administratorul ședea în biroul contabilității, verificând o listă oarecare. Îl remarcasem când ne-am înscris. Avea doar un smoc de păr, și nu părea să simtă mare nevoie de a se bărbieri. Era un om închis și viclean în același timp; văzându-ne prea veseli, era atât de convins că escapada noastră ascundea un adulter, încât, ca să-i fac plăcere, am fost tentat să scriu în registru „John Smith cu soția”. Adulmeca păcatul. Părea că vede într-adevăr ca o cârțiță, cu ajutorul nasului lung și delicat.

— Bună dimineața.

Își ridică nasul din hârtii.

— Ați dormit bine?

— Perfect. Spune-mi, pot să-i duc soției mele o tavă cu micul dejun?

— Nu servim decât în sala de mese, de la șapte treizeci, la nouă treizeci.

— Dar dacă o duc eu singur...

— E împotriva regulamentului.

— N-am putea să-l încălcăm, de data asta? Știți cum este... Am azvârlit aceste cuvinte tocmai pentru că așa credea el că stau lucrurile.

Plăcerea lui m-a răsplătit îndeajuns. Ochii i s-au umezit și nasul a început să-i tremure.

— Se simte oarecum stingherită, jenată, nu-i așa?

— Eh, știți cum este...

— Nu știu ce-o să zică bucătarul.

— Întrebați-l. Puteți să-i spuneți că pe piscul cețos al muntelui stă, în vârful piciorușelor, un dolar.

Bucătarul era un grec, care găsi că un dolar e destul de atrăgător.

După câteva minute, duceam în brațe o tavă imensă, acoperită cu un șervet. Am lăsat tava pe o bancă rustică și am cules un buchet de minuscule flori de câmp, pentru a cinsti masa regală a iubitei mele.

Poate că se trezise mai înainte, dar, în orice caz a deschis ochii spunând:

— Miroase a cafea. Oh! Oh! Ce soț drăguț – și – și flori.

Cunoșteam toate aceste exclamații, care nu-și pierd niciodată mireasma.

Am mâncat, am băut cafea, și apoi am mai băut încă o cafea; Mary a mea ședea în pat rezemată de perne, și arăta mai tânără și mai nevinovată decât fiică-sa. Și am vorbit amândoi, pe rând, respectuoși, despre minunata odihnă de peste noapte.

Sosise și momentul meu.

— Așază-te comod. Am noutăți. Și triste și vesele.

— Bun! Ai cumpărat cumva oceanul?

— Marullo a dat de bucluc.

— Ce?

— A venit în America fără autorizație.

— Ei, și ce?

— Acum este obligat să plece.

— Deportat?

— Da.

— Dar e îngrozitor...!

— Da, nu-i plăcut.

— Ce trebuie să facem? Ce-ai să faci?

— Jocul s-a terminat. Mi-a vândut prăvălia – sau mai bine zis, ți-a vândut-o ție. Banii sunt ai tăi. Trebuie să-și lichideze toate proprietățile, și știi că el mă simpatizează; mi-a dat-o aproape pe gratis – trei mii de dolari.

— Dar e îngrozitor! Vrei să spui – vrei să spui că prăvălia este acum proprietatea ta?

— Da.

— Nu mai ești salariat! Nu mai ești un biet vânzător!

Se răsuci cu fața în pernă și începu să plângă cu sughițuri mari, din fundul sufletului, ca un sclav căruia i s-ar sfârâma cătușele.

Am ieșit, m-am așezat pe treptele căsuței și am stat la soare până când a terminat de plâns; după aceea s-a spălat pe față, s-a pieptănat, și-a pus halatul, a deschis ușa și m-a strigat. Era o altă

femeie, și de-acum înainte avea să rămână mereu așa. Nu era nevoie s-o mai spună. O spunea felul în care își ținea capul. De acum încolo putea să-și țină capul sus. Eram din nou cineva.

— Nu putem face nimic pentru a-l ajuta pe domnul Marullo?

— Mă tem că nu.

— Cum s-a întâmplat? De unde a pornit?

— Nu știu.

— Era un om de treabă. N-ar trebui să se procedeze astfel cu el. Cum a primit vestea?

— Demn. Ca un om de onoare.

Ne-am plimbat pe plajă, așa cum plănuiserăm, ne-am tolănit pe nisip, am cules scoici mici și colorate, arătându-ni-le unul altuia, după toate regulile jocului, am vorbit cu mirare convențională despre natură, mare, aer, lumină, despre vântul care mai domolea arșița, ca și cum Creatorul aștepta complimentele noastre.

Atenția lui Mary era împărțită în două. Cred că dorea să fie înapoi, acasă, în noua ei situație, să observe felul în care o vor privi femeile, tonul schimbat al salutarilor de pe Strada Mare. Nu mai era „biata Mary Hawley, cât se străduiește!” Devenise Doamna Ethan Allen Hawley, și va rămâne pentru totdeauna. Iar eu trebuia să-i păstrez aceste cuceriri.

Am rămas tot restul zilei numai pentru că așa proiectaserăm și pentru că plătiserăm, dar scoicile colorate pe care le întorcea de pe o parte pe alta, examinându-le, erau de fapt zilele strălucite ce aveau să vină.

Am prânzit în sufrageria cu fețe de masă albastre cu carouri, iar atitudinea lui Mary, siguranța pe care i-o dădea poziția ei socială, îl dezamăgira pe domnul Cârțiță. Nasul lui delicat, care tremurase atât de voios mirosind păcatul, se pleoștise. Când veni la masa noastră să anunțe că doamna Hawley era chemată la telefon, deziluzia lui era totală.

— Cine știe că suntem aici?

— Cine? Margie, bineînțeles! Trebuia să-i spun, din pricina copiilor. Oh! Sper că... Știi că el nu se uită pe unde calcă.

Se reîntoarse tremurând ca o stea.

— N-ai să ghicești niciodată. Nu poți să ghicești...

— Pot să ghicesc că este o veste bună.

— Margie mi-a spus: „Ați auzit știrile? Ați ascultat la radio?”

Mi-am dat seama după vocea ei că veștile nu erau rele.

— N-ai putea să-mi spui mai întâi despre ce este vorba și apoi să-mi povestești cum suna vocea lui Margie?

— Nici nu-mi vine să cred!

— N-ai vrea să faci așa ca să văd și eu, dacă pot sau nu să cred?

— Allen a câștigat o mențiune de onoare!

— Ce? Allen? Mai spune o dată!

— La concursul de compoziție – pe toată țara – mențiune de onoare!

— Nu!

— Ba da. Au fost numai cinci mențiuni de onoare – primește un ceas, și apare la televiziune, îți vine să crezi? O celebritate în familie!

— Nu, nu-mi vine să cred. Oare toate smiorcăielile lui de mucos erau doar o prefăcătorie? Ce mai actor! Inima lui iubitoare și însingurată nu era deloc aruncată în drum!

— Lasă gluma! Gândește-te: fiul nostru este unul dintre cei cinci băieți din Statele Unite, care au primit mențiune de onoare – și vor apărea la televiziune!

— Și un ceas! Mă-ntreb dacă știe să citească cifrele de pe cadran.

— Ethan, dacă-l iei în glumă, lumea o să creadă că ești gelos pe propriul tău fiu.

— Sunt doar mirat. Credeam că stilul prozei lui e cam de nivelul celei a generalului Eisenhower. Allen n-are un scriitor-negru în spate.

— Te cunosc eu, Eth. Îți place să-i depreciezi – dar numai în glumă. Dar tot tu îi răsfeți, în ascuns. Vreau să știu... l-ai ajutat la compunere?

— Să-l ajut? Nici nu mi-a arătat-o.

— Bine, atunci e în regulă. N-aș fi vrut să-ncepi să faci pe grozavul pentru că i-ai fi scris-o tu.

— Nu poate să-mi intre-n cap. Ceea ce dovedește că nu prea ne cunoaștem copiii. Ce zice Ellen?

— E mândră ca un păun. Margie era așa de emoționată că de-abia mai putea să vorbească. Ziarele vor să-i ia interviuri – și televiziunea – va apărea la televiziune. Îți dai seama că noi nici măcar n-avem televizor, ca să-l putem vedea? Margie spunea că putem să privim la aparatul ei. O celebritate în familie! Ethan, ar trebui să avem și noi un televizor.

— O să cumpărăm. Este primul lucru pe care am să-l fac mâine dimineață; dar de ce nu comanzi tu unul?

— Ne putem permite, Ethan? Am uitat ca prăvălia e a ta, pur și simplu am uitat! Înțelegi? O celebritate.

— Sper că vom putea trăi împreună cu el.

— Să-l lași să se bucure de victorie. Ar trebui să ne întoarcem acasă. Ei vin cu trenul de șapte și optsprezece. E bine să fim acolo, știi, să-i facem un fel de primire.

— Și un tort.

— Am să fac.

— Și serpentine.

— Sper că nu ești gelos și meschin.

— Nu. Sunt coplesit. Cred că serpentinele sunt o idee minunată; le împrăștiem prin toată casa.

— Dar nu și prin curte. Ar părea ostentativ. Margie propunea să ne prefacem că nu știm nimic și să-l lăsăm pe el să ne spună.

— Nu sunt de acord. Poate devine timid. Ar fi ca și când nouă nu ne-ar păsa. Nu, trebuie să se întoarcă acasă în ovații și strigăte de triumf, primit cu un tort. Dacă aș găsi vreo prăvălie deschisă, aș cumpăra niște artificii.

— La standurile de pe șosea...

— Așa-i. În drum spre casă – dacă or mai fi rămas.

Mary își aplecă o clipă capul, ca și când s-ar fi rugat.

— Tu ești proprietarul prăvăliei, iar Allen e celebru. Cine ar fi crezut că toate astea se pot întâmpla în același timp? Ethan, ar trebui să pornim către casă. Ar trebui să fim acolo la sosirea lor. De ce te uiți așa?

— A trecut peste mine ca un fel de val... Cât de puțin cunoaștem oamenii! Mă trec fiorii. Îmi aduc aminte că de Crăciun, când ar fi trebuit să fiu vesel, eu aveam velsmerț.

— Ce-i aia?

— E ce-am înțeles eu când mătușa Deborah a spus Weltschmerz.

— Și ce-i aia?

— Senzația că pe mormântul tău se plimbă găștele.

— Oh! Asta e! Eh, să nu te molipsești de boala asta! Cred că azi e cea mai frumoasă zi din viața noastră. Am fi ingrați dacă n-am recunoaște-o. Acum zâmbește și uită de velsmerțu' ăla. Ce caraghios, Ethan, velsmerț! Du-te și plătește nota. Eu am să fac valizele.

Am achitat nota cu niște bani ce fuseseră împăturiti strâns într-un pachetel pătrat. Și l-am întrebat pe domnul Cârțiță:

— Mai aveți artificii la standul de cadouri?

— Cred că da. Să văd... da, sunt. Câte doriți?

— Toate, câte aveți, zisei eu. Fiul nostru a devenit o celebritate.

— Zău! În ce fel?

— Există un singur fel.

— Vreți să spuneți ca Dick Clark sau așa ceva?

— Sau Chessman, sau Dillinger.

— Glumiți.

— O să apară la televiziune.

— La care post? La ce oră?

— Nu știu – încă nu știu.

— Am să urmăresc. Cum îl cheamă?

— La fel ca și pe mine. Ethan Allen Hawley – i se spune Allen.

— Pentru noi a fost o cinste să vă avem pe dumneavoastră și pe doamna Allen aici.

— Doamna Hawley.

— Desigur. Sper că o să mai veniți. O mulțime de celebrități au stat aici. Vin pentru liniște.

Pe drumul aurit către casă, în șarpele lent și scânteietor al mașinilor, Mary ședea dreaptă și mândră.

- Am cumpărat o cutie întreagă de artificii. Peste o sută.
- Asta e mai aproape de firea ta, dragule. Oare Bakerii s-or fi întors?

Capitolul XIX

Fiul meu s-a comportat bine. Era degajat și amabil. Nu s-a răzbunat, n-a ordonat să fim executați. A primit fără orgoliu, dar și fără modestie exagerată și onorurile și complimentele, ca și cum i s-ar fi cuvenit. Înainte de transformarea celor o sută de artificii în niște bețe carbonizate, s-a îndreptat spre scaunul lui din camera cea mare și a deschis aparatul de radio. Era evident că ne iertase nouă greșelile noastre. N-am văzut niciodată un băiat care să primească gloria cu mai multă grație.

A fost într-adevăr o seară a miracolelor. Dacă ușoara înălțare la cer a lui Allen era surprinzătoare, reacția lui Ellen era cu mult mai neașteptată. Câțiva ani de observație atentă și continuă îmi spuneau că domnișoara Ellen o să fiarbă și o să explodeze de invidie, că va căuta un mijloc prin care să minimalizeze victoria fratelui ei. Dar m-am înșelat. Deveni sufletul sărbătoririi lui Allen. Ne povesti cum, după ce petrecuseră o seară încântătoare, se aflau într-un elegant apartament de pe Strada 67, ascultând întâmplător la televizor ultimele știri ale postului C.B.S., când s-a anunțat triumful lui Allen. Și tot ea ne relatează ce a spus fiecare și cum au reacționat, cum erau gata-gata să leșine. Și în timp ce Ellen încerca să ne descrie cum va apărea fratele ei la televiziune, împreună cu ceilalți patru câștigători, cum o să-și citească lucrarea, privit și ascultat de milioane de oameni, Allen ședea calm și absent, iar Mary cotcodăcea fericită în pauze. Am aruncat o privire către Margie Young-Hunt. Era la fel de concentrată, ca atunci când îmi ghicise în cărți. În cameră se strecură o liniște întunecată.

— Nu există nicio scăpare, zisei. Evenimentul reclamă sirop de la gheață pentru toată lumea.

— Îl aduce Ellen. Dar unde e Ellen? Apare și dispare, ca un fum.

Margie Young-Hunt se ridică nervoasă.

— Aici este o petrecere de familie. Eu am să plec.

— Dar bine, Margie, trebuie să stai cu noi. Unde s-a dus Ellen?

— Mary, nu mă obliga să recunosc că sunt cam obosită.

— Ai avut două zile grele, draga mea. Uit mereu. Noi ne-am odihnit minunat, nici nu poți să-ți închipui – și asta numai datorită ție.

— Mi-a făcut multă plăcere. Mi-ar fi părut rău să pierd acest prilej.

Dorea să plece, și cât mai repede. Primi mulțumirile noastre și ale lui Allen, și fugi.

— Nu i-am spus despre prăvălie... zise Mary calm.

— Să lăsăm asta, deocamdată. Ar însemna să nedreptățim pe Eminența Sa. Azi e rândul lui. Unde s-a dus Ellen?

— S-a dus la culcare, zise Mary. E frumos ce spui, dragule, și ai dreptate. Allen, azi a fost o zi mare. E timpul să te duci și tu la culcare.

— Cred că am să mai rămân câteva clipe, zise Allen blând.

— Dar ai nevoie de odihnă.

— Mă odihnesc.

Mary se uită la mine, cerând ajutor.

— Acestea sunt momentele care pun la încercare sufletele bărbaților. Pot să-i trag o săpuneală, sau să-l las să triumfe chiar și asupra noastră.

— În fond nu-i decât un copil. Are nevoie de odihnă.

— Are nevoie de o mulțime de lucruri, dar odihna nu face parte dintre ele.

— Toată lumea știe că mai ales copiii au nevoie de odihnă.

— Lucrurile pe care le știe toată lumea sunt de cele mai multe ori greșite. Ai auzit vreodată ca un copil să moară de surmenaj? Nu – numai adulții mor de prea multă muncă. Copiii sunt prea deștepți să pățească una ca asta. Ei se odihnesc exact atunci când au nevoie.

— Dar e trecut de miezul nopții...

— Într-adevăr, iubito, și mâine o să doarmă până la prânz. Dar noi doi trebuie să ne sculăm la șase.

— Vrei, cu alte cuvinte, să te duci la culcare și să-l lași pe Allen să rămână aici?

— El trebuie să se răzbune pe noi fiindcă l-am adus pe lume.

— Ce tot spui? Despre ce răzbunare e vorba?

— Hai mai bine să încheiem un pact. Văd că începi să te superi.

— Da, mă supăr. Ești stupid.

— Dacă până într-o jumătate de oră după ce ne-am dus la culcare, Allen nu se urcă în cuibușorul lui, am să-ți plătesc patruzeci și șapte de milioane opt sute douăzeci și șase de dolari și optzeci de cenți.

Ei bine, am pierdut și va trebui să-i plătesc! Trecuseră treizeci și cinci de minute după ce i-am spus noapte bună, când scara a scârțâit sub picioarele celebrității noastre.

— Nu pot să te sufăr când ai dreptate, zise Mary a mea. Se pregătise să-și petreacă toată noaptea trăgând cu urechea.

— N-am avut dreptate, dragă. Am pierdut, din cauza celor cinci minute. Avantajul meu este doar că țin minte.

Și Mary a adormit. N-a auzit-o pe Ellen strecurându-se pe scară în jos, dar eu am auzit-o. Tocmai contemplem punctele roșii jucând în întuneric. Nu m-am dus după ea, căci am auzit țăcănitul ușor al cheii de alamă, răsucindu-se în broasca vitrinei. Știam că fiică-mea își încarcă bateria.

Punctele roșii erau agitate. Apăreau, dar dispăreau imediat ce îmi fixam privirea asupra lor. Bătrânul căpitan mă ocolea. Nu mi se mai arătase clar, de mult – de la Paște. Eu nu semăn mătușii Harrieta – „fie-i țărâna ușoară” – dar știu că atunci când nu sunt împăcat cu mine însumi, bătrânul Căpitan nu mi se arată clar. E un fel de test al raporturilor mele personale cu mine.

În noaptea asta l-am silit. Am stat întins și țeapăn, la marginea patului. Mi-am încordat fiecare mușchi al trupului, mai ales gâtul și bărbia, mi-am încrucișat pumnii strânși peste burtă și mi-am impus să evoc ochii mici și reci, mustața albă și zbârlită și umerii

aplecați înainte, care dovedeau că omul avusese cândva un trup puternic și că se folosisese de el. L-am făcut chiar să-și pună șapca albastră cu cozoroc scurt și lucios, cu un *H* de aur făcut din două ancore, șapca pe care o purtase destul de rar. Bătrânul se cam împotrivea, dar eu l-am silit să vină, și l-am așezat pe malul năruit al Portului Vechi, lângă Refugiu. L-am pironit pe niște pietre de balast și i-am fixat mâinile împreunate pe măciulia bastonului din os de narval. Cu un asemenea baston puteai să dobori un elefant.

Simțeam nevoia să urăsc pe cineva. Nu un om ca tata – ca să-mi pară rău și să mă arăt înțelegător. Pe cineva pe care să-l urăsc cu adevărat, să-mi pot vărsa tot năduful.

Memoria-i puioasă. Începe cu o imagine clară și bine întipărită până în cele mai mici amănunte, și apoi dacă se pornește, își dă drumul, înainte sau înapoi, ca un film.

Bătrânul Căpitan schiță o mișcare. Arată cu bastonul:

„Trage o linie, de la a treia stâncă de după capul digului, până la Capul Porty, când apele-s mari, și pe urmă mergi cu linia în jos, cam jumătate de ancablură. Acolo zace ea, adică atât cât a mai rămas din ea.”

„Cât înseamnă o jumătate de ancablură, domnule?”

„Cât? Păi, cât să fie? Cam vreo sută de metri. Era ancorată și tocmai începea fluxul. Ultimii doi ani fuseseră foarte grei. Jumătate din butoaiile pentru grăsime erau goale. Eram la uscat, când a luat foc, cam pe la miezul nopții. Când s-a aprins grăsimea, orașul s-a luminat ca ziua, iar flăcările fâlfâiau pe grăsimea vărsată până la Capul Osprey. N-am putut s-o tragem pe nisip, de frică să nu se întindă focul și pe chei. Într-un ceas a ars până la nivelul apei. Chila, ca și chila falsă, sunt și acum acolo – întregi. Erau din stejar de păduri virgine, din insula Shelter, ca și coturile.”

„Cum a luat foc?”

„N-am crezut niciodată c-a luat din senin. Eu eram la uscat.”

„Cine avea interes să-i dea foc?”

„Cum cine? Proprietarii!”

„Dar proprietarul nu erai dumneata?”

„Eram proprietar numai pe jumătate. Eu n-aș fi fost în stare să dau foc unei corăbii. Aș vrea să mai văd lemnul ei – să văd în ce stare se află.”

„Acum poți pleca, domnule căpitan.”

„Nu-ți poți baza ura numai pe faptele astea... Nu e de-ajuns.”

„E mai bine decât nimic. Am să scot chila la suprafață – de îndată ce voi fi bogat. Am s-o fac pentru dumneata – o linie dreaptă, de la stâncă a treia până la Capul Porty, la nivelul fluxului, o sută de metri spre larg.”

Nu dormeam. Pumnii și brațele îmi erau țepene și le apăsam pe stomac, ca să nu-l las pe bătrânul Căpitan să dispară, dar când i-am dat drumul, somnul m-a cuprins dintr-odată.

Când Faraonul avea vise își chema experții, care i le tălmăceau, spunându-i ce urma să se întâmple în cuprinsul regatului, și foarte bine făcea, pentru că regatul era el. Când vreunul dintre noi are un vis, ne ducem la un expert, care ne lămurește ce se petrece în țara noastră lăuntrică. Eu avusesem un vis, care n-avea nevoie de niciun expert. Ca majoritatea oamenilor moderni, nu cred în prevestiri sau în farmece, și din această cauză pierd jumătate din timp încercând să le descifrez.

Astă-primăvară, simțindu-se deprimat și solitar, Allen ne anunțase că a devenit ateu, ca să-i pedepsească pe Dumnezeu și pe părinți. I-am spus să n-o ia razna, deoarece, devenind ateu, nu va mai putea să se teamă trecând pe sub scară sau să scuipe peste umărul stâng când va vedea vreo pisică neagră și nici să-și pună ceva în gând când va vedea luna nouă.

Oamenii pe care îi înspăimântă propriile lor vise încearcă să se convingă că n-au niciun fel de vise. Eu pot să-mi explic destul de ușor visul pe care l-am avut, dar asta nu-l face mai puțin înspăimântător.

Primisem un ordin de la Danny, nu știu pe ce cale. El trebuia să plece cu un avion, și voia ca eu să mă ocup personal de anumite treburi. Voia o căciulă pentru Mary, din piele de căprioară maro-închis, cu blană de miel înăuntru. Trebuia ca pielea să semene cu niște papuci vechi ai mei, căptușiți cu blană de miel, iar căciula să

fie ca o caschetă de baseball, cu un cozoroc lung. Mai voia și un anemometru – nu unul obișnuit, cu acele mici cupe de metal, care se învârtesc – ci un anemometru lucrat de mână, din cartonul subțire și tare al cărților poștale oficiale, montat pe bețe de bambus. Mă chemase să mă întâlnesc cu el înainte de decolare. Luasem cu mine bastonul de narval al bătrânului Căpitan. De obicei, stătea în vestibul într-un port-umbrelă, dintr-o labă de elefant.

Când am primit în dar laba de elefant, m-am uitat la unghiile mari, de fildeș, și le-am spus copiilor:

„Primul puști pe care-l prind că dă cu lac pe aceste unghii va mânca bătaie – ați înțeles?”

M-au ascultat, așa că am fost nevoit să le lăcuiesc eu însumi în roșu-aprins, cu lac de pe masa de harem a lui Mary.

La întâlnirea cu Danny m-am dus în Pontiacul lui Marullo, și se făcea că aeroportul era în clădirea poștei din New Baytown. După ce am parcat mașina, am pus bastonul pe bancheta din spate; dar doi polițiști cu figuri agresive coborâră dintr-o mașină a poliției și mi spuseră:

„Nu pe banchetă.”

„Este împotriva legii?”

„Aha, vrei s-o faci pe grozavul?”

„Nu. Întrebam pur și simplu.”

„Atunci, nu-l pune pe banchetă.”

Danny era într-un birou din fund și sorta niște pachete. Purta pe cap căciula de miel și învârtea anemometrul din carton. Avea fața suptă și buzele foarte crăpate, în schimb mâinile îi erau umflate ca niște buiote cu apă caldă, parcă l-ar fi înțepat viespile.

S-a ridicat să-mi strângă mâna, și mi-am simțit mâna dreaptă cuprinsă de o masă caldă, spongioasă. Îmi strecurase ceva în mână, ceva mic și greu și rece, cam de mărimea unei chei, dar nu o cheie – altceva, un obiect de metal care părea ascuțit și lustruit. Nu știu ce era, pentru că nu m-am uitat la el, l-am pipăit doar. M-am aplecat spre Danny și l-am sărutat pe gură, și-am simțit cu buzele mele cât de uscate și crăpate erau ale lui. Atunci m-am

trezit, înfricoșat și înghețat. Se iviseră zorile. Puteam să văd lacul din tablou, dar nu și vaca, și încă mai simțeam buzele uscate și crăpate ale lui Danny. M-am dat imediat jos din pat pentru că nu voiam să mă gândesc la asta. N-am mai făcut cafea, ci m-am dus drept la piciorul de elefant, și am văzut că bățul, căruia i se zicea baston, se afla la locul lui.

Era ceasul tremurător al dimineții, cald și umed, iar vântul de dimineață nu începuse încă să se simtă. Strada părea de cenușă și argint, numai trotuarele erau murdărite de gunoiul omenirii. Cafeneaua *La Marinar* nu se deschisese, dar, oricum, n-aveam poftă de cafea. Am intrat prin alee și am deschis ușa din dos, m-am uitat în prăvălie și am zărit în spatele tejghelei cutia de pălării. Am deschis o cutie cu cafea, am vărsat cafeaua în lada de gunoi, apoi am făcut două găuri într-o cutie cu lapte condensat și am turnat laptele în cutia de cafea, am deschis ușa din dos și am pus cutia pe prag. Pisica era într-adevăr pe alee, dar n-a vrut să vină să bea laptele până ce n-am intrat în prăvălie, în față. De acolo o puteam privi. O pisică cenușie, lipăind lapte pe o alee cenușie. Când și-a ridicat capul, avea lapte pe mustăți. S-a așezat, și-a șters botul, apoi a început să-și lingă pernițele labelor.

Am deschis cutia de pălării și am luat chitanțele de sâmbătă; toate trecute pe o listă și prinse la un loc, cu agrafe. Am scos treizeci de hârtii de câte o sută de dolari, din plicul cafeniu de la bancă, și pe celelalte douăzeci le-am pus la loc. Aceste trei mii de dolari vor constitui rezerva mea până când economia prăvăliei se va echilibra. Celelalte două mii ale lui Mary vor merge înapoi la contul ei și, imediat ce se va putea, voi pune la loc și celelalte trei mii. Cele treizeci de hârtii le-am îndesat în portofelul meu cel nou, care îmi umfla buzunarul de la spate. Apoi am început să car lăzi și cutii de carton din magazie, le-am desfăcut sau le-am deschis și am început să-mi umplu rafturile golite, iar pe o bucățică de hârtie de împachetat am făcut o listă de mărfurile pe care trebuia să le comand. Cutiile de carton și lăzile le-am stivuit pe alee, ca să le ia camionul colectorului, și am umplut din nou cu lapte cutia de

cafea. Dar cotoiul nu s-a mai întors. Poate că se săturase, sau poate nu-i făcea plăcere decât ceea ce reușea să fure.

Probabil că anii nu se aseamănă între ei, fiind tot atât de diferiți ca tendințe, climă și atmosferă, după cum o zi poate să difere de alta. Anul acesta 1960 era un an al schimbărilor, un an în care temerile ascunse ieșeau la iveală, iar nemulțumirea înceta să mai rămână latentă și se schimba treptat în mânie. Nu numai în mine, sau în New Baytown. Alegerile prezidențiale se apropiau, și în atmosferă nemulțumirea se transforma în mânie, cu toată acea nervozitate pe care o aduce cu sine mânia. Și nu era vorba numai de poporul nostru; lumea întreagă era plină de nemulțumire și neliniște, pe măsură ce îngrijorarea se transforma în mânie, iar mânia își căuta o ieșire în acțiune, în orice fel de acțiune, numai violentă să fie – Africa, Cuba, America de Sud, Europa, Asia, Orientul apropiat, toate erau agitate ca și caii de curse în fața obstacolului.

Știam că în acea marți, 5 iulie, se vor petrece mai multe evenimente decât în alte zile. Cred chiar că știam și ce evenimente aveau să se întâmple, încă dinainte ca ele să se fi întâmplat, dar cum s-au și întâmplat, n-am să mai fiu niciodată sigur dacă am știut într-adevăr.

Cred că știam că domnul Baker, în pieptul căruia funcționa un ceas anti-șoc, cu șaptesprezece rubine, va veni să-mi bată la intrarea din față cu o oră mai devreme de deschiderea băncii. Când a venit, încă nu ridicasem obloanele. I-am deschis, și am închis ușa în urma lui.

— Ce lucru îngrozitor, spuse el. Eram departe și nu puteam fi găsit. M-am întors imediat ce-am auzit.

— Despre ce lucru îngrozitor vorbiți, domnule?

— Cum, n-ai auzit de scandal? Oamenii aceia sunt prietenii mei, prieteni vechi. Trebuie să fac ceva!

— N-or să fie nici măcar interogați înainte de alegeri – deocamdată sunt doar acuzați.

— Știu. N-am putea da o declarație că suntem convinși de nevinovăția lor? Chiar un anunț plătit, dacă e nevoie.

— Unde, domnule? *Bay Harbor Messenger* nu apare până joi.

— Ei, ceva trebuie făcut.

— Știu.

Rostisem acest cuvânt pe un ton cât se poate de convențional. Trebuie să-și fi dat seama că știam. Și totuși m-a privit drept în ochi și părea sincer îngrijorat.

— Dacă nu facem nimic, aiureala asta va compromite alegerile municipale. Trebuie să propunem alți candidați. N-avem încotro. E oribil, față de niște vechi prieteni, dar ei ar trebui să fie primii care să înțeleagă că nu putem admite ca tot felul de netrebnici să reușească în alegeri.

— De ce nu vorbiți cu ei?

— Se simt jigniți și sunt furioși. N-au avut încă timp să reflecteze. Marullo s-a întors?

— A trimis un prieten. Am cumpărat prăvălia cu trei mii.

— Bun! E un chilipir. Ai hârtiile?

— Da.

— Bun, dacă îți face vreo figură, bancnotele sunt însemnate.

— N-o să-mi facă nicio figură. Vrea să plece. E obosit.

— N-am avut niciodată încredere în el. N-am știut niciodată în ce-i vârat.

— Era un escroc, domnule?

— Era șiret, se scălda în două ape. Dacă reușește să-și vândă proprietățile, face rost de o groază de bani. Da, trei mii – e de pomană.

— Mă simpatiza.

— Probabil. Pe cine a trimis? Mafia?

— Un funcționar de stat. Știți, Marullo avea încredere în mine.

Domnul Baker se bătu cu palma peste frunte, ceea ce nu-i era deloc în fire.

— Cum de nu m-am gândit? Dumneata ești omul! Familie bună, demn de încredere, proprietar, om de afaceri, respectat... N-ai niciun dușman în oraș. Sigur, dumneata ești omul!

— Ce om?

— Pentru postul de primar al orașului.

— Dar nu sunt om de afaceri decât de sâmbătă.

— Înțelegi dumneata ce vreau să spun. Am putea aduna în jurul dumitale figuri noi, respectabile. Tii, asta-i calea cea mai bună!

— De la vânzător de băcănie, la primar?

— Nimeni nu s-a gândit la un Hawley ca la un vânzător de băcănie.

— Eu da. Și Mary.

— Dar nu ești! Putem să-ți anunțăm chiar astăzi candidatura, înainte ca aiureala asta să se calmeze.

— Va trebui să analizez foarte amănunțit această propunere...

— N-avem timp de pierdut!

— La cine v-ați gândit înainte?

— Înainte de ce?

— Înainte de a fi luat foc consiliul municipal. Dar este mai bine să discutăm ceva mai târziu. Sâmbătă a fost o zi cumplită. Aș fi putut să vând până și cântarul.

— Poți să faci ceva serios din prăvălia asta, Ethan. Te sfătuiesc s-o pui la punct și apoi s-o vinzi. Ai să ajungi cineva prea important ca să mai poți servi clienții. Ai vreo știre, cât de mică, despre Danny?

— Încă nu. Până acum, nu.

— N-ar fi trebuit să-i dai bani.

— Poate că nu. Credeam că fac o faptă bună.

— Sigur că da... Sigur că da...

— Domnule Baker... – ce s-a întâmplat cu *Belle-Adair*?

— Ce s-a întâmplat? A ars...

— Știu, în port – dar cum a izbucnit incendiul?

— Ciudat moment pentru o asemenea întrebare. Nu știu decât ce-am auzit. Eram prea mic pe atunci ca să pot măcar să-mi aduc aminte. Vechile corăbii erau îmbibate cu prea multă grăsime. Bănuiesc că vreun marinar a azvârlit un chibrit aprins. Bunicul dumitale era căpitanul corăbiei. Cred că atunci se afla la uscat. Tocmai se întorsese.

— Dintr-o călătorie ghinionistă.

— Așa am auzit.

— Au fost greuți cu încasarea asigurării?

— Societățile trimit totdeauna anchetatori. Nu, după câte îmi amintesc, deși a cam durat; totuși și Hawley-ii și Bakerii au încasat prima.

— Bunicul meu credea că focul a fost pus.

— De ce, pentru numele Domnului?

— Pentru a încasa banii. Industria care folosea untura de balenă era falimentară.

— Eu nu l-am auzit niciodată spunând asta.

— N-ați auzit niciodată?

— Ethan, unde vrei să ajungi? De ce reînviî fapte petrecute atât de demult?

— E oribil să dai foc unui vas. O crimă. Într-o bună zi am să scot chila corăbiei la suprafață.

— Chila?

— Știu exact locul unde e scufundată. La o jumătate de ancablură în larg.

— Și de ce vrei s-o scoți?

— Aș vrea să văd dacă stejarul mai e bun. Era stejar din pădurile virgine de pe insula Shelter. Dacă chila mai trăiește, nici corabia nu e complet moartă. Dar cred că e mai bine să vă duceți, dacă vreți să vă dați binecuvântarea la deschiderea seifului. Și eu trebuie să deschid prăvălia.

În clipa aceea tic-tacul dinăuntru lui s-a declanșat, și domnul Baker se îndreptă spre bancă.

Cred că-l așteptasem și pe Biggers. Bietul om, probabil că cea mai mare parte a timpului și-o petrece așteptând pe la uși. Acum, poate că așteptase pe undeva, pe aproape, să plece domnul Baker.

— Sper că n-ai să mă iei de gât.

— De ce?

— Înțeleg de ce ai fost atât de susceptibil. Cred că n-am fost prea... diplomat.

— Da, poate că asta o fi fost.

— Ai mai reflectat la propunerea mea?

— Da.

— Și ce părere ai?
— Cred că șase la sută ar fi mai bine.
— Nu știu dacă B.B. vor fi de acord.
— Treaba lor!
— Poate c-ar merge până la cinci jumate.
— Iar dumneata ai fi de acord cu jumătatea până la șase.
— Isuse, ce om. Eu credeam că dumneata ești un băiat de provincie oarecare. Și când colo, te pricepi, nu glumă.
— Dacă vrei, bine, dacă nu, iar bine.
— Ei, cam care ar fi volumul?
— Găsești o listă, încă incompletă, acolo, lângă casă.
El studie bucățica de hârtie de împachetat.
— Am impresia că m-ai prins în laț. Și m-ai stors, frățioare, până la sânge. Pot să primesc toată comanda astăzi?
— Mâine ar fi mai bine – și mai mare.
— Vrei să spui că ne vei da toate comenzile?
— Dacă joci cinstit.
— Dar, frățioare, trebuie că-l ții pe patronul dumitale de beregată. O să-ți meargă?
— O să vedem.
— Eh, poate că am să găsesc ceva de băut la prietena voiajorilor comerciali. Frățioare, trebuie că ești rece ca o scrumbie. Află de la mine că dama aia e o bucățică...
— E prietenă cu nevastă-mea.
— Așa? Da! Înțeleg cum vine. E prea aproape de cămin, nu merge. Ești șmecher! Dacă n-am știut-o înainte, acum o știu. Șase la sută! Isuse! Mâine-dimineată?
— Poate și azi după-masă, mai înspre seară, dacă am timp.
— Să zicem mâine-dimineată!
Sâmbătă, vânzarea fusese o succesiune de asalturi. Acum, marți, tempo-ul era altul. Oamenii nu se mai grăbeau. Voiau să discute despre scandal, declarau că e o poveste groaznică, tristă, rușinoasă, dar în același timp se și bucurau. Nu mai avuseserăm de multă vreme un scandal. Nimeni n-a pomenit nici măcar o dată de apropiatul Congres Național al Partidului Democrat, care urma să

se țină la Los Angeles. Desigur, New Baytown este un oraș care ține cu Partidul Republican, dar cred că pe oameni îi interesa mai mult ceea ce avea legătură mai strânsă cu localitatea noastră. Cu toții îi cunoșteam bine pe bărbații peste ale căror morminte dăntuiam.

La ora prânzului veni comisarul Stonewall Jackson; arăta obosit și trist.

Am pus pe tejghea bidonul de ulei și am pescuit cu o bucată de sârmă vechiul pistol.

— Iată corpul delict, șefule. Ia-l, te rog. Prezența lui mă enervează.

— Bine, șterge-l, te rog. Ia' te uită! Țsta se numea pe vremuri pistol de doi dolari – *Iver Johnson*. Ai pe cineva să-ți țină locul în prăvălie?

— Nu, n-am.

— Unde-i Marullo?

— E plecat din oraș.

— Poate că va fi nevoie să închizi pentru câteva ceasuri prăvălia.

— Ce s-a întâmplat, șefule?

— Păi, azi-dimineață a fugit de acasă băiatul lui Charley Pryor. Ai ceva rece de băut?

— Sigur. Oranjadă, înghețată cu sifon, limonadă, coca-cola?

— Dă-mi un *Seven Up*. Charley ăsta e-un tip ciudat. Băiatul lui, Tom, are opt ani. Și-a băgat în cap că toată lumea-i contra lui, și vrea să fugă de acasă, să se facă pirat. Oricare alt părinte i-ar fi dat câteva la fund, dar Charley nu. Nu deschizi sticla?

— Iartă-mă. Poftim. Ce legătură este între Charley și mine? Bineînțeles, mi-e simpatic.

— Ei bine, Charley nu procedează ca toți ceilalți oameni. El își închipuie că metoda cea mai bună de a-l vindeca pe Tom este aceea de a-l ajuta. Așa că azi, după micul dejun, au luat o pătură și o groază de merinde. Tom voia să ia și o sabie japoneză, ca să aibă cu ce să se apere, dar era prea lungă și s-a hotărât să ia doar o baionetă. Charley l-a suit în mașină și l-a dus afară din oraș,

ajutându-l să-și înceapă călătoria cu bine. L-a lăsat în împrejurimile pășunii Taylor – știi, vechea moșie Taylor. Asta era pe la nouă dimineața. Charley a rămas și el un timp, să vadă ce face băiatul. Primul lucru pe care l-a făcut a fost să se așeze pe iarbă și să mănânce șase sendvișuri și două ouă tari. Apoi a pornit la drum, de-a dreptul prin pășune, cu bocceluța și cu baioneta, iar Charley s-a întors acasă.

Acum, acum, se apropia... Știam, știam! Aproape că mă simțeam ușurat, știind că totul se termina.

— Pe la unsprezece, a ieșit în șosea bocind și s-a întors acasă cu auto-stopul.

— Cred că bănuiesc, Stoney – e vorba de Danny?

— Mă tem că da. Jos, în pivnița vechii case. O ladă cu sticle de whisky, numai două goale, și un flacon de somnifere. Îmi pare rău că trebuie să-ți cer asta, Eth. E de prea multă vreme acolo și fața este desfigurată de mușcăături. Poate pisicile... îți aduci aminte dacă avea vreo cicatrice sau ceva semne pe corp?

— Nu vreau să-l văd, șefule.

— Eh, cine vrea? Avea vreo cicatrice?

— Știu că s-a tăiat într-o sârmă ghimpată deasupra genunchiului stâng și – și avea și un tatuaj ca acesta.

Vorbind, îmi suflecasem mâneca.

— Ne-am tatuat amândoi, când eram copii, cu o lamă de ras. În tăieturi am turnat cerneală. Se vede încă destul de bine, nu?

— Eh, poate asta o să ne ajute. Altceva?

— Da – o cicatrice mare sub brațul stâng, i se tăiase o bucată de coastă. A avut pleurită cu pneumonie, pe vremea când nu existau medicamentele de azi, și i s-a pus o drenă.

— Dacă are o coastă tăiată, este de-ajuns. N-o să mai fiu nici eu nevoit să mă mai duc pân-acolo. Să se mai miște și judecătorul de instrucție. Va trebui să depui jurământ, pentru cicatricile alea, dacă e el.

— De acord. Dar să nu-mi ceri să-l privesc, Stoney. Era – știi – era prietenul meu.

— Bine, Eth. Spune-mi, e ceva adevărat în zvonul pe care l-am auzit, că ai să candidezi pentru postul de primar?

— Aud asta pentru prima oară. Șefule, n-ai putea să stai aici două minute...

— Trebuie să plec.

— Numai două minute, până alerg peste drum să beau ceva...

— Oh! Desigur! Te înțeleg. Desigur, du-te. Trebuie să mă pun bine cu noul primar.

Am băut, și am mai comandat o jumătate de porție, ca s-o iau cu mine. După plecarea lui Stoney am scris pe un cartonaș MĂ ÎNTORC LA ORA DOUĂ, am încuiat ușile și am tras obloanele.

M-am așezat pe cutia de pălării, în dosul tejghelei, în prăvălia mea, am rămas nemișcat în întunericul verde-mohorât al prăvăliei mele.

Capitolul XX

La trei fără zece am ieșit pe ușa din dos, am dat colțul și am intrat, prin ușa principală, în localul băncii. Morph mi-a luat în primire, în cușca lui de bronz, teancul de bani și de cecuri, plicul cafeniu și hârtiile de depunere. A răsfoit prin registre și apoi a scris, cu o peniță de oțel care scârțâia, niște numere mici și ascuțite. Împingându-mi registrele în față, își ridică spre mine ochii voalați și precauți.

— N-am să-ți vorbesc despre chestia aia, Eth. Știu, ți-era prieten.

— Mulțumesc.

— Dacă o ștergi repede, poate reușești să scapi de Creier.

Dar n-am reușit. De altfel, poate chiar Morph a apăsat pe sonerie. Ușa cu geam mai de la birou s-a dat în lături și domnul Baker, sigur de el, sobru și îmbrăcat în gri, mi-a spus calm:

— Poți să-mi acorzi o clipă, Ethan?

Nu mai puteam da îndărăt. Am pășit în vizuina cu geamuri mate și el închise atât de ușor ușa, încât nici n-am auzit zgomotul broaștei. Sub sticla biroului se aflau niște liste bătute la mașină, cu șiruri de cifre. Două fotolii pentru vizitatori așteptau ca doi viței de lapte gemeni, lângă fotoliul său cu spetează înaltă. Erau confortabile, dar mai joase decât fotoliul de la birou. Când m-am așezat, a trebuit să mă uit de jos în sus la domnul Baker, ceea ce m-a pus în poziție de solicitant.

— Trist lucru...

— Da.

— Nu cred că trebuie să iei toată vina asupra dumatăle. Probabil că tot s-ar fi întâmplat.

— Probabil.

— Știu, credeai că faci o faptă bună.

— Credeam că mai are o șansă.

— Bineînțeles.

Ura îmi năclăia limba, ca gustul fierei, mai mult de greutate, decât de furie.

— În afară de drama lui, de pierderea unui om, această sinucidere creează și o dificultate. Nu știi, avea rude?

— Nu cred.

— Cine are bani, are și rude.

— El nu avea bani.

— Avea pășunea Taylor, liberă de orice ipotecă.

— Da? Ei, o pășune și o gură de pivniță...

— Ethan, ți-am mai spus că noi am proiectat să amenajăm un aeroport, care să deservească întregul district. Pășunea e singurul loc neted. Dacă n-o putem folosi, amenajarea pistelor pe colinele din jur o să ne coste milioane. Iar acum, chiar dacă nu are moștenitori, totul va trebui să treacă prin tribunal. Va dura luni de zile.

— Înțeleg.

Mânia domnului Baker ieși la iveală:

— Mă-ntreb dacă înțelegi! Cu bunele dumitale intenții ai azvârlit în aer toată afacerea! Uneori cred că filantropii sunt cei mai periculoși oameni din lume.

— Poate că aveți dreptate. Ar trebui să mă întorc la prăvălie.

— E prăvălia dumitale.

— Da, nu-i așa? N-am reușit să mă obișnuiesc. Mereu uit.

— Da, uiți. Banii pe care i-ai dat lui erau banii lui Mary. Acum n-o să-i mai vadă niciodată. I-ai azvârlit.

— Danny ținea mult la Mary a mea. El știa că banii erau ai ei.

— Da, și mult o să-i mai ajute...

— Am crezut că glumește. Mi-a dat hârtiile astea.

Am scos cele două bucăți de hârtie răsucite sui din buzunarul de la piept, unde le pusesem, știind că va trebui să le scot la vedere în felul acesta.

Domnul Baker le netezi cu mâna, pe biroul acoperit cu sticlă. În timp ce le citea, un mușchi de lângă urechea dreaptă îi tresări atât

de violent, încât i se mișcă și urechea. Le parcurse încă o dată cu privirea, căutând să le găsească vreun cusur.

Când puiul de cățea își ridică din nou privirea către mine, în ochii lui lucea teama. Vedea un om despre care crezuse că nu există. I-a trebuit un timp ca să se adapteze cu străinul, dar era om trecut prin multe. S-a adaptat.

— Cât ceri?

— Cincizeci și unu la sută.

— Din ce?

— Din drepturile societății, combinației, sau ce-o fi.

— E ridicol.

— Dumneavoastră vreți un aeroport. Eu posed unicul teren disponibil.

Își șterse atent ochelarii, cu un șervețel de hârtie, apoi îi puse pe nas. Dar nu privea către mine. Privea dincolo de mine, în cerc, lăsându-mă deoparte. În cele din urmă m-a întrebat:

— Îți dădeai seama ce faci, Ethan?

— Da.

— Și te simți mulțumit de faptele tale?

— Nu mă simt altfel de cum s-a simțit și omul care i-a dus o sticlă de whisky, încercând să-i smulgă semnătura pe o anume hârtie.

— Ți-a spus el asta?

— Da.

— Era un mincinos.

— Așa mi-a spus și el. M-a prevenit că e un mincinos. Poate că e vreo șmecherie în hârtiile astea.

Le-am tras delicat din fața lui și am împăturit cele două hârtii murdare scrise cu creionul.

— Este o șmecherie, fără discuție, Ethan. Actele n-au niciun cusur, au dată, au semnătura unui martor, sunt clare. Dar poate că el te ura. Poate că a vrut să te împingă spre descompunere.

— Domnule Baker, în familia mea nimeni n-a dat vreodată foc unei corăbii.

— Trebuie să mai stăm de vorbă, Ethan, vom face afaceri împreună. Vom face bani. În jurul pășunii, pe dealuri, va răsări un orașel. Cred că acum trebuie să fii ales primar.

— Nu pot, domnule. Această funcție înseamnă să fii prins între interese contrarii. În clipa de față, câțiva oameni, destul de triști, constată tocmai acest adevăr.

Oftă – un oftat precaut ca și cum i-ar fi fost teamă să nu-și zgândăre ceva în gât.

M-am ridicat și am pus mâna pe spatele rotunjit și capitonat al fotoliului solicitantului.

— Vă veți simți mai bine, domnule, când vă veți obișnui cu faptul că eu nu sunt un prostănac simpatic.

— De ce nu mi-ai spus și mie toată chestia de la început?

— E periculos să ai un complice.

— Așadar, simți că ai comis o crimă!

— Nu. Crima e ceva comis de un altul. Trebuie să deschid prăvălia, chiar dacă e prăvălia mea.

Tocmai pusesem mâna pe clanță, când el mă întrebă calm:

— Cine l-a denunțat pe Marullo?

— Cred că dumneavoastră, domnule. Domnul Baker sări în picioare, dar am tras ușa după mine și m-am reîntors la prăvălie.

Capitolul XXI

Nimeni pe lume nu e atât de strălucitoare ca Mary a mea când e vorba de o petrecere sau o aniversare. Nu din ceea ce dă, ci din ceea ce primește devine strălucitoare ca o bijuterie. Ochii îi scânteiază, zâmbetul ei cucerește, râsul vioi dă consistență chiar și unei glume banale. Când Mary își primește oaspeții în pragul ușii, fiecare se simte mai simpatic și mai inteligent decât înainte, și chiar așa se și întâmplă. Mai mult decât atât Mary nu oferă și nici nu e nevoie să ofere.

Când m-am întors acasă, toată casa Hawley strălucea sărbătorește. Stegulețe din material plastic, viu colorate, atârnau în ghirlande, de la lampa din mijlocul tavanului și până la ramele tablourilor, și alte șiruri de stegulețe din material plastic atârnau de-a lungul balustradei.

— Nici n-o să-ți vină să crezi, strigă Mary. Ellen a făcut rost de ele, de la stația de benzină Esso. I le-a împrumutat George Sandow.

— Pentru ce?

— Pentru tot ce vezi. E sărbătoare mare. Nu știam dacă aflase despre Danny Taylor, sau, dacă aflând, și-l alungase din minte.

Bineînțeles că nu l-am invitat la petrecere, dar el se plimba, pe afară, încolo și încoace. Știam că mai târziu va trebui să ies și să mă întâlnesc cu el, dar nu l-am poftit înăuntru.

— Ai crede că nu Allen, ci Ellen a câștigat mențiunea de onoare, zise Mary. E chiar mai mândră decât dacă *ea însăși* ar fi sărbătorita. Ia uită-te ce tort a pregătit.

Era un tort înalt, alb, iar deasupra scria EROU, cu litere roșii, verzi, galbene și albastre.

— Avem pui fript și salată și sos de măruntaie și piure de cartofi, deși suntem în plină vară.

— Bine, iubito, foarte bine. Dar unde e tânăra celebritate?

— S-a transformat și el. Face baie și se schimbă pentru cină.

— E o zi plină de semnificație, sibila mea. Te pomenești că vei mai afla că o catârcă a născut niște catârași și că pe cer a apărut o nouă cometă. Să faci baie înainte de cină! De neînchipuit!

— M-am gândit că vrei și tu să te schimbi. Am o sticlă de vin, poate n-ar strica un discurs, sau un toast, sau ceva de felul ăsta, chiar dacă suntem numai între noi.

Mary aproape că inundase casa cu atmosfera de sărbătoare. M-am pomenit și eu fugind sus, să mă îmbăiez și să mă pregătesc pentru sărbătoare.

Trecând prin fața camerei lui Allen, am ciocănit la ușă și, auzind un mormăit, am intrat înăuntru.

Stătea în fața oglinzii, ținând în mână o altă oglindă, de mână, ca să se poată vedea din profil. Cu ceva negru, poate cu rimelul lui Mary, își pictase o mustăcioară subțire, neagră, și își aranjase sprâncenele, ridicându-le capetele în sus, ca să aibă un aer mefistofelic. Când am intrat în odaie, tocmai încerca în oglindă un zâmbet atotcunoscător, cinic și seducător. Și își pusese la gât papionul meu cu picățele albastre. Nu părea stânjenit că îl prinsesem asupra faptului.

— Fac și eu repetiție, zise el, punând jos oglinda de mână.

— Fiule, în vârtejul atâtor emoții, mi se pare că încă nu ți-am spus cât sunt de mândru.

— Este – ei, este doar începutul.

— Sincer să-ți spun, nu credeam că vei ajunge să compui nici măcar cât Președintele^{xxx}. Sunt tot atât de surprins, pe cât sunt de bucuros. Când ai să citești lumii lucrarea ta?

— Duminică la patru treizeci, și se transmite la *toate* posturile din țară. Trebuie să mă duc la New York. Vine să mă ia un avion special.

— Te-ai pregătit?

— Oh, am să mă descurc foarte bine. ăsta-i doar începutul.

— E mai curând un salt, să fii unul din cinci pe toată țara.

— Se transmite în toată țara, zise el. Începu să-și ștergă cu o bucată de vată mustăcioara, și am observat, cu uimire, că avea o întreagă trusă de cosmetică, cu fard pentru ochi, fard gras și coldcremă.

— Toate s-au petrecut în același timp. Știi că am cumpărat prăvălia?

— Da. Am auzit.

— Ei, după ce se vor strânge steagurile și toată pavoazarea, voi avea nevoie de ajutorul tău.

— Adică?

— Ți-am mai spus: trebuie să-mi ajuți la prăvălie.

— N-am să pot face asta, zise el, examinându-și dinții în oglinda de mână.

— Ce n-ai să poți face?

— Sunt programat de mai multe ori la televiziune și pe urmă vor veni emisiunile *care sunt preocupările mele* și *Musafirul misterios*. Apoi va urma un nou concurs, care se cheamă *Stoarce-ți creierii*. Emisiunea asta poate că o să se transmită și în străinătate. Vezi deci că n-o să am timp.

Luă un pulverizator și-și stropi părul cu un lichid lipicios.

— Vasăzică, ți-ai ales cariera, așa-i?

— După cum ți-am spus, e doar începutul.

— Astă-seară n-am să asmut dulăii războiului. Discutăm noi mai târziu.

— Un individ de la N.B.C.^{xxxii} a tot încercat să te găsească la telefon. Poate e pentru un contract, fiindcă eu sunt minor.

— Băiete, la școală te-ai mai gândit?

— Cui îi mai trebuie școală, când are un contract?

Am ieșit repede din cameră, am închis ușa, am intrat în baie și am dat drumul la apă, expunându-mi pielea dușului rece, lăsând frigul să mă pătrundă cât mai adânc, ca să-mi stăpânesc tremurul de furie ce mă cuprinsese. Când am ieșit din baie curat, frecat și mirosind a parfumul lui Mary, stăpânirea de sine îmi revenise. În cele câteva clipe care au precedat cina, Ellen s-a așezat pe brațul

fotoliului meu, apoi mi s-a rostogolit în poală și m-a cuprins cu brațele pe după gât.

— Te iubesc, zise ea. Nu-i așa că e extraordinar? Și Allen nu-i așa că e minunat? Parcă ar fi așa de când lumea.

Și eu care crezusem că fata asta e foarte egoistă și puțin cam meschină!

Înainte de a se aduce tortul, am ridicat paharul în cinstea tânărului erou, urându-i noroc și am încheiat zicând:

— „Azi iarna vrajbei noastre s-a schimbat prin soarele lui York, în toi de vară.”

— Asta-i din Shakespeare, zise Ellen.

— Da, prostuțo, dar din ce piesă, cine o spune și unde?

— Nu știu, zise Ellen. E o întrebare de-aia, încuietore.

Am dus cu ceilalți farfuriile la bucătărie. Mary încă mai radia.

— Nu te enerva, îmi spuse ea. O să-și găsească el un rost. O să se descurce. Te rog, ai răbdare.

— Bine, voi avea, preasfânta mea potârniche.

— Te-a căutat un tip de la New York. Cred că este în legătură cu Allen. Nu-i extraordinar să se trimită un avion special pentru el? Nu mă pot obișnui cu ideea că prăvălia e a ta. Știi – în tot orașul se vorbește că ai să fii primar.

— N-am să fiu.

— Ei, am auzit-o de la o mulțime de oameni.

— Nu pot să fiu primar, pentru că trebuie să mă ocup de prăvălie. Draga mea, mă duc puțin în oraș, am o întâlnire.

— Poate că până la urmă o să regret că nu mai ești salariat. Atunci rămâneai serile acasă. Ce să-i spun tipului, dacă te mai caută?

— Să mă aștepte.

— N-a vrut. Vii târziu?

— Nu știu. Depinde de cum o să meargă.

— E foarte trist sfârșitul lui Danny Taylor. Ia-ți haina de ploaie.

— Foarte trist, desigur.

Mi-am pus pălăria în vestibul și am apucat instinctiv, trăgându-l din laba de elefant, bastonul de os de narval, al bătrânului Căpitan. Ellen s-a ivit pe neașteptate.

— Pot să merg cu tine?

— Astă-seară nu.

— Te iubesc.

O clipă am privit adânc în ochii fiicei mele.

— Și eu te iubesc. Am să-ți aduc bijuterii – ai vreo preferință?

Ea chicoti:

— Te duci cu bastonul?

— Pentru auto-apărare. Am ridicat bastonul de ivoriu spiralat „în gardă”, ca pe o floretă.

— Lipsești mult?

— Nu prea mult.

— De ce iei bastonul?

— Ca un simplu ornament, de fandoseală, ca o amenințare, de frică și dintr-o rămășiță a necesității de a purta arme.

— Am să aștept până te întorci. Am voie să mă joc cu obiectul ăla trandafiriu?

— O, nu, micuța mea floare de putregai! Obiect trandafiriu? Adică talismanul? Bineînțeles că ai voie.

— Ce e aia talisman?

— Caută în dicționar. Știi cum se scrie?

— *T-a-l-e-s-m-a-n.*

— Nu, *t-a-l-i-s-m-a-n.*

— De ce nu-mi spui tu?

— Dacă-l cauți singură, ai să știi mai bine. Mă cuprinse cu brațele, mă strânse și tot atât de repede îmi dădu drumul.

Noaptea mă înconjura deasă și umedă; ceața avea consistența unei supe de pui. Felinarele, ascunse printre frunzele grase ale arborilor de pe Strada Ulmilor, împrăștiau în jurul lor un nimb lăptos de umezeală.

Un om cu slujbă vede destul de puțin din viața normală a lumii din timpul zilei. Nu-i de mirare că trebuie să afle noutățile și să adopte o atitudine față de ele, prin prisma spuselor soției. Ea știe

ce se întâmplă și cine ce a spus, dar filtrează totul prin natura ei femeiască; de aceea majoritatea bărbaților care muncesc văd lumea din timpul zilei prin ochii femeilor. Dar noaptea, când prăvălia e închisă, sau orele de birou s-au terminat, atunci se naște lumea bărbatului – pentru scurt timp.

Măciulia grea de argint a bastonului spiralat din os de narval, lustruită de palma bătrânului Căpitan, se lipea mângâios de mână.

Cu mulți ani în urmă, când trăiam într-o lume diurnă, și simțeam că m-am săturat de oameni, făceam o călătorie în lumea ierburilor. Culcat cu fața în jos, cât mai aproape de firele verzi, deveneam una cu furnicile, cu afinele și cu gândacii, încetam să mai fiu un uriaș. Și în jungla feroce a ierbii, aflam uitarea care însemna pace.

Acum, în mijlocul nopții, aveam nevoie de Portul Vechi și de Refugiul meu, de locurile unde lumea inevitabilă a ciclurilor vieții, timpului și mareelor putea să-mi liniștească zbuciumul dezlănțuit al nervilor.

Am mers repede spre Strada Mare și, trecând prin dreptul *Marinarului*, am aruncat doar o privire fugară spre prăvălia mea, străjuită de obloanele verzi. În fața sediului pompierilor ședea mașina poliției, cu Willie, roșu la față și transpirat ca un porc.

— Iar ai pornit-o în hoinăreală, Eth?

— Da.

— Teribilă, tristă veste, asta cu Danny Taylor. Era un băiat bun.

— Teribilă, i-am răspuns, grăbind pasul.

Trecură câteva mașini, stârnind o adiere, dar nu se zărea niciun pieton. Nimeni nu risca să transpire, umblând pe jos.

Ajuns la monument, am cotit către Portul Vechi. Se zăreau luminile câtorva iahturi și vase pescărești ancorate în larg. Apoi o siluetă, cotind dinspre Strada Porlock, s-a apropiat de mine și am ghicit, după port și umblet, că era Margie Young-Hunt.

Se opri drept în fața mea, barându-mi trecerea. Există unele femei care știu să pară răcoroase în nopțile cele mai înăbușitoare. Poate că tremurul fustei de stambă înlocuia briza.

Spuse:

— Cred că pe mine mă cauți.

Își potrivi o șuviță de păr, care nu era deloc zburlită.

— De ce crezi asta?

Se întoarse, mă luă de braț și, apăsându-și degetele, mă sili să merg mai departe.

— Ești genul de bărbat de care am eu parte. Eram la *Marinar*. Te-am văzut trecând și, bănuind că mă cauți pe mine, am alergat de după cvartal și ți-am ieșit în cale.

— Cum ai știut că o voi apuca pe aici?

— N-aș putea să-ți spun. Dar știam. Ascultă cum cântă greierii – înseamnă că zăpușeala o să țină și n-o să bată niciun pic de vânt. Nu te necăji, Ethan, ieșim într-o clipă din bătaia luminii. Dacă vrei, poți să vii la mine. Am să-ți dau ceva de băut, dintr-un pahar înalt și rece, de la o femeie înaltă și fierbinte.

Am lăsat ca degetele ei să mă conducă prin întunericul unei grădini cu caprifoi sălbăticit. Niște flori galbene, joase, luceau în întuneric.

— Asta e casa mea – un garaj cu o cameră de agrement deasupra.

— Ce te face să crezi că te căutam pe tine?

— Pe mine, sau pe alta ca mine, Ethan. Ai văzut vreodată o luptă cu tauri?

— Da, la Arles, imediat după război.

— Cel de-al doilea soț al meu mă ducea să asist la luptele cu tauri. Îi plăcea enorm. Cred că luptele cu tauri sunt foarte indicate pentru bărbații care s-ar vrea curajoși, dar nu sunt. Dacă ai asistat la o luptă cu tauri, ai să mă înțelegi. Ții minte, cum, după toată frământarea consumată în fața mantiei, taurul încearcă să omoare ceea ce nu mai există sub mantie?

— Da.

— Ții minte cum devine nesigur și neliniștit, iar uneori se oprește pur și simplu în loc, așteptând parcă un răspuns? Ei, și atunci ca să nu moară de inimă rea, i se oferă un cal. Taurul simte nevoia imperioasă să-și înfigă coarnele în ceva solid, ca să nu-i piară curajul. Ei, eu sunt calul! Și asta-i felul de bărbați de care am parte: nesiguri și dezorientați. Dacă pot să-și înfigă un corn în

mine, au repurtat un mic triumf. După aceea, pot să se întoarcă la *muleto*^{xxxiii} și la *espada*^{xxxiv}.

— Margie!

— O clipă. Îmi caut cheia. Simți cum miroase caprifoiul?

— Dar eu am repurtat chiar astăzi un triumf.

— Da? Ai împuns vreo mantie – ai călcat-o în picioare?

— De unde știi?

— Eu știu de ce mă caută pe mine un bărbat, pe mine sau pe altă Margie. Fii atent la scară, e îngustă. Să nu te lovești cu capul. Uite și comutatorul. Vezi? O cameră de agrement, lumini discrete, parfum de mosc – iar la picioarele noastre marea întunecată.

— Cred că ești într-adevăr o vrăjitoare.

— Sunt, știi foarte bine că sunt! O biată vrăjitoare de târgușor de provincie, să-i plângi de milă! Stai jos acolo, lângă fereastră. Imediat dau drumul brizei artificiale. Conform formulei, am să mă fac comod și pe urmă îți aduc un explozibil pentru creieri, mare și rece.

— Unde ai auzit expresia asta?

— Știi prea bine unde am auzit-o.

— L-ai cunoscut bine?

— În parte. Acea parte a bărbatului pe care femeia poate s-o cunoască. Uneori asta e partea cea mai bună, dar numai uneori. La Danny, da. Avea încredere în mine.

Odaia lui Margie era ca un album cu amintirile altor odăi, era alcătuită din rămășițele și piesele dispartate ale altor vieți, ca niște note marginale. Lângă fereastră, aparatul de aer condiționat scotea un zbârnâit ușor, aproape șoptit.

Se întoarse curând, într-un halat albastru, lung, vaporos, și unduitor, aducând un nor de parfum. Când am adulmecat mirosul, mi-a spus:

— Poți să fii fără teamă. E un parfum pe care Mary nu mi-l cunoaște. Uite ceva de băut – gin și tonic. Adică, am înmuiat buza paharului în tonic. Altfel e gin, gin curat. Dacă agiți gheața și se va părea rece.

Am dat băutura pe gât, de parcă ar fi fost bere, și am simțit cum fierbințeala ei uscată îmi cuprinde umerii și mi se prelinge de-a lungul brațelor, făcând să-mi licărească pielea.

— Mi se pare că aveai nevoie, zise ea.

— Mi se pare că da.

— Am să fac din tine un taur curajos – am să-ți rezist până când vei crede că ai repurtat o izbândă. Asta-i ceea ce îi trebuie unui taur.

Mi-am privit mâinile acoperite de zgârieturi și julituri, din cauza lăzilor, și unghiile nu prea curate.

Margie ridică, de pe divanul pe care îl lăsasem, bastonul din os de narval.

— Cred că nu te folosești de el ca să-ți biciuiești energiile...

— Oare ai devenit dușmana mea?

— Eu, singura femeie de viață din New Baytown, să fiu dușmana ta?

Am rămas pe gânduri atât de multă vreme, încât am început să simt cum devine agitată.

— Nu te grăbi, zise ea. Ai timp să-mi răspunzi toată viața. Am să-ți mai aduc ceva de băut.

Am luat paharul plin din mâna ei; buzele și gura mi-erau atât de uscate, încât a trebuit să sorb din el ca să pot vorbi, iar când am deschis gura, glasul mi-era voalat.

— Ce vrei?

— S-ar putea să mă fi hotărât pentru dragoste.

— Cu un bărbat care-și iubește nevasta?

— Pe Mary? Nici măcar n-o cunoști.

— Știu că e tandră și dulce și cam neajutorată.

— Neajutorată? E tare ca oțelul. Ea va rezista încă multă vreme după ce motorul tău va fi numai bucățele. E ca un pescăruș care plutește în văzduh, folosindu-se numai de vânt, neirosind nicio bătaie de aripă.

— Nu-i adevărat!

— Dacă v-ar lovi vreo nenorocire, ea o va trece plutind, iar tu te vei prăbuși.

— Ce vrei?

— Nu ai de gând să sari hopul? Nu vrei să-ți reverși ura asupra bătrânei Margie?

Am lăsat paharul pe jumătate golit pe o măsuță, dar ea – repede ca un șarpe – l-a ridicat și a strecurat sub el o scrumieră, ștergând cu palma urma udă.

— Margie – vreau să știu ce-i cu tine.

— Nu juca teatru! Vrei să știi ce cred despre isprăvile tale.

— Nu pot să-mi închipui ce vrei, până nu știu cine ești.

— Cred că ești sincer – vrei să faci o vizită de un dolar. O călătorie prin Margie Young-Hunt, cu pușca și cu aparatul de filmat. Am fost un copil bun, o fetiță isteată și o dansatoare mediocră. Am cunoscut un bărbat mai în vârstă și m-am măritat. Nu mă iubea – era doar îndrăgostit de mine. Pentru o fetișcană drăguță și isteată, era o ocazie servită pe tavă. Nu-mi prea plăcea dansul, și mai ales nu-mi plăcea să muncesc. Când l-am părăsit, a fost atât de dezorientat, încât a uitat să introducă în hotărârea pentru pensia alimentară clauza recăsătoririi. M-am măritat cu un alt individ și am trăit o viață agitată, care l-a băgat în mormânt. Și cecul cu pensia alimentară apare în prima zi a fiecărei luni, de douăzeci de ani. De douăzeci de ani n-am făcut nici cea mai mică muncă; doar am mai recoltat câteva cadouri de la admiratori. Parcă n-ar fi trecut douăzeci de ani, dar totuși au trecut. Nu mai sunt un copilaș cuminte.

Se duse în bucătărioară și reveni cu trei cuburi de gheață în mână, le dădu drumul în paharul ei și turnă deasupra gin. Aparatul de aer condiționat bâzâia și aducea mirosul fundului de mare dezgolit de marea. Zise cu voce domoală:

— Ai să câștigi o mulțime de bani, Ethan.

— Ai aflat de tranzacție?

— Chiar și printre cei mai nobili romani se întâmplă să găsești niște ticăloși.

— Spune mai departe.

Făcu un gest brusc cu brațul, ca și cum ar fi măturat ceva din cale, și paharul îi zbură din mână; cuburile de gheață se loviră de perete și săriră înapoi, ca niște zaruri.

— Primul meu bărbat a suferit săptămâna trecută un atac. Când se va răci, vor dispărea și cecurile. Sunt bătrână și leneșă și mi-e teamă. Te-aș lua pe tine de rezervă, dar n-am încredere în tine. Ești în stare să nu respecti înțelegerea. Ești în stare să devii cinstit. De asta mi-e teamă.

M-am ridicat; picioarele îmi erau grele, nu se împleticeau – dar atârnav greu și parcă nu-mi mai aparțineau.

— Pe ce contezi?

— Și Marullo a fost prietenul meu.

— Văd.

— Nu vrei să te culci cu mine? Mă pricep. Așa-mi spun toți.

— Eu nu te urăsc.

— Vezi, de-aia nu am încredere în tine.

— Vom încerca să aranjăm o combinație. Eu îl urăsc pe Baker. Poate reușești să-l prinzi pe el în laț.

— Ce limbaj! Văd că băutura nu-și face efectul.

— Eu îmi rezerv băutura numai pentru clipele fericite.

— Știe Baker ce i-ai făcut lui Danny?

— Da.

— Cum s-a comportat?

— Bine, dar n-aș vrea să-i întorc spatele.

— Alfio trebuia să-ți întoarcă spatele.

— Ce vrei să spui?

— Numai ceea ce bănuiesc. Dar aș putea să pun rămășag pe bănuiala asta. N-avea grijă, n-am să-i spun. Marullo mi-e prieten.

— Cred că înțeleg; vrei să-mi provoci ura, ca să-ți poți întrebuința sabia. Margie, sabia ta e de cauciuc.

— Crezi că nu știu, Eth? Dar pe ceea ce-mi spune flerul pun rămășag tot ce am.

— Poți să-mi spui și mie încotro arată flerul tău?

— Îți spun. Pariez că zece generații de Hawley au să te înjure de mamă, și când se vor plictisi să te mai înjure, nu-ți va mai rămâne decât sau o funie udă, sau sare ca să-ți oblojești rănile.

— Și admitând că va fi așa – ce te privește pe tine?

— Vei avea nevoie de un prieten cu care să te sfătuiesti, și eu sunt singura persoană din lume indicată pentru o astfel de treabă. Când ai o taină, te simți teribil de singur, Ethan. Și n-o să te coste scump, doar un mic procent.

— E timpul să plec.

— Bea-ți ginul.

— Mi-a fost de-ajuns.

— Vezi să nu te lovești la cap când coborî, Ethan.

Eram pe la jumătatea scării, când ea mă ajunse din urmă:

— Aveai de gând să-ți lași bastonul?

— Dumnezeu, nu!

— Ia-l. Credeam că l-ai lăsat ca un fel de... ofrandă!

Ploua și ploaia face caprifoiul să miroasă și mai tare, noaptea. Picioarele mi se înmuiaseră atât de rău, încât aveam neapărată nevoie de balonul de narval.

Grăsunul de Willie își pusese pe scaunul de lângă el un rulou cu șervețele de hârtie, ca să-și șteargă sudoarea de pe frunte.

— Pun prinsoare că știu cine e tipa!

— Ai câștigat.

— Ascultă, Eth, te caută un individ – într-un Chrysler mare, cu șofer.

— Și ce voia?

— Nu știu. Întreba dacă te-am văzut. Dar eu am tăcut chitic.

— Willie, ai să capeți un cadou de Crăciun.

— Ia spune, Eth, ce-i cu picioarele tale?

— Am jucat poker. Mi-au amortit.

— Aha! Se întâmplă. Dacă-l mai văd pe individ, să-i spun că te-ai dus acasă?

— Spune-i să vină mâine la prăvălie.

— Chrysler imperial! O drăcovenie mare, lungă cât un vagon.

Joey-Băiatul aștepta pe trotuar în fața *Marinarului* descumpănit și ud learcă.

— Credeam că te-ai dus la New York, să bei o sticlă de whisky la gheață.

— Prea arde soarele. Nu m-am putut hotărî. Hai să intrăm, să-i tragem un pahar, Ethan. Mă simt cam trist.

— E prea cald ca să bem, Morph.

— Chiar și o bere?

— Berea mă încălzește și mai rău.

— Asta-i viața mea! Când s-au făcut jocurile, n-ai la cine merge. N-ai cu cine vorbi.

— Ar trebui să te însori.

— Asta nu înseamnă că ai cu cine să stai de vorbă.

— Poate că ai dreptate.

— Ba bine că nu! Nu există bărbat mai singur, decât bărbatul cu nevastă.

— De unde știi?

— Nu-i văd? N-am acum unu-n fața ochilor? Mai bine iau niște bere rece și mă duc până la Margie Young-Hunt, s-o văd dacă n-are chef de joacă. Ea nu lucrează cu ore fixe.

— Nu cred că e în oraș, Morph. I-a spus nevastă-mii – în orice caz, așa mi se pare – că pleacă în Maine, până se termină cu căldurile.

— Lua-o-ar naiba! Ei – paguba ei e câștigul patronului barului. Am să-i povestesc toate tristele aventuri ale unei vieți pierdute. De altfel, nici el nu o să m-asculte. La revedere, Eth. Umblă cu Dumnezeu! Așa se zice în Mexic.

Bastonul din os de narval bocănea pe pavaj, punctând o nedumerire: de ce îi spusese lui Morph că Margie e plecată din oraș? Ea tot n-o să pâlăvrăgească. Dacă ar face-o, și-ar dejuca planurile. Era nevoită să nu scoată cuiul din grenadă. Nu știu de ce spusese că nu-i în oraș...

Când am cotit din Strada Mare în Strada Ulmilor, am zărit Chryslerul tras lângă bătrâna casă Hawley; aducea mai mult a dric, decât a vagon; era negru, dar nu lucea, din cauza picăturilor de

ploaie și a stratului de mângă cu care se acoperise pe drum. Avea faruri de parcare mate.

Trebuie să fi fost foarte târziu. Din casele adormite de pe Strada Ulmilor nu răzbătea nicio lumină. Eram ud și cred că nimerisem și într-o băltoacă. Când călcam, pantofii mei chifteau de apă.

Prin parbrizul stropit se zărea un bărbat cu șapcă de șofer. M-am oprit lângă imensa mașină și am bătut cu degetele în geam; imediat geamul alunecă în jos, cu un fâșâit electric. Mă izbi în față răcoarea nefirească a aerului condiționat.

— Ethan Hawley. Mă căutați? În întuneric se vedeau niște dinți – dinți care străluceau în lumina felinarului.

Portiera se deschise ca de la sine și coborî un bărbat subțire, bine îmbrăcat.

— Numele meu e Dunscombe, de la Brock și Schwin, secția de televiziune. Trebuie să vă vorbesc. Privi către șofer. Nu aici. Putem intra în casă?

— Cred că da. Probabil că toată lumea doarme. Dacă vorbiți încet...

Omul mă urmă, pe poteca formată din pietre fixate în peluza spongioasă. În vestibul ardea o lumină slabă. Intrând, am înfipt bastonul în laba de elefant.

Am aprins lampa mică de deasupra fotoliului meu.

În casă era liniște, dar nu părea o liniște odihnitoare – era o liniște nervoasă. Am aruncat o privire pe scară, spre ușile dormitoarelor de la etaj.

— Trebuie să fie ceva important ca să veniți la ora asta.

— Da, este.

Acum îl vedeam deslușit. Dinții lui erau ca un fel de ambasadori, omul avea o privire obosită, dar atentă.

— Nu vreau să se facă vâlvă. A fost un an prost, după cum știți și dumneavoastră. Culmea au atins-o scandalul provocat de concursurile *Cine știe câștigă*, și escrocheriile Payola, care s-au sfârșit cu anchete făcute de către comisiile Congresului. Trebuie să fim foarte precauți. E o perioadă grea.

— Aș vrea să-mi spuneți ce anume doriți.

— Ați citit lucrarea băiatului dumneavoastră pentru concursul *Iubesc America*?

— Nu, n-am citit-o. A vrut să-mi facă o surpriză.

— E chiar o surpriză. Nu știu cum de nu l-am prins, dar fapt e că ne-a scăpat. Îmi întinse un dosar albastru, îndoit. Citiți ceea ce e subliniat.

M-am lăsat în fotoliu și am deschis dosarul. Textul fusese tipărit, sau dactilografiat la vreuna din mașinile moderne, care scriu ca de tipar, dar era încadrat de linii trase cu creionul negru, de sus până jos, de o parte și de alta a paginii.

IUBESC AMERICA

de ETHAN ALLEN HAWLEY II

„Ce este omul, privit ca individ? Un atom, aproape invizibil fără ajutorul lupei – o simplă pată pe suprafața universului; în timp, el nu reprezintă nici măcar o secundă, în comparație cu eternitatea incomensurabilă, fără de început și fără sfârșit: o picătură de apă ce se evaporează din marile adâncuri și e purtată de vânturi; un grăunte de nisip, curând reîntors în pulberea din care s-a născut. Poate oare o ființă atât de mică, atât de mărunță, atât de trecătoare, atât de inconsistentă, să se împotrivescă mersului înainte al unei mari națiuni ce va supraviețui în vecii vecilor, poate să se opună lungului drum al posterității care, născut din pântecul nostru, va dăinui cât existența întregii lumi? Să ne îndreptăm privirea spre patria noastră, să ne înălțăm la demnitatea unor patrioți sinceri și dezinteresați, și să salvăm patria de toate pericolele ce o amenință. Ce suntem noi, ce-i oricine, care nu e pregătit și dornic să-și dea viața pentru patria lui?”

Am răsfoit paginile și toate erau însemnate cu creionul negru.

— Recunoașteți textul?

— Nu. Îmi pare cunoscut – parcă ar fi din secolul trecut.

— Exact. E discursul lui Henry Clay, rostit în 1850.

— Și restul? Tot textul e din Clay?

— Nu – sunt diferite bucățele și fragmente, unele din Daniel Webster, altele din Jefferson și chiar – Dumnezeu! – un paragraf din cea de a doua *Cuvântare Inaugurală* a lui Lincoln! Nu pot să pricep cum de a trecut! Probabil din cauză că s-au primit mii de lucrări. Mulțumesc lui Cristos că am descoperit-o la timp – după toate necazurile cu *Cine știe câștigă* și cu Van Doren și toate celelalte!

— Stilul nu este al unui copil.

— Nu știu cum de s-a întâmplat! Și ar fi putut să treacă neobservată, dacă nu primeam cartea poștală.

— Cartea poștală?

— O carte poștală ilustrată, cu Empire State Building.

— Cine a trimis-o?

— Era anonimă.

— De unde era expediată?

— Din New York.

— Dați-mi voie s-o văd.

— E pusă bine, la păstrare, pentru cazul că s-ar ivi complicații. Dumneavoastră nu vreți să ne creați complicații, nu-i așa?

— Ce vreți de la mine?

— Vreau să uitați toată chestiunea. Noi o să lăsăm totul baltă, și o să dăm uitării toată povestea – dacă și dumneavoastră o să faceți la fel.

— Nu se poate uita prea ușor.

— Drace, eu nu spun decât să vă țineți gura – să nu ne faceți greutăți. A fost un an prost. Acum, în anul alegerilor, sunt mulți care vor să dezgroape tot felul de istorii.

Am închis dosarul albastru și i l-am întins.

— N-am să vă fac niciun fel de greutate.

El își arată șiragul impecabil al dinților, ca niște perle.

— Eram sigur. Le-am și spus. Am făcut câteva sondaje în legătură cu dumneavoastră. Aveți un dosar bun – o familie onorabilă.

— Acum, v-aș ruga să plecați.

— Vă asigur că înțeleg sentimentele dumneavoastră.

— Mulțumesc. Și eu știu cum vă simțiți dumneavoastră. Ceea ce se poate mușamaliza înseamnă că nici nu există.

— Nu vreau să plec lăsându-vă supărat. Lucrez în domeniul relațiilor cu publicul. Am putea aranja ceva. O bursă, sau altceva asemănător – ceva onorabil...

— Oare păcatul s-a pus în grevă și cere să i se majoreze salariul? Nu, acum plecați – vă rog!

— Vom găsi un aranjament.

— Sunt sigur.

L-am condus, apoi m-am așezat din nou în fotoliu, stingând lumina, și mi-am ascultat casa. Pulsa ca o inimă, poate era chiar inima mea, era foșnetul unei case vechi și păărăginate. M-am gândit să mă duc până la vitrină și să iau talismanul în mână – m-am ridicat...

Atunci au auzit un strigăt și un nechezat, ca al unui mânz înfricoșat, niște pași repezi în hol, apoi liniște. Pe trepte, pantofii mei chifteau de apă. Am intrat în camera lui Ellen și am aprins lumina. Era ghemuită sub un cearșaf, cu capul băgat sub pernă. Când am încercat să ridic perna, Ellen a strâns-o și mai puternic, încât am fost nevoit să i-o smulg. Din colțul gurii i se prelingea o șuviță de sânge.

— Am alunecat în baie...

— Văd. Te-ai rănit rău?

— Cred că nu.

— Cu alte cuvinte, nu e treaba mea!

— N-am vrut să-l trimită la închisoare! Allen ședea pe marginea patului, purtând doar niște chiloți scurți. Ochii lui m-au făcut să mă gândesc la un șoarece încolțit, gata să se apere de loviturile măturii.

— Pârâtoare scârboasă!

— Ai auzit totul?

— Am auzit ce a făcut pârâtoarea asta scârboasă.

— Ce ai făcut tu însuși ai auzit?

Șoarecele încolțit atacă:

— Cui îi pasă? Toată lumea face la fel. Unora le merge, altora nu!

— Tu crezi într-adevăr ceea ce spui?

— Tu nu citești ziarele? Toți, de jos până sus – citește jurnalele! Tu faci pe sfântul, dar mai bine ai citi ziarele. Pariez că la vremea ta și tu ai pus mâna, fiindcă toți fac la fel! N-am chef să încasez eu pentru toți. Nu-mi pasă de nimic. Doar de pârâtoarea asta scârboasă.

Mary se trezește greu, dar acum se trezise. Poate că nici nu adormise. Era la Ellen în odaie și ședea pe marginea patului. Razele felinarului din stradă o luminau destul de bine, desenându-i pe față umbre mișcătoare de frunze. Era ca o stâncă, o stâncă masivă de granit, în mijlocul fluxului care creștea. Într-adevăr, era tare ca piatra, neclintită, neînduplecată, stăpână pe ea.

— Vii să te culci, Ethan?

Așadar auzise totul.

— Nu acum, iubita mea dragă.

— Mai ieși?

— Da, să mă plimb.

— Ai nevoie de somn. Și plouă. Trebuie să te duci?

— Da. Este un loc unde trebuie să mă duc.

— Ia-ți haina de ploaie. Rândul trecut ai uitat-o.

— Da, draga mea.

N-am sărutat-o. Nu puteam s-o sărut din cauza siluetei ghemuite și acoperite de lângă ea. Dar i-am atins umărul, și i-am atins obrazul, iar ea era tare ca o stâncă.

Am intrat un moment în baie ca să iau un pachetel cu lame de ras.

Ajunsesem în vestibul, și îmi căutam haina de ploaie în dulap, după cum îmi spusese Mary, când am auzit o vânzoleală, o busculadă, pași fugind și Ellen s-a azvârlit asupra mea, plângând și inspirând zgomotos pe nas. Și-a îngropat în pieptul meu nasul însângerat și mi-a imobilizat coatele, îmbrățișându-mă. Tot trupul ei plătând tremura.

Am apucat-o de moț și i-am ridicat capul, sub lumina slabă a lămpii.

— Ia-mă cu tine.

— Prostuțo, nu pot. Dar dacă vii în bucătărie, am să te spăl pe față.

— Ia-mă cu tine. Tu n-ai să te întorci.

— Cum vine asta, tremurici? Firește că mă-ntorc. Întotdeauna mă-ntorc. Du-te sus la culcare și odihnește-te. O să te simți mai bine.

— Nu vrei să mă iei cu tine?

— Acolo unde mă duc, n-au să-ți dea voie să intri. Vrei să rămâi afară, în cămașă de noapte?

— Nu te las.

Se agăță din nou de mine, iar mâinile ei mă alintau și-mi mângâiau brațele, șoldurile. Își vârî pumnii strânși în buzunarele mele și m-am temut să nu dea peste lamele de ras. Fusesse totdeauna o fetiță drăgăstoasă, mângâietoare, capabilă de surprize. Brusc, îmi dădu drumul și făcu un pas înapoi, cu capul ridicat, cu ochii fermi și fără lacrimi. I-am sărutat obrăjorul mititel și murdar, simțind pe buze sângele închegat. Apoi m-am întors către ușă.

— Nu vrei să-ți iei bastonul?

— Nu, Ellen. Noapte bună. Du-te la culcare, draga mea. Culcă-te.

Am ieșit în goană. Cred că am fugit de ea și de Mary. O auzeam pe Mary coborând treptele, cu pași măsurați.

Capitolul XXII

Fluxul era în creștere. M-am târât, bălăcindu-mă prin apa călduță a golfului, până la Refugiu. Marea se legăna încet, încolo și înapoi, și, la intrare, apa mi-a pătruns prin pantaloni. Am simțit cum în buzunarul de la spate portofelul plin de bani începea să se umfle, dar când m-am așezat, greutatea mea îmi săli să-și mai revină, pe măsură ce apa ieșea din el. Marea era, ca întotdeauna vara, plină de meduze mărunte cât boabele de coacăze, care își agitau tentaculele și vălurile. Când mi-au atins picioarele și pântecul, mușcăturile lor m-au fript ca niște arsuri mici dar puternice; valul fluxului înainta și se retrăgea lent din Refugiu. Acum, ploaia nu mai era decât o ceață subțire, prinzând în pânza ei toate stelele și toate felinarele orașului într-o lumină pe care o împrăștia uniform – într-o sclipire întunecoasă, estompată. Puteam să văd cea de a treia stâncă dar, din Refugiul meu nu se alinia cu punctul de la suprafața chilei scufundate a lui *Belle-Adair*. Un val mai puternic mi-a ridicat picioarele în sus, făcându-mă să le simt libere, despărțite de mine, și un vânt viu se porni de nu știu unde, mânând ceața ca pe o turmă de oi. Atunci am zărit o stea – o stea care răsărea târziu, prea târziu, dincolo de marginea ceții. O ambarcațiune trecu pufăind, probabil o ambarcațiune cu pânze, judecând după bătaia înceată, solemnă, a motorului. I-am văzut, peste profilul zimțuit al digului, lumina de la catarg, dar cele două lumini, roșie și verde, erau sub raza mea de vizibilitate.

Pielea îmi ardea de mușcăturile meduzelor. Am auzit scufundându-se o ancoră; lumina de la catarg s-a stins.

Flacăra lui Marullo ardea încă, ca și flacăra bătrânului Căpitan, ca și flacăra mătușii Deborah.

Nu este adevărat că există o comunitate a luminii, un foc de tabără al lumii întregi. Fiecare își poartă flacăra proprie, singuratica lui flacăra proprie.

Un banc de peștișori, porniți după mâncare, trecu ca un licăr de-a lungul țărnelui.

Flacăra mea se stinsese. Și nu exista nimic mai negru decât un muc de lumânare stins.

Înăuntrul meu îmi spuneam:

„Vreau să mă duc acasă – nu, nu acasă, ci de cealaltă parte a lui „acasă”, acolo unde se face împărțitul luminilor.”

Când se stinge o flacăra, întunericul este mult mai profund, decât dacă flacăra n-ar fi strălucit niciodată. Lumea e plină de reziduuri întunecate. Există o cale mai bună – cei din familia Marullo, de pe timpul Romei antice, o știau – vine o vreme a retragerii demne, onorabile, fără gesturi dramatice, fără gânduri de auto-pedepsire sau de pedepsire a familiei – pur și simplu un adio, o baie în apă caldă și o venă deschisă, o mare caldă și o lamă de ras.

Valul fluxului năvăli în Refugiu și-mi ridică picioarele, smulgându-mi-le parcă din coapse și aruncându-le într-o parte, apoi se retrase luând cu el haina mea de ploaie împăturită și udă.

M-am rostogolit într-o rână, mi-am dus mâna la buzunar, să-mi scot lamele, și am simțit piatra trandafirie. Și atunci m-am surprins amintindu-mi de mâinile mângâioase, dezmierdătore ale purtătoarei flăcării. O clipă, m-am zbatut ca să scot piatra din buzunar. Apoi, ținând-o în mână, piatra adună în ea toate fărâmele de lumină, devenind roșie – de un roșu închis.

Un val mai puternic mă împinse până în fundul Refugiului. Ritmul mării devenea din ce în ce mai grăbit. A trebuit să mă lupt cu apa ca să pot ieși afară, și trebuia neapărat să ies. M-am rostogolit, m-am târât pe brânci, m-am cufundat în apă până la piept, iar valurile înspumate mă izbeau de digul bătrân.

Trebuia să mă întorc – trebuia să predau talismanul noii lui stăpâne.

Pentru ca să nu se stingă încă o flacăra.

SFÂRŞIT

JOHN STEINBECK

IARNA
VRAJBEI NOASTRE

COLECȚIA MERIDIANE

EM

- ⁱ Cei 102 separatiști din biserica anglicană, care au debarcat de pe vasul Mayflower (în anul 1620), în Massachussets, întemeind colonia Plymouth – prima colonie pe pământ american.
- ⁱⁱ Doamne, de ce m-ai părăsit? (În ebraica veche)
- ⁱⁱⁱ Perete de piatră (în lb. engleză).
- ^{iv} Pescaj – adâncimea de cufundare în apă a unei nave, care variază în raport cu încărcătura.
- ^v American Telegraph and Telephone.
- ^{vi} *Le Morte d'Arthur* – titlul ediției în care au apărut traduse și aranjate de către sir Thomas Malory (scriitor englez din sec. XV) romanele cavalești franceze din ciclul lui Arthur.
- ^{vii} Scandal provocat de mituirea juriilor de la concursurile organizate de televiziunea americană.
- ^{viii} Vechi joc de cărți.
- ^{ix} Împăratul, pustnicul, căruța, dreptatea, catargul, diavolul (în lb. franceză).
- ^x Rege, regină, valet (în lb. franceză.)
- ^{xi} Spânzuratul (în lb. franceză.)
- ^{xii} Doamne miluiește (în lb. greacă).
- ^{xiii} *Christofer Wren* (1632—1723) – matematician și arhitect englez. Printre operele lui se numără Capela de la Colegiul Pembroke din Cambridge, turnul occidental de la Westminster Abbey, 52 biserici din Londra etc.
- ^{xiv} La Consiliul de la Niceea (325) episcopii au compus un Simbol al Credinței care, completat în 381 la Conciliul de la Constantinopol a intrat în Liturghie și formează *credo*-ul creștin.
- ^{xv} Obiecte chinezești (în lb. franceză).
- ^{xvi} Imediat (în lb. italiana).
- ^{xvii} Măiestria constă în a-ți ascunde măiestria (în lb. latină).
- ^{xviii} Aceasta era de demonstrat (în lb. latină).
- ^{xix} Cred! (în lb. latină).
- ^{xx} Campbelliți – sectă religioasă creștină denumită astfel după numele întemeietorului ei Alexandar Campbell (1788—1860) din Virginia.
- ^{xxi} *Richard al III-a* (Actul I, scena 1.), William Shakespeare, Teatru, Editura pentru literatură universală, București, 1964, în românește de Dan Duțescu, pag. 145.
- ^{xxii} Fluture (în limba engleză).
- ^{xxiii} *Pancho Villa* (1877—1923) – unul dintre eroii revoluției burghezo-democratice din Mexic din 1910—1917.
- ^{xxiv} *Roagă-te pentru mine* (în lb. latină).
- ^{xxv} *William de Wykebum* (1369—1393) – episcop englez, fondatorul colegiului Winchester.
- ^{xxvi} *James G. Blaine* (1830—1893) – om de stat american.
- ^{xxvii} Trust alimentar.
- ^{xxviii} Zeul Pan.
- ^{xxix} Aluzie la legenda lui Cadmor, întemeietorul Thebei în Beoția; ajuns aici a omorât un balaur, i-a semănat colții, din care au apărut oameni înarmați ce i-au ucis între ei, rămânând doar cincii – nobilii din Theba.

^{xxx} Vise frumoase (în lb. franceză).

^{xxxi} Este vorba de fostul președinte al S.U.A., D. Eisenhower.

^{xxxii} *National Broadcasting Corporation*, Societate de radio-televiziune.

^{xxxiii} Catâr (în lb. spaniolă).

^{xxxiv} Spadă (în lb. spaniolă).